

Riksdagens protokoll

2013/14:17

Onsdagen den 23 oktober

Kl. 09.00 – 17.37

Protokoll
2013/14:17

---

1 § Justering av protokoll

Protokollet för den 17 oktober justerades.

2 § Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Centerpartiets riksdagsgrupp anmält Karin Östring Bergman som suppleant i socialutskottet under Rickard Nordins ledighet.

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 23 oktober–20 december* till

suppleant i socialutskottet
Karin Östring Bergman (C)

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:26

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:26 Behovet av långsiktig tågplanering
av Ingela Nylund Watz (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 november 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 21 oktober 2013

Näringsdepartementet

Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2013/14:43

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:43 Västerdalsbanan och andra lågtrafikerade banor

av Lena Olsson (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 november 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 18 oktober 2013

Näringsdepartementet

Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2013/14:44

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:44 Lysekilsbanans framtid

av Wiwi-Anne Johansson (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 november 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 18 oktober 2013

Näringsdepartementet

Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2013/14:46

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:46 Arbetslösheten

av Raimo Pärssinen (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 5 november 2013.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang och resor som inte kan ändras.

Stockholm den 21 oktober 2013

Arbetsmarknadsdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:49 Ökningen av antalet dödsolyckor
av Sven-Erik Bucht (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 5 november 2013.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang och resor som inte kan
ändras.

Stockholm den 21 oktober 2013

Arbetsmarknadsdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

4 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2013/14:22, 26 och 27 till skatteutskottet

Motioner

2013/14:Kr5–Kr8 till kulturutskottet

2013/14:MJ4 till miljö- och jordbruksutskottet

2013/14:U4 till utrikesutskottet

5 § Ärende för förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:

Kulturutskottets betänkande 2013/14:KrU2

6 § Riksrevisionens årliga rapport 2013

Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU9

Riksrevisionens årliga rapport 2013 (redog. 2012/13:RR5)

föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 19 §.)

7 § Ändringar i inkomstskattelagen med anledning av Kroatiens anslutning till EU

Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU3
Ändringar i inkomstskattelagen med anledning av Kroatiens anslutning till EU (prop. 2012/13:181)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 19 §.)

8 § Beskattning av etanolbränsle

Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU4
Beskattning av etanolbränsle (prop. 2012/13:183)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 19 §.)

*Erkännande och
verkställighet av
utevarodomar
inom EU*

9 § Erkännande och verkställighet av utevarodomar inom EU

Justitieutskottets betänkande 2013/14:JuU3
Erkännande och verkställighet av utevarodomar inom EU (prop. 2012/13:156)
föredrogs.

Anf. 1 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Jag tänkte inte orda länge om detta eftersom vi har ett enigt betänkande. Jag ska ändå poängtera vikten av att vi får ett rättsligt samarbete inom EU som fungerar även inom verkställighetsdelen av de rättsliga besluten. Det internationella straffrättsliga samarbetet innebär att stater bistår varandra i pågående brottsutredningar, inför och under rättegångar och – icke att förglömma – även när det kommer till att verkställa en straffrättslig påföljd som är meddelad i ett annat land.

Propositionen berör utevarodomar, alltså när en dom har meddelats mot någon som inte har varit på plats under en rättegång. Det är viktigt att påpeka att det rambeslut som propositionen implementerar inte syftar till att lägga sig i vilka förutsättningarna är för att meddela en utevarodom i den nationella rätten. Det syftar i stället till att harmonisera benämningen av vad en utevarodom är så att det kan hanteras konsekvent i hela unionen och på så sätt förenkla handläggningen av utevarodomen.

Detta kan tyckas vara en liten fråga i det stora sammanhanget, men det är viktigt att den blir konsekvent reglerad. När alla länder har ratificerat detta rambeslut har vi tagit ett ytterligare steg mot en effektivare rättslig hantering av dömda brottslingar i EU. Det är också viktigt att säga att detta i grunden är en rättssäkerhetsfråga eftersom lika fall måste behandlas lika inom hela Europeiska unionen. Man ska kunna förvänta sig att få en likvärdig rättslig bedömning oavsett var i unionen ens påföljd ska verkställas.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

10 § Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Filippinerna, å andra sidan

Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU5
Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Filippinerna, å andra sidan (prop. 2012/13:92)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 19 §.)

11 § Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Socialistiska republiken Vietnam, å andra sidan

Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU6
Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan EU och dess medlemsstater, å ena sidan, och Socialistiska republiken Vietnam, å andra sidan (prop. 2012/13:106)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 19 §.)

12 § Minskade krav på dokumentation i skolan

Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU5

Minskade krav på dokumentation i skolan (prop. 2012/13:195)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 2 ADNAN DIBRANI (S):

Fru talman! God morgon till er alla! Jag hoppas att ni är lite piggare än vad jag är i dagsläget. Jag ska försöka göra detta så smidigt som möjligt trots min förkylning.

Efter sju år med en borgerlig regering ser vi en del av resultaten. Skolresultaten har fortsatt att sjunka, och den likvärdighet som jag vurmar för har minskat. Elevernas bakgrund avgör alltmer om de kommer att lyckas med sina studier i grund- och gymnasieskolan. Sverige har gått från en topposition till en medelmåta enligt de internationella rankingarna. Det här duger inte.

Det enskilt viktigaste för elevernas resultat är att de möter skickliga och engagerade lärare som har bra förutsättningar att bedriva en god undervisning. Jag hade med allra största sannolikhet inte stått här framför er om jag inte hade haft en lärare som gav mig en skjuts framåt när jag så väl behövde det och visade mig vägen.

Fru talman! För att stärka läraryrket krävs förbättringar på flera områden. Vi vill se en professionalisering av läraryrket med lärare som har rätt till en systematisk kompetensutveckling och gott om tid att bedriva och utveckla undervisningen. De ska också ha bra villkor genom karriärutveckling samt goda former för samarbete och utbyte med sina kolleger.

Lärare ska ha tid att vara just lärare. Därför behöver mängden administration minska. Politiken ska skapa förutsättningar för lärare att göra ett bra jobb, men inte bestämma hur det ska utföras. Skolans verksamhet och skolpolitiken ska utgå från forskning och beprövad erfarenhet. Skolledare ska vara välutbildade och ha tid att vara pedagogiska ledare. Sverige ska ha en lärarutbildning av högsta kvalitet.

Alltmer av lärarnas arbetstid upptas i dag av administration. Fler nationella prov, obligatorisk närvarorapportering, skriftliga omdömen för alla elever från årskurs 1, individuella utvecklingsplaner och skriftliga åtgärdsprogram är alla insatser som var och en är fullt rimliga men som sammantaget innebär en enorm börda för lärarna. Detta minskar kraftigt den tid lärarna kan lägga ned på att planera och bedriva undervisning.

Vi måste minska lärarnas administration genom att ta bort delar av de dokumentationskrav som har införts och ge lärarna större möjlighet att utforma sin uppföljning på det sätt som bäst passar deras arbetssituation och de utmaningar eleverna står inför.

Vi vill se att skollagen ändras så att de individuella utvecklingsplanerna slopas helt. Skollagen ska ställa krav på formativ bedömning, men hur detta utförs och dokumenteras ska vara upp till varje skolhuvudman att besluta om. De skriftliga omdömena ska inte längre vara obligatoriska i årskurs 6–9. En lärare som undervisar i flera klasser och ämnen lägger i dag ofta en arbetsvecka per läsår på att producera de mest rudimentära

omdömen en gång per termin utan att det bidrar nämnvärt till elevernas utveckling.

Fru talman! Barn och föräldrar måste känna sig trygga i att de får information om elevens utveckling och tydliga formativa bedömningar om hur målen i kursplaner och läroplaner kan nås och hur eleven i övrigt kan utvecklas så långt som möjligt. Vi är övertygade om att det är professionen, lärare och rektorer, som är bäst på att hitta verktyg och metoder för att säkerställa detta.

Skollagen bör också förändras vad gäller krav på åtgärdsprogram vid särskilt stöd. Regeringen har tidigare sagt att den vill ta bort krav på åtgärdsprogram helt och hållet och i stället låta det vara upp till föräldrarna att kräva det. Vi har kritiserat detta, och vi hoppas att det inte blir så eftersom det kommer att ytterligare spä på ojämlikheten i skolan. Men vi ser samtidigt behovet av att minska den arbetsbelastning som åtgärdsprogrammen medför. Vi föreslår i stället att kravet på åtgärdsprogram tas bort för särskilt stöd av mindre omfattning men att kravet på åtgärdsprogram finns kvar vid större behov av särskilt stöd.

Fru talman! Vi har en reservation som jag tror heter reservation nr 1, och den yrkar jag bifall till.

(Applåder)

Anf. 3 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Den svenska skolan har under de senaste åren präglats av en kraftig ökning av lärarnas administrativa uppgifter. Lärarna har att hantera nationella prov, betyg, individuella utvecklingsplaner, åtgärdsprogram, omdömen, rapporter, utvärderingar med mera. Dessutom har rent administrativa och elevrelaterade uppgifter som saknar koppling till det pedagogiska arbetet tillkommit.

I en studie har Skolverket kartlagt grundskollärares tidsanvändning. Av studien framgår att många lärare upplever att de inte hinner planera sin undervisning i önskad omfattning. Studien visar också att lärarna i genomsnitt använder enbart en tredjedel av sin arbetstid till att undervisa. Bara omkring 10 procent av tiden används till att planera undervisningen. Lärarna anser att alldeles för mycket tid viks för administration och dokumentation.

I en annan studie, som är gjord av Lärarförbundet, med namnet *Låt lärare vara lärare* visas att läraren förfogar över knappt fem timmar till för- och efterarbete under en vanlig skolvecka. Det motsvarar en kvart per lektion.

Den här utvecklingen leder till att lärarna har mindre tid till att utöva sitt kärnuppdrag, vilket sannolikt får konsekvensen att kvaliteten på undervisningen blir sämre.

Den ständigt ökande dokumentationsbördan är delvis ett resultat av en politisk strävan från Folkpartiets och de andra allianspartiernas sida att kontrollera lärarnas yrkesutövning. Även minskningen av den pedagogiska personalen har regeringen delvis ansvar för. Och detta är inte något som bara kommer från oppositionen, utan det är fakta som redovisas i olika undersökningar.

Sedan Jan Björklund blev ansvarig för skolan har pappersarbetet ökat och personalen i skolan minskat. Nio av tio lärare vittnar om att de har fått en ökad administrativ arbetsbörda sedan 2006 enligt en undersökning

från Lärarnas Riksförbund. Samtidigt har hela 12 600 pedagogiska tjänster försvunnit från den svenska skolan under samma period enligt en undersökning från riksdagens utredningstjänst som vi har beställt.

Den borgerliga regeringen har till viss del insett sina misstag, och vill nu, efter många påtryckningar, minska dokumentationen något. Detta är ett steg i rätt riktning, och det välkomnar vi, men åtgärderna är inte tillräckliga.

Vi menar att endast dokumentation och administration som syftar till att stimulera elevernas utveckling bör prioriteras. Pappersexercis i syfte att vara myndigheter och politiker till lags kan inte anses vara den mest angelägna sysselsättningen för lärarkåren. Således bör inte sådana arbetsuppgifter vara prioriterade för landets lärare.

Vidare anser vi att endast dokumentation med tydliga pedagogiska syften bör prioriteras. Just därför är det viktigt att Skolverket får i uppdrag att göra en översyn av föreskrifter och allmänna råd kopplade till skolornas dokumentationsförfarande.

Fru talman! Under de senaste åren har regeringen infört en rad nya nationella prov. År 2010 infördes nationella prov i årskurs 3 i ämnena svenska och matematik. Samma år infördes nationella prov i de naturorienterade ämnena i årskurs 9. Våren 2013 kom proven i de samhällsorienterade ämnena och de naturorienterade ämnena i årskurs 6 samt proven i de samhällsorienterade ämnena i årskurs 9. Lärarna vittnar om att dessa nya pålagor kraftigt bidrar till deras ökande arbetsbörda.

Miljöpartiet anser att det bör övervägas om antalet nationella prov kan minskas och i så fall vilka prov det skulle gälla. Då kan tid frigöras för lärare att ägna sig åt sin undervisning, och möjligheterna till dialog och kommunikation mellan lärare och elever ökar. Av den anledningen bör Skolverket få i uppdrag att utreda hur de nationella proven kan bli färre.

Fru talman! För att lärarna ska kunna ägna sig åt sitt kärnuppdrag behöver de avlastas. Detta görs bäst genom att stödjande personal med speciell kompetens anställs. Det handlar till exempel om personal i elevhälsan, bibliotekarier, vaktmästare, kökspersonal med mera. Andra yrkesgrupper som fyller en mycket viktigt pedagogisk funktion i skolan är studie- och yrkesvägledare, specialpedagoger och fritidspedagoger. De senaste åren har tillgången till dessa yrkesgrupper blivit sämre, vilket har drabbat såväl lärare som elever.

Miljöpartiet vill se till att tillgången till dessa så viktiga yrkesgrupper förbättras och därigenom avlasta lärarna.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag yrka bifall till våra reservationer 2 och 3.

Anf. 4 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Att vara lärare är ett av de bästa arbeten som finns. Glädjen över att möta sitt underbara gäng i klassrummet varje morgon är något av det mest energigivande som finns. Belöningen när man tillsammans lyckas och en elev som haft det svårt greppar sin situation och äntligen lyfter, genombrottet när aha-upplevelsen uppstår och allt ramlar på plats och värmen i kroppen när man ser glöden i barnens ögon och får vara en del av det är faktiskt ett privilegium och en ynnest. Ändå pratar

vi aldrig om detta. Vi pratar inte om glädjen, belöningarna, värmen och genombrotten – allt det positiva.

Debatten om att vara lärare har i alltför hög grad kommit att handla om det som gör lärarjobbet jobbigt. Ett alltmer komplext samhälle visar sig naturligtvis också i klassrummet och i skolan. Ett inkluderande arbetssätt ställer andra krav än vad tidigare arbetssätt har gjort.

När jag gick i skolan kunde man åka ut i ”kliniken” om man av olika anledningar inte fungerade i klassrummet, och det innebar att den minst utbildade läraren tog hand om de elever som hade störst behov av stöd och hjälp. Så har det fortsatt att vara i den svenska skolan under lång tid.

Alliansregeringen säger att det får vara slut med det. Det är de bäst utbildade lärarna som ska ta hand om eleverna med störst behov av hjälp och stöd. Därför har vi bland annat återinfört specialpedagogutbildningen och pekar på det viktiga uppdrag som dessa lärare har i den svenska skolan.

Vi säger inte att vi ska tillbaka till exkludering, tvärtom, men det måste ske med hjälp av särskilt yrkesskickliga lärare som fått en adekvat utbildning. Alla barn förtjänar att få de bästa förutsättningarna. Alliansregeringen har lyssnat på de svenska lärarna.

Fru talman! Vi vet att det är den enskilda läraren som gör den största skillnaden. Det är det som sker mellan elev och lärare i klassrummet som får saker och ting att hända. Det är relationen och det är tilliten dem emellan som skapar grunden för lärande. Det säger forskningen, men det säger också förnuftet.

Efter år av sjunkande resultat var alliansregeringen när man kom till makten 2006 full av beslutsamhet att komma till rätta med de problem som fanns. Elevernas kunskaper sjönk, och medvetenheten om detta var inte tillräcklig hos vare sig elever eller föräldrar. Betyg gavs inte förrän till jul i åttonde klass, och då var det i regel för sent att på djupet rätta till de större kunskapsluckorna. Att läget varit så förtvivlat var i alldeles för många fall en förfärlig överraskning, och alldeles för många fick inte i tid det stöd och den hjälp som de behövde för att nå Godkänd.

Bland många vårdnadshavare fanns också en kritik rörande att man inte i tid fått reda på hur barnet låg till och att man inte visste vad som saknades för att nå Godkänd. Därtill kom alla de barn som vid skol- eller lärarbyte föll mellan stolarna, och kunskapen fanns inte att hämta utan fick byggas upp på nytt av en ny lärare.

Fru talman! Behovet av något slags dokumentation tycktes kristallklart. Tillsammans med krav på dokumentation infördes också betyg från årskurs 6. Detta är ett utmärkt sätt att få ett kvitto på vad eleven kan i ett mycket tidigare skede än tidigare. Här finns helt andra förutsättningar att hjälpa elever med kunskapsluckor. Naturligtvis anser jag att vi skulle behöva titta på att införa betyg ytterligare något eller några år tidigare.

Ett oerhört vällovt syfte blev en alltför stor börda för lärarna, och plötsligt motverkade det sig självt. Lärarna uppfattade att de tillbringade alltför stor tid med att skriva och att uppfinna manualer och fiffiga matriser och system i stället för att ägna sig åt sina elever och få så mycket så kallad elevtid som möjligt. Överallt uppfanns hjulet på nytt, och många sömnlösa nätter och irriterade diskussioner på lärarrum var en del av bilden. Man skrev uppsatser som man inte var säker på att så många föräldrar läste. Så här var det inte tänkt att bli.

Prot. 2013/14:17
23 oktober

*Minskade krav på
dokumentation i skolan*

Men, fru talman, alliansregeringen har återigen lyssnat på lärarna. I den proposition som vi i dag debatterar föreslår regeringen att IUP:n, den individuella utvecklingsplanen, tas bort i de årskurser där betyg ges, det vill säga årskurserna 6–9. I årskurserna 1–5 halveras antalet IUP:er från en gång per termin till en gång per läsår.

Utvecklingssamtalen däremot bedöms vara så viktiga informationskanaler till vårdnadshavarna att de behålls. Informationen från den tidigare IUP:n ska nu muntligt lämnas under utvecklingssamtalet. Vi har sett att uppföljning runt de nationella proven samt betygen i de allra flesta fall uppfyller de behov som fanns runt tidigare reaktion och information.

Fru talman! Det gäller dock att ha en balans. Samtidigt som det gäller att inte belasta våra lärare med en alltför omfattande dokumentation måste vi ändå garantera att elever och vårdnadshavare vet vad som krävs och vad som saknas. Inga barn får falla mellan stolarna. Till stor del kommer en sund del av summativ, men framför allt också formativ, bedömning att fylla den funktion som vi saknat. En stor del finns också i att ge professionen den tillit den förtjänar. Nu har vi gett lärarna de verktyg som bättre matchar behoven. Men viss dokumentation hör faktiskt läraryrket till. Så har det alltid varit, och så kommer det alltid att vara.

Alliansregeringen har genomfört en rad reformer som syftar till att stötta lärarna och att framhålla deras viktiga uppgift. Vi har skapat en ny, modern lärarutbildning som bättre ska matcha kraven i dagens skola, och vi har satsat på fortbildning och mycket mer. Inte minst har vi nu också lyft karriärtjänstreformen där vi återigen tagit initiativ i en fråga där Socialdemokraterna snabbt följde efter och liksom med så mycket annat vi föreslagit kom fram till att även detta var ett klokt förslag.

Alla förslag som alliansregeringen lägger fram tycker Socialdemokraterna är goda idéer, och därför blir deras politik mest att de vill ha lite mer av allt det vi föreslår. Frågan jag ställer mig är varför de inte hade några idéer när de själva hade skolministerposten. Var fanns handlingskraften när skolresultaten drastiskt började sjunka? Varför hade man inga idéer om hur man skulle börja vända utvecklingen?

Fru talman! I dag ligger ett förslag på bordet som ger bättre förutsättningar för Sveriges lärare att göra det som de är riktigt bra på, nämligen att rusta våra barn för en ljus framtid med goda kunskaper och ett gott självförtroende, och tillsammans med sina elever känna glädjen, belöningarna, värmen och genombrotten. Vår alliansregering vill att lärarna ska vara med sina elever och inte tillbringa tiden med administration och dokumentation.

Jag yrkar bifall till propositionen och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 5 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag vill först yrka bifall till propositionen och avslag på samtliga reservationer.

När man lyssnar på företrädare för Socialdemokraterna och Miljöpartiet oroar man sig för den olikvärdiga utvecklingen i svensk skola. Då måste jag naturligtvis ställa några frågor till Jabbar Amin från Miljöpartiet: Vad syftar nationella prov till? Vad syftar centrala rättningar av nationella prov till? Vad är syftet med nya kursplaner med tydligare

centralt innehåll? Svaret från Folkpartiet och Alliansen är just att säkerställa en ökad likvärdighet i en kommunaliserad skola.

Företrädarna för S och MP säger också att det är viktigt att professionalisera skolan och att vi måste ha duktiga lärare som ägnar sig åt just undervisningen. Då måste jag påminna kammaren om att när vi röstade i ett ärende som är väldigt centralt för professionaliseringen av lärarkåren, nämligen lärarlegitimationen, röstade de tre rödgröna partierna på tre olika sätt. Ett parti avstod, ett parti röstade nej och ett parti röstade ja.

Jag vet inte, fru talman, hur en votering rörande frågorna som det här betänkandet handlar om, nämligen betyg, skriftliga omdömen och utvecklingssamtal, skulle gå till. Vad tycker egentligen de rödgröna i betygsfrågan? Det vet vi inte.

Fru talman! Läraren är den absolut viktigaste faktorn för att elever ska uppnå goda resultat. Därför är det bekymmersamt, som mina kolleger har anfört, att flera rapporter påvisat att lärarna upplever att de inte har tid med det viktigaste, nämligen undervisningen.

För exakt ett år sedan, den 23 oktober 2012, tillsatte utbildningsministern en utredning som skulle titta på statens administrativa krav och vad vi kan rensa bort, minska och förenkla. Bakgrunden till den här situationen har varit behovet av uppföljning, eller snarare bristen på uppföljning och kommunikation, och otydligheten i kommunikationen mellan skolan och vårdnadshavarna.

När man lyssnar på Socialdemokraterna kan man tro att allt elände beror på den här borgerliga alliansen som har skött skolpolitiken de senaste åren. Men redan 1995 infördes exempelvis instrumentet utvecklingssamtal. År 2003 insåg den dåvarande S-regeringen att det inte var tillräckligt, för det fanns ett behov av att tydliggöra vilka insatser som behövdes från skolans sida för att eleverna skulle nå målen i skolan. I januari 2006 var det dags att ändra igen. Då reglerades skriftliga individuella utvecklingsplaner formellt i lagen. De skulle vara framåtsyftande, och de skulle tala om vilka insatser som eleverna behövde för att uppnå målen. Huvudskälet till detta var kritiska synpunkter gällande betygssystemet. Det var otydligt, och betygen delades ut alldeles för sent, nämligen i årskurs 8. Den kritiken har inte minst vi från Folkpartiet framfört mot den dåvarande S-regeringen och dess stödpartier.

I juli 2008 kom Folkpartiet och regeringen med ett förslag på skriftliga individuella utvecklingsplaner samt omdömen kring elevernas kunskapsutveckling i varje ämne. Omdömena fick också, efter många års debatt och diskussioner, vara betygslänkande. Det har de aldrig fått under S-regeringen eftersom Vänstern tycker en sak, Miljöpartiet en annan sak och sossarna tycker en tredje sak. Jag förstår att det inte var lätt.

Många undersökningar har visat att många elever lämnar skolan utan tillräckliga förkunskaper och kommer till gymnasiet utan behörighet. Det beror på att skolan inte har haft en systematisk kvalitetsuppföljning tidigt, redan i låg- och mellanstadiet.

Nu efter 25 års debatt om betygens vara eller inte vara har vi infört tidigare betyg med flera steg i årskurs 6. Det innebär att man kan ta bort dubbletterna när det gäller den administrativa dokumentationen i högstadiet. Men som min kollega från Moderaterna sade behöver det finnas kvar något slags systematisk struktur även i låg- och mellanstadiet. Vi

tillstyrker därför inte utspelet från Socialdemokraterna som vill slopa både IUP och skriftliga omdömen i låg- och mellanstadiet.

I denna debatt, fru talman, vill jag ändå peka på att det finns ett starkt stöd för många av de här instrumenten. Hundra procent av Sveriges lärare vill inte att vi tar bort allt detta. Handikapporganisationen är väldigt oroliga för vad som kan hända om man tar bort för mycket av utvecklingsplanerna och åtgärdsplanerna. Vi återkommer till åtgärdsprogrammen eftersom de inte ingår i just denna del av regeringens förslag.

Detta förslag kommer också att innebära att kommunerna, huvudmännen, fortsatt kan använda dessa instrument. Staten tar dock bort kraven från riksdag och regering på utvecklingsplaner och skriftliga omdömen inom olika stadier.

Statens administrativa krav är inte heller hela förklaringen till att lärarna upplever att de har en pressad situation. Jag har stor respekt för lärarens viktiga jobb. I denna debatt får vi dock inte glömma bort att huvudmannen är kommunerna. De drar tyvärr ned på mycket av sin kringpersonal, vilket lägger ytterligare arbetsbörda på läraren, som helst ska undervisa.

Avslutningsvis vill jag också påminna om kommunerna, huvudmännen, och friskolorna som inför egna arbetsuppgifter, egna utvärderingar, egna skolplaner, ja till och med egna prognoser inför de skriftliga omdömena. Det kan vi som nationella skolpolitiker inte ta ansvar för, utan vi kan bara uppmana och upplysa dem om att vi nu tar vårt ansvar och hoppas att även de i och med dagens beslut tar sitt ansvar.

(Applåder)

Anf. 6 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Fru talman! Nu debatterar vi, och så småningom ska vi i dag besluta om möjligheten för att ge lärare mer tid till att vara just lärare, mer tid till att koncentrera sig på kärnuppgiften, nämligen undervisningen.

Vi vet alla att det administrativa arbetet har ökat för Sveriges lärare under de senaste åren. Många tyngs av en dokumentation som inte ses som nödvändig för att ge alla elever chansen att nå så långt som möjligt inom ramen för läroplanens mål. När dokumentation av olika slag infördes gjordes det för att elevernas väg för att nå målen skulle få en större tydlighet.

Vid den tiden, som allianskolleger har påtalat tidigare, fick man betyg först efter höstterminen i årskurs 8. Det var bara ett och ett halvt år innan man skulle få slutbetyg från grundskolan. Alldeles för många elever fick ett brutalt uppvaknande när man märkte att man inte alls låg så bra till när det gällde att nå målen som man hade trott utifrån utvecklingssamtalen. De kunde ibland vara så oprofessionella att man fick reda på att man gjorde så gott man kunde, vilket egentligen inte har någonting att göra med hur väl man når målen eller inte. Utvecklingssamtalen fick inte heller vara betygsliknande, och då är det ganska svårt att prata om huruvida man har uppnått de mål som gäller för skolan eller inte. Men sådant har alliansregeringen ändrat på under de här åren.

År 2006, under den dåvarande socialdemokratiska regeringen, infördes de individuella utvecklingsplanerna i bästa välmening, för elevernas skull så klart. I dag vill Socialdemokraterna avskaffa dem helt. Jag är minst sagt förvånad, och det är kanske inte så konstigt, fru talman, över

att det inte är den tidigare skolministern som tar debatten eftersom det var han som var med och införde det hela.

Fru talman! Det har hänt en hel del sedan 2006 när det gäller att förtydliga målen för både elever och lärare. Den nya läroplanen och de nya kursplanerna är mycket tydligare än tidigare. Det gäller till exempel det centrala innehållet.

Att betyg nu ges redan från årskurs 6 kombinerat med utvecklingsamtal varje termin ger en bra återkoppling till elever och föräldrar vid sidan av att den individuella utvecklingsplan som vi nu föreslår ska finnas kvar i årskurs 1–5. Kunskapsuppföljningen är jätteviktig eftersom varje elev har rätt att ha möjlighet att utvecklas så långt som möjligt. Då är återkopplingen, en formativ bedömning med snabba återkopplingar men också en samlad bedömning, ett viktigt dokument för att kunna följa detta på ett bra sätt.

Skolinspektionen har dock också påpekat när det gäller dokumentationen att lärare, kanske av rädsla för att inte göra fel utan för att försöka rätt, dokumenterar alldeles för mycket. Därför har vi genomfört och tagit fram ett antal riktlinjer för dokumentation under de senaste åren. Det är något som Miljöpartiet efterfrågar, men det finns faktiskt olika sådana riktlinjer för lärare att följa. Man har påtalat att det i något fall i någon kommun till exempel görs alldeles för många åtgärdsprogram. En sådan diskussion kommer vi att få ta så småningom och lyssna noga på hur man ska ge stöd åt de elever som behöver det allra mest.

Med dagens beslut tar vi ett steg på vägen mot mindre reglering när det gäller dokumentationen. Det kommer att frigöra mer tid för undervisning, men vi säkerställer samtidigt uppföljningen av varje elevs kunskapsutveckling. Det gäller ju att hitta balansen.

Vi kan från politiskt håll ge förutsättningar, men det är ute i skolans verklighet som arbetet görs. Jag hoppas att det här beslutet ska följas av fler som ger mer tid för varje lärare till att kunna vara lärare. Det är det som är så viktigt.

För Centerpartiets del är det oerhört viktigt att läraryrket är så engagerande, inspirerande och intressant som det bara går. När bra lärare känner passion för sitt ämne och förmår att bygga relationer med eleverna och på olika sätt motivera, hitta olika strategier för lärande för att möta alla elever på den nivå de befinner sig och ge en resa mot utveckling och kunskapsutveckling blir det bra. Det behövs en viss dokumentation för att nå dit. Det är klart att vi på olika sätt vill underlätta och ta bort sådan dokumentation som inte direkt leder till detta.

Det beslut som vi tar i dag är ett steg på vägen mot att minska administrationen och ge mer tid för själva kärnan i skolans verksamhet, nämligen lärandet.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Jag vet åtminstone en skola som berättade häromveckan att de nog ska fira med champagne den 19 november. Det är ju då beslutet träder i kraft. Även om det kanske sades med glimten i ögat innebär det ändå att de förstår och ser möjligheten med att vi politiskt på olika sätt ger förutsättningar för mer tid för lärande och att det är någonting som uppskattas även ute i Sveriges skolor.

(Applåder)

Anf. 7 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi förslaget om minskat krav på dokumentation i skolan och de motioner som väckts med anledning av propositionen.

Propositionen föreslår, precis som många före mig har sagt, ett minskat och förenklat administrativt arbete för lärarna.

Min sammanfattning av dagens situation är att lärarnas administrativa börda har ökat de senaste åren till viss del på grund av de sjunkande studieresultaten. Sjunkande studieresultat har sedan i sin tur lett till ökade kontroller, och ökade kontroller har lett till ökade administrativa arbetsuppgifter för våra lärare. Dessa kontroller har också gett signaler av bristande förtroende för lärarkåren, vilket i sin tur har lett till minskad status för lärarna. Lärarnas minskade status beror på flera faktorer, men jag vill påstå att det varit en bidragande orsak. Denna utveckling har lett till att lärarna haft mindre tid till pedagogisk undervisning, till att vara just det som vi alla talar om, lärare.

De förslag som vi i dag har att ta ställning till syftar till att minska och förenkla lärarnas administrativa arbete. Lärarna ges mer tid att vara lärare, och samtidigt fortsätter varje elevs kunskapsutveckling och behov av stöd att säkerställas. Ändringarna innebär att kravet på skriftliga individuella utvecklingsplaner avskaffas i de årskurser där betyg sätts och att samma information fortsättningsvis ska ges i det muntliga utvecklings-samtalet.

I dag är det stora problemet för lärare just att hinna med att undervisa. Många lärare känner att de snarare dokumenterar för att ha ryggen fri, inte för att det gynnar eleverna. Jag menar självklart att elevernas lärande och resultat även i fortsättningen bör dokumenteras, men dokumentationen får inte vara huvudsaken, utan det måste vara elevernas resultat eller deras väg att nå ett bra resultat.

Som det är i dag visar rapport efter rapport samma sak. Nya vittnesmål påpekar ständigt att det handlar om att minska lärarnas administration. I Skolverkets stora kartläggning av lärarnas tidsanvändning framkommer det att 79 procent av lärarna i grundskolan anser att de använder för mycket tid till administration och dokumentation. Lärarnas Riksförbunds stora arbetsmiljöundersökning 2011 visar att 90 procent av de tillfrågade lärarna säger att de administrativa uppgifterna ökat de senaste fem åren. Och jag tror inte att det här råder någon oenighet om det. Nya regler kring skriftliga omdömen och nationella prov har gjort att lärarnas arbetstid ökat utan att andra arbetsuppgifter tagits bort.

Fru talman! Problemet är mycket större än att enskilda personer har för mycket att göra på jobbet. Elevernas resultat försämras och lärarnas arbetssituation avskräcker unga från att söka sig till yrket. Undervisningen blir lidande.

Kanske är det så att jag i min tidigare sammanfattning har helt fel, kanske är det så att resultaten sjunker som en följd av att lärarna inte ges tillräckligt med tid att planera och efterarbeta sin undervisning. Kanske är det en kombination. Jag vet inte, men jag, precis som många andra här, vet att någonting har gått snett på vägen.

Jag menar att förslaget om minskad dokumentation i skolan är ett steg i rätt riktning, och jag hoppas att man inte slår sig till ro med detta utan fortsätter med att göra en översyn för att se om det finns annan doku-

mentation eller andra uppgifter som går att ta bort för att underlätta eller minska arbetsbördan och avlasta lärarna.

Fru talman! Jag tycker att det är bra att regeringen har lyssnat på Sveriges lärare, för de är en viktig samhällskugge, och jag yrkar bifall till propositionen.

Anf. 8 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Mycket tyder på att senare decenniernas resultatförsämringar i den svenska skolan kan förklaras av att den faktiska lärarledda undervisningen har minskat. Tiden för ämnesundervisning trängs undan av fler och fler uppgifter som läggs på lärare. Skolans utökade roll som fostrare, lärare som experter inom ett otal frågor och en ökad administrativ börda gör att alltmer ska rymmas inom den garanterade undervisningstiden. Problemet är att inget har tagits bort.

En revisionsrapport från Stockholms stad visar att bara 40–50 procent av lärares totala arbetstid ägnas åt kärnverksamheten, alltså undervisningen. För att öka den lärarledda ämnesundervisningen krävs det därför att de olika uppgifter och ansvar som lärare har ses över och vid behov rensas bort. Det är också detta som regeringen nu gör genom att minska kraven på dokumentation i skolan.

Fru talman! Jag brukar tycka att det är jobbigt när människor använder sina egna liv eller upplevelser som exempel när de ska upp i debatter, men jag kommer nu att falla i just det diket.

Så här skulle det kunna se ut, och jag vet en hel del om det. Som SO-lärare på högstadiet har man ca 120 elever. Man undervisar i fyra ämnen. När sex till åtta veckor passerat på terminen förväntas man ägna åtskilliga timmar åt att dokumentera hur var och en av dessa elever utvecklats i varje ämne mot målen. Vissa ämnen har man inte hunnit börja med. Om man mot förmodan hinner skriva alla de dokumenten innebär det 120 elever gånger fyra ämnen efter åtta veckors undervisning, det vill säga 480 dokument.

För att tidsmässigt klara det måste man utforma ett system som gör det praktiskt möjligt. Alltså utformas matriser där läraren sätter kryss i rutor som har formuleringar utifrån uppställda mål. Dessa dokument skickas hem till föräldrarna och både elever och föräldrar blir förvirrade och fattar inte vad kryssen står för. Det är ett exempel.

Fru talman! Det här är en berättelse från verkligheten, från verklighetens folk. Jag är inte emot dokumentation där det är relevant och där det leder till elevers utveckling. Men på det hysteriska sätt som dokumentationskraven utvecklats i svensk skola måste det bli ett stopp. Lärare ska i första hand undervisa, inte sitta och dokumentera i rädsla för att bli anmälda.

Vi är många lärare i utbildningsutskottet, och det måste väl ses som en fördel att vi vet vad vi talar om. Under mina år som lärare upplevde jag hur uppdraget förändrades mer och mer. Den del av yrket som jag älskade, att undervisa och spendera tid med mina elever, tog mindre utrymme och mer tid ägnades åt dokumentation, konferenser och nya pålagor. Den situationen kan göra att de vi verkligen behöver i den svenska skolan lämnar yrket, och det har Sverige inte råd med.

Fru talman! Det finns mycket mer man kan göra för att frigöra tid för undervisning, något som vi lär återkomma till vid ett annat tillfälle. Det

Prot. 2013/14:17
23 oktober

*Minskade krav på
dokumentation i skolan*

Prot. 2013/14:17
23 oktober

*Minskade krav på
dokumentation i skolan*

behövs till exempel fler vuxna i skolan som kan ge avlastning i klassrummen och vara i korridorer och på skolgården under rasterna. Det behövs dels fler speciallärare och specialpedagoger för barn i behov av särskilt stöd, dels fler fritidspedagoger och fritidsledare. De har sina respektive roller och fyller med sitt arbete en mycket viktig funktion. Dessutom kan deras kunskap och arbete ge avlastning och stöd till andra lärare.

Det civila samhället kan i ökad utsträckning också bidra till en tryggare skola. Det finns koncept som skolor arbetar med i dag, exempelvis elevstödjare, kamratstödjare, klassmorfar eller rastvakter. Det väsentliga är att skolan hittar en fungerande modell som avlastar lärarna så att de kan fokusera på att vara lärare samtidigt som man upprätthåller en trygg miljö för skolans samtliga elever.

Fru talman! Forskningen är solklar och visar att skickliga lärare och elevers tid med lärare är den enskilt viktigaste faktorn för att eleverna ska lyckas i skolan. Med den vetskapen kan vi inte gömma den värdefullaste resursen bakom ett skrivbord utan ska i stället ge lärarkåren den frihet och tilltro den förtjänar. Dokumentation ska ske där den är relevant och hjälper eleverna men inte där den stjälper hela syftet med skolan.

Jag yrkar bifall till betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

*Vissa register för
forskning om vad arv
och miljö betyder för
människors hälsa*

13 § Vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa

Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU4

Vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa (prop. 2012/13:163)
föredrogs.

Anf. 9 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! För några år sedan pågick ett projekt med namnet Lifegene vid flera olika lärosäten i landet. Projektet hade nackdelen att utan garantier registrera omfattande och integritetskänsliga data om upp till en halv miljon människor. Datainspektionen stoppade verksamheten med motiveringen att verksamheten inte ansågs rymmas inom gällande bestämmelser. Enligt Datainspektionen bröt upplägget mot personuppgiftslagen, som säger att den som lämnar uppgifter till ett forskningsprojekt har rätt att få veta hur uppgifterna kommer att användas.

För att gå runt Datainspektionens förbud lägger regeringen nu fram den proposition som detta betänkande bygger på och som syftar till att ge Lifegene och liknande forskningsprojekt möjlighet att bedriva sin verksamhet.

Vi anser att det är rimligt att universitetet och högskolor ska kunna bedriva forskning, men det ska inte ske på bekostnad av den personliga integriteten och ska inte urholka grundläggande rättigheter.

Trots att vi inte avstyrker regeringens förslag om en ny lag anser vi att förslaget innehåller flera brister.

Det har exempelvis framkommit, och framkommer fortlöpande, att möjligheten för personal att ta del av känsliga personuppgifter är omfattande, att kontrollen hos sjukvårdshuvudmännen över vilka som tar del av patientdata är bristfällig och att det finns brister i datasystemen som sådana. Detta är en brist i lagförslaget. Det vill vi rätta till genom att ge Datainspektionen i uppdrag att tillsammans med de lärosäten som ges regeringens tillstånd att hantera de aktuella registren utforma riktlinjer för hur åtkomsten ska begränsas till de ytterst få personer som behöver ha tillgång till uppgifterna för att kunna hantera registret.

Fru talman! En annan brist är att minderåriga som blivit myndiga riskerar att inte få veta om de finns med i registret eller ej. Det kan vara så att en vårdnadshavare har lämnat sitt medgivande för en minderårig att finnas med i registret i något program. Vi anser att det är rimligt att en minderårig som blir vuxen ska få information om att hon eller han finns med i ett register och i vilket projekt.

I utredningen som låg till grund för regeringens proposition fanns ett sådant förslag med. Men regeringen valde att åsidosätta denna rättighet. Vi menar att det är viktigt att den som fyllt 18 år och fått uppgifter om sig registrerade på grund av samtycke av vårdnadshavare ska underrättas om förekomsten i registret inom två år från 18-årsdagen.

En tredje brist är att känsliga uppgifter som avser enskildas personliga förhållanden kan lämnas ut, trots att de i vanliga fall kan vara sekretessbelagda. Oavsett skälen till utlämnande anser vi att det lärosäte som ansvarar för hanteringen av registret och är personuppgiftsansvarigt ska vara skyldigt att underrätta den enskilde när ett utlämnande av namn eller andra personuppgifter sker.

Fru talman! Jag står givetvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 2, 3 och 7.

Anf. 10 THOMAS STRAND (S):

Fru talman! Vi socialdemokrater står bakom den proposition med rubriken *Vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa* som regeringen presenterat. I det betänkande som vi i dag diskuterar har vi dock ett särskilt yttrande, och jag vill med anknytning till det lyfta fram några viktiga perspektiv.

Medicinsk forskning och utveckling är av central betydelse för att vår hälso- och sjukvård ska kunna hålla högsta kvalitet. Nya upptäckter av läkemedel och behandlingsmetoder och ny teknik räddar dagligen liv och innebär att vi kan flytta fram positionerna när det gäller möjligheterna att bota, lindra och förebygga olika slags sjukdomar.

Medicinsk forskning är samtidigt en stor och viktig näringsgren. Ska Sverige fortsätta att vara ett attraktivt land för forskning och företagande inom medicin, medicinteknik och läkemedel krävs mer av samordning och långsiktig samverkan. Det förutsätter också att Sverige använder och utvecklar de konkurrensfördelar vi har i form av personnummer och heltäckande befolkningsbaserade register. Dessa gör det möjligt att följa upp patienter och därigenom utveckla vården och bedriva forskning som många andra länder saknar. Vi tror att den vetenskapliga produktionen från de befolkningsbaserade registren skulle kunna öka mångfald.

Befolkningsbaserade register är mycket värdefulla och ger Sverige stora forskningsfördelar. Genom dessa register är det möjligt att undersöka komplexa förhållanden mellan å ena sidan arv och miljö och å andra sidan uppkomsten av olika sjukdomar eller människors hälsa i övrigt. Registren hjälper oss att utveckla hälso- och sjukvården. De är också viktiga kunskapskällor för medicinsk och klinisk forskning samt för utveckling av nya läkemedel och nya behandlingsprogram.

Ett sådant viktigt projekt är Lifegene, som Karolinska Institutet driver i samarbete med universiteten i Göteborg, Linköping, Lund, Umeå och Uppsala. Projektet vill studera hur våra gener, vår omgivning och vårt sätt att leva påverkar vår hälsa. Målet är att kunna förebygga, diagnostisera och behandla några av våra vanligaste folksjukdomar, såsom allergier, depressioner, infektioner, hjärt- och kärlsjukdomar och cancer.

Projektet avstannade dock genom Datainspektionens föreläggande om att Karolinska Institutet skulle upphöra med insamling och övrig behandling av personuppgifter, bland annat med motiveringen att ”framtida forskning” är ett alltför opreciserat ändamål för att uppfylla kraven i personuppgiftslagen. Vi delar därför, fru talman, regeringens bedömning att det finns ett behov av att komma till rätta med den rättsliga osäkerhet som tydliggjorts av Datainspektionens beslut. Den föreliggande propositionen förtydligar rättsläget och gör det möjligt för statliga universitet och högskolor att med den enskildes uttryckliga samtycke behandla personuppgifter i syfte att skapa underlag för olika forskningsprojekt om vad arv och miljö betyder för uppkomsten och utvecklingen av olika typer av sjukdomar och för människors hälsa i övrigt.

De invändningar som har förts fram av Datainspektionen och Justitiekanslern ger emellertid, anser vi, anledning för regeringen att rikta särskild uppmärksamhet på frågor som rör skyddet av den personliga integriteten. I det kommande lagstiftningsarbetet bör både resultatet av Registerforskningsutredningens arbete och erfarenheter från tillämpningen av de två nu föreslagna lagarna beaktas.

Regeringen föreslår att lagen om vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa ska vara tidsbegränsad och gälla till och med den 31 december 2015. Det är bra att regeringen åtar sig att utvärdera lagen och ta ställning till om den ska permanentas, ändras eller ersättas av annan reglering. Med anledning av lagstiftningens inverkan på den personliga integriteten samt Datainspektionens och Justitiekanslerns invändningar förutsätter vi att regeringen efter denna utvärdering återkommer till riksdagen för ett ställningstagande om huruvida den ska permanentas, ändras eller ersättas av annan reglering.

Anf. 11 BJÖRN SAMUELSON (M):

Fru talman! Förslaget innebär att det införs ett tydligt rättsligt stöd för statliga universitet och högskolor för att med den enskildes uttryckliga samtycke behandla personuppgifter i syfte att skapa underlag för olika forskningsprojekt om samband mellan arv och miljö samt hälsa. Bestämmelserna i lagen innebär ett skydd för enskildas personliga integritet i den verksamheten.

I propositionen föreslås också en lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen. Förslaget innebär bland annat att det införs en ny be-

stämmelse om sekretess för uppgifter om enskildas personliga förhållanden ur register.

Betänkandet syftar till att i avvaktan på Registerforskningsutredningens förslag ge ett tydligt lagstöd för register med de i lagförslaget angivna ändamålen. Förslaget till lagändringar ska gälla tillfälligt från den 1 december 2013 till den 31 december 2015.

Fru talman! Det är angeläget att register av denna typ kan upprättas och vidmakthållas för forskningsändamål. Särskilt viktigt är det för att upptäcka samband mellan sällsynta sjukdomar och ohälsotillstånd. I de fallen krävs det stora populationer i registren för att med tillräcklig säkerhet kunna konstatera samband mellan orsak och verkan. Ett exempel är en del ovanliga cancerformer, till exempel mesoteliom, och vissa miljöfaktorer. En annan aktuell fråga är syntetiska nanopartiklar och deras eventuella inverkan på människors hälsa. Ytterligare exempel är nya byggmaterial där byggnadsarbetare kan exponeras högintensivt under kort tid och de boende kan komma att exponeras lågintensivt under längre tid. Eventuella hälsoeffekter kan komma att visa sig först efter flera år.

Sverige har en unik möjlighet att bedriva forskning genom de register som redan finns och det system med personnummer som vi tillämpar. Den fördelen ska vi givetvis utnyttja för att föra vetenskapen framåt. Samtidigt ska vi värna om den personliga integriteten och visa respekt för den oro som människor känner för register som innehåller känsliga personuppgifter.

Ett avgörande element vid bruk av register av denna typ är användningen av kodnycklar. Det innebär att forskare och andra som vill använda registret endast kommer åt inlagda data via en så kallad kodnyckel. Kodnyckeln är en hemlig översättning mellan till exempel personnummer och ett i forskningsprojektet specifikt individnummer. Forskarna kommer alltså inte åt registerdata direkt, endast indirekt. Endast det fåtal som förvaltar registret har tillgång till kodnyckeln.

Jag förstår oron för att register ska missbrukas. Register kan användas på ett felaktigt eller rent av kriminellt sätt. Bolagsregistret och fastighetsregistret missbrukas av kriminella. Ett småbåtsregister för att hjälpa Kustbevakningen kan plötsligt bli ett underlag för skatt på fritidsbåtar. Adressregistret används för både oönskad reklam och rena bedrägerier. Historien visar också att olika slag av befolkningsregister har kommit att användas för förtryck av oliktankande eller minoriteter.

Personuppgifter är förstås alldeles extra känsliga. Den personliga integriteten är mycket viktig och måste skyddas. I det aktuella förslaget har därför ett antal säkerhetsåtgärder byggts in.

Personuppgifterna i de aktuella registren får endast samlas in med uttryckligt samtycke från de registrerade, och enbart uppgifter som inte är direkt hänförliga till den enskilde bör få lämnas ut till konkreta forskningsprojekt som har godkänts vid en etikprövning.

Personuppgifterna får inte behandlas för några andra ändamål än som uttryckligen angetts i lagen.

Det ska gälla sekretess för uttag ur register enligt den föreslagna lagen för uppgift som avser enskilds personliga förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Den sekretessbestämmelse som föreslås är den starkaste formen av sekretess, nämligen absolut sekretess. Detta innebär

Prot. 2013/14:17
23 oktober

*Vissa register för
forskning om vad arv
och miljö betyder för
människors hälsa*

att de uppgifter som omfattas av bestämmelsen ska hemlighållas oavsett om de kan försäkra någon skada eller inte om uppgifterna skulle lämnas ut. Uppgifter som alltså inte får lämnas ut är till exempel namn eller personnummer eller motsvarande identitetsbeteckning.

Konstitutionsutskottet har yttrat sig om förslaget. Utskottet anser att den föreslagna lagen är lämpligt utformad. Utskottet lägger särskild vikt vid

- att endast registrering med den enskildes uttryckliga samtycke ska få förekomma,
- att endast avidentifierade uppgifter ska få lämnas ut och
- att forskning i tidigare lagstiftningsärenden av riksdagen ansetts vara ett tillräckligt tydligt angivet ändamål i dataskyddsdirektivets mening.

Genom tidsbegränsningen garanteras att regleringen utvärderas och att resultatet av Registerforskningsutredningen beaktas. Konstitutionsutskottet anser vidare att avvägningen mellan sekretess och insyn är lämpligt utformad.

Fru talman! Sammanfattningsvis anser jag att kammaren bör besluta enligt förslaget och att de farhågor som har framförts i beredningen och i debatten här har hanterats på ett tillfredsställande sätt i förslaget.

Jag yrkar därmed bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 12 TINA ACKETOFT (FP):

Fru talman! Jag tillhör dem som till och med tycker att det är obehagligt när min lokala livsmedelshandlare skickar mig ett personligt erbjudande om 25 procents rabatt på yoghurt. Jag är fullständigt medveten om att han riktar det till mig eftersom vi har en ganska stor åtgång på just yoghurt med tre tonårssöner hemma. Jag tycker att det är obehagligt, men jag förstår naturligtvis att det är en vinn-vinn-situation både för handlaren och för mig.

Register över människor, oavsett om det handlar om yoghurt, om vår kulturella identitet eller om vår biobank, måste alltid vägas mot nytta. Det måste omges med strikt säkerhet, och det måste ske i samförstånd med dem som registreras. Annars får vi problem.

Jag måste också ta till protokollet att min livsmedelshandlare och jag är i största samförstånd trots detta.

I måndags deltog jag i ett seminarium i Göteborg som arrangerades av Stiftelsen Forska Sverige. På seminariet deltog många av våra universitetsrektorerna, medicinska forskare och näringslivstoppar inom både medicin och andra industrier. Ämnet var: Hur ska Sverige fortsatt kunna vara en framstående forskningsnation inom just ämnet medicin?

Det blev ganska tydligt att det inte bara är svenska krusbär som är genuint svenska. Vi har också extremt långa sekvenser av medicinska register – blodprov och cellprov, symtom och sjukdomsförlopp – över en bred population över en extremt lång tid. Det är unika register som är en guldgruva både för en hälsosammare framtid och för vår svenska medicinska industri.

Fru talman! Avkastningen från den medicinska forskningen är faktiskt större än avkastningen från bilindustrin. Det var alltså rätt ur ett näringslivsperspektiv när regeringen i forsknings- och innovationspropositionen öronmärkte 1,1 miljard åt Life Science, såväl som det är rätt ur ett hälsoperspektiv.

Vi människor ska inte bara kunna leva längre lättare – vi ska också kunna leva lättare längre. Därför är satsningarna på Sci Life Lab, läkemedelsforskning, klinisk forskning, forskning inom åldrandet och så vidare så oerhört viktiga för oss. Därför är en säker – och då menar jag både säker ur den enskildes integritetshänseende först och främst och säker som underlag för forskarna och deras studier – registerhantering en av de viktigaste delarna om vi ska kunna vara den fortsatt ledande forskningsnationen inom medicinteknik.

Fru talman! Förslaget handlar inte om att gå runt Datainspektionen! Det innebär däremot att det införs ett tydligt rättsligt stöd för statliga universitet och högskolor att med den enskildes uttryckliga samtycke och i aidentifierad form behandla personuppgifter för att kunna studera just vad arv och miljö betyder för uppkomsten och utvecklingen av sjukdomar, och endast för detta ändamål.

Bestämmelserna innebär ett skydd för den enskildes personliga integritet i den medicinska verksamheten genom bland annat en ny bestämmelse om sekretess. Lagen är, som mina företrädare så nogsamt har pekat ut, tidsbegränsad till den 31 december 2015, för att då utvärderas, precis som Socialdemokraternas företrädare så förtjänstfullt sade. Den ska då kontrolleras, och därefter bestämmes vi om den ska permanentas, förändras eller ersättas av en annan lag, så att den lagen i så fall kan täcka eventuella osäkerheter.

När jag ändå är inne på det, fru talman, måste jag också få ta till protokollet att jag egentligen hade kunna läsa det socialdemokratiska särskilda yttrandet som mitt eget inlägg här. Det är glädjande att se att vi har detta breda samförstånd just för den personliga integriteten men samtidigt också för Sveriges framtid inom forskningen. Här har vi ett beslut att fatta som kan leda till en framgång för Sverige som forskningsnation.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 13 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru talman! De senaste åren har det hänt mycket i Forskningsverige. Till skillnad från mer eller mindre alla länder i vår närhet på kontinenten i Europa satsar vi i Sverige mer på forskning.

År 2008 innebar forskningspropositionen en höjning av anslagen med 5 miljarder. Tidigare i år följde vi upp det med en höjning av anslagen med ytterligare 4 miljarder kronor.

Vi ska forska mer och bättre i Sverige; det är det tydliga budskapet från alliansregeringen. Men forskningspolitiken handlar ju inte bara om nivåer utan också om vad man gör med pengarna och vilka förutsättningar som finns för att göra det allra mesta av de svenska forskningsanslagningarna.

Dagens proposition, som vi ska fatta beslut om i eftermiddag, handlar om just detta. Hur skapar vi bästa möjliga förutsättningar för en fram-

gångsrik svensk forskning? Som tidigare talare har sagt är en stor möjlighet för Sverige att använda de väl utbyggda register som finns över befolkningen över tid.

Svenska byråkrater har ganska länge varit duktiga på att hålla koll på oss. Det har både fördelar och nackdelar; en av fördelarna är absolut att man i forskningssyfte kan se hur saker och ting utvecklas över tid. Det gäller inte minst hälsa och forskning på det området – att följa olika preparat och situationer utifrån perspektivet arv och miljö.

Som sagt, vi har väl utbyggda svenska register över detta, och regeringens inriktning är att vi ska använda dem för att stimulera folkhälsa och svensk forskning på bästa sätt. Men det är lätt att ha förståelse för de reservationer och invändningar som finns, inte minst från Miljöpartiet, när det gäller integritet.

Om man upprättar ett register ska man vara medveten om att det, precis som tidigare talare har sagt, finns risk att det utnyttjas på fel sätt. Register innebär alltid en risk att informationen spillas över och används i något annat syfte än det var tänkt. Det finns alltid en risk att den personliga integriteten inte respekteras.

Men man ska också vara medveten om att det enda sättet att komma ifrån den risken till hundra procent är att inte upprätta några register över huvud taget. Det är naturligtvis inte heller någon framkomlig väg. Oavsett hur vi vänder oss kommer vi hela tiden att få göra avvägningen mellan å ena sidan att använda register för att maximera nyttan för forskning och annat och å andra sidan att bevara den personliga integriteten.

I den proposition som vi nu kommer att fatta beslut om har den avvägningen gjorts på ett väldigt klokt sätt, tycker jag. När det gäller de här uppgifterna är det, återigen som tidigare talare har sagt, valfritt att vara med i registren. Det går att säga: Nej, jag vill inte att mina uppgifter registreras på det här sättet.

Registren kommer att användas på ett anonymiserat sätt. Givet att alla följer de bestämmelser vi nu sätter upp finns det ingen risk att uppgifter om mig som person kommer på avvägar. Det är också möjligt att radera uppgifterna i efterhand. Det är möjligt att säga: Jag vill inte vara med i det här registret längre.

Vidare kommer de här frågorna att tittas på av en speciell utredning som ska kika på just registerbaserad forskning. Det är klokt, då den här lagändringen handlar om ett ganska detaljerat område.

Det finns dock skäl att titta på det här ur ett bredare perspektiv. Ett är möjligheten att använda svenska register för att åstadkomma forskning i världsklass, som i projektet Lifegene.

Den möjligheten finns också på andra områden och i andra delar av de svenska registren. Då gäller det, precis som här, att vi kan nyttja dem på bästa sätt samtidigt som vi respekterar den personliga integriteten. Därför är det mycket klokt att lagen som vi nu fattar beslut om är tidsbegränsad.

Det är också mycket klokt att vi tar ett bredare grepp om detta i en speciell utredning. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionen.

(Applåder)

Anf. 14 THOMAS STRAND (S) replik:

Fru talman! Jag vill inte göra Emil Källström ledsen, men egentligen var det meningen att jag skulle ta replik på Tina Acketoft. Jag fick inte knappen att fungera i tid, så det blir Emil som får ta repliken.

Vi är ju överens om den här lagen, så det är ingen elak fråga jag har utan mer en synpunkt. Jag vill absolut inte vara elak över huvud taget. Ibland kan man vara kritisk, men nu är vi ju ganska överens.

Det finns dock invändningar från Datainspektionen och Justitiekanslern som stämmer till eftertanke. Det är därför vi i vårt särskilda yttrande betonar vikten av att frågan om lagstiftningen kommer tillbaka till riksdagen när den utvärderas. Det är det som vi poängterar och som jag vet att konstitutionsutskottet har diskuterat.

Det står också i propositionen att regeringen ska utvärdera just de här två lagarna. Det är det min fråga gäller. Hur kommer regeringen att följa upp och utvärdera den lagstiftning som vi nu diskuterar och som kommer att bli verklighet?

Anf. 15 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag ska försöka ta på mig min folktoppartistiska hatt, i den mån en sådan finns.

Jag kan konstatera att när Thomas Strand och jag har replikskiften handlar de nästan alltid om att vi håller med varandra, och det är ju trevligt.

Mitt enda svar på exakt hur den här utvärderingen ska ske är att det får vi se. Det är helt uppenbart att vi är överens – vi yrkar på exakt samma sak när det gäller propositionen och när det gäller betänkandet.

Vi är också överens om att det här måste följas upp och komma tillbaka. Utvärderingen måste innebära att vi på nytt tar ställning i ärendet, oavsett om det gäller att fortsätta eller att tweeka förslaget på ett eller annat sätt.

Exakt hur utvärderingen ska ske kan jag inte svara på. Jag vet inte om jag hade kunnat göra det om jag hade haft en ännu större folktoppartistisk hatt, men jag kan konstatera att vi är överens om behovet av att fortsätta följa de här frågorna.

Anf. 16 THOMAS STRAND (S) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Emil Källström och jag alltid är överens när vi diskuterar olika frågor. Jag tycker själv att vi inte är det, men i dag är vi faktiskt överens om den viktiga lagstiftning som vi diskuterar och ska votera om senare.

Invändningarna från Datainspektionen och Justitiekanslern stämmer ändå till eftertanke. De handlar ju om att värna den personliga integriteten, och det är jätteviktiga frågor.

Nu har vi en borgerlig regering i allians, men det är viktigt att det parti som har regeringstaburetten fokuserar särskilt på hur uppföljningen och utvärderingen ska gå till.

Lite orolig blir jag när Emil Källström säger att vi får se hur det blir och jag märker att Tina Acketoft skakar på huvudet samtidigt och bekräftar att det är lite löst i kanten. Därför tycker jag att min fråga är viktig.

Det är oerhört viktigt att vi nu får en utvärdering av regeringen som är kraftfull och verkningsfull så att vi har ett bra underlag när vi ska återkomma till den här lagstiftningen efter 2015 års utgång. Jag hoppas att det blir lite mer kött på benen och att det blir en kraftfull utvärdering.

Anf. 17 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Du har naturligtvis rätt i att vi inte alltid är överens, Thomas Strand. Ibland bråkar vi lite om vem som är mest överens om de saker vi tycker är viktiga, men vi har ofta diskussioner i ganska positiv anda angående samverkan, innovation och annat.

Så är det – det här beslutet innebär i stort att när det gäller uppföljningen och utvärderingen har vi förtroende för att regeringen gör på rätt sätt. Det är jag fullkomligt trygg i, och faktum är att det är även du, Thomas Strand, fullkomligt trygg i. Annars hade ju du yrkat på att riksdagen skulle kräva att vid en viss tidpunkt få tillbaka ärendet – vilket du inte gör, för vi yrkar ju på samma sak.

Vi kan återigen och den här gången vara överens om att vi har förtroende för att regeringen gör det här på ett klokt sätt.

Anf. 18 YVONNE ANDERSSON (KD):

Fru talman! Jag slänger mig direkt in och försöker hjälpa till att svara på replikväxlingen med Thomas Strand.

Regeringen har tillsatt en utredning som kommer att följa det här arbetet i två år. Den kommer att följa det noggrant utifrån vad som har sagts i remissvaren från bland annat Datainspektionen. Där känner jag mig helt trygg.

Fru talman! I ärende efter ärende efterfrågar vi politiker forskningens resultat. När vi vill söka lösningar på framtidens och samtidens problem vill vi ha forskningsresultat. Vi vill ha mer kunskap. Alltför ofta finner vi att forskarna svarar ”under förutsättning att” eller ”om de här premisserna gäller så stämmer det här”. Vi behöver hela tiden gå vidare och säkerställa den kunskap som vi ska utgå från. Det är framtidens utmaningar för varje forskningsgrupp och varje forskare.

För att forska behövs verktyg. Det har vi. Vi har jättemånga duktiga forskare med geniala hjärnor som verktyg – om vi så ska kalla det – för att få fram den yttersta av kunskaper. Men vi behöver också dataunderlag om det område som ska beforskas, och det är detta dataunderlag som vi nu diskuterar och som betänkandet handlar om.

Att systematiskt samla in data så att vi kan följa trender över tid är en nödvändighet om vi vill motverka allvarliga sjukdomar – allt till förmån för vår befolkning och människors väl och hälsa.

Det här betänkandet gäller i hög grad projektet Lifegene som ligger på Karolinska Institutet i samarbete med Linköpings, Lunds, Uppsala och Umeå universitet. Där har man haft sådana register. Vad som stoppade det hela var dagens regel om att man i princip ska ha en specifik frågeställning för att man ska få upprätta sådana register.

Problemet är att vi inte känner till alla frågeställningar från början. Ofta innebär ny kunskap att nya frågeställningar uppkommer, och man behöver gå vidare. Därför behövs nya regler för hur man ska få använda registren.

Hela den här proceduren tycker jag är spännande. Datainspektionen säger nej, och projektet får därför delvis upphöra till dess att man har gått igenom reglerna. I mycket hög grad har man under remissbehandlingen funnit att nya regler är lämpliga. Då får vi möjlighet att fatta beslut om detta i Sveriges riksdag.

Det handlar om nya regler för viktig forskning som vi alla behöver. Tänk bara på hjärt- och kärlsjukdomar. Vi skulle kunna spara massor med människors liv och hälsa genom att fortsätta med denna forskning och få fram, som vi hoppas, bra medel för att motverka dessa sjukdomar.

Fru talman! Förslaget är alltså att vi ska kunna använda personuppgifter till forskning. Statliga universitet och högskolor ska få skapa registerunderlag för forskningsprojekt om arv och miljö och vad detta betyder för uppkomsten och utvecklingen av olika typer av sjukdomar och för människors hälsa i övrigt.

Personuppgifterna i dessa register ska få samlas in enbart om personen i fråga har gett sitt aktiva samtycke, och uppgifterna ska raderas på begäran. Personuppgifter som inte direkt kan kopplas till en enskild person ska sedan kunna lämnas ut till konkreta forskningsprojekt som har godkänts vid en etisk prövning. Detta tycker jag är mycket tillfredsställande.

Vi är överens med Socialdemokraterna. Vi är överens om att detta är viktigt för samtidens och framtidens forskning.

Regeringen har som jag tidigare sagt tillsatt en utredning om förutsättningarna för registerbaserad forskning, och därför kommer den förändring som vi fattar beslut om senare i dag och som vi debatterar nu att gälla enbart i drygt två år. Uppföljningen ska ske på ett genomgripande sätt innan vi permanentar något.

Lagen ska gälla från den 1 december 2013 till och med den 31 december 2015. Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Eclund (KD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

14 § Kommunal medfinansiering av statlig sjöfartsinfrastruktur

Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU2
Kommunal medfinansiering av statlig sjöfartsinfrastruktur (prop. 2012/13:153)
föredrogs.

*Kommunal
medfinansiering av
statlig sjöfarts-
infrastruktur*

Anf. 19 PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Ledamöter! Åhörare! Vi ska nu diskutera kommunal medfinansiering av statlig sjöfartsinfrastruktur. Låter det spännande? Ja, det är det.

De senaste åren har vi sett en utveckling i Sverige där de statliga angelägenheterna, infrastrukturen – vägar, järnvägar och annan infrastruktur – i allt större utsträckning ska finansieras av kommunerna och regionerna. Detta är en utveckling som kan vara bekymmersam.

Staten tar ett steg tillbaka och kräver att kommun- och regionpolitiker, som normalt har ansvaret för skola, sjukvård, äldreomsorg och sådant, också ska ta ansvar för att bygga järnvägar eller åtminstone vara med och betala – att ställa upp med kulorna, så att säga.

Vad innebär då detta att statliga angelägenheter i allt större utsträckning läggs över på kommuner och regioner, som får betala? En risk är att vi får felaktiga prioriteringar. Vi kan få en utveckling där det som byggs och som det satsas på inte är det som verkligen borde byggas. Det kan innebära att vi inte längre har ett långsiktigt perspektiv på vad som är det viktiga att göra i Sverige för att vi ska få en bra infrastruktur med järnvägar och vägar som fungerar. Vi kanske får en närsynt infrastrukturpolitik i stället för en utveckling där de långsiktigt viktiga behoven kommer först.

Några som har sett just denna typ av problem är Riksrevisionen, som för två år sedan gjorde en granskning av denna utveckling där kommunernas medfinansiering diskuterades. Man kom fram till att det finns stora brister i den politik som den borgerliga regeringen har drivit och som mer och mer blir att kommuner och regioner ska vara med och pröjsa.

Det finns stora problem. Det är kanske inte den gemensamma samhällsnyttan som kommer i första hand, utan det blir de projekt och de kommuner som har gott om pengar, där det finns resurser och stölar att ställa upp med. De kommuner och regioner som har det lite sämre ställt och är lite fattigare får inte vara med på tåget – i vart fall inte på det nya tåget och den järnväg som byggs.

Den seglats som regeringen styr in på ska också in i sjöfarten. Det steg som vi nu diskuterar innebär att kommuner och regioner i framtiden också ska få den goda möjligheten att vara med och betala för sjöfartsinfrastrukturen. Då handlar det om anläggande av allmänna farleder som i dag staten ansvarar för – alltså inte hamnar och sådant, för där är det redan kommuner och regioner, framför allt kommuner, som har ett stort ansvar och får stå för kostnaderna.

Nu ska man också ut på havet och kunna vara med och ansvara för att anlägga allmänna farleder på gemensamma vatten.

Jag tror att det finns stora problem. Jag tror som Riksrevisionen. I stället för att vi har en stat som försöker se till det gemensamma, långsiktiga och bästa och att vi har kommuner som ställer upp och ser till att vi har en bra skola får vi kommuner som får vara med och betala för infrastrukturen, till järnvägar, till sjöfart och till andra saker, och som sedan inte riktigt har de pengar som behövs för att vi ska kunna ha en bra skola.

Risken långsiktigt är faktiskt att vi får felaktiga investeringar i infrastrukturen. Vi får inte de rätta satsningarna, samtidigt som vi får en för dålig skola. Det slutar med att vi sitter här i riksdagen och pratar om hur vi ska kunna se till att de dåliga kommunerna sköter skolan i framtiden. Det är vi själva som med ena handen tar pengarna från kommunerna för att de ska betala det som staten borde sköta, och det gör att de sedan inte har de resurser som krävs för att finansiera skola, sjukvård och äldreomsorg.

Det är i alla fall den typen av problem som jag tycker att man mycket allvarligt ska fundera på innan man tar ytterligare steg på den här vägen, som handlar om att kommunerna ska vara med och betala infrastrukturen. Därför yrkar jag bifall till reservationen, som säger att vi inte ska ta det här steget nu.

Anf. 20 PHIA ANDERSSON (S):

Fru talman! När jag skrev mitt anförande trodde jag att jag skulle vara först, så nu kommer jag att säga exakt samma sak som Peter. Men eftersom han är en klok man ska det nog inte vara så svårt.

I detta betänkande behandlas regeringens propositionen *Kommunal medfinansiering av statlig sjöfartsinfrastruktur* men också två motioner som väckts med anledning av propositionen.

En av dessa motioner kommer från oss socialdemokrater. Vi föreslår att man ska avslå regeringens förslag och att man inte ska göra den här ändringen, med andra ord att man inte ska tillåta kommunerna att vara med och medfinansiera sjöfartsinfrastruktur.

En förändring i kommunallagen skedde 2009 för att ge kommunerna möjlighet att medfinansiera byggande av väg och järnväg som staten ansvarar för. Vi socialdemokrater röstade även emot den förändringen, då man vältrade över kostnader på kommunerna som staten har ansvar för. Nu vill man alltså utvidga det här.

Vi socialdemokrater anser att satsningar på vägar, järnvägar och vattenfarter ska styras utifrån nationella behov, på en samhällsekonomisk grund, och inte av enskilda kommuners och regioners ekonomiska styrka och möjlighet till politisk påtryckning.

Det statliga ansvaret för en sammanhållen planering och utbyggnad av Sveriges infrastruktur riskerar att påverkas negativt av regeringens förslag. Det här har också Riksrevisionen sagt, utan att regeringen har tagit notis om det. Man har sagt i rapporten *Medfinansiering av statlig infrastruktur* att den medfinansiering som regeringen redan tillämpat under senare år uppvisar klara brister. Bland annat har vissa kommuners och regioners vilja till medfinansiering gjort att mindre samhällsekonomiskt lönsamma projekt har fått förtur framför mer samhällsekonomiska och lönsamma projekt.

Det innebär, precis som Peter Eriksson sade, att resursstarka kommuner får sina önskemål om infrastruktursatsningar tillgodosedda, men de resurssvaga kommunerna får det inte. Man hamnar alltså som kommun i en utpressningssituation. Medfinansiering – annars blir det ingen infrastruktursatsning.

I dag kan kommunerna lämna bidrag till anläggning av allmänna farleder som staten ansvarar för genom så kallad förskottering, men det innebär att staten måste betala tillbaka de pengar som kommunerna lånar ut. Nu luras man in i en fälla genom att gå med på förskottering. En bit in i satsningen får man reda på att de inte kan fortsätta att exempelvis muddra en hamn om man inte medfinansierar. Det innebär att man tvingas att ta över statens ansvar utan att få pengarna tillbaka.

Den föreslagna utvidgningen av medfinansieringen i det här lagförslaget är någonting som regeringen redan lurat in kommunerna i och som vi i riksdagen nu ska skapa förutsättningar för och göra lagligt i efterhand.

I en artikel i Dagens Samhälle står det att Gävle redan bidrar med 86 av 271 miljoner. I Mälardalen finns avtal om att Västerås ska stå för 70 och Köping för 10 miljoner. Men ingen lagändring är gjord när det gäller sjöfartens infrastruktur. Farlederna är statliga. Kommunerna får inte betala. Och vi ska sitta här i riksdagen och rösta om ett lagförslag i eftermiddag.

Detta innebär att Sjöfartsverket och Näringsdepartementet drivit på kommunerna att gå utanför sina rättigheter. Nu sitter de i den så kallade rävsaxen. Och detta ska vi rätta till i efterhand.

Att övervältra kostnader från staten på kommunerna minskar möjligheterna för kommunerna att utföra sina åtaganden. Kommunalskatt och landstingsskatt är faktiskt till för vård, skola och omsorg. Det ska också vara en hög kvalitet. 218 kommuner i det här landet har redan höjt skatten sedan 2006 för att klara dessa kärnverksamheter.

Att vi, som i det här förslaget, nu ska vältra över ytterligare kostnader på kommunerna, trots Riksrevisionens rapport, kommer bara att ta utrymme från bland annat äldreomsorg, skola och annan viktig kommunal verksamhet.

Fru talman! Jag vill med detta sagt yrka avslag på propositionen och bifall till vår reservation vad gäller medfinansiering av statlig sjöfartsinfrastruktur.

Anf. 21 LARS ELINDERSON (M):

Fru talman! Det här betänkandet gäller, som sagts tidigare, regeringens proposition *Kommunal medfinansiering av statlig sjöfartsinfrastruktur* och två motioner som har väckts med anledning av propositionen.

Förslaget innebär att de regler som i dag gäller för statliga vägar och järnvägar utvidgas till att också omfatta viss sjöfartsinfrastruktur. Och det innebär en möjlighet att göra undantag från det krav på anknytning till kommunens eller landstingets område som finns i 2 kap. 1 § kommunallagen.

Förslaget innebär också att reglerna för kommunal redovisning av bidrag till statlig infrastruktur även ska omfatta bidrag för medfinansiering av anläggande av allmän farled. De nya bestämmelserna föreslås, som sagt, träda i kraft den 1 december 2013.

Konstitutionsutskottets betänkande gäller den konstitutionella och kommunalrättsliga frågan om undantag från de allmänna bestämmelser om statlig infrastruktur som finns i kommunallagen. Huvudsyftet med förslaget är att skapa neutrala regler för investeringar i närliggande trafikinfrastruktur.

Frågan har, som också har nämnts tidigare, konkreta effekter för ett antal viktiga projekt där medfinansiering är en del av planeringsprocessen. Det gäller till exempel Gävle farled och Södertälje sluss. Byggstarten för projektet i Gävle ägde rum under 2012 med finansiering med statliga anslagsmedel. Den inriktning som Trafikverket och Gävle kommun kommit överens om är att kommunen, om det finns lagliga förutsättningar för det, ska bidra med en del av investeringskostnaden i projektets slutskede. Även i fråga om Södertälje sluss ingår kommunala bidrag som en del av planeringen.

Om riksdagen avslår regeringens proposition skulle det inte bara innebära ett dråpslag mot dessa två projekt. Det skulle också försvåra möjligheterna att förbättra svensk sjöfartsinfrastruktur på lång sikt. Det gäller alltså inte bara Gävle och Södertälje. Det gäller Norrköping, Karlstad, Kristinehamn och Piteå – listan skulle kunna göras längre.

I den reservation som finns i betänkandet bygger reservanterna framför allt sitt avslagsyrkande på Riksrevisionens rapport *Medfinansiering av statlig infrastruktur*, som också konstitutionsutskottets ordförande var inne på i sin inledning.

Jag brukar ha som vana att berömma konstitutionsutskottets ordförande för hans inledning, men den här gången gav han sig ut på en seglats som inte var relevant för ärendet. Först och främst avser ärendet inte farleder till havs, utan det avser farleder som har koppling direkt till den infrastruktur som primärkommunerna redan i dag har ett ansvar för.

Rapporten lämnades 2011. Det är riktigt att i rapporten riktades kritik mot regeringens dåvarande politik för medfinansiering. Man påvisade i sin granskning att regeringens medfinansieringspolitik i det läget hade brister och att infrastruktursatsningar ska styras utifrån samhällsekonomisk nytta och inte egna kommuners eller regioners ekonomiska styrka och möjligheter till politisk påtryckning. Rapporten lämnades, som sagt, 2011 och behandlades av riksdagen 2012. Riksdagen gav då regeringen i uppdrag att utarbeta tydliga riktlinjer för medfinansiering i enlighet med det Riksrevisionen efterlyste för att komma till rätta med de brister som revisionens granskning hade visat.

I arbetet med att ta fram förslag till en nationell trafikslagsövergripande plan för 2014–2025 har regeringen beslutat att Trafikverkets arbete med medfinansiering genom bidrag ska genomföras enligt tydliga riktlinjer på det sätt som också angavs i riksdagens tillkännagivande 2012. I beslutet framhåller regeringen bland annat att de transportpolitiska målen ska vara utgångspunkt för urvalet av projekt, vilket bland annat innebär att projekten som huvudregel ska vara samhällsekonomiskt lönsamma samt att medfinansiering inte ska innebära att en kommun kan köpa sig förbi kön. Det betonas också att medfinansiering ska vara frivillig. Regeringen har därmed beaktat den kritik en majoritet i riksdagen framförde i det tillkännagivande som tidigare riktats mot medfinansieringspolitiken.

Det är viktigt, fru talman, inte bara för staten utan också för kommuner och landsting, att infrastruktur och kommunikationer fungerar väl. Därför finns det också ett brett intresse hos lokala och regionala aktörer att påverka planeringen och utformningen av ett samhälles infrastruktur, särskilt i sådana fall där investeringen har stor betydelse för den lokala eller regionala utvecklingen.

En utvidgning av kommunernas och landstingens möjligheter att lämna bidrag till statlig infrastruktur till att även omfatta investeringar i farleder är ett logiskt steg på ett område som redan tidigare har öppnats för den kommunala kompetensen. Transportinfrastrukturen är inte avgränsad till transportslag, och det är inte rimligt att investeringar i vägar och järnvägar som underlättar transporter exempelvis till och från en hamn ska ses på ett annat sätt än investeringar i den mottagningskapacitet som finns i hamnen eller det krav på framkomlighet och säkerhet som ställs på den farled som leder in till hamnen. Möjligheten till medfinan-

siering kan i vissa fall underlätta för projekt som annars skulle vara kompetensöverskridande.

Det finns också skäl att påpeka att det inte finns helt tydliga gränser mellan statens och kommunernas ansvar när det gäller investeringar i sjöfartsinfrastruktur. Staten svarar i regel för farleder fram till gränsen för en allmän hamn enligt vad som följer av Sjöfartsverkets register över allmänna farleder och allmänna hamnar. Samtidigt finns det ett stort antal undantag från denna grundregel. Den geografiska gränsen går egentligen bara att lägga fast för varje enskild hamn baserat på de speciella förhållanden som av historiska eller andra skäl har kommit att råda för just den hamnen.

Från både statligt och kommunalt håll finns önskemål om att kommunal medfinansiering ska vara en möjlig finansieringsform eftersom det kan finnas ett tydligt kommunalt intresse och nytta av sådana investeringar. Det finns också ett värde i att kommuners och landstings möjlighet till inflytande över förvaltningen av infrastrukturen blir mer neutral i förhållande till trafikslagen. Detta framkommer också i remissyttrandet till Näringsdepartementet som lämnades av Sveriges Kommuner och Landsting. Vi delar den uppfattningen.

Fru talman! Eftersom sjöfarten i hög grad är sammankopplad med övrig infrastruktur är det viktigt för genomförandet av övergripande infrastruktursatsningar att lagstiftningen när det gäller kommunal medfinansiering är trafikslagsneutral. Att utesluta möjligheten till kommunal och landstingskommunal medfinansiering när det gäller sjöfartsinfrastruktur skulle motverka en positiv utveckling av hela det svenska transportsystemet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationen.

Anf. 22 PHIA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Det är intressant att Lars Elinderson räknar upp de projekt som redan är i gång. Han räknar upp de projekt som redan har startat. Kommunalråden i bland annat Västerås har sagt att medfinansiering från dem var ett krav för att projektet över huvud taget skulle bli av. Om man har tecknat avtal om medfinansiering av de projekt som Lars Elinderson har räknat upp för att de ska bli av är de inte lagliga. Det är ju först i eftermiddag som vi ska rösta i frågan.

Är det inte så, Lars Elinderson, att kommunerna sitter i fällan? Det är ungefär som att sitta i rättfällan och vara glad för att katten inte är där. Man är tvungen att gå med på kraven för att projektet ska bli av. Vissa kommuner har gått med på att förskottera, och när man väl har börjat kommer kravet på medfinansiering.

Hur mycket mer tror Lars Elinderson att kommunerna tål? Hur mycket övervältringseffekter på kommunerna ska vi tillåta? Hur påverkar detta de kärnverksamheter som kommunerna själva tar upp skatt till?

Anf. 23 LARS ELINDERSON (M) replik:

Fru talman! Jag kan inte kommentera de förhandlingar som har skett mellan de socialdemokratiska ledningarna i de två kommuner som nämndes, Västerås och Gävle, och Trafikverket. Jag har inte insikt i vad den socialdemokratiska ledningen i Gävle har haft för utgångspunkter för

den överenskommelse man har tecknat. Men man har uppenbarligen ändå accepterat Trafikverkets uppläggning av projektet. Om det är ett lagbrott får det i så fall överklagas av någon, om det är möjligt att överklaga i det här skedet. Sedan får den politiska majoriteten i Gävle ta konsekvensen av att man i så fall har brutit mot de nuvarande kompetensreglerna. Men jag kan inte uttala mig om detta.

Jag har sysslat med investeringskalkyler i min civila verksamhet i många år. Jag vet att till skillnad mot en del av de kommunala investeringarna bygger affärsmässiga investeringar alltid på en lönsamhetskalkyl. Det ska inte vara fråga om en kostnad, utan den investering man gör ska vara långsiktig. Jag förutsätter att de kommuner som gör en bedömning av om de vill gå in i en investering i infrastruktur också bedömer att den kan ha en positiv effekt för den kommunala ekonomin på längre sikt. Annars skulle jag som kommunalråd aldrig gå med på en sådan investering.

Jag har som kommunalråd vid flera tillfällen i mitt tidigare liv varit med om att förskottera investeringar i statlig infrastruktur, till exempel väginvesteringar. Det har jag gjort därför att jag har upplevt att det var enda sättet min kommun hade möjlighet att påverka utformningen av och genomförandet av projektet. Det var inte en prioritering som gjordes av Trafikverket, dåvarande Vägverket, utan det var en tidigareläggning som var viktig för kommunens ekonomiska och näringsmässiga utveckling.

Anf. 24 PHIA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Det är lätt att lyfta fram socialdemokratiska kommunalråd. Men vem tecknade de avtal med? Sjöfartsverket, Näringsdepartementet – vem styr där?

Det här är helt klart ytterligare övervältringar på kommunerna. Vilken kommun vill inte utvecklas och ha en bra infrastruktur? Det är precis detta som är rävsaxen. Det är därför det är så viktigt att det här är ett statligt ansvar så att man ser helheten i landet och att inte de kommuner och regioner som har starka muskler går före dem som kanske har en mindre ekonomisk ram för att gå med i någonting sådant här. Jag tror att viljan finns hos alla att få så bra infrastruktur som möjligt. Frågan är under vilka förutsättningar de blir pressade till olika beslut.

Södertälje kommun bidrar redan till muddringen av Södertälje sluss och farleden i Mälaren, trots att det är vi här som ska trycka på knappen i dag på eftermiddagen. Det avtalet har kommunen väl ändå tecknat med någon, Lars Elinderson?

Anf. 25 LARS ELINDERSON (M) replik:

Fru talman! Hela det här konceptet bygger på frivillighet. Ingen kommun är tvingad. Även om det naturligtvis skulle innebära fördelar om man går med på en finansiering är man inte tvingad att göra det. Det är en prioritering som kommunen själv gör.

Jag ska medge att när riksdagen lämnade ett tillkännagivande till regeringen med anledning av Riksrevisionens rapport kände jag mig ganska kluven. Jag röstade inte för tillkännagivandet, men jag tyckte att det låg en del i den kritik som då framfördes. Jag har förstått att även regeringen tyckte detta eftersom man så seriöst har tagit tag i frågan och gett Trafikverket ett uppdrag i princip i enlighet med det majoriteten

beslutade i tillkännagivandet. Man ser till att det är den övergripande nationella planeringen som ska vara avgörande för turordningen för de investeringar som genomförs. Man beslutade att ingen kommun ska kunna köpa sig före i kön, och man betonar att medfinansieringen ska vara frivillig.

Det var där ni hade invändningar när ni gjorde tillkännagivandet 2012. Ni har samma invändningar i dag igen, trots att regeringen har tillmötesgått era krav i tillkännagivandet. Jag kan inte riktigt se annat än att det här är den obotfärdiges försvar. Man hade rätt den gången, och då står man fast vid den åsikten även om regeringen har rättat till de eventuella brister som fanns för två år sedan.

Anf. 26 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Jag har ett par frågor och funderingar om det här. Det gäller delvis den fråga som Phia Andersson var inne på tidigare, att regeringen och regeringens myndigheter träffar avtal med kommuner trots att vi inte har en täckande lagstiftning på området. Tycker Lars Elinderson att det är bra att man agerar på det sättet innan ens lagstiftningen är på plats?

Den andra frågan handlar om frivillighet. Det talas om frivillighet, men det är statens prioritering som ska gälla. Till syvende och sist blir det ändå ett krav på medfinansiering. De projekt där kommuner inte ställer upp blir inte av, inte i den tid som de annars skulle ha genomförts. De blir antingen inte av alls eller mycket försenade. Så det blir ändå en utpressningssituation i enskilda kommuner som kanske redan har dåligt med pengar till skola och äldreomsorg.

Anf. 27 LARS ELINDERSON (M) replik:

Fru talman! Jag kan inte riktigt bedöma de avtal som har tecknats med Gävle och Västerås – det är de som har lämnats som exempel. Jag kan inte uttala mig om dem.

För egen del kan jag bara säga att om jag hade varit kommunalråd hade jag varit väldigt försiktig med att gå in i ett avtal som inte har täckning i lagstiftningen. Det är min egen bedömning. Nu vet inte jag hur det ligger till i det här konkreta fallet; jag har inte bedömt de avtalen. Men Peter Eriksson får nöja sig med det svaret. Så skulle jag ha agerat.

Jag uppfattar de direktiv som regeringen har gett Trafikverket så att man inte får ändra prioriteringen av olika projekt. Det ska vara den samhällsekonomiska nyttan som är det grundläggande för prioriteringen. Men finns det mer pengar i projekten som helhet kan tidsplanerna förändras. Som jag har tolkat det här innebär det att det går att tidigarelägga investeringar om det till exempel innebär att man kan dra större nytta av andra tidigare gjorda kommunala investeringar, till exempel investeringar i ett kommunalt vägnät som leder fram till hamnen. Som jag tog upp som exempel: Är det verkligen rimligt att man ska ha andra regler för investeringar i vägar och järnvägar i försörjningsledet fram till hamnen än för investeringar i den fortsatta försörjningsvägen ut från hamnen, det vill säga i farleden? Jag tycker inte att det är rimligt.

Jag uppfattar att regeringen har varit lydig, om man kan säga så, och följt de direktiv som riksdagen har gett i det beslut som fattades för två år sedan. Jag tycker att ni skulle applådera det beslutet.

Anf. 28 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Jag tror inte att de avtal som Trafikverket och kommunerna har träffat är olagliga. Jag tror att det finns klausuler om att det ska till en lagstiftning, men jag tycker ändå att det är problematiskt att man träffar den typen av avtal innan det finns en lagstiftning på plats.

Den andra frågan är långsiktigt mer viktig. Jag uppfattar inte att Lars Elinderson har uppfattat frågan riktigt rätt. Det handlar inte om förskotts-betalningar som när han och jag var kommunalråd och kunde diskutera med myndigheten om kommunen skulle vara med och betala lite grann därför att det var tidigareläggning eller liknande. Jag har också varit i en sådan situation. Nu handlar det om medfinansiering och om projekten över huvud taget ska bli av. Det handlar om stora delar av finansieringen i till exempel Mälardalen av stora trafik- och infrastrukturprojekt där man förhandlar med landstingen runt om och kommunerna om finansiering. Det är inte fråga om att tidigarelägga, utan det är fråga om projekten över huvud taget blir av.

Man sätter en liten kommun i en utpressningssituation när det gäller om viktiga centrala infrastrukturprojekt ska bli av. I den enskilda kommunen får man kanske fundera: Har vi pengar så att vi klarar av kostnaderna för lärarna, skolorna, äldreomsorgen? Så tvingar staten en att lägga ut miljontals kronor på infrastrukturprojekt i stället för att få prioritera det som vi sagt i lagen att kommunen borde syssla med.

Anf. 29 LARS ELINDERSON (M) replik:

Fru talman! Jag ska inte diskutera ekonomisk teknik med Peter – jag vet att Peter också är ekonom. Men jag vill ändå säga att jag tycker att det är lite billigt att ställa investeringskostnader mot löpande driftskostnader, oavsett vad det är för verksamheter. Även i kommunal verksamhet borde det vara så att kommunen gör en prioritering. Vad är lönsamt, vad är det som ger tillbaka resurser i form av ekonomisk utveckling, näringslivets tillväxt och liknande? Den bedömningen måste ligga till grund inte bara för Trafikverkets prioritering utan också för kommunens prioritering.

Dessutom är det inte så, som både Peter och Phia sade i inledningen, att regeringen tvingar kommunerna att prioritera bort eller minska och göra besparingar i andra verksamheter. Under den här mandatperioden och förra har regeringen tillfört i storleksordningen mellan 40 och 70 miljarder, beroende på hur man räknar, till kommunala verksamheter. Investeringar i infrastruktur har alltså inte trängt ut välfärdstjänster.

Anf. 30 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen. Jag tycker att det är på sin plats att vi lägger fast att den absoluta merparten av statlig infrastruktur betalas via anslag i statsbudgeten och att det vi nu diskuterar handlar om ett komplement. Från Alliansens och Folkpartiets sida tycker vi att det är väldigt bra att det här komplementet finns och att kommuner, regioner och landsting har möjlighet att medfinansiera.

Det handlar om att skapa mervärden för kommuner och regioner så att medfinansieringen ger en vinn-vinn-situation. I de situationerna är den kommunala eller regionala nyttan helt avgörande.

Det är nu tillåtet med medfinansiering för vägar och järnvägar. Det har tillkommit en hel del projekt och väldigt stora projekt på det sättet. Vi har Västsvenska paketet och Stockholmsöverenskommelsen där man har utnyttjat den möjligheten.

Ett väldigt aktuellt exempel är E20 som nu är prioriterat i den nationella planen. Där är kommunerna i Skaraborg och Västra Götalandsregionen med och diskuterar att medfinansiera.

Det är inte för att projektet ska bli av på den nivå som Trafikverket har föreslagit. Det är för att skapa en högre standard. Den bedömning man gör i Skaraborg är att det ger mervärden både regionalt och kommunalt.

Propositionen handlar om att den möjlighet som finns för vägar och järnvägar ska utvidgas till att även gälla att kunna medfinansiera viss statlig sjöfartsinfrastruktur.

Det handlar om nyinvesteringar i allmän farled. Det är väldigt begränsat. Det handlar om nyinvestering eller sådana förbättringar som kan likställas med nyinvestering.

I dagens läge med det trafikslagsövergripande synsätt som genomsyrar all planering av infrastruktur är det en absolut självklarhet att det är på det sättet. Om man ska genomföra detta krävs att vi har bra regelverk som är tydliga, rättvisa och tar hänsyn till bland annat EU-rätten.

Herr talman! I den reservation som finns från S, MP och V bygger man mycket på slutsatserna i Riksrevisionens rapport *Medfinansiering av statlig infrastruktur* som kom 2011. Där var den stora invändningen att det kunde finnas en risk att man skulle kunna köpa sig före i kön, som det uttrycktes, och att man då frångått den prioritering som bygger på bland annat samhällsekonomiska vinster.

Jag instämmer med det Lars Elinderson sade. Kritiken var till vissa delar, och kanske till stor del, befogad historiskt sett. Det var inte första gången som Riksrevisionen påpekat detta. Riksrevisionens rapport bygger på att man har sett på förskotteringsärenden från åren 2008–2010.

Phia Andersson sade att regeringen inte har tagit någon notis om detta. Det är ett direkt felaktigt påstående. Alliansregeringen har vidtagit en mängd av åtgärder till följd av rapporten. Den kritik som nu framförs får mer eller mindre förpassas till historien. Det var bra att den kom, men man har åtgärdat den.

Jag vill lyfta fram att vi för det första nu har fått ett helt nytt planeringssystem. Varje år tar regeringen fram en nationell infrastrukturplanering som gäller år 1–3. Det är sådant som ska kunna byggstartas omedelbart. Sedan tar man även fram planering för år 4–6 där man ska förbereda för byggstart. Det är en klar och tydlig prioritering.

När prioriteringen är gjord kan man titta på år 1–3. Där kan det bli fråga om alternativ finansiering. Det kan man diskutera, och det är då medfinansiering kommer in. Då är prioriteringen redan gjord. Förskottering kan bara bli aktuellt för sådana projekt som ligger i gruppen 4–6 år.

Med andra ord kan inte medfinansieringen i sig längre ändra prioriteringsordningen. Det är möjligt att det var så förut. Med dagens planeringssystem går inte det.

För det andra har regeringen gett ett uppdrag till Trafikverket att ge tydliga riktlinjer för medfinansiering. Det har arbetats fram, och det är

vad man arbetar efter. Det gör man både på Trafikverket och på Sjöfartsverket.

Det handlar om att man har de transportpolitiska målen som utgångspunkt. Där är den samhällsekonomiska lönsamheten en stor och viktig del. Det handlar om frivillighet och att inte på något sätt rucka på huvudmannskapet mellan kommun och stat när det gäller infrastruktur.

En viktig sak att lyfta fram är att det handlar om bidragsgivarens eller medfinansierarens nytta i sammanhanget. Det är inte så att man ska medfinansiera något som man inte har ett absolut mervärde av.

När medfinansiering blir aktuellt handlar det i första hand om att göra förbättringar som gör att man får en standardhöjning gentemot vad Sjöfartsverket och Trafikverket kan genomföra med den budget de har.

Huvudregeln är att prioriteringen av de samhällsekonomiskt lönsamma projekten är helt oberoende av medfinansieringen. Jag ska vara extra tydlig: Prioriteringen bygger inte alls på medfinansieringen.

Att man nu vill säga nej till medfinansiering är visserligen konsekvent eftersom man även sade nej till medfinansiering av järnvägar och vägar. Det kan jag ge en viss eloge för. Men man har bidragit till att jobba med det verktyget så här långt.

Att nu säga nej till att det skulle gälla statliga allmänna farleder blir väldigt inkonsekvent och kontraproduktivt. Det är ändå uppenbart att man inte går riktigt i takt med kommunala och regionala företrädare. Man vill ute i landet kunna vara med och skapa mervärden i sina regioner.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet. Det innebär att jag vill säga ja till att kommuner och landsting får möjlighet att medfinansiera viss sjöinfrastruktur och att vi får en trafikslagsövergripande syn på den här frågan. Allt annat är ganska ologiskt.

Anf. 31 PHIA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Lars Tysklind nämner att infrastruktursatsningarna ska ge ett mervärde för kommunen. Jag tror att alla infrastruktursatsningar som görs i det här landet har ett mervärde. Annars hade de inte gjorts.

Lars Tysklind säger också att det kommunerna ger i medfinansiering bara är ett komplement. Den allra största parten tar staten ansvar för. Man kan då fråga sig varför den inte tar ansvar för helheten.

Jag tror inte att det bara är komplement för en kommun. Man kan lätt säga: Ni behöver inte det, men då får ni ingen infrastruktursatsning. Då skjuts den på framtiden, och så vidare.

Jag undrar vad det är för valmöjlighet man egentligen erbjuder. Hur många lärare hade man i Gävle fått för 86 miljoner? I Västerås är det 70 miljoner. Hur många lärare hade man fått för det? I Köping är det 10 miljoner. Hur många lärare hade man fått för det?

Anf. 32 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Jag får förtydliga mig ännu mer. Det är klart att all infrastruktur skapar mervärden, och när staten bygger är det en fördel.

Det mervärde jag talade om var att man var villig att gå in och medfinansiera för att få en bättre standard. Då får man en vinn-vinn-situation och kan lokalt och regionalt få fördelar av det.

Prot. 2013/14:17
23 oktober

*Kommunal
medfinansiering av
statlig sjöfarts-
infrastruktur*

Det är något som man utnyttjat bland annat i Västsvenska paketet. Det är känt. Det gäller även Stockholmsöverenskommelsen, och man diskuterar det i Skaraborg.

Vi får här ett sken av att kommuner inte sysslar med infrastruktur. Det är en väldigt stor del av kommuners verksamhet. I kommuner måste man alltid kunna prioritera mellan asfalt och skolmjölk, om man uttrycker sig lite enkelt. Den processen har man i kommunerna.

Exemplet med farleder och hamnar tas upp. Om man för det resonemang som Phia Andersson gör här blir frågan: Varför driver de hamnar i Köping, Gävle och Västerås? Det gör man de facto kommunalt, och det är infrastruktur.

Att man nu är villig att vara med och finansiera för att få förbättringar i de allmänna farlederna bygger på att man vill kunna utnyttja sina hamnar bättre och på det sättet skapa både ekonomiska och andra mervärden i sina egna kommuner.

Man gör inte det av något slags snällhet och idealitet. Jag utgår från att de kommunpolitiker som har tecknat dessa avtal ser de sambanden. Det är inte en solklar gräns mellan statlig och kommunal infrastruktur. De vävs in i varandra. Detta är ett bra exempel på att man gör så.

Anf. 33 PHIA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag fick alltså inte svar på min fråga om hur många lärare Gävle, Västerås eller Köping hade fått. Det är precis den prioriteringen kommunen måste göra när staten drar sig undan sin del av ansvaret.

Staten har ansvar för infrastruktur. Den behöver medfinansieringen för att den själv inte har pengar och tycker att de ska tas någonstans ifrån. Då blir det en medfinansiering från kommunerna.

Jag frågar igen: Hur många lärare får man för 86 miljoner i Gävle, 70 miljoner i Västerås och 10 miljoner i Köping? Det är precis den avvägningen man måste göra för att ta över det ansvar staten inte tar.

Anf. 34 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Jag vet inte hur jag ska svara på detta. Det är klart att jag kan räkna ut exakt vad en lärarlön är och vad det blir översatt i kronor i precis det ögonblicket, men det handlar inte om det. Det handlar om att stat och kommun skapar förutsättningar för en ekonomisk utveckling som man i Gävle över tid naturligtvis bedömer ska ge ett sådant ekonomiskt utfall att den ska vara med och finansiera lärarna. Det är så saker och ting fungerar.

Det är inte så att Gävle har lämnats åt sitt öde av staten. Staten går in med 271 miljoner. I Gävle har man naturligtvis resonerat så här: Om vi tillskjuter de 86 miljonerna kommer vi att få detta gjort både något tidigare och något bättre än vad vi annars hade fått. Då kan man utnyttja sin hamn som Gävle kommun äger. Det är klart att man ser det sambandet väldigt bra kommunalt. Man ser det på sin ekonomiska utveckling.

Att i ett visst ögonblick översätta ett antal kronor till andra saker finns det naturligtvis en viss dynamik i. Det vet Phia Andersson, så det behöver jag inte undervisa om.

Precis som jag sade förut vävs kommunal och statlig verksamhet väldigt mycket in i varandra i infrastruktursammanhang. Där man kan se att man kan satsa från båda håll och att båda är vinnare i situationen – där ska man göra det.

Jag utgår från att vi har så kompetenta kommunpolitiker att de kan hantera den frågan tillsammans med staten.

Anf. 35 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Det har varit en besvärlig resa hit till kammaren för det lagförslag regeringen har lämnat till riksdagen om kommunal medfinansiering av statlig sjöinfrastruktur.

Förslaget gick på en mina i trafikutskottet. Nu har vi i konstitutionsutskottet reparerat skadan, och förhoppningsvis är farleden fri i eftermiddag så att förslaget kan gå i hamn vid voteringen här i kammaren.

Vi som i detta ärende utgör majoriteten i konstitutionsutskottet delar regeringens uppfattning att den kommunala nyttan av en investering i statlig sjöinfrastruktur kan göra en kommunal medfinansiering rimlig. Men hittills har detta inte varit tillåtet. Bara investeringar i vägar på land och i järnvägar har varit tillåtna för medfinansiering. Därför behövs detta lagförslag.

Frågan om möjligheterna till kommunal medfinansiering av sjöfartsinfrastrukturen har kommit upp eftersom den nationella planen för utvecklingen av transportsystemet i Sverige för åren 2010–2021 innehåller två objekt som avser att underlätta sjöfarten, dels till Gävle hamn, dels till hamnar i Mälaren, bland annat Västerås som har nämnts i debatten.

Som vi uppfattat läget är de socialdemokratiska ledda kommunerna Gävle och Västerås mycket angelägna om att deras hamnar ska kunna få fler och större fartyg till sig. De är därför beredda att vara med och medfinansiera de nödvändiga investeringarna. Gävle kommun har redan träffat en överenskommelse med Trafikverket om den här medfinansieringen. Det förutsätter dock att lagändringen går igenom här i riksdagen i eftermiddag.

Men här i riksdagen är de socialdemokratiska partikollegerna till kommunledningarna i Gävle och Västerås inte med, tvärtom. Här vill Socialdemokraterna stoppa det förslag alliansregeringen lagt fram för att tillgodose önskemålen från Gävle och Västerås. Det är dessutom ett förslag som tillstyrkts av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL.

Dessutom kan man vara förvånad över att Miljöpartiet motsätter sig förslaget om att underlätta investeringar som ökar sjöfarten. Alla förutsätter att en växande andel av godstrafiken ska kunna ske på sjön, som kustsjöfart och inlandssjöfart, och att vi på det sättet ska ta hem kapacitets- och miljövinster.

När nu Miljöpartiet har en verklig möjlighet att medverka till att underlätta denna utveckling av kust- och inlandstrafiken till sjöss går de emot förslaget. Jag beklagar det.

Min partikollega, Centerpartiets Anders Åkesson i trafikutskottet, har tillsammans med sina allianskolleger där – efter den mina i trafikutskottet som jag nämnde – skrivit en avvikande mening. I den ingår bland annat: ”Om riksdagen avslår regeringens proposition skulle det innebära ett dråpslag för möjligheterna att förbättra svensk sjöfartsinfrastruktur.”

Herr talman! Jag vill inte ha några minor eller andra hinder i sjölederna och inte heller några dråpslag mot sjöfarten. Därför yrkar jag bifall till regeringens och konstitutionsutskottets förslag.

Anf. 36 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Det resonemang Per-Ingvar Johnsson förde är kanske riktigt. Men det bygger på att vi har en regering som inte bryr sig om sjöfarten och inte anser att det är viktigt att prioritera att se till att vi har bra hamnar i Gävle, Västerås, Köping och sedermera även på andra ställen.

Min åsikt är att vi borde ha en regering som i högre utsträckning prioriterar sjöfarten och är beredd att satsa pengar på den. Då skulle vi i Miljöpartiet inte behöva satsa lika mycket pengar i vår statliga budget på skolan runt om i Sverige. Det är ju en kommunal angelägenhet. Men nu satsar vi många miljarder på skolan i vår statliga budget som vi lägger fram därför att vi anser att kommunerna inte har tillräckligt med resurser för detta.

I stället har vi en regering i dag som drar resurser från kommunerna till infrastruktur, såväl sjöfart som järnvägar och vägar. Då har de mindre resurser för att klara av sina egna kärnuppgifter. Det är där dilemmat är. Med en annan regering skulle det kunna vara lättare.

Jag förstår Per-Ingvars argumentation utifrån att vi har en regering som inte prioriterar en bra sjöfart och en bra infrastruktur i Sverige.

Anf. 37 PER-INGVAR JOHNSSON (C) replik:

Herr talman! Verkligheten är den att regeringen har lagt fram ett förslag till infrastrukturplanering som innebär enormt stora tillskott i miljarder räknat när det gäller infrastrukturen. Där finns bland annat två mycket stora objekt som berör Gävle hamn som jag nämnde och sjöfarten till Mälaren. Där är kommunerna mycket angelägna om att vara med och medfinansiera för att säkra att projekten utformas på det sätt som kommunerna vill.

Detta sätt att tala om att man tar pengar från skolan tycker jag är synnerligen kortsiktigt. Kommunerna har säkerligen räknat på det här. Gör man en investering – som har nämnts i något fall här – på 60 miljoner är väl kommunens bedömning den att det rimligen ger ökade skatteintäkter. Att få fler jobb i kommunen ökar skatteintäkterna.

Kanske ger investeringar på 60 miljoner 10 miljoner mer om året i ökade skatteintäkter. Det täcker lärarlöner i kanske 30 år. Det är den bedömningen kommunerna måste göra. Man kan inte se det bara på *ett* år. Visst är investeringen stor, men avkastningen på investeringen bedömer kommunerna ska bli högre.

Anf. 38 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Men Per-Ingvar Johnssons argumentation var ju att om inte kommunerna får vara med och medfinansiera blir det ett dråpslag mot de här kommunerna.

Det måste vara utifrån antagandet att det då inte blir något av, att de inte får de här projekten och investeringarna till Gävle och runt om Mälaren som i och för sig är viktiga. Det i sin tur måste betyda att vi har en regering som inte prioriterar frågan utan anser att detta ska byggas bara om kommunerna är med och står för fiolerna.

Anf. 39 PER-INGVAR JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag delar inte den uppfattningen. Regeringen har detta med i sin infrastrukturplanering och är beredd att genomföra projekten. Men kommunerna har önskemål om ytterligare saker som de vill tillföra projekten, och då måste de vara med och vill också vara med och medfinansiera, för att förbättra projekten ytterligare.

Anf. 40 JONAS ÅKERLUND (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag. Även om min ambition är att inte upprepa det som redan är sagt blir det, ärligt talat, inte helt lätt den här gången.

Riksrevisionens rapport pekar på en lång rad problem, en del ganska allvarliga. Den fråga som vi har att ställa oss är: Hur gör vi för att minimera problemen?

En lösning är naturligtvis att vi förbjuder medfinansiering, säger till kommunalråden i exempelvis Gävle: Ni lägger er i det som angår er – det får ni sluta med nu! Jag är inte helt säker på att det vore så uppskattat där uppe. Om man ser på vad de socialdemokratiska kommunalråden säger i exempelvis Gefle Dagblad ser man att de är mycket upprörda över att man lägger ned så mycket jobb i Gävle. Som man uttrycker saken: Det känns bittert att bli fälld av sina egna.

Det man kan göra i en sådan situation, när man tillåter finansieringen, är att inte acceptera tanken på att det ska medföra att staten, Trafikverket, abdikerar från att ha ett nationellt, övergripande ansvar för infrastrukturen. Det kravet måste finnas där mycket hårt. KU:s beslut bör dessutom ha ett ganska långt bästföredatum, gärna längre än två år.

Av staten ska vi naturligtvis kräva att den lever upp till sina åtaganden. Något annat vore mycket bekymmersamt, för det skulle innebära att vi betraktar staten som något slags självspelande piano, där regeringen sitter bredvid och inte kan påverka låten. Sedan säger vi att närvaron av kommunala pengar får pianot att spela fel, och då tar vi bort pengarna. Så bör vi inte ha det.

Vi borde tvärtom kräva av staten att den är så ansvarsfull och bra att tillgång till kommunala pengar gör det lättare för staten att lägga pengar på de ställen man har talat om, där det kanske inte finns resurser men finns behov. De kommunala pengar som kommer från kommuner med resurser borde underlätta för staten.

Det är en helt annan fråga om staten har tagit det ansvaret. Det kan vi diskutera hur mycket som helst. Men som jag ser det är den frågan inte på konstitutionsutskottets bord, utan det är andra utskott som hanterar den typen av frågor.

Anf. 41 PHIA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag begärde ordet när Jonas Åkerlund sade att socialdemokratiska kommunalråd vill detta. Ja, det är klart att de vill, och det är precis därför de blir utnyttjade. De blir utnyttjade till att vara med och betala. Om de vill ha en bra hamn borde staten ta sitt ansvar genom att vara med och finansiera hamnen. Jag tror inte att det finns något kommunalråd som är villig att betala för det som någon annan skulle betala om de inte blir tvingade till det.

Därför sade vi nej när det gällde vägar och järnvägar, och nu säger vi nej också till utvidgningen, för det finns inget kommunalråd som egentligen vill lägga pengar där i stället för på kärnverksamheter. Men de tvingas göra det för att det över huvud taget ska bli gjort.

Känner Jonas Åkerlund till något kommunalråd som hellre betalar till vägar och järnvägar än till de kärnverksamheter som kommunen faktiskt tar ut skatt för?

Anf. 42 JONAS ÅKERLUND (SD) replik:

Herr talman! Nej, jag känner inte personligen kommunalråden i Gävle så väl. Jag sitter på Blekingebänken, men jag är född i Gävle, är uppvuxen i Gävleborg och har rätt mycket kontaktytor kvar där.

Hamnfrågan är mycket viktig i Gävle. Folk tycker att det är en viktig fråga. Hamnen betyder mycket för arbetstillfällena, om inte annat.

Det som har framgått av de tidningsintervjuer med berörda kommunalråd i Gävle som jag har läst är att man också har ställt en följdfråga. Om de 86 miljonerna inte kan användas till den här satsningen, är de egentligen budgeterade för något annat, så att man, som det har sagts tidigare, har avstått från att göra förbättringar på andra områden? Men Gävles kommunalråd säger: Nej, de är avsedda för detta och inget annat.

Men vad de egentligen vill kan jag inte veta eftersom jag inte har den typen av ”paraförmåga”.

Anf. 43 TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på de båda reservationerna.

Vi debatterar sjöfartsinfrastruktur. Det kan låta lite udda när det är konstitutionsutskottet som har hand om debatten. Man hade kunnat förutse att det var trafikutskottet i stället. Men just denna särskilda finansiering faller inom KU:s ansvarsområde, och trafikutskottet har redan yttrat sig, gjort sin sakliga bedömning och jobbat med frågan.

Det gäller alltså olika farleder, som Gävle farled, Västerås, Köping och slussen vid Södertälje. Det kan också gälla Norrköping, Piteå, Kristinehamn med flera. Trots att det var flera jag räknade upp är detta ett komplement, ett undantag. Det allra mesta av finansieringen sker över statliga anslag. Vi talar om detta komplement när det kan vara en vinn-vinn-situation, när det blir bättre av att kommunen eller regionen, lands-tinget, går in och delfinansierar.

Vi ska veta att riktlinjerna säger följande.

1. Projekten ska vara samhällsekonomiskt lönsamma. Det ska inte gå att komma runt det därför att man vill bygga ett eget monument. Det ska alltså vara ett samhällsekonomiskt lönsamt projekt.
2. Medfinansieringen ska inte innebära att till exempel en kommun ska kunna köpa sig förbi. Prioriteringarna ska inte ändras. Om så har skett har det varit mot regelverket. Det har Riksrevisionen påpekat, och nu är det åtgärdat. Så ska vi inte ha det.
3. Medfinansieringen ska vara frivillig. Det ska inte vara dolda hot, och det ska inte vara utpressning. Det ska vara en frivillig medfinansiering. Om den inte är frivillig ska inte en kommun gå in i den.

4. Projekten ska bidra till att de transportpolitiska målen nås. Man kan alltså inte prioritera upp vad som helst och få det byggt i förtid, utan det är de transportpolitiska målen som ska nås.
5. Projekten ska vara ekonomiskt lönsamma.
6. Medfinansieringen ska skapa ett mervärde, så att det blir en vinn-vinn-situation.

*Kommunal
medfinansiering av
statlig sjöfarts-
infrastruktur*

Vi har redan neutrala regler för andra trafikslag, som vägar och järnvägar, och nu kommer vi till den här lilla delaspekten. Logiskt sett går regeringen på linjen att alla trafikslag ska behandlas lika, och lika logiskt är Socialdemokraterna och Miljöpartiet emot det. Man var emot det tidigare när det handlade om vägar och järnvägar, och man är emot det också när det till exempel handlar om en hamn som ägs helt och hållet av en kommun – den ska inte kunna delfinansieras av kommunen.

Nu är frågan: Vill Socialdemokraterna och Miljöpartiet riva upp de beslut som tidigare har fattats när det gäller vägar och järnvägar? Vill Socialdemokraterna och Miljöpartiet att de projekt som just nu debatteras på de nämnda platserna inte ska genomföras? Om de inte får denna möjlighet till medfinansiering innebär det att andra projekt längre fram inte kommer att börja byggas. Alltså försenas hela denna byggkedja på plats efter plats.

Jag vill också ställa följande fråga: Underkänner Socialdemokraterna sina egna kommunalråd på dessa platser som vill delta? Hur kan det vara så att Socialdemokraterna i riksdagen vet bättre än kommunalråden på den lokala platsen? Vilket underlag har de och som inte kommunalråden har? Vilka beslut kan de fatta som är mer riktiga, rättvisande och långsiktiga än de beslut som de som finns på plats kan fatta? Och hur kan man spela ut lärare mot investeringar i den egna hamnen? Tala om äpplen och päron.

Anf. 44 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag vill bara kortfattat säga till Tuve Skånberg att jag själv har varit kommunalråd och känner ganska många kommunalråd. Alla kommunalråd som jag känner skulle gärna se att vi får en regering som prioriterar infrastruktur högre och som ser till att de får resurser att göra nödvändiga infrastruktursatsningar. Men det är en hel del som upplever att de hamnar i en utpressningssituation där kommunala medel måste in för att det ska bli någon modern infrastruktur till just deras kommun. I den fällan sitter de, och det är inte så lätt att ta sig ur den när de ska förhandla med organisationer som styrs av den regering som vi har i dag.

I detta anförande instämde Phia Andersson (S).

Anf. 45 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:

Herr talman! Ska jag förstå Peter Eriksson som att han gör sig till talesman för de kommuner och de kommunföreträdare – de socialdemokratiska kommunalråden – som säger att de i själva verket inte vill ha denna möjlighet? Hur ska jag förstå Peter Eriksson?

Anf. 46 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag är säker på att de hellre skulle se en regering som står för finansieringen av den infrastruktur som de i dag blir tvungna att ställa upp med kommunala medel till för att den ska bli av. Det är nämligen en viktig infrastruktur som betyder jobb och framtidstro för till exempel Gävle kommun. Men pengarna borde egentligen regeringen och staten stå för.

Anf. 47 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:

Herr talman! Jag känner inte till någon finansiering som kommunala företrädare inte gärna ser att staten tar över. Det skulle naturligtvis vara bättre att få pengar till vård, omsorg, skola och allt annat. Men nu är det somliga saker som staten finansierar och andra saker som kommunerna finansierar. Kommunalråden har möjlighet, och rent av krav på sig, att prioritera. I denna tuffa prioritering, där de först måste säkerställa att det finns tillräcklig vård, omsorg, lärare och undervisning, gör de bedömningen att detta gagnar deras kommun bättre och att detta är viktigare för deras kommun därför att det kommer att ge ett ekonomiskt inflöde som gör att de kan anställa fler lärare och fler undersköterskor som kan jobba i omsorgen. Socialdemokraternas och Miljöpartiets argumentation innebär ett underkännande av dessa lokala företrädare. Det tycker jag är anmärkningsvärt.

Anf. 48 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag representerar trafikutskottet, och jag noterar att trafikutskottets majoritet inte hade någon framgång i konstitutionsutskottet. Men det kan också bero på att konstitutionsutskottet inte har tagit del av den information som vi i trafikutskottet löpande får ta del av. Jag har noterat att borgerliga företrädare talar om att socialdemokrater tycker som ni.

I tisdags hade trafikutskottet besök av SKL:s moderate ordförande Anders Knape och representanter från Sundsvalls kommun, som också har ett moderat kommunalråd. Även Motala kommun var representerat vid denna överläggning. Vid denna överläggning var man oerhört kritisk till regeringens och de statliga myndigheternas sätt att göra överenskommelser med kommunerna om medfinansiering.

SKL har alltså tillskrivit regeringen och sagt att den tingens ordning som nu gäller inte håller och att man i fortsättningen inte kan rekommendera kommunerna att ingå avtal med statliga myndigheter om medfinansiering. Lars Tysklind var med på sammanträdet, men han nämnde ingenting om detta i dag. Men detta var mycket tydligt vid tisdagens övning. Det berodde på avtalsbrott i två avtal som handlar om bron i Sundsvall och bron i Motala, där regeringen har gått ifrån det som kommunfullmäktige i dessa kommuner har fattat beslut om enligt avtal. När kommunerna tillskriver regeringen svarar inte regeringen. Regeringen vill inte tala med kommunerna och reda ut situationen. Det är därför som SKL:s förbundsstyrelse har fattat beslutet att de inte längre kan rekommendera kommunerna att gå in i någon medfinansiering. Det är verkligheten så som den ser ut i dag. Jag vill att ni ska känna till det.

När det gäller Socialdemokraternas principiella ställningstagande delar jag självklart den uppfattning som Phia Andersson har gjort sig till

tolk för här i dag och det som förs fram i den reservation som har lämnats i konstitutionsutskottet.

Jag vill göra några ytterligare förtydliganden. Den infrastruktur som regeringen är ansvarig för är inte finansierad. Det är det som är problemet. Man har inte med statliga medel finansierat sin infrastrukturplan. Det är därför som man går till kommunerna och vill att de ska vara med som medfinansierare.

Det är extra anmärkningsvärt när vi talar om farleder eftersom Sjöfartsverket ständigt tar in farledsavgifter för att just finansiera investeringar i farleder. De har särskilda intäkter för detta. Men när dessa intäkter inte räcker ska de begära investeringsmedel till sina farleder av Trafikverket. Men det gör de inte i tillräcklig omfattning. Framför allt finns det tydligen en diskussion mellan Trafikverket och Sjöfartsverket om den samhällsekonomiska nyttan med de förslag som Sjöfartsverket har kommit med. Hitintills har Trafikverket gett Sjöfartsverket bakläxa. Det tycker jag att ni också bör känna till. Det gör att väldigt lite infrastruktur när det gäller farleder ingår i den plan som de presenterade strax före sommaren. Trafikverket har nämligen inte tyckt att Sjöfartsverkets material har varit tillräckligt bra.

Jag tycker också att det är viktigt att komma ihåg att kommunerna har, och framför allt tar, ett mycket stort ansvar för sina hamnar. Det gäller hamnbassänger, kajer och terminaler i anslutning till hamnarna som man investerar i med kommunala medel. Kommunerna tar alltså ett mycket stort ansvar för den infrastruktur som vi har runt om i Sverige när det gäller sjöfarten.

Men jag förstår fortfarande inte varför man vill ändra på den tingens ordning som har gällt. Det är viktigt att man håller ordning och reda i fråga om vem som har ansvar för vad. Kommunerna har ansvar för hamnbassänger, kajer och terminaler. Staten har ett mindre ansvar att se till att farleden fungerar in i hamnen. Detta ansvar måste staten naturligtvis fortsätta att ha eftersom exportindustrin är oerhört beroende av att sjöfarten fungerar i hela Sverige.

Sjöfarten betalar farledsavgifter för detta. De betalar inga kommunala farledsavgifter, utan de betalar avgifter för kajerna. Det finansierar man. Det betalar kommunen – kommunen står för den kostnaden. Sedan står staten för den andra kostnaden, och då måste de ju fullfölja det.

Det gäller att hålla reda på saker och ting. Flera av er här är före detta kommunalpolitiker, och ni vet ju att det är viktigt att man har ordning i den kommunala verksamheten. Detsamma måste gälla mellan stat och kommun. Varför ska man blanda till det på det här viset? Det gäller i synnerhet när staten inte lever upp till sina åtaganden, vilket SKL väldigt tydligt rapporterade till trafikutskottet i tisdags.

Mot den bakgrunden finner jag KU-ställningstagandet väldigt märkligt. Jag kan dessutom kommentera Gävle kommun, för det har varit uppe på tapeten ett par gånger i dag. Hur gick det till där? Jo, det var så att Gävle kommun skulle bygga ut sin hamnbassäng, och de tyckte att det var angeläget att man också byggde ut farleden. De förskotterade för att man skulle komma i gång, och Sjöfartsverket sade: Okej, ni förskotterar, så kan vi lägga detta tidigare. Man körde alltså i gång projektet med att bygga farleden också.

Sedan kom Sjöfartsverket tillbaka till Gävle kommun och sade: Vi har tyvärr inte tillräckligt med pengar, så ni måste också vara med och finansiera. Detta sade de efteråt. Det är klart att man då ställer kommunen inför fullbordat faktum. De socialdemokratiska kommunalpolitikerna i Gävle är inte alls tillfreds med situationen, men de står inför fullbordat faktum. För att deras investering i hamnbassängen, kajer och liknande ska få någon verkan måste ju farleden också ordnas till. Det är dock Sjöfartsverket – staten – som har missat även där.

Det är detta som är problemet. Det är det ni kommer att åstadkomma med detta beslut, att skapa fler sådana problem i Sverige. Jag har också erfarenhet som kommunalpolitiker och kommunalråd i Göteborg under tio år, och jag vet att statliga myndigheter inte alltid är så lätta att ha att göra med som kommunalpolitiker. Nu ger ni staten ett vapen till i handen att använda vid utpressning mot kommunen när den investeringsplan som finns för trafiken fram till 2025 inte är fullt finansierad.

(Applåder)

Anf. 49 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Att staten i dag satsar historiskt mycket på infrastruktur kan vi väl ändå vara överens om. Det satsas 522 miljarder från den statliga sidan under den kommande tioårsperioden, och till det kommer att man kan tillföra ett antal tiotal miljarder genom bland annat medfinansiering. Socialdemokraterna har ju konsekvent röstat emot vad gäller medfinansiering av vägar och järnvägar, och nu föreslår de det även när det gäller sjöfart. Man får väl ge dem att det är bra med tydlighet.

När det gäller medfinansiering måste vi ändå se det lite övergripande över trafikslagen. Det tror jag att Lars Johansson håller med mig om. Det har gällt vägar och järnvägar, och jag tog upp E20 Skaraborg i mitt anförande. Där har Trafikverket i sin nationella plan föreslagit att man ska göra satsningar på två-plus-två-vägar och två-plus-ett-vägar. Västra Götalandsregionen har nu gjort en avsiktsförklaring att man är beredd att gå in och medfinansiera för att höja standarden till motorväg hela vägen. Västra Götalandsregionen är enig där, och det är en stark region med en socialdemokratisk ordförande som har skrivit under avsiktsförklaringen.

Då kan jag fråga Lars Johansson: Tycker Lars Johansson att avsiktsförklaringen är direkt felaktig? Om han nu inte tycker att den är felaktig, varför skulle inte det sättet att arbeta även kunna vara ett sätt att arbeta när det gäller sjöfart?

Anf. 50 LARS JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt att vi skulle ha en trafikpolitisk debatt, utan nu talar vi om det KU har fattat beslut om.

Jag kan först konstatera att lagt kort ligger – de investeringar man har gjort med finansiering från kommunerna får naturligtvis rulla på där man har gått in och fattat sådana beslut. Vi kan inte riva upp några sådana beslut. Frågeställningen är dock kvar: Varför är det så angeläget att ändra på den tingens ordning vi nu har?

Hur ser du själv på det besked vi fick av SKL i trafikutskottet i tisdags, Lars Tysklind? De sade att de inte längre kan rekommendera kommunerna att ingå överenskommelser med staten eftersom man inte kan lita på staten. Staten begår avtalsbrott; de har gjort det i två fall. Vi blev

uppvaktade av såväl Motala kommun och Sundsvalls kommun som SKL kring just den fråga som nu diskuteras, alltså att vidga området för medfinansiering. Det är därför diskussionen är så viktig: Man har från kommunernas sida inget förtroende för regeringen och de statliga myndigheterna att ingå överenskommelser. Det är det som är den stora frågan.

Då vill ni utöka det som har varit fel tidigare. Ni vill göra fel en gång till. Det blir dubbelfel. Man måste hålla ordning. Jag tror att det är precis vad det handlar om. Kommunerna har ett väldigt tydligt ansvar för den kommunala verksamheten, och den är reglerad i lag. Nu vill ni röra till detta. Säger ni att kommunerna i fortsättningen ska ta in farledsavgifter också? De tar in hamnavgifter från fartygen. Ska de nu ta in farledsavgifter också? Är det svaret på frågan?

För mig är det självklart: Staten tar in farledsavgifter, och i den mån de inte räcker till får det gemensamma samhället medverka med investeringsmedel för farleden. Men den kommun där hamnen ligger ska väl inte behöva ta ansvar också för oceansjöfarten?

Anf. 51 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Jag får börja med det sista. Det är inte fråga om att kommuner ska ta ansvar för oceansjöfarten. De kommuner som går in och medfinansierar kan få möjlighet att göra det. De ser naturligtvis sambandet att de kan utnyttja sin hamn och ta mer betalt vid kaj. Det är det sambandet de ser; de gör det inte av idealitet, utan de ser de ekonomiska sambanden.

Apropå att röra till det: Lars Johansson vet också att ett enigt SKL i sitt remissyttrande faktiskt har ställt sig bakom att det utvidgas även till sjöfart. De tycker att det är bra.

Det är precis riktigt som Lars Johansson säger – vi diskuterar regelverket här i dag. Det är det vi gör. Det är den möjligheten. Om vi nu ändå går in på det som sades i trafikutskottet när Motala och Sundsvall var på besök: Det var inte så att de var emot medfinansiering som princip. De tyckte att det var bra.

När det gäller att avtalsbiten mellan Trafikverket och kommunerna är uppe till diskussion har vi väldigt svårt att ha synpunkter på det just nu. Det visar dock bara hur viktigt det är att vi har bra regler som är tydliga, rättvisa och följer EU-rätten. Vi ska verkligen hålla oss till det.

Om vi nu talar om äpplen och päron, vilket har varit uppe, tycker jag alltså verkligen att det är det Lars Johansson talar om. Ska vi förhindra kommunerna att över huvud taget gå in? Det är det Lars Johansson och Socialdemokraterna vill. Man vill hindra kommunerna att gå in i diskussionen över huvud taget, bara för att det inte ska uppstå några fel. Det är en väldigt bakvänd syn. Nu är det faktiskt så att kommunerna har den möjligheten. Sedan ska naturligtvis avtalsbiten skötas bra, men det är en annan fråga.

Anf. 52 LARS JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är inte en annan fråga. SKL:s ledning, alltså styrelsen med alla partier representerade, har konstaterat att de avtal om medfinansiering som har ingåtts inte har fungerat. Det är det diskussionen handlar om. Jag tog bara de två exemplen eftersom vi blev uppvaktade av just dem. Jag kan inte avtalen i detalj. Jag kan bara konstatera att Anders

Knape, som är ordförande i SKL, sade att de inte längre kan rekommendera kommunerna att ingå den typen av avtal eftersom de inte kan lita på staten.

Jag har noterat att man har sagt att man kan tänka sig medfinansiering, men man har i de remissvar som har kommit in också väldigt tydligt markerat att man även måste diskutera hur man ska se på farledsavgifterna i fortsättningen. Ska det bara vara en statlig angelägenhet, eller ska det också vara en kommunal angelägenhet? Då menar jag att vi är inne i precis den här diskussionen, som blir otydlig.

Det är därför jag försöker hålla på det som ska vara ordning och reda: Kommunerna tar in hamnavgift via hamnarna. Det diskuteras också ibland – man tycker att kommunerna tar för höga hamnavgifter, och sjöfarten är kritisk mot det. Vid omlastning får man till exempel betala en hamnavgift till, och det blir för dyrt. Därför blir det för lite omlastningar i hamnar. Det finns alltså den typen av diskussioner mellan rederinäringen och kommunerna när det gäller hur hamnarna hanterar detta.

Farledsavgifterna diskuteras också, och man kanske tycker att man betalar för mycket i förhållande till vad man får ut.

Det är ändå så det är upplagt i dag, och då får man klara ut den frågan. När det gäller oceantrafiken är det väldigt tydligt, i alla för mig som göteborgare, att Maersk nu kommer med enormt stora båtar in till Göteborgs hamn, så man måste bygga ut farleden. Då är det naturligtvis Sjöfartsverkets ansvar att se till att de tar sin del av kostnaden. Den andra delen, som handlar om hamnen, får kommunen sköta.

Anf. 53 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Det här ärendet tillhör enligt riksdagens behandlingsordning konstitutionsutskottet, men trafikutskottets beredningsområde berörs i allra högsta grad. Vi har också haft möjlighet att yttra oss i ärendet.

Från moderat- och allianshåll vill jag betona vikten av att vi i dag röstar igenom propositionen från regeringen om att tillåta finansiering av statlig sjöfartsinfrastruktur. Inte minst skulle ett avslag på propositionen kunna riskera ett antal projekt som redan är igångsatta. Därför skulle jag vilja säga att oppositionens motstånd förvånar mig en aning.

Jag vill börja med en bredare och större kontext.

Under flera decennier har infrastrukturen varit kraftigt eftersatt på många håll i vårt land. Alliansen har tagit ett helhetsgrepp på problemen och satsar nu historiska summor på investeringar. Därför är det lite oärligt när delar av oppositionen gör gällande att regeringen underinvesterar. 522 miljarder de kommande tio åren kan knappast anses vara en underinvestering, särskilt inte om man sätter det i relation till vad tidigare regeringar har investerat. När det exempelvis gäller den sista Perssonregeringen kan man konstatera att i den kommande nationella planen satsas dubbelt så mycket på drift och underhåll som den regeringen gjorde, 20 procent mer totalt.

Nej, det gäller att vara ärlig i debatten, och när det gäller infrastruktur kan man inte påstå att regeringen satsar mindre.

Det är viktigt, herr talman, att människor ska kunna lita på att transportsystemet levererar varje dag, att man kan ta sig till jobb och hem och att företag kan vara trygga med att gods levereras. Samtidigt är det viktigt att påpeka att staten inte har medel för allt och inte på en gång.

För att påskynda regionala projekt som är särskilt viktiga har kommuner och landsting i dag en möjlighet att medfinansiera en del projekt. Den möjligheten har på senare år givit oss en rad viktiga investeringar i vägar och järnvägar. Till exempel bidrar kommuner och landsting i hela Mälardalen till utbyggnaden av Citybanan. Det är en helt ny järnväg genom Stockholm som kommer att bidra till att minska problemen med förseningar på järnvägen i stora delar av landet. Utan bidrag från kommunerna skulle projektet förmodligen ligga betydligt längre fram i tiden, med fler år av inställda och försenade tåg som följd.

Herr talman! En prioritet hos regeringen och för oss i Alliansen har länge varit att ha ett trafikslagsövergripande perspektiv på transportsystemet. Bland annat därför bildades Trafikverket 2010 som ersatte tidigare Banverket och Vägverket. En tydlig prioritering för oss har varit att skapa likvärdiga förutsättningar för de olika trafikslagen, inklusive sjöfarten. Om detta trodde jag att vi var överens med oppositionen, och utskottet har flera gånger tidigare uttalat vikten av ett trafikslagsövergripande synsätt.

Herr talman! I dag är det tillåtet för kommuner att medfinansiera projekt på väg och järnväg. Vi ser ingen anledning till att inte samma möjlighet ska finnas för sjöfarten.

Hamnen är en kommunal angelägenhet. Kommunen får i dag vara med och finansiera väg- och järnvägsanslutningar till hamnen, men den väg in till hamnen som går över vatten får kommunen inte bidra till. Det är ologiskt och går i motsatt riktning till ambitionen om likvärdiga villkor.

Som generell princip, herr talman, har staten naturligtvis det övergripande ansvaret för infrastrukturen. Däremot är det viktigt att kommuner som anser att en viss investering har ett lokalt mervärde ges möjlighet att bidra om de så finner lämpligt och nödvändigt. Det handlar alltså inte om att tvinga någon kommun till medfinansiering. Så pass mycket respekt har jag ändå för våra kommunala, lokala och regionala företrädare att jag tror att de kan göra den avvägningen själva utan pekpinna härifrån. Det handlar inte om att tvinga, utan det handlar om att slopa ett i dag uttryckligt förbud.

S, V och MP gör ibland gällande att det här skulle strida emot det faktum att den samhällsekonomiska lönsamheten ska ligga till grund för investeringsbesluten. Så är naturligtvis inte fallet. Självklart ligger den samhällsekonomiska analysen till grund för de investeringar som staten väljer att göra. Något annat vore väl helt otänkbart, att man bara för att några kommunpolitiker kommer springandes skulle bestämma sig för att göra en investering. Självklart ligger en samhällsekonomisk analys till grund för investeringarna.

Oppositionen har varit uppe här och sagt att kommunerna tvingas att finansiera. Så är det inte. Men vid en nationell bedömning av alla dessa olika projekt kan det mycket väl vara så att man kommer fram till att allting inte kan göras här och nu. Om en kommun då bedömer att en investering är så pass viktig att man är beredd att gå in för att tidigarelägga investeringen, då tycker jag att det är fullt rimligt. Det är inte till nackdel för någon, utan en vinn-vinn, som har sagts tidigare, för båda parter.

Dessutom har regeringen, som många varit inne på, efter den kritik som har presenterats återkommit med tydliga principer för hur medfinansiering ska ske. Det råder alltså inte längre något tvivel om att det ska byggas på frivillighet, bidra till att de transportpolitiska målen uppnås och som huvudregel vara samhällsekonomiskt lönsamma projekt.

I dag får kommunerna inte bidra till att farlederna till hamnarna utvecklas. Regeringen föreslår helt enkelt att samma möjlighet ges för sjöfartens infrastruktur som i dag finns för vägar och järnvägar.

Herr talman! De här investeringarna kan de facto ge betydande effekter för de lokala förutsättningarna när det gäller företagsklimat, arbetstillfällena, jobb och industri. Det är investeringar som kan bidra till att mer gods kan lastas och lossas i hamnarna och minska behovet av långväga transporter på väg och järnväg. Men S, V och MP tycker inte att det är en bra idé att vi ger de här möjligheterna – i alla fall inte i riksdagen. De tycker i stället att det är rimligt att kommuner som skriker efter att få de här investeringarna gjorda snällt ska få vänta. Vi håller inte med, och det gör faktiskt inte heller Sveriges Kommuner och Landsting som i ett de facto enligt yttrande har konstaterat att man vill ha den möjligheten.

Herr talman! Moderaterna och Alliansen vill ge de svenska hamnstäderna möjligheten att bidra till förbättring och utveckling av farleder. Förslaget är viktigt för att säkra jobben i hamnverksamheter, de svenska basnäringarna och handeln.

För exporterande näringar som skogs-, gruv- och fordonsindustrier riskeras konkurrenskraften när priset för transporter till sjöss ökar. Det samma gäller för detaljhandeln när importerade varor hänvisas till dyra transporter med lastbil och tåg. En enorm andel av allt vi behöver för att få vardagen att fungera är beroende av fungerande sjötransporter.

För att svenska hamnar ska fungera bra och vara konkurrenskraftiga behöver farlederna utvecklas och underhållas. Hamnstäderna är väl medvetna om detta, och många vill mer än gärna bidra till det arbetet. Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterns motstånd här i riksdagen är inte bara illojalt mot hamnstäderna och de lokala politikernas egen vilja. Det är faktiskt ett hån mot utvecklingen mot ett mer effektivt och klimatsmart transportsystem. Och det går i helt motsatt riktning när det gäller att likställa villkoren för de olika trafikslagen.

Nej, herr talman, motståndet från S, V och MP gör kaffet, bananerna och dieseln dyrare, och i svenska hamnstäder riskerar det jobben. Jag skulle vilja säga till oppositionen att ni borde lyssna mer på era kommunpolitiker, för det gör vi. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och till regeringens proposition.

(Applåder)

Anf. 54 LARS JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är svårt att debattera med en motståndare som slår dövörat till, som inte lyssnar på vad andra säger. Det är faktiskt så att kommunalpolitiker har reagerat kraftfullt på de medfinansieringsavtal som har ingåtts.

Jag tycker att ni är lite slarviga med kommunala skattemedel. Ni tycker plötsligt att de kan användas till vad som helst. I andra sammanhang när vi diskuterar kommunerna och vad kommunerna ska göra bru-

kar Moderaterna vara väldigt noggranna med att de ska användas inom väldigt begränsade områden.

Vi tycker också att man ska vara tydlig med att staten har ett ansvar och att kommunen har ett annat ansvar. I den här frågan är det faktiskt så att staten har ett annat ansvar. Vi har ju byggt farleder förr i Sverige. Det är inte första gången det byggs farleder nu. Det har gjorts sedan hundratals år tillbaka i tiden, men då har staten haft ett ansvar. Skälet till det är, som jag har försökt förklara flera gånger nu, att man haft särskilda avgifter från sjöfarten för detta.

Dessutom: Jag är så gammal i politiken att jag kommer ihåg när kommunerna hade beskattningsrätt av juridiska personer, alltså företag. Det har de inte längre, utan det har staten. Sjöfarten och exportföretagen ska betala statlig bolagsskatt och vara med och finansiera infrastrukturen.

Att som ni göra det till ett dråpslag att kommunerna inte medfinansierar infrastruktur är om något en överdrift. Det är självklart inte ett dråpslag, utan det är att skjuta tillbaka till staten och regeringen att ta det fulla ansvaret för farlederna i Sverige. Det är det vi säger; det är där skiljelinjen går.

Anf. 55 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Jag återkommer till att jag inte dumförklarar mina lokala kolleger runt om i kommuner, landsting och regioner. Någonstans litat jag på deras bedömning om de konstaterar att en investering är så pass viktig att de är villiga att bidra ekonomiskt. Det är tråkigt att vi här sätter oss över deras beslut.

Låt mig betona att staten har det övergripande ansvaret för infrastrukturen. Det råder det ingen tvekan om; det är vi alla överens om.

Staten kan dock inte göra allt samtidigt och har inte möjlighet att göra alla investeringar på en gång. Vill man från lokalt håll bidra till att tidigarelägga ett visst projekt är det fullt rimligt. Det är okej inom väg och järnväg, varför ska det inte också vara okej inom sjöfarten? Alternativet är att det inte blir gjort här och nu. Vill kommunpolitiker och regionala politiker bidra är det helt rätt.

Att Sveriges Kommuner och Landstings, SKL:s, yttrande är enligt råder det inget tvivel om. SKL säger uttryckligen att de vill ha denna möjlighet.

SKL och företrädare för olika kommuner kan dock ha synpunkter på hur enskilda avtal har utformats och respekterats. Det ska jag inte lägga mig i, men här har vi tagit del av samma information i trafikutskottet. Det är givetvis ett problem om man upplever att avtal inte hålls, men det är en helt annan diskussion.

Däremot är det ingen tvekan om att Sveriges Kommuner och Landsting och våra kolleger runt om i kommuner och regioner vill ha denna lagliga möjlighet att bidra med medfinansiering.

Anf. 56 LARS JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Du var med på sammanträdet, Jessica Rosencrantz. Jag berättade vad SKL:s ordförande sade. Han sade att de inte längre kan rekommendera kommunerna att ingå avtal med staten om medfinansiering eftersom de inte kan lita på regeringen och de statliga myndigheterna. Det var vad han sade. De har till och med skrivit till regeringen om

det, vilket han berättade på sammanträdet. Du kan inte bara bortse från detta faktum, Jessica Rosencrantz.

Såvitt jag kan förstå har SKL intagit två ståndpunkter. Först lämnade den en i skriftlig form om att de tyckte att det var okej. Sedan kom de på att det kanske inte var så bra och sade något annat. Det var därför de uppvaktade trafikutskottet i tisdags tillsammans med Motala kommun och Sundsvalls kommun, som är tydliga exempel på att det nuvarande medfinansieringssystemet inte fungerar. Det är det som är grejen, och det måste man förstå.

Tyvär hade vi inte denna information när vi skrev vårt ställningstagande till konstitutionsutskottet. Det är möjligt att konstitutionsutskottet då hade fattat ett annat beslut; det vet jag inte. Men det är därför det är viktigt att i dagens debatt informera om det nya ställningstagandet.

Det understryker betydelsen av att hålla ordning på dessa frågor. Det är fortfarande svårt att förstå varför kommunerna plötsligt ska ta över ett statligt ansvar när vi har ett system med farledsavgifter och staten har ansvar för våra farleder. Det blir inte mer pengar för det. Någon ska ju betala pengarna. Det blir kommunkassan och kommuninvånarna som får betala, men det blir inte mer pengar.

Jag tycker att man ska klara ut att staten har ett ansvar. Staten måste fullfölja det och ta ansvar för de egna handlingarna och besluten.

Anf. 57 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Det är bra att Lars Johansson drar fram relevant information. Alla fakta ska upp på bordet, likaså de diskussioner vi har haft med SKL i olika sammanhang.

Däremot är det inte okej att blanda äpplen och päron. Jag återkommer till det jag var inne på i mitt tidigare replikskifte, nämligen att i den fråga som vi diskuterade med SKL häromdagen hade de särskilda synpunkter på två specifika avtal med Motala och Sundsvall. Denna diskussion kan vi ha i ett annat sammanhang; vi kan inte gå in på detaljerna i de avtalen här.

Men det är givetvis problematiskt om man tycker att avtalen inte har hållits på rätt sätt av Trafikverket. Det får man göra en justering av och fundera på hur man ska bedöma lagligheten i förhållande till EU-rätten, som här var fallet.

I dag diskuterar vi dock att kommuner, landsting och SKL vill ha möjligheten att på laglig väg medfinansiera. De vill inte ha det förbud som finns i dag; man vill kunna göra denna typ av medfinansieringar. Det är inte samma sak som att ha olika synpunkter på enskilda avtal.

Jag hörde också diskussionen, och det diskuterades inte att man skulle slopa den lagliga möjligheten för att det finns synpunkter på några få avtal. Man vill fortfarande ha möjligheten.

Det stämmer att det finns en viss mängd pengar och ett visst ekonomiskt utrymme för att göra statliga investeringar i transportsystemet liksom kommunala och regionala. Staten har föreslagit en nationell plan för de kommande tio åren där det ryms 522 miljarder kronor. Vill man från kommunalt håll tidigare lägga några av dessa investeringar har jag inga som helst problem med det.

Givetvis kan man ställa det mot andra typer av lokala investeringar, men jag väljer att se att lokala investeringar i transportsystemet ger större möjligheter till förstärkt tillväxt och fler arbetstillfällen och på längre sikt större lokala skatteintäkter. Ser man detta mervärde är det helt okej att göra sådan medfinansiering.

Anf. 58 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen Kommunal medfinansiering av statlig sjöfartsinfrastruktur som Vänsterpartiet tillsammans med Miljöpartiet och Socialdemokraterna står bakom.

Herr talman! Regeringens förslag går ut på att den kommunala medfinansiering som finns för järnvägar och vägar ska utvidgas till statlig sjöfartsinfrastruktur – detta utan att regeringen visar i handling att de åtgärdat de brister som Riksrevisionen tagit upp i sin granskning.

Investeringar i sjöfartsinfrastruktur finansieras i dag till största delen med avgiftsintäkter från handelssjöfarten. När det gäller sjöfartsinfrastruktursatsningar måste de i stället för kommunal medfinansiering kunna finansieras som de objekt som finns upptagna i den nationella åtgärdsplanen.

I detta sammanhang är det viktigt att kunna lånefinansiera. Staten kan, till skillnad från kommuner och landsting, låna med relativt sett goda villkor till infrastrukturen. Kommuner och landsting har inte samma möjligheter till lånefinansiering som staten. Att i ett sådant läge förorda kommunal medfinansiering anser vi i Vänsterpartiet vara samhällsekonomiskt oförsvarbart.

Problemet är att alliansregeringens nationella plan under innevarande planeringsperiod ligger på 417 miljarder. Innan alliansregeringen tillträdde 2006 hade den rödgröna majoriteten lagt 518 miljarder i sin plan. Allianspartierna har helt klart problem med att finansiera nödvändiga, hållbara transporter.

Lars Tysklind med flera talar om mervärde. Jag ställer mig frågan: Hur mycket mervärde hade inte Tysklind och alliansregeringen kunnat få om de hade satsat de där 12 miljarderna i skattesänkingspengar på infrastruktur? Då kan vi börja tala om mervärde på riktigt.

Herr talman! Vänsterpartiet anser att investeringar i infrastruktur är en huvudsakligen statlig angelägenhet. Den ska styras utifrån nationella behov på en samhällsekonomiskt rationell grund, inte av enskilda kommuners eller regioners ekonomiska styrka och möjlighet till politisk påtryckning.

Regeringen har i den nuvarande åtgärdsplaneringen för transportinfrastruktur ökat graden av medfinansiering. Riksrevisionen har granskat Trafikverkets hantering av medfinansiering mellan 2008 och 2011. Man påvisar ett antal problem med medfinansiering men också med förskotteringar.

När det gäller medfinansieringssatsningen har själva processen visat på en rad brister. Riksrevisionen såg ett antal faktorer som ledde till minskad effektivitet. Den viktigaste faktorn var att intressenter har kunnat köpa sig förtur till den nationella åtgärdsplanen, vilket har lett till att den samhällsekonomiska utväxlingen av hela satsningen har minskat. Även förskotteringen har använts för att köpa sig förtur i den samhällsekonomiska prioriteringsordningen.

Föregående talare tyckte att detta var helt okej; Jessica Rosencrantz sade i sitt anförande att man ska kunna få köpa sig en förtur. Det är precis det som konstitutionsutskottet talar om att man inte ska tillåta. Men hon säger att man ska kunna få göra det. Man ska alltså kunna gå före om man kan hosta upp ett antal miljoner.

Här uppstår en stor problematik. Staten måste ta sitt fulla ansvar. Det gör inte alliansregeringen när den öppnar upp för denna möjlighet på det sätt som man har föreslagit.

Anf. 59 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Jag ifrågasätter Siv Holmas historieskrivning något, åtminstone när det gäller vilket tidevarv vi i dag lever i. Jag hörde Siv Holma återge hur utskottet riktade kritik mot den tidigare medfinansieringsprincipen, om man vill kalla den så.

Men det har hänt ganska mycket sedan dess. Regeringen har de facto återkommit med tydliga riktlinjer för på vilket sätt medfinansiering ska vara tillåten. Medfinansieringen baseras på ett antal viktiga principer som att det ska råda frivillighet, att man ska bidra till att de transportpolitiska målen nås och att investeringsbeslutet ska vila på en samhällsekonomisk lönsamhetsanalys.

Om detta nämner Siv Holma ingenting, utan hon refererar bara till en viss kritik som har riktats tidigare utan att nämna att regeringen de facto har återkommit. Räcker inte regeringens förslag? Och varför då? Vad är det som Siv Holma skulle vilja se annorlunda? Jag upplever att regeringen har svarat på den kritik som trafikutskottet riktade.

Anf. 60 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att de utfästelser som Jessica Rosencrantz säger att regeringen har gjort är otillräckliga av den enkla anledning som jag uttryckte i mitt anförande. Det som skulle vara det absolut mest korrekta är att staten tar det fulla ansvaret, framför allt för statlig sjöfartsinfrastruktur.

Jag tycker att den har hamnat vid sidan av. Både vägar och järnvägar har bättre förutsättningar för att man ska kunna göra dessa investeringar. Därför tycker jag att det hade krävts en större kostym – om man säger så – för den nationella planen, vilket man inte har. Jag tycker att det är sorgligt att man på detta sätt försöker skapa ett mervärde genom att man tar från ekonomiskt hårt belastade kommuner och landsting. Vi behöver satsa på hållbara transporter. Sjöfartsinfrastrukturen är oerhört viktig; den har en nyckelroll i sammanhanget. Vi borde utnyttja sjöfarten mer än vad vi gör i dag.

Sammanfattningsvis handlar det om att de utfästelser som har gjorts är mycket ord och lite verkstad, om jag ska vara raljant.

Anf. 61 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! I så fall kan jag tycka att det är näst intill struntprat att referera till att man inte tycker att principer för medfinansiering har funnits på plats. I grund och botten verkar det helt enkelt handla om att man inte vill ha någon medfinansiering över huvud taget inom något område. I så fall är det detta man borde säga, och inte referera till att regeringens prioriteringar har varit otydliga. Jag kan för min del konstatera att jag

känner mig väldigt nöjd med att man nu har principerna för medfinansiering på pränt.

Jag har, till skillnad från Siv Holma, den respekten för mina lokala kolleger – och för hennes, för den delen – att jag tror att de kan göra den typen av bedömningar av vad som är viktigt lokalt. Jag tycker tyvärr att det är ett sorgligt återkommande fenomen att man från vissa partier gärna tar sig tolkningsföreträde här i riksdagen för sina lokala kolleger. Jag har den tilliten till mina kolleger att jag låter dem göra denna bedömning.

Jag återkommer till detta att vi delar synen på att staten ska ha det övergripande ansvaret för transportinfrastrukturen. Men man måste kunna göra vissa tillägg lokalt, om man så vill. Vi har haft en ganska lång debatt i trafikutskottet om hur viktigt det är att sjöfarten som trafikslag uppvärderas. Jag kan bara konstatera att denna debatt inte går i den tangentens riktning om man lyssnar på oppositionen.

Kommuner och regioner vill uppvärdera möjligheten att göra investeringar också i sjöfarten. Varför ska vi vara emot detta? Vi borde gå på precis den linje som vi själva talar oss så varma för i vanliga fall: att sjöfarten måste användas mer, att man måste investera mer i den och att den måste likställas med de övriga trafikslagen. Nu är det okej med medfinansiering på vägar och järnvägar. Då borde det rimligtvis vara okej också inom sjöfarten, om vi nu menar allvar med att bedöma de olika trafikslagen lika.

Anf. 62 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Jag kan försäkra Jessica Rosencrantz om att jag är förankrad i de kommunala villkoren. Jag är dessutom tjänstledig från en ekonomitjänst i en kommun, så jag vill påstå att jag har ganska bra koll även om jag har varit borta i ett antal år.

Varför inte ge sjöfartsinfrastrukturen samma villkor som vägar och järnvägar? frågar Jessica Rosencrantz. Börja då med att ge samma förutsättningar för sjöfartsinfrastrukturen som för vägar och järnvägar! Det har den inte i dag. Sjöfarten befinner sig vid sidan av. Ta in den i den nationella planen! Varför gör man inte det?

I stället går man utanför och söker medfinansiering och riktar sig till hårt ekonomiskt belastade kommuner som har andra viktiga uppgifter att finansiera: skolan, vården och äldreomsorgen. Vi vet att dessa inte fungerar till fyllest i dag. Och då ska kommunerna också börja ta på sig ett statligt ansvar! Om det är någon som har ekonomiska muskler är det staten. Varför ska inte staten kunna göra det här? Varför är det nödvändigt att sänka skatterna med 12 miljarder när det finns så stora behov av nödvändiga investeringar för att vi ska få en hållbar transportpolitik? Vi behöver hållbara transporter där sjöfartsinfrastrukturen har en nyckelroll.

Låt oss börja där. Gå inte till de här kommunerna. 86 miljoner är ingenting i en statsbudget, men för en kommun är det oerhört mycket pengar. Det kanske handlar om 160 lärare som man inte kan finansiera. Jag tycker att det är ekonomiskt oförsvarbart att göra på det här sättet i ett läge där man skulle kunna ta det fulla ansvaret själv.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

Anf. 63 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Det betänkande som vi nu lite kort ska debattera, *Modernare reglering av statsluftfarten*, kan låta tråkigt. Och det är väl egentligen inte så där jättemycket som man hoppar upp i luften för därför att man tycker att det är jättekul.

Vi har dock från Vänsterpartiet reagerat på några saker i frågan när det gäller den förnyelse av lagstiftningen för statsluftfarten som är på gång. Vi har i vår reservation lite grann beskrivit våra tvivel på vad som är viktigt när det gäller de här bitarna. Jag börjar med att yrka bifall till vår reservation.

Vi har i Sverige i dag en situation med allt fler övningar med andra länder. Framför allt gäller det luftfart och militära övningar. Det finns pågående övningar, och flera Natoövningar ska komma i gång. Det finns också övningar som är kopplade till testverksamhet när det gäller till exempel krigsmateriel. Det är också kopplat till exporten. Vi ser att detta är en utveckling som vi hela tiden har jobbat emot, och vi är tveksamma till om det är rätt att göra så här.

Den proposition som har lagts fram andas hela vägen igenom att det ska vara regeringen eller den myndighet som man utser som bestämmer. En ramlagstiftning ger rätt stora och vida utrymmen för både myndigheter och regering att fatta vissa beslut som kanske är kontroversiella.

Vi menar att just koppling till främmande länder och deras övningsverksamhet tillsammans med svenska styrkor eller själva är en sak som ligger i potten. Här pekar vi på risken att det händer olyckor. Vi skulle vilja ha en mycket striktare skrivning om detta redan i lagen som antas av Sveriges riksdag. I propositionen menar man att det är tillräckligt med de föreskrifter som finns i dag. Vi menar att det skulle kunna stå mycket mer om detta i lagstiftningen. Med ökat antal övningar, ökat antal dagar som man övar och med en ökad omfattning kommer också risken för olyckor att öka, och då bör man också reglera det starkare. Vi har nyligen fått exempel på olyckor som föranleder våra tankar runt detta.

Vi menar att det går att göra detta på ett bättre sätt, och vi uppmanar regeringen att komma tillbaka med förslag på det. Vi kommer inte att lägga fram något förslag här själva, utan vi kommer alltså att uppmana regeringen att göra det.

Den andra delen handlar om kontroll. Där är det samma sak. Regeringen menar att Försvarsmakten ska kontrollera sig själv när det gäller statsluftfarten. Vi menar att det är fel.

I det remissvar som Statens haverikommission kom in med förordar man en utomstående kontroll. Vi tror att det är bra att det inte över huvud taget kan misstänkas att man kontrollerar sig själv på ett sådant sätt att det förekommer fel och misstag. Vi tycker alltså att Transportstyrelsen skulle få i uppdrag att göra den här kontrollen. Vi tror att de skulle kunna göra det på ett bättre och mer trovärdigt sätt eftersom det blir en utomstå-

ende myndighet som kontrollerar. Det är vad del två i vår reservation handlar om.

När det gäller övningarna och samarbetet med andra länder har vi i dag en utveckling som vissa talar klart om och som vissa mumlar om, och det gäller samarbete med Nato. Vi tror att det är en utveckling som inte kan bestämmas av regering och Försvarsmakten själva. Samarbete med andra länder måste vara en lagreglerad verksamhet, och det tror jag att de håller med om. Vi har bra exempel på det. Vi kan samarbeta med de nordiska länderna på ett bra sätt, och det fungerar utifrån de förutsättningar vi har där. Det kanske fungerar mindre bra med andra länder.

Jag har många gånger pratat om den lilla smygvägen in i Nato, och detta är en del av den. Vi menar att detta är någonting som måste regleras på ett bättre sätt genom att man redovisar bilaterala, skrivna samarbetsavtal med de länder som ska få flyga över svenskt territorium och öva på svenskt territorium. Vi tror att det är ett ganska enkelt krav att genomföra. Vi måste på något sätt förhindra den utveckling som vi har i dag där man egentligen, utan en riktigt öppen debatt, utökar samarbetet, framför allt med Nato. Det är vår stora käpphäst. Därigenom får vi också en utveckling som inte är önskvärd, och jag tror att utvecklingen går snabbast när det gäller statsluftfarten.

Vi har nya JAS-plan som ska in i svenskt försvar, och vi har samövningar i norra Sverige med de nordiska länderna som fungerar jättebra. Men det hindrar inte att vi skriver avtal med de länderna om hur det ska gå till. Jag tror att det är jättebra att göra det, och det ska göras på ett sådant sätt att det faktiskt klubbas i Sveriges riksdag vad vi gör tillsammans med andra länder.

Det är de poänger vi har i vår reservation. Därmed yrkar jag återigen bifall till reservationen från Vänsterpartiet.

Anf. 64 ANDERS HANSSON (M):

Herr talman! I detta betänkande behandlar vi en ny, modernare reglering av statsluftfarten. Statsluftfarten är den luftfart som huvudsakligen bedrivs av en stat för offentligt ändamål utan att ha som syfte att tjäna pengar. De aktörer i Sverige som i dag bedriver statsluftfart är huvudsakligen Försvarsmakten i form av militär luftfart och polisen och Kustbevakningen i form av annan luftfart för statsändamål.

Syftet med detta betänkande är att skapa en ny ramlagstiftning som ska sätta gränserna för ett område som i dag i stor utsträckning regleras i lagstiftning från slutet av 50-talet. Denna ramlagstiftning ska sedan kompletteras med förordningar och föreskrifter från regeringen eller den myndighet som regeringen beslutar.

I betänkandet föreslås att regeringen ska få meddela föreskrifter om att en statlig myndighet ska bedriva militär luftfart. Om någon annan aktör än staten avser att bedriva verksamhet inom det militära luftfartssystemet krävs tillstånd från regeringen eller från annan myndighet som regeringen bestämt. Grundprincipen är, vilket bör betonas, fortfarande och ska så förbli att främmande militära luftfartyg inte får vistas i svenskt luftrum utan tillstånd. Om de skulle ges tillträde till vårt luftrum ställer regeringen eller annan av regeringen utsedd myndighet, i detta fall med stor sannolikhet Försvarsmakten, upp tydliga villkor och föreskrifter för detta tillträde. Oförmåga att uppfylla dessa villkor renderar i att tillstånd

ej ges och att utländska militära luftfartyg nekas tillträde till svenskt luftrum.

När det gäller frågan om utprovning av materiel för militära ändamål föreslås att regeringen eller den myndighet regeringen beslutar får meddela föreskrifter, eller i enskilt fall besluta, om luftfart som utförs i Sverige av en annan stat, eller företag med säte i annan stat, och som avser underhåll, modifiering eller utprovning för militära ändamål.

Här bör betonas att för det fall utländska förband samövar med svenska förband i Sverige gäller svensk lag. Detta har sin direkta påverkan på såväl tillståndet för utländsk makt att vistas i svenskt luftrum som det tillstånd som avgivits enligt miljöbalken för det aktuella övnings- och skjutfältet.

När det gäller tillsyn av militär luftfart föreslås att den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn. Den som utövar tillsynen ska erhålla de uppgifter som behövs för tillsynen och ges omedelbart tillträde till luftfartyg, flygplatser, anläggningar, lokaler och andra objekt med undantag av bostäder. Denna tillsyn inom statsluftfarten ska vara avgiftsfinansierad.

Herr talman! Vänsterpartiet har lämnat en reservation till betänkandet där man vill begränsa de länder som kan samöva med svensk militär till att gälla endast länder som Sverige har samarbetsavtal med. Vidare vill man ha en oberoende tillsyn via Transportstyrelsen samt tydligare lagstiftning som reglerar ansvarsfrågan vid övningar kopplade till svensk krigsmaterielexport.

Låt mig börja med Vänsterpartiets sista invändning i ansvarsfrågan. Denna fråga är synnerligen klar avseende så kallade tredjemansskador. Det är ägaren till luftfartyget eller den som använder det som är fullt ut skadeståndsansvarig. Den vidare ansvarsfördelningen i frågan mellan parterna regleras i sedvanliga kontrakt och bör således inte regleras i lagstiftningen.

Tillsynen är i dag inte reglerad i lag eller förordning. Dock har Försvarsmakten i sitt eget regelverk, Regler för militär luftfart, tydligt meddelat föreskrifter om tillsyn. Dagens tillsyn regleras genom säkerhetsinspektionen. I denna inspektion ingår den militära flygsäkerhetsinspektionen som svarar för tillsyn av militär luftfart. Det fungerar väl i dag, och i propositionen kan man finna fler exempel på god tillsyn genom till exempel generalläkaren inom Försvarsmakten, som ansvarar för tillsyn över miljöskydd, hälso- och sjukvårdsfrågor med mera inom organisationen.

I betänkandet poängteras dock att för att ett system där Försvarsmakten utövar tillsyn över den egna verksamheten ska vara effektivt och trovärdigt är det avgörande att funktionens oberoende kan garanteras. Nuvarande system anses uppfylla dessa krav.

Slutligen anser Vänsterpartiet att endast länder som Sverige har samarbetsavtal med ska tillåtas öva i Sverige. Grundprincipen är, som jag tidigare nämnt, att främmande militära luftfartyg inte får vistas i vårt luftrum utan tillstånd. Om tillträde önskas sätter Sverige upp villkor för detta tillträde.

Att då sätta upp ett villkor att ett samarbetsavtal ska finnas utan att närmare gå in på vad detta samarbetsavtal skulle hänföra sig till innehållsmässigt är mycket svårt och ärligt talat ganska svårförståeligt. Men

som min kollega Torbjörn Björlund tidigare sade är Natofrågan som är käpphästen för Vänsterpartiet. Vid tillståndsgivningen för främmande militära luftfarkosters tillträde till svenskt luftrum görs en helhetsbedömning av alla variabler som kan ligga till grund för bästa möjliga beslut. Samarbetsavtal allena kan inte ligga till grund för detta.

Herr talman! Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

I detta anförande instämde Abdirizak Waberi (M).

Anf. 65 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Anders Hansson står och läser det som står i propositionen, lagstiftningen och betänkandet, och sedan försöker han på slutet komma in på det som jag och vi i Vänsterpartiet har lyft upp i vår reservation utan att egentligen, tycker jag, kommentera det som vi vill få fram. Du nämnde Nato, och det var väl bra att du vågade göra det, för det är ju nyckelfrågan när det gäller reglering av statsluftfart. Det här är gammal lagstiftning som egentligen bara är lite prolongerad, och så har man fyllt på lite grann för att få bättre klarhet i det hela. Vi tycker inte att det räcker.

Tycker Anders Hansson att det är problemfritt när det gäller de här tre frågorna som vi har? Är det problemfritt att Försvarsmakten själv bestämmer exakt hur det ska vara – om det blir så att myndigheten får göra det, vilket den ofta gör – utan att man från Sveriges riksdags sida skriver in vilka vi ska samarbeta med? Jag tittar på den borgerliga bänken här, och det finns ett antal debattörer där som kommer att säga hur de tycker att det ska vara.

Vi har från Vänsterpartiets sida varit tydliga med att vi har jätteproblem med den här utökade övningsverksamheten, framför allt med Nato, därför att det egentligen inte finns någonting skriftligt. Folkpartiet är det enda parti som är tydligt och säger: Skriv på så går vi in i Nato! Tycker Moderaterna och alliansregeringen att vi ska gå med i Nato smygvägen och alltså utan att reglera det? Är det så vi ska göra?

Den andra saken handlar om kontrollen. Det finns olika regleringsbrev och sådant, men om man gör kontrollen internt, som man kan göra i Försvarsmakten, finns det ändå alltid en misstanke om att det inte blir riktigt klart om man har det inom sitt eget skrank. Det är därför Statens haverikommission lyfter upp det här att ett utomstående kontrollorgan skulle göra det bättre.

Anf. 66 ANDERS HANSSON (M) replik:

Herr talman! Naturligtvis kan jag hålla med Torbjörn Björlund om att det hade varit intressant att diskutera Natofrågan också, men för att slippa få en tillsägelse av talmannen tror jag att jag ska försöka hålla mig till betänkandet om statsluftfart. Visst är det så att vi har ett delegerat ansvar för hur vi ska genomföra övningar. Regeringen har medgett att vi har andra myndigheter som kan ge tillstånd till övningar. I detta fall ser jag inga bekymmer med att genomföra övningar med våra nordiska grannländer eller med Nato när Försvarsmakten ser ett behov av det och Sverige har att vinna på det. Jag känner mig trygg med det förfarandet.

Avseende tillsynen tycker jag att där är en poäng. Jag vill ge Torbjörn Björlund det att det absolut finns en poäng i att man ska ha tillsynen fristående. Jag tog med i mitt anförande här tidigare att man har sagt att för att det ska vara trovärdigt och effektivt är det avgörande att funktionens oberoende kan garanteras.

I propositionen som ligger till grund för vårt betänkande har man tagit upp exemplet med generalläkaren som i dag har ett tillsynsansvar. Arbetsgruppen säger att detta har fungerat alldeles utmärkt, eftersom generalläkaren klarar av sekretessen och de komplicerade frågor som finns inom Försvarsmakten och man har säkerhetsklassificering. Arbetsgruppen anser därför att generalläkaren bör tjäna som modell för tillsynsfunktionen i fråga om militär luftfart.

Anf. 67 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Jag förstår resonemanget som Anders Hansson för, men det finns vissa saker som jag tycker ändå måste kunna lagregleras mer i detalj. Det är det som är den springande punkten här. Vi har, utifrån det som Anders Hansson beskriver, olika regler och föreskrifter för hur saker och ting ska hanteras, och man tycker att det funkar bra. Men det finns faktiskt en utveckling framåt, till exempel utökad testverksamhet. Vi vet att lagstiftning när det gäller vem som är ansvarig för olyckor och så vidare finns där, men frågan är om det räcker. Jag tror att man behöver ha ett riksdagsbeslut på hur lagen ser ut när det händer sådana olyckor, så att det inte finns några om helst tvivel om exakt hur lagen ser ut. Det finns möjlighet att man i föreskrifter tappar vissa saker, menar jag.

Vi har en utökad verksamhet både när det gäller övningar och när det gäller tester. Det handlar ju faktiskt både om att testa krigsmateriel för vårt bruk och kanske också för export. I den utökade verksamheten, när det finns större risker och man hela tiden utökar den delen, för det handlar om vapenexport också, menar vi att det inte räcker med den här ramlagen. Vi behöver ha en mer detaljerad lag för att veta hur det ska fungera när det händer saker som vi inte vill ska hända. Annars kan det rusa iväg. Jag sitter i Exportkontrollrådet, och jag kan se vissa saker som bara rullar på. Det här kan vara en sådan sak som kan rulla på.

Jag är nöjd med att Anders Hansson tycker att det ändå finns en poäng i den utomstående kontrollen, för jag tror att det kan utvecklas och att man kan jobba vidare med det. Även om det fungerar kan det vara bra för att undvika spekulationer och diskussioner om vad som egentligen är rätt och riktigt att det är en utomstående organisation som gör det, menar jag. Det är den springande punkten.

Sedan tycker jag nog att hur vi än bär oss åt i våra debatter i försvarskommittén kommer Nato upp. Så är det, och så kommer det att vara i framtiden också.

Anf. 68 ANDERS HANSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tänkte börja med tillsynen. Jag vill återigen betona att jag tycker att Torbjörn Björlund har en poäng i att det kan vara en utomstående organisation. Med det sagt har jag just också visat här att vi har system som fungerar i dag. Jag tycker att man ska vara så pass ödmjuk att man kan säga att det är någonting som man kontinuerligt får följa upp så att oberoendet kan garanteras.

Som jurist i grunden skrattar jag lite åt formuleringen att det behövs ett riksdagsbeslut på hur lagen ser ut för att öka tydligheten. Det kan bli lite jobbigt om riksdagen ska ta beslut för att säga hur lagen ser ut. Jag förstår andemeningen i vad Torbjörn Björlund menar, men riksdagen bör kanske hålla sig till att stifta lag och inte stifta lag bara för att folk ska veta hur den ser ut.

Vi kommer osökt in på när vi har utländska intressenter som testar materiel i Sverige, och jag vill återigen poängtera att det är svensk lagstiftning, tillstånd enligt den svenska miljöbalkens lagstiftning, som gäller. Vi ställer alltså höga krav på vad som får genomföras på våra övnings- och skjutfält. Ibland kan man få känslan av att vi lämnar ut detta till någonting som vi inte kan veta vad det blir för något. Men just här har vi ju tillstånd för våra övnings- och skjutfält som är väldigt klara. Vi har till och med reglerat antalet dagar som man får öva, antalet skott som man får skjuta och antalet flygtimmar som man får ha. Vi har alltså i själva tillståndsprocessen också en möjlighet att ha en verksamhet som vi verkligen har kontroll över.

Anf. 69 PETER RÅDBERG (MP):

Herr talman! Torbjörn Björlund lyfter fram en viktig del i sin motion som handlar om ansvarsfrågan vid övning kopplad till svensk krigsmaterielexport. Jag tänkte ta upp just den delen i mitt anförande.

Riksdagen och regeringen är helt överens om den lagstiftning som gäller sedan 70-talet, nämligen att det är förbjudet att exportera vapen till länder som är i krig och till diktaturer.

Trots att vi på papperet har en ganska bra lagstiftning som tydligt säger vilka vi får exportera vapen till kringgås detta gång på gång med olika undantag.

Det kan inte heller vara rimligt att vi kan tillåta att utländska bolag får möjlighet att testa krigsmateriel på svensk mark. Det är en liten del av det som finns med i Vänsterpartiets motion. Vi menar att det måste regleras mycket tydligt i den svenska lagen hur detta ska gå till.

Sverige är ett av de länder i hela världen som exporterar mest krigsmateriel, räknat per capita. Vi ligger tyvärr i topp, bland de åtta till tio högsta, räknat i dollar när det gäller detta.

Över 740 000 människor dör varje år som ett resultat av de väpnade konflikterna. Jag menar att Sverige är en del av detta, dels genom vår export och dels genom att vi inte har en riktigt tydlig lagstiftning i frågan.

Länder som befinner sig i konflikt eller postkonflikt har inte alltid möjlighet att garantera att mänskliga rättigheter efterlevs. Ett av de största hoten mot att minska fattigdomen är en återgång till väpnad konflikt.

Herr talman! Frågan är också kopplad till PGU. Det är nu exakt tio år sedan riksdagen beslutade att svensk vapenexport enligt vår politik måste vara samstämmig med målet för global utveckling om att bidra till en rättvis och hållbar värld. Detta inkluderar rättvise- och fattigdomsperspektivet samt centrala frågor kopplade till politiken, som demokrati, mänskliga rättigheter och omsorg om miljön.

Riksdagen har också genom ett särskilt tillkännagivande uppmanat Krigsmaterielutredningen, som har tillsatts av regeringen, att beakta de aspekter som ryms inom PGU.

Sveriges regler för vapenexport ställer tydliga krav på mottagarländerna vad gäller rättighetsperspektivet. Varje exporttillstånd ska ta hänsyn till situationen för mänskliga rättigheter i mottagarlandet.

Respekt för mänskliga rättigheter är ett centralt villkor för att bevilja tillstånden. Det gäller även export av materiel som i sig inte bedöms kunna användas för att kränka mänskliga rättigheter.

Rättighetsperspektivet är tätt sammanflätat med demokratiska fri- och rättigheter. Sverige är också bundet av EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport som slår fast att den hållbara utvecklingen i mottagarlandet ska beaktas vid prövning av vapenexporten.

Efter den arabiska våren gjorde Sverige ett antal särskilda satsningar med fokus på demokrati och yttrandefrihet i Mellanöstern och i Nordafrika i biståndsbudgeten för 2012. Samtidigt har Sverige under 2000-talet godkänt export av krigsmateriel till hälften av de 20 länderna i regionen, där samtliga har ett stort demokratiskt underskott.

I maj 2011 beslutade riksdagen att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot just icke-demokratiska stater. Men ännu har ingen lag införts eller utredning tillsatts.

Sveriges totala export av krigsmateriel uppgick 2011 till nästan 14 miljarder kronor, 13,9 för att vara exakt. De fyra största mottagarländerna, som tillsammans köpt svenskt krigsmateriel för nära 7,8 miljarder, var Thailand, Saudiarabien, Indien och Pakistan. Alla dessa är länder där det förekommer allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter. Krigsmaterielexporten till diktaturer har ökat dramatiskt de senaste åren.

I dag går cirka hälften av den svenska vapenexporten till icke-demokratier såsom Bahrain, Brunei och Förenade Arabemiraten. Saudiarabien köpte 2011 ensamt vapen för 2,9 miljarder kronor, vilket motsvarar en femtedel av Sveriges totala krigsmaterielexport.

Svensk vapenexport är inte samstämmig med den svenska politiken för global utveckling. Det är nu tio år sedan riksdagen fattade beslutet att så skulle vara fallet. Exporten bidrar till brott mot mänskliga rättigheter. Den stärker diktaturer, den bidrar till väpnade konflikter och den försvårar en hållbar ekonomisk utveckling.

Det är mot denna bakgrund anmärkningsvärt att regeringen inte längre behandlar krigsmaterielexporten i sina resultatskrivelser.

Att det behövs en skärpning i lagen för hur vi ska stoppa exporten av vapen till diktaturer står utom allt tvivel. Det är en liten del av det som Vänsterpartiet tar upp i sin motion. Den delen av motionen är bra, men jag är lite tveksam till andra delar som Vänsterpartiet tar upp.

Anf. 70 ANDERS HANSSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Peter Rådberg, för ett kärnfullt inlägg kring statsluftfarten! Det var mycket träffsäkert. Det är tur att jag är reservofficer inom luftvärnet och kan skjuta ned detta flygplan som befann sig långt utanför räckvidden för dagens ämne. Jag får också be om ursäkt till Torbjörn Björlund som var inne och nafsade på Natofrågan. Det var en västanfläkt mot vad Miljöpartiet gör just nu med vapenexporten.

För att försöka få in Peter Rådberg på ämnet vill jag ändå hänvisa till Vänsterpartiets reservation, men skulle gärna vilja veta vad Peter Rådberg anser om företag inom försvarsindustrin i Sverige som behöver ta

emot till exempel flygplan eller annan materiel för att kunna modifiera och underhålla och därmed hålla i gång svensk försvarsindustri och alla arbetstillfällen det innebär.

Min fråga till Peter Rådberg blir: Vad anser du om att ge tillåtelse för utländsk statsluftfart att komma in till Sverige?

Prot. 2013/14:17
23 oktober

*Modernare reglering
av statsluftfarten*

Anf. 71 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr talman! Det är det som är själva poängen, och det var det jag försökte lyfta upp. Det krävs en lagstiftning för detta. Jag delar den uppfattning som Torbjörn Björlund har.

Du kopplar sedan det till arbetstillfällen, Anders Hansson, och det är typiskt att vapenexporten ger så många arbetstillfällen att den är viktig på det sättet. Export av vapen är en moralisk och etisk fråga. Därför ska det i lagstiftningen regleras väldigt tydligt hur detta ska gå till.

Miljöpartiet vill tillåta att man kan komma in till viss del, men då ska det stå tydligt på vilket sätt. Det gör det inte i dag, och det är den delen vi vill lyfta upp. Vapenexporten är en del av detta, blir en följd av det och får oerhörda konsekvenser. Därför tycker vi att reglering av detta är helt nödvändigt.

Anf. 72 ANDERS HANSSON (M) replik:

Herr talman! Vi pratar i dag om statsluftfart och om Vänsterpartiets reservation. Ska vi tillåta utländska militära luftfartyg att öva i Sverige? Får de komma hit och även modifiera och underhålla sina flygplan?

Det är det vi tycker, och det gläder mig, om jag uppfattade det rätt, att Peter Rådberg också tycker det till viss del. Det är egentligen någon form av ytterligare lagstiftning som han tycker ska finnas på plats för själva övningen. För min del kan jag säga att dessa övningar redan är omhuldade av många regler. Vi har tillstånd för våra övnings- och skjutfält enligt miljöbalken. Och vi har samma förfarande för hur vi ger tillstånd till utländska militära luftfartyg att över huvud taget komma in i svenskt luftrum.

Jag skulle vilja veta om det är någonting mer i lagstiftningen beträffande att tillåta utländska militära luftfartyg att komma in och öva i Sverige som Peter Rådberg anser vara bristfälligt.

Anf. 73 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr talman! Som jag försökte säga till Anders Hansson måste det följa PGU, politik för global utveckling, som vi fattade beslut om i Sverige för tio år sedan. Den lagstiftningen går inte ihop med den export av krigsmateriel som vi har i dag. Det krackelerar på punkt efter punkt. Ska man öva i Sverige måste det ligga i paritet med PGU och vapenexporten. Därför krävs en tydlig lagstiftning beträffande vilka som får komma hit och vilket syfte de har. Om de till exempel bryter mot PGU ska de inte få tillstånd.

Det är det jag försöker lyfta upp, och det är ungefär det som Torbjörn Björlund också säger i sin motion, att det krävs en tydligare lagstiftning beträffande vad som gäller och inte gäller. Nu talar man om detta vid sidan av, och den PGU som vi antog 2003 finns någon annanstans. Det måste hänga ihop, och det gör det inte, Anders Hansson. Det var det jag försökte lyfta upp i de exempel jag gav.

Om det görs kan vi naturligtvis tänka oss att man i så fall kan öva. Just nu pågår en flygövning i Norrland där flera länder deltar. Det handlar om syftet, och därför måste politiken bli tydlig. Så är det tyvärr inte i dag.

Anf. 74 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Det är uppenbart att med lite politisk kreativitet kan ämnet statsluftfart kidnappas för snart sagt varje ändamål.

Jag ska helt kort beröra det som Peter Rådberg sade. Det är inte korrekt att regeringen inte tillsatt en utredning för att se över en skärpt exportkontroll för icke-demokratiska länder. En sådan jobbar sedan ganska lång tid tillbaka. Också Miljöpartiet är representerat i den parlamentariska utredningen.

När jag lyssnar på Peter Rådberg och hans instämmande i de olika yrkanden som Vänsterpartiet har börjar frågan inställa sig varför Miljöpartiet då inte reserverat sig, och uppenbarligen inte heller avser att rösta på Vänsterpartiets reservation, när de i sak tycks ligga så nära varandra.

Nej, vi behöver inga avtal för att reglera utländsk militär luftfart, för vi har helt egna bestämmelser. När man säger att det ska bli samarbetsavtal på det här området då öppnar man upp för en osäkerhet, då bjuder man in en motpart som ska ha synpunkter och kanske komma med villkor och krav gentemot Sverige i olika sammanhang. Det är långt bättre att Sverige fastställer de bestämmelser som ska gälla för detta än att det sker i samråd eller i samarbete med andra berörda länder.

Som Anders Hansson påpekar är säkerhetsinspektionen i Försvarsmakten i sin tillsynsdel helt oberoende av myndigheten, på samma sätt som generalläkaren. Det finns inte heller, utifrån den erfarenhet jag har på det här området, något som antyder att just utländska militära flygföretag övandes i Sverige skulle vara specifikt farligare än svenska sådana. När det gäller den testverksamhet som sker i samband med bland annat export av krigsmateriel kan man konstatera att också där är reglerna tydliga, och de företag som nyttjar Vidsel och andra övningsfält betalar för sig till sista kronan.

Herr talman! Det här handlar nog egentligen inte så mycket om statsluftfarten, utan det handlar mycket om Vänsterpartiets syn på Nato. Innan jag fördjupar mig i den delen vill jag påpeka att det finns en viss oklarhet i vad som menas med samarbetsavtal som en nödvändig förutsättning för att utländsk militär ska få öva i Sverige.

Vi har inte minst under en tidigare regering ingått försvars- och underrättelsesamarbetsavtal med en rad länder som ligger ganska långt från Sverige, bland annat med Förenade Arabemiraten och Saudiarabien. Det var under en tid då Miljöpartiet hade sakkunniga i Försvarsdepartementet och av allt att döma understödde de avtal som ingicks.

Är det exempel på länder som i så fall ska få öva i svenska militära övningsområden? Hur är det med de Natoländer och de europeiska länder som vi inte har några sådana avtal med som vi numera har med Förenade Arabemiraten och Saudiarabien? Ska de vara förvägrade att öva på svensk mark? Vad får det i så fall för implikationer till exempel för den solidaritetsförklaring som vi i bred politisk enighet har skickat ut och som vi dessutom skrivit under i form av Lissabonavtalet?

Herr talman! Det handlar inte om statsluftfart. Det handlar mycket om Vänsterpartiets aversioner mot internationellt samarbete. Jag kan konstatera att Vänsterpartiet i denna kammare har röstat nej till Nationernas förbund, till Sveriges medlemskap i Europarådet, till GATT, Nordiska rådet, Efta, EES, EU och Partnerskap för fred. De har röstat nej till den ekonomiska monetära unionen, till svenskt medlemskap i Eda, alltså European Defence Agency, till svenskt deltagande i Battlegroup och till NRF, och de vill avveckla den diplomatiska representationen i Bryssel. Nu vill de dessutom, herr talman, se till att det inte förekommer något samarbete internationellt mellan Sverige och andra länder när det gäller militära övningar.

Om Vänsterpartiet hade fått sin vilja fram i försvars- och säkerhetspolitiken är det min bedömning, herr talman, att Sverige i dag hade varit lika isolerat internationellt som Albanien under Enver Hoxha.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 75 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Allan Widman går rakt på sak, vilket jag tycker är jättebra. När det gäller samarbetsavtal är sådana faktiskt ömsesidiga. Jag tycker att det i så fall är ärligare att ha ett avtal där man vet vilka regler som gäller mellan två länder.

Folkpartiet har länge drivit frågan om inträde i Nato. Varför det? Jo, därför att det är ärligt att skriva på ett papper där man går med på artikel 5. Då är det tydligt och klart. Det är den springande punkten här. Vi ska ha samarbetsavtal där vi reglerar vilka som ska vara här, vilka vi ska samarbeta med. Det är lätt att göra det med Norge, med Finland, med dem som ligger oss geografiskt nära. Vi är positiva till samarbete på rätt grunder, Allan Widman.

Vänsterpartiet är ett av de partier som främst har jobbat för internationell solidaritet och internationellt samarbete, men det ska ske på rätt grunder. Jag skulle kunna rada upp ett antal saker där Folkpartiet har röstat emot sådant som varit en demokratiseringsväg in i svenskt samhälle. Man har röstat emot sådant som skulle ha skapat mer demokrati i svenskt samhälle.

Det vi har röstat emot är sådant som skapat mindre demokrati. Det är stor skillnad. Det är en jätteskillnad. Det är grunden för det hela. Att vi har röstat emot vissa saker och vissa samarbeten beror på att det skapar mindre demokrati. EU är exempel, och Nato likaså, på sådant som skapar mindre demokrati.

Vilka länder som ska öva och vad som ska finnas i Sverige när det gäller krigsmateriel och liknande måste regleras på ett sådant sätt att vi själva bestämmer utifrån dem vi ska samarbeta med vad vi vill göra. Det ska framför allt vara till nytta för Sveriges försvar, men det ska också vara sådant som svenska folket tycker är bra. Det är den springande punkten. Det är därför vi är emot Nato. Vi är emot Natos stridsgrupper och EU:s stridsgrupper eftersom det egentligen inte skapar något som är internationellt gångbart. Det skapar en maktstruktur som är helt anorlunda.

Anf. 76 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Jag är faktiskt något förbluffad. Vi har genomlevt två årtionden där såväl Europeiska unionen som Nato i egenskap av huvudmän för olika internationella insatser har slagits för respekten för mänskliga rättigheter och för människors självklara rätt att leva i fred och frihet. Det skakar Torbjörn Björlund av sig. Dessutom har han mage att påstå att vi, när denna kammare med bred majoritet en gång i tiden, för länge sedan, röstat för Nationernas förbund och för ett svenskt medlemskap i Nordiska rådet, därmed medverkat till att göra vårt land mindre demokratiskt. Med förlov sagt, fru talman, förstod jag inte alls vart Torbjörn Björlund ville komma.

När det gäller avtal kan jag försäkra Torbjörn Björlund om att svensk lag gäller på svenskt territorium. Enligt min mening blir det mycket bättre om vi har den ordningen än om vi ska öppna för diskussioner och förhandlingar med olika länder för att komma fram till samarbetsavtal där vi möjligen i detaljer skulle få ge avkall på svensk lagstiftning.

Fru talman! Vänsterpartiet är strängt upptaget med att hålla koll på eventuell svensk smyganslutning till Nato. Jag tillhör dem som vet att det inte är möjligt. Ska vi ansluta oss till Nato måste det ske efter en öppen, ärlig och saklig politisk debatt och med en stark vilja. Det är det som jag tror avhåller oss just nu.

Men om Torbjörn Björlund är rädd för att Sverige kan komma att smyganslutas till Nato är det nog inte i första hand mig och Folkpartiet han ska hålla ögonen på, utan samarbetspartier långt närmare honom själv.

Anf. 77 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Fru talman! Jag kan försäkra Allan Widman om att vi håller ögonen på alla. Det går inte att göra något annat. Vi har koll på våra kamrater och våra eventuella politiska motståndare.

När det gäller det vi var inne på förut om övningar, krigsmaterieltester och sådant kan jag säga att det finns en rörelse inom Försvarsmakten som vill utöka antalet övningsdagar och övningstillfällen. Vi har Vättern och Göteborgs skärgård som två exempel. Där ska alltså miljölagstiftningen räcka till, men det finns en rörelse i dag som säger något helt annat. Det är en sak som också ligger i potten.

Allan Widman var inne på Kexutredningen, som vi välkomnar. Vi tror inte så mycket på att det kommer något bra av den, men det kanske kan gå att rätta till vissa saker. Det här med de kommande utökade övningarna innefattar naturligtvis också tester med utländska luftfartyg och tester av exportmateriel. Vi utgår från det.

NF, Nationernas förbund, bildades efter första världskriget, för snart 100 år sedan. Jag skulle kunna rada upp ett antal saker som Folkpartiet liberalerna har röstat emot under dessa 100 år. Jag gör inte det, för det tar jättelång tid, och jag har bara 30 sekunder på mig. Det är omöjligt att besvara en sådan fråga. Vi är för internationellt samarbete, men det måste ske på rätt villkor. Vi kan gärna samarbeta med egentligen vilka länder som helst som har en demokratisk struktur och som har rätt intentioner med försvarssamarbetet. Vi kan även prova svensk försvarsmateriel i Sverige om det är till för det svenska försvaret. Men att ha siktet inställt på export ställer vi inte upp på alls.

Anf. 78 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Fru talman! Jag önskar Torbjörn Björlund lycka till när det gäller att hitta exempel på att Folkpartiet liberalerna sagt nej till svenskt deltagande i samarbete mellan demokratiska länder. Det blir en tämligen kort lista, kan jag lova.

Personligen tillhör jag dem som tycker att det är väldigt bra att det svenska försvaret övar mycket. Jag sätter också värde på vad utländska företag och andra länders övningar betyder ekonomiskt för den svenska Försvarsmakten och våra möjligheter både att vidmakthålla en infrastruktur för övningar och att själva kunna lära av övningarna genom att delta i dem.

När det gäller export av krigsmateriel tycker jag att man måste hålla tungan rätt i mun. Sverige har i demokratiska former tagit sig rätten att ha ett väpnat försvar. Jag anser inte som liberal att jag kan förvägra andra demokratier att ta sig samma rätt att ytterst kunna försvara sin frihet med militärt våld.

Det som Folkpartiet liberalerna däremot motsätter sig är export till länder som kränker mänskliga fri- och rättigheter och ägnar sig åt krigsföring. Det enda vi vet när vi exporterar vapen till diktaturer är att de vapnen förr eller senare kommer att vändas mot den egna befolkningen. Men, Torbjörn Björlund, jag har ingenting emot att vi utgör demokratins vapensmedja.

Anf. 79 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Jag ska som representant för Centerpartiet säga några korta ord i den fråga som kammaren nu diskuterar: en modernare reglering av statsluftfarten.

Regeringens förslag till riksdagen är okontroversiellt och får stöd av samliga partier i riksdagen, fransett Vänsterpartiet. Jag ska läsa upp de tre beslutsmeningar i betänkandet som sju av åtta riksdagspartier utan någon som helst dramatik står bakom:

”Utskottet välkomnar förslaget att lagregleringen av statsluftfarten får formen av en ramlag i vilken regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att utforma närmare bestämmelser. Utskottet delar regeringens syn på att en författningsreglering ska vara tydlig, lätt att förstå och enkel att tillämpa, och utskottet konstaterar att den nuvarande regleringen i många avseenden är föråldrad och att det för vissa förhållanden saknas relevant reglering. Utskottet tillstyrker således propositionen och föreslår att riksdagen antar de föreslagna ändringarna i luftfartslagen.”

Här borde rimligen mitt inlägg ha kunnat sluta, men det gör det inte, eftersom Vänsterpartiet verkar se spöken på blanka dagen och sannolikt har skrivit sin motion efter en svår natt med mardrömmar.

Sverige är som bekant en av världens mycket få tillverkare av kvalificerade stridsflygplan. Sverige har sålt en del plan till olika länder och ska förhoppningsvis göra det till många fler. Likaså ingår Sverige i Natos Partnerskap för fred och flygövar ibland för att stärka vår säkerhet tillsammans med andra länder både utomlands och i Sverige. I samband med detta, menar Vänsterpartiet, finns risk för att civila förluster kan uppkomma.

Hur tänker man här? Om något skulle ske vid militära flygövningar är det väl militära förluster som kan tänkas uppstå?

Men det bekymrar inte Vänsterpartiet. I stället fortsätter man och menar att det är viktigt att i förväg veta vad som gäller vid övningar, exempelvis om civila dödas av utländska militärer i Sverige. Här behöver regeringen återkomma med detaljerade förslag, menar man. Sannolikt vill man att regeringen totalförbjuder detta och stadgar att stränga straff ska utdömas om civila dödas av utländsk militär i Sverige. Men det vore självklart fallet redan med nu gällande lagstiftning. Om olyckor skulle ske med utländska fordon eller flygplan, civila eller militära, finns redan gällande lagar som reglerar detta.

Vill inte Vänsterpartiet att Sverige ska delta i internationella flygövningar? Vill inte Vänsterpartiet att Sverige ska sälja några högteknologiska stridsflygplan, som tillverkas och ger många jobb i till exempel Linköping? Säg då det! Jag tyckte mig uppfatta att Peter Rådberg antydde något i den riktningen. Men skyll inte på att ni driver detta av rädsla för att civila ska dödas. Den risken finns givetvis vid all mänsklig verksamhet, men är i detta fall mycket liten.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets betänkande och avslag på Vänsterpartiets reservation.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

16 § Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning

Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU4
Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2012/13:154)
föredrogs.

Anf. 80 JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Vi ska nu behandla regeringens sammanfattning *En nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013*. Sammanfattningen fokuserar på de fyra prioriterade insatsområdena i den nationella strategin: innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete. Därutöver redovisas utvecklingen inom kommersiell och offentlig service, hållbar utveckling samt territoriellt perspektiv. Regeringen redovisar hur genomförande och resultat sett ut åren 2009–2012.

Vi socialdemokrater instämmer i allt väsentligt i regeringens beskrivning av de stora framtidsutmaningar som olika regioner står inför. Men vi vänder oss starkt emot att det saknas operativa åtgärder för att nå målen för den regionala tillväxtpolitiken och de prioriteringar som har gjorts i strategin. Denna skrivelse stämmer heller inte på något sätt med den politik som regeringen fört under mandatperioden.

Vi socialdemokrater vill utveckla tillväxtpotentialen i hela landet. Det är nödvändigt för att nå vårt mål om att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. För det krävs en modern och aktiv regional tillväxtpolitik i hela landet. Statens insatser ska vara inriktade på att regionerna ska få möjlighet att växa och utvecklas utifrån sina skilda förutsättningar.

Åtgärder som förbättrat stöd till näringslivsutveckling, fungerande arbetskraftsförsörjning, tillgång till offentlig och kommersiell service liksom riskkapital och investeringar i kommunikationer och infrastruktur är andra väsentliga inslag i en kraftfull regional tillväxtpolitik. Därför har vi lagt fram ett antal skarpa förslag på åtgärder som vi anser att regeringen måste vidta för att rusta regionerna inför de enorma utmaningar som väntar under de kommande åren.

Fru talman! Vi förstär vikten av att ta till vara all den skapande kraft och innovationskraft som finns runt om i svenska regioner. Därför vill vi knyta regionala utvecklingsråd till de innovationsråd som vi anser bör skapas direkt under statsministern. Genom samverkan kring innovationer, utbildning, närings- och arbetsmarknadspolitik maximeras tillväxtpotentialen på regional nivå.

Vi förstår också att det behövs tillgång till riskkapital för att fler idéer och innovationer ska bli till varor och tjänster som når ut på en marknad. Det är en av de frågor som i dag ofta lyfts fram som ett stort tillväxthinder. Att vi i dag då har en ordning som innebär att 6 miljarder av 17 miljarder av det statliga riskkapitalet inte används är inte acceptabelt. Vi föreslår därför en översyn av de statliga riskkapitalen i syfte att utforma dem så att de bättre möter de behov som faktiskt finns.

Vi ser vidare en stor tillväxtpotential och en utvecklingspotential i att utveckla metoder för innovationsupphandling. Svenska myndigheter, kommuner och landsting upphandlar i dag varor och tjänster för en bra bit över 500 miljarder årligen. Vanligen sker det genom att upphandla en befintlig produkt och att priset är det enda skarpa kriteriet. Det är ytterst tveksamt om skattebetalarna med detta får den bästa valutan för pengarna, och möjligheten att driva utveckling mot bättre anpassade produkter går förlorad.

Vi föreslår därför att det inrättas en nationell strategi för innovationsupphandling.

Vi ser också att tillgängligheten till offentliga och privata tjänster kraftigt har minskat på många mindre orter. På många håll runt om i Sverige blir det allt längre till närmaste butik, mack eller serviceställe. Det gör det svårt för många småföretagare att klara sin vardag och ännu svårare att utvecklas. Det är en oroväckande utveckling att samhällstjänster urholkas i de områden som kan behöva dem mest.

Därför föreslår vi att statliga myndigheter ska få ett tydligt uttalat uppdrag att trygga tillgängligheten till grundläggande offentlig service i hela Sverige.

I dag är verkligheten dessutom sådan att det finns betydande brister i mobiltäckningen samtidigt som terminaler, datorer och smarta telefoner erbjuder allt fler tjänster och ofta ses som ett alternativ till närhet. För dem som bor och arbetar i glesbygd är bredbandstillgänglighet alltför ofta ett hinder i stället för en möjlighet. Vi vill därför se en bredbandsstrategi där målet bör vara att alla hushåll och företag ska ha tillgång till 100 megabit senast år 2020 och reella verktyg för att faktiskt nå dit.

På samma sätt som Trafikverket har genomfört en kapacitetsutredning för vårt transportsystem borde en kapacitetsutredning genomföras för it-kommunikationer i hela Sverige.

Fru talman! Vårt land erbjuder fantastiska möjligheter till upplevelser av olika slag. Vi har en storslagen natur, ett rikt kulturarv och en kulinarisk höjd. En strategisk satsning på besöksnäringen kan skapa arbetstillfällen i hela landet och ge inkomster till välfärden. Det är därför synd att den borgerliga regeringen inte bättre vill ta till vara och utveckla denna bransch.

Visit Sweden, som ägs av staten, och organisationen Svensk Turism har som uppdrag att marknadsföra Sverige som destinationsland och att utveckla den svenska besöksnäringen. Bolaget har haft ett tillfälligt anslag på 50 miljoner kronor åren 2009–2010. Vi vill permanenta detta stöd för att säkerställa att Sverige också fortsättningsvis ska kunna hålla en hög kvalitet när det gäller marknadsföring och utveckling i framtiden.

Fru talman! Jag vill också uppmärksamma den betydelse som strukturfonderna har för att stimulera den regionala tillväxten i Sverige. Till sammans med de frågor som jag redan tidigare har nämnt och lyft fram kan de skapa och bli en reell kraft för att vi ska få en kraftfull regional tillväxtpolitik i hela Sverige. Det är ytterligare ett verktyg som bör tas till vara på ett bättre sätt än vad som görs i dag.

Riksrevisionen har påtalat ett antal problem och brister som finns med administrationen av projekten. Att förenkla administrationen är viktigt för att dessa projekt ska kunna bli verkliga. Riksrevisionen menar vidare att regeringens åtgärder hittills inte varit tillräckliga. Vi anser därför att regeringen ska upprätta en tidsplan för att genomföra de åtgärder som Riksrevisionen föreslår. Det är viktigt att problemen är lösta innan den nya programperioden för fonderna inleds nästa år.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till reservationerna 1, 2 och 6.

I detta anförande instämde Ingemar Nilsson (S).

Anf. 81 ANNA HAGWALL (SD):

Fru talman! Konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning är av största vikt för det regionala tillväxtarbetet, och gärna stöd och budgetsatsningar till berörda regioner men med betoning på sunda konkurrensförhållanden.

Gällande innovationer som en viktig del i strategin ser vi, liksom regeringen, positivt på en miljödriven näringsutveckling. Besöksnäringen och kulturella satsningar är även de prioriterade områden för mitt parti.

För att nämna fler områden är tillgång på efterfrågad kompetens väldigt betydelsefull. Vi behöver till exempel prioritera yrkesutbildningar inom gruv- och skogsindustrin men även en ny form av lärlingssystem som erfarenhetskomplement till detta.

Vi ser även vikten av god tillgänglighet för landsbygden, som till exempel transportsystem, informationsteknologi, kommersiell och offentlig service. Fokus och satsningar bör även ligga på tillgång till dagligvaror och drivmedel.

Vi har diskuterat betydelsen av att stöd går till rätt prioriterade projekt med sund konkurrens, men jag vill också lyfta upp betydelsen av granskning och att projekten noggrant gås igenom för att förhindra fusk

och för att optimera stödmedlen. Är stöden dessutom subventionerade EU-projekt måste detta tas på största allvar.

Vi ser skyldigheten att göra noggrannare löpande uppföljningar av de tematiska målen och en ödmjukhet inför att utvärdera och omvärdera. Gällande det gemensamma strategiska ramverket och dess strukturfonder ser vi vikten av att fonderna endast ska användas till projekt för att stimulera tillväxt. Således bör strukturfonderna inte användas till socioekonomiska projekt. Vi är även skeptiska till huruvida samtliga de tematiska målen verkligen kommer att bidra till smart, hållbar och inkluderande tillväxt.

Fru talman! Om vi nu inte kan avskaffa strukturfonderna och låta medborgarna och medlemsstaterna själva bedöma sitt behov av satsningar vill jag framhålla att det är av största vikt att EU:s strukturfondsmedel används på ett så effektivt sätt som möjligt.

Därigenom kan strukturfondsprogrammen vidmakthålla och förstärka sin betydelse för regional tillväxt i Sverige.

Dessutom bör projektstöd betalas ut i efterskott. Projekt ska vara genomförda och godkända innan utbetalning sker för att motverka slarv, försummelse och fusk.

Jag vill i detta sammanhang framhålla betydelsen av att det görs löpande kontroller, förhandsgranskningar och utvärderingar av resultat i strukturfondsprojekten, detta för att komma till rätta med misslyckade projekt och de problem jag har nämnt.

Jag ser dock inte något skäl till ett riksdagsuttalande i enlighet med vad som föreslås i motion 2012/13:N15 och yrkar avslag på den här aktuella delen av motionen.

Anf. 82 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Det vi ska debattera i dag är den skrivelse som regeringen har skickat in till kommissionen och som handlar om strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Det är en redovisning av vad regeringen har gjort under tiden 2009–2012 och ska visa på resultaten av de insatserna.

Väldigt mycket av detta arbete bygger på strukturfonder, som ska ses som en viktig del i det regionala tillväxtarbetet.

Så här skriver regeringen: ”Regeringen ser den skeva befolkningsstrukturen i kombination med stora pensionsavgångar och en ökad urbanisering som en av de främsta utmaningarna i det regionala tillväxtarbetet.”

Det är helt korrekt – så är det ju. Men vilka är dessa insatser, och vad är resultatet av regeringens arbete under den här perioden? Jag har letat förgäves.

Om man tittar vidare finns det fyra områden där regeringen väljer att lyfta fram och visa på sina åtgärder och resultat. Det handlar om innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete.

Jag ska ägna en liten stund åt tillgänglighet. Vad handlar det om? Jo, tillgänglighet handlar om betydelsen av statlig och offentlig service i det strategiska tillväxtarbetet ute i regionerna, alltså det som kommuner, stat och myndigheter styr över.

Det handlar alltså om Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, post och apotek och deras betydelse i det regionalpolitiska arbetet. För vem vill flytta till en kommun eller en glesbygd där den servicen inte finns, eller där den läggs ned? Vilket företag flyttar dit eller startar verksamhet där Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, postombud och så vidare inte finns? Det är tyvärr den utvecklingen vi har sett under den här perioden, och den accelererar.

För att ge ett tydligt exempel på det ska jag berätta vad som händer på Tjockö, en av Sveriges levande skärgårdsöar i Stockholms skärgård med 47 åretruntboende och 400 sommarboende. Där finns det bland de boende ett samarbete i en ekonomisk förening och en lanthandel som servar befolkningen året runt med livsmedel, post, apotek och systembolag.

Nu har Posten fått för sig att de ska lägga om sina rutiner. De rycker undan det samarbete som de har med lanthandeln och den ekonomiska föreningen. Med ett enda beslut rycker de undan hela förutsättningen för den ekonomiska föreningen. De lägger ned lanthandeln. Apoteket försvinner. Systembolaget försvinner. Det går ju precis tvärtemot vad regeringen säger om att det regionalpolitiska samarbetet ska utvecklas – precis tvärtemot.

Trots att regeringen i skrivelsen betonar vikten av myndigheternas samverkan om den offentliga servicen ser man här att våra myndigheter har andra uppdrag, nämligen sina egna ekonomiska.

Det här är ett tydligt exempel på att den ena handen inte vet vad den andra gör och var det brister när vi talar om den regionala tillväxtpolitiken. Det är förödande, för där det inte finns offentlig service kommer urbaniseringen att fortsätta i allt snabbare takt.

Vi ser det i dag. Det är väldigt tydligt, och här måste vi i Vänsterpartiet rikta väldigt skarp kritik mot regeringens politik. Vi kommer att diskutera det vid flera tillfällen under hösten och våren.

Vi har en politik där vi lyfter upp frågan om offentlig service. Det minsta man skulle kunna begära är att det finns en samordning i Regeringskansliet av de här frågorna, inte den stuprörspolitik som förs i dag.

Det är det första man ska göra. Jag tänker återkomma till det vid ett senare tillfälle.

Jag vill också ta upp ett exempel när det gäller transportsystemet, som är en viktig del när man pratar om regionförstoring. Det ska vara lättare att röra sig mellan där man bor och där det finns jobb. På det sättet kan man bo även i de delar av landsbygden som inte har jobb.

Vad har man då gjort under den här perioden när det gäller transportsystemet? Jo, man har inrättat en samverkansgrupp, den så kallade Tillgänglighetsgruppen, och en ny lag 2010 om kollektivtrafik, som bland annat innebär att strategiska beslut om kollektivtrafik från och med 2012 ska fattas av en ny regional kollektivtrafikmyndighet.

Det är resultatet som man väljer att lyfta fram. Det känns väldigt tunt, fru talman, med tanke på hur mycket pengar det handlar om och vilka resurser det finns när man samordnar dem.

Med det vill jag yrka bifall till reservation 6, som handlar om offentlig service. I övrigt står jag bakom de reservationer som Vänsterpartiet har.

Anf. 83 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Genom att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften och skapa bättre förutsättningar för företagande, innovationer och investeringar kan tillväxtpotentialen och sysselsättningsmöjligheterna i hela landet utvecklas.

Den nationella utvecklingskraften är beroende av hur väl de unika förutsättningarna som finns lokalt och regionalt tas till vara av bland annat enskilda och företag.

Reformer som främjar företagande och entreprenörskap, innovation och förnyelse, kompetensutveckling och arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt god servicenivå såväl lokalt som regionalt är nödvändiga för detta.

Europeiska unionens sammanhållningspolitik är en betydande och integrerad del i den regionala tillväxtpolitiken. Det nationella struktur- och investeringsprogrammet och de regionala struktur- och investeringsprogrammen är instrumenten för genomförandet av sammanhållningspolitiken i Sverige och utgör en betydelsefull del av det regionala tillväxtarbetet.

Regeringens skrivelse som behandlas i betänkandet är en sammanfattning av regeringens rapporter till EU-kommissionen. Den fokuserar på fyra prioriteringsområden: innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet och strategiskt gränsöverskridande samarbete.

Naturligtvis ska regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning alltid ses i kontext av närings- och arbetsmarknadspolitik i Sverige. En aktiv politik som gynnar företagandet påverkar i högsta grad den regionala konkurrenskraften.

Fru talman! Jag skulle vilja säga några ord om Socialdemokraternas motion.

I motionen föreslås upprättande av en nationell strategi för upphandling – ett pappersdokument. Det behövs inte fler pappersdokument! I stället krävs det fler innovationsupphandlingar i verkligheten, och detta förutsätter att det över huvud taget görs upphandlingar, något som Socialdemokraterna runt om i landet, i kommuner och landsting, mer eller mindre konsekvent motsätter sig. Vare sig det handlar om tillagning av mat, skötsel av grönytor eller drift av vårdcentraler är Socialdemokraterna emot upphandlingar och vill helst göra allt i egen regi. Det främjar varken upphandlingar eller, än mindre, innovationsupphandlingar.

Socialdemokraterna beklagar också i sin motion att länsarbetsnämnderna läggs ned. De föreslår inrättande av regionala utvecklingsråd. Återigen är det mer byråkrati som saknas och efterfrågas. Det är fel recept att alltid tillsätta en ny nämnd, en ny kommitté eller ett nytt råd, helst med statsministern i toppen. Det finns redan kompetensplattformar i varje län där man på olika sätt arbetar med att förbättra matchningen mellan arbetsliv och utbildning. Reformeringen av Arbetsförmedlingen med fokus på ökat stöd i arbetssökandet är också en av de bärande delarna i vårt återupprättande av arbetslinjen.

Fru talman! Vår politik för mångfald och större utbud, avskaffat apoteksmonopol och möjlighet att fritt välja vårdcentral ger bättre resultat än de uppdrag till statliga myndigheter som Socialdemokraterna föreslår. I en rapport från Tillväxtanalys från mars i år går att läsa att avregleringen av apoteksmarknaden inte har lett till att antalet apotek har minskat. Det svenska apoteksmonopolet från 1970 var föråldrat och näst intill unikt

för ett västeuropeiskt demokratiskt land. Vi har lämnat den föga smickrande skaran – Albanien, Kuba och Nordkorea – med statliga apoteksmonopol bakom oss. I dag finns det tolv aktörer på den svenska apoteksmarknaden. Det leder till stor konkurrens och valfrihet för den enskilde. Den självklara frågan infinner sig: Är detta någonting som är dåligt?

Självkritiska är vi dock alltid. All service finns inte överallt. Reformen tar tid. Detta kan inte heller lösas med statiska direktiv till myndigheter om vad som ska finnas. Detta måste lösas lokalt och regionalt. Tillgängligheten har ökat generellt, och när det gäller apotek är den oförändrad i glesbygden. Det faktum att några har fått det mycket bättre betyder inte att de som har en oförändrad situation har fått det sämre.

Ett sätt att säkra den offentliga servicen är att inte vara statisk i sina krav. Myndigheterna måste själva bestämma hur deras serviceutbud ska se ut beroende på regionala och lokala faktorer.

Fru talman! Sveriges mål är att vara bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter. I budgetpropositionen för 2014 framgår att regeringen föreslår insatser även fortsättningsvis för att stimulera utbyggnaden av bredband.

I Socialdemokraternas reservation finns det en formulering om ”sammhällsansvar där marknaden inte klarar detta”. Men vem är det som har skapat den tillgänglighet som finns i dag? Vem har skapat den kommunikation som finns i dag och det utbud som gör att behovet av bredband ständigt ökar? Inte är det någon statlig utredning, något centralt direktiv till någon myndighet eller något beslut i denna kammare. Det är tusentals aktörer på en fri marknad. Vi ska självklart ta vårt ansvar för att detta ska bli tillgängligt i hela landet, och det gör regeringen, men att avfärda marknaden och dess förmåga är att förneka själva existensen av all den teknik och de mobila tjänster som finns i dag.

Förra sommaren gjorde jag en studieresa i Västerbotten och hade möjligheten att besöka Heleneborgs gård i Tavelsjöbygden mellan Umeå och Vindeln som är ett exempel på innovatörer inom bredband. De väntar inte på att någon annan ska komma till undsättning eller göra jobbet. I stället har man tillsammans med andra i bygden arbetat för att bygga ut bredband till dem som vill i området. Det är en satsning som både ökar tillgängligheten och skapar bättre förutsättningar för företagande i hela bygden. I dagens globala samhälle kan man via lokalt engagemang och bredbandsutbyggnad lika enkelt och självklart driva ett företag från huset i Tavelsjö som från skysraporna i New York.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på motionen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Rothenberg och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda M).

Anf. 84 JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Först vill jag göra en rättelse. Jag yrkar bifall till reservationerna 1, 3 och 6.

Det finns så mycket att säga om Borianas Åbergs anförande att jag knappt vet var jag ska börja. Att Sverige är ett bra land att leva i tror jag att de flesta som bor här faktiskt tycker. Våldigt många upplever dock, inte minst de som bor i glesbygden, att det är något som håller på att gå

sönder. Det är en utveckling som har funnits länge och vuxit sakta men som har eskalerat de senaste åren med den borgerliga regeringen.

Att du, Boriana Åberg, talar om avregleringen av apoteken som det förträffliga, goda exemplet på att marknaden löser alla problem i glesbygden är i det närmaste skattretande. Hade du läst det ni själva skriver i betänkandet hade du kunnat se att det visserligen har kommit fler apotek men uteslutande där det redan fanns god tillgänglighet sedan tidigare. Det har försvunnit apotek på vissa ställen, dock inte där tillgängligheten från början var sämst. Där är den oförändrad. Det har alltså blivit sämre.

Hade du också följt mediernas rapportering om apoteken hade du också kunnat konstatera att till och med där det blivit fler apotek är tillgänglighet till mediciner sämre, för man kan inte samordna eller ha lager. Det är enorma problem med detta. Det går inte att hitta bara ett fel med avregleringen av apoteken, utan det går att hitta hur många som helst.

Min fråga till Boriana Åberg tar fasta på detta med strukturfonderna, den nya programperiod som man går in i och den kritik som finns både från dem som jobbar med det ute och från Riksrevisionen. Varför tog man inte tillfället i akt att inför den nya programperioden förenkla den administration som har fått så mycket kritik av alla inblandade?

Anf. 85 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Jag ska börja med apoteksavregleringen. För mig är det en nyhet att Socialdemokraterna inte står bakom marknadsekonomin. Det välstånd vi har i det här landet och över huvud taget i västvärlden beror just på en fri marknad där företaget kan konkurrera med varandra och bidra till välståndet.

Till skillnad från Jennie Nilsson är jag uppvuxen i ett samhälle som saknade marknadsekonomi och där allt reglerades av staten.

Där fanns ingen frihet. Dessutom fanns det inte tillgång till några varor över huvud taget. Jag längtar inte alls tillbaka till det samhälle som förstatligade människan i stället för att göra staten mänskligare, för att återge vad en tidigare ledare för Moderaterna sagt.

Jag fortsätter att hävda detta: Att apoteken har blivit fler i de flesta områden medan det i glesbygd är oförändrat betyder inte att det har skett en försämring.

När det gäller förenklingen av administrationen i strukturfondsprojekten pågår det ett arbete. Det kommer att sättas i gång innan den nya perioden börjar i januari nästa år. I våras behandlade vi regeringsskrivelsen med anledning av Riksrevisionens rapport. Då framkom det att alla de synpunkterna kommer att användas i Tillväxtverkets och ESF-rådets förberedelser för nästa programperiod. Jag kommer att utveckla det i min nästa replik.

Anf. 86 JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Sverige är, tror jag, för de flesta socialdemokrater och faktiskt för de allra flesta som bor här ett lysande exempel på att man kan ta det bästa av marknadsekonomin och para ihop det med ett politiskt ansvar och en vision och få ett land som klarar sig väl i konkurrens med alla andra länder och ett land där människorna får en frihet som är större än i de flesta andra länder.

Det blir fullkomligt barockt och bisarrt att höra Boriana Åberg försöka göra detta till att vi skulle vara någon form av Nordkorea, eller vad hon sade i sitt första anförande. Jag tror att de flesta svenskar känner sig i det närmaste förolämpade av det sättet att beskriva det som är vår historia och det samhälle vi har byggt gemensamt. Det är i och för sig ett samhälle som den borgerliga regeringen nu gör sitt bästa för att i vissa delar, i alla fall, slå sönder.

Men jag ska återgå till det som var min frågeställning, varför man inte tar vara på det tillfälle som nu ges att faktiskt förenkla administrationen kring strukturfonderna. Kritiken mot det här har varit omfattande under en lång tid. Det blir också tydligt när man läser Riksrevisionens kritik. Det är nationella regler och nationella beslut när det gäller hur vi har valt att hantera strukturfonderna i Sverige som är det största bekymret.

Det blir lite märkligt, med tanke på att programperioden går ut nu, att säga: Ja, men vi ska titta på detta och återkomma någon gång senare. Vi har gett ett uppdrag och en utredning – på tal om att det inte behövs fler utredningar och pappersprodukter – till Tillväxtverket.

År 2014, alltså nästa år, går vi in i en ny planperiod. Med tanke på att man inte tror på politik över huvud taget i övrigt och inte vill göra något av det andra som vi nu föreslår undrar jag om det inte hade varit lämpligt att man åtminstone hade sett till att ha en bättre ordning för administration på plats innan programperioden börjar. Det borde inte vara så svårt.

Anf. 87 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Jag vill bara förtydliga att jämförelsen med Nordkorea handlade om den monopolstyrda apoteksmarknaden, inget annat.

När det gäller Jennie Nilssons lite självgodas beskrivning av Socialdemokraternas politiska ansvar och vision har jag några anmärkningar. Eftersom jag inte hade plats i mitt anförande att tala om besöksnäringen vill jag säga att det är bra att ni vill ha ett ökat anslag för att öka besöksnäringen i Sverige. Det är bra att ni har noterat att besöksnäringen skapar arbetstillfällen och genererar inkomster. Men jag har ett par frågor till Socialdemokraterna: Varför är ni emot de människor som arbetar inom besöksnäringen? Varför är ni emot att unga människor tar anställning inom besöksnäringen?

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag vill påminna ledamoten om att det inte går att ställa frågor eftersom det är slut på replikskiftet.)

Nej, det är retoriska frågor. Jag förväntar mig inte något svar. Jag vill bara säga att det är helt fel att dubblera arbetsgivaravgiften för unga människor som har sitt första jobb inom restaurangbranschen. Besökare från utlandet förväntar sig att få service. Och för service behövs anställda.

När det gäller att förenkla administrationen presenterade myndigheterna i slutrapporten, som redovisades i juni, konkreta förslag och områden för ökad samordning och förenkling. Jag ska bara nämna några: regelverk och stöddokument, kommunikation, it, lärande utvärdering, följeforskning och resultatspridning. Det är de områden där man kom med konkreta förslag.

(Applåder)

Anf. 88 ERIK A ERIKSSON (C):

Fru talman! Ärade åhörare! Högt värderade ledamöter av Sveriges riksdag! EU:s sammanhållningspolitik, vår regionalpolitik, är den enda regionalpolitik som vi har i Sverige. Vi har ingen enskild svensk regionalpolitik, utan den faller inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen, där Sverige är fullvärdig medlem.

Jag vill nämna det allra först eftersom jag tycker att några av inläggen här har rört sig kring att vi kanske har en alldeles egen agenda. Det har vi inte. Vi är liksom i övrigt i mycket stort beroende av vår omvärld och av handel med andra länder, där vi har en god tradition. Vi ser också nyttan med EU-samarbetet därigenom.

Att vi i dag har en gemensam sammanhållningspolitik för att stärka regioner inom EU och Europa tycker jag är naturligt. Det tycker vi från Centerpartiet och Alliansen är mycket bra. Jag utgår från att samtliga partier i kammaren, utom kanske något enstaka, tycker att det här är mycket bra.

Det är särskilt angeläget med regional utveckling i en tid när ekonomisk återhämtning går trögt och när lågkonjunkturen har varit långdragen och drabbat flera av våra regioner i landet väldigt hårt. Fokus bör ligga på att vara tillväxtfrämjande och på att långsiktigt kunna rusta upp hela landet. Det gäller alltså att använda programmet effektivt.

Delar av Sverige får inte halka efter. Sveriges tillväxt är ju summan av alla regioners tillväxt. Det handlar inte om en enskild stad eller storstadsregion eller om ett enskilt län, utan det handlar om summan av alla regioners tillväxt.

Regeringen lägger betydande resurser på att stärka hushållens ekonomi. Det är också ett exempel på att vi inte kan prata om regionalpolitik enbart utifrån ett program som vi samarbetar om inom EU. Vi är också ansvariga för att fatta beslut om en politik som gör att våra medborgare har en hushållsekonomi som fungerar. Därutöver har vi landsting och kommuner som fattar beslut som berör våra medborgare. Det gäller även de områden som vi har diskuterat tidigare, som är extra hårt utsatta. Det är de regioner där det kanske blir mycket varsel eller där man bor långt ifrån så kallade centrala orter.

Regeringen fortsätter även arbetet med att underlätta ungas inträde på arbetsmarknaden. Detta är otroligt väsentligt i hela landet. God service i hela landet och tillgång till service har vi i Centerpartiet kämpat för i 100 år. Nu gör vi det i alliansregeringen. Jag tycker att vi lyckas riktigt bra, med utgångspunkten att vi har givna förutsättningar. Omvärlden har en mycket tuff ekonomisk situation. Vi kan alltid säga vi skulle vilja ha mer. Men tillgång till service är en förutsättning för att det ska vara tillväxt i hela landet.

Om det inte går att tanka bilen eller handla livsmedel inom rimliga avstånd blir det dagliga värvet tufft. Men vi märker också att människors mönster när det gäller att handla sällanköpsvaror och även livsmedel ändrar sig. Man handlar allt mer och mer på den ort där man arbetar, vilket gör att det blir tuffare för till exempel lanthandlare och småhandlare på mindre orter att klara sig, oavsett hur mycket pengar vi anslår från statskassan, från länsstyrelsen och så vidare för att stärka servicen lokalt. Allt handlar inte om pengar. Det handlar även om hur vi medborgare väljer att handla och agera.

Fru talman! Centerpartiet vill inrätta en servicegaranti för att säkra tillgång till offentlig service i hela landet. Vi har arbetat i alliansregeringen i sju år. Vi tycker att vi har lyckats riktigt bra.

Det är inte perfekt i Sverige. Det är inte perfekt i andra länder heller. Det går alltid att hitta någon som inte är helt nöjd med tingens ordning. Men det går att hitta förvånansvärt många människor som utgår från sina egna förutsättningar och lägger ned otroligt mycket socialt och ideellt engagemang för att få samhällen att fungera och som inte förväntar sig en krona av statskassan eller någon annan.

Fru talman! Kent Persson nämnde detta i sitt inlägg och pratade om kooperativa lösningar. Det är sant att de håller upp vissa samhällen. Men det finns också andra lösningar som håller upp samhällen och ser till att utveckling sker. Kooperativa lösningar är en del, men det finns också andra lösningar.

De ideella timmarna som läggs ned kan inte nog värderas. Ofta är orsaken till att människor väljer att flytta till en plats långt från en centralort att de själva kan påverka sin egen vardag och forma förutsättningarna för hur de vill leva och bo. Allt kan inte detaljregleras.

I glesbygden är förutsättningarna för kommersiella aktörer att driva företag små. Det är viktigt att stärka servicen. I budgetpropositionen för 2014 ingår en utredning för att studera förutsättningarna för att komplettera stödet till kommersiell service. Om jag ska säga något förlåtande, fru talman, om oppositionens inlägg rörande att det händer för lite och att det går för sakta är det att många av de svar vi förväntar oss kommer i början av nästa år – i februari och mars. Det kan vara klädsamt att diskutera frågorna i början av nästa år. Då blir det lättare att syna de resultat som kommer att bli svaren på de frågor vi har ställt. Vi kommer att få anledning att debattera frågorna igen i kammaren.

Socialdemokraterna kritiserar regeringen för den förda politiken. Det är väl, för all del, rimligt att det största oppositionspartiet gör så. Men hur är det egentligen med självbilden hos Socialdemokraterna? Hur fungerade det fram till för sju år sedan? Var det bra på landsbygden och i glesbygden? Fanns den service som efterfrågas i debatten?

I de reservationer som finns till det betänkande vi debatterar efterfrågas snabbare svar än i februari 2014. Men det finns få spetsiga förslag. Jag skulle, fru talman, önska att det fanns några spetsiga förslag som kunde ge oss möjlighet att fundera över om vi har gjort rätt eller fel. Är det en återgång till den politik som fördes före 2006 som är alternativet för medborgarna att rösta på? Då är jag inte alldeles övertygad, fru talman, om att vi får en utveckling i hela landet.

Var finns förståelsen för dem som driver enskild firma med hjälp av en F-skattsedel? När Sverige befann sig i högkonjunktur 2005–2006 stod fräsar och svarvar tomma i verkstadsindustrin i Värmland. Man fick inte arbetskraft till arbetsplatserna. Det fanns inte en matchning som förde över arbetskraft till de regioner vi nu debatterar. Det var den politik som fördes då i en total högkonjunktur. Exporten gick för fullt. Att kritisera oss nu, Alliansen och Centerpartiet, är kanske på sin plats om det går långsamt i vissa frågor, men fundera också över hur det ser ut för våra exportberoende företag och hur vår omvärld ser ut.

Jag ska säga något om bredband. Det kan bli som när man frågade farbrodern om det skulle vara något bredband. Han svarade att han inte gillade jazz något vidare. Han trodde att det handlade om storband.

Vi måste vara tydliga när vi undrar vad någon är intresserad av. Ja, snabb uppkoppling är bra och viktig. Landsbygden ska ha sådan uppkoppling. Alliansregeringen har satt upp målet att 90 procent av landsbygden ska ha tillgång till 100 megabit.

Det grävs över hela landet just nu. Det började i Säffle kommun och Sunne kommun. Det finns flera exempel där man har tagit egna initiativ och har startat ekonomiska föreningar. Det är den för dagen största folk rörelsen i Sverige.

Hur var det med Socialdemokraterna när det kom till bredbandslösningar? Man satsade på storstäderna i Sverige via Teracom – om jag minns rätt. Marknaden fanns redan där. Är det den politiken Socialdemokraterna vill återgå till, eller köper ni den fina politiken som alliansregeringen har drivit under sju år? Vi satsar på bredbandsutbyggnad i hela landet. Nyföretagandet blomstrar. Människor tar egna initiativ, lånar pengar och investerar i egna fastigheter. Tycker ni att vår politik kanske ändå har varit lyckosam på området?

Sedan 2006 har det satsats 2,5 miljarder kronor på bredbandsutbyggnaden. Mannen som inte gillar jazz är inte inräknad. Regeringens mål är att 90 procent av befolkningen ska få tillgång till bredband. Siffran kan kritiseras, men vi binder inte fast oss vid fiber, utan vi talar i stället om 100 megabit. Ingen, fru talman, vet vilken teknik som kommer att vara perfekt 2020. Vi kanske inte kommer att lägga ut fiberoptisk kabel på kalvfället. Det vet jag inte i dag.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Ahlgren och Helena Lindahl (båda C) samt Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Hans Rothenberg (båda M).

Anf. 89 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Erik A Andersson är nöjd ...

(ERIK A ERIKSSON (C): Nej.)

En väldigt nöjd Erik A Andersson ...

(ERIK A ERIKSSON (C): Nej, inte Andersson.)

... som också hyllade regeringens politik när det gäller strukturfonderna och den förda regionalpolitiken.

Matchningen av arbetskraften fungerar inte i dag heller. Det har varit elände de senaste åren – bara som en kommentar.

Hur är det egentligen? Vi lyssnade på Boriana Åbergs anförande. Delar du hennes uppfattning om hur tillståndet är, om den offentliga servicen, myndigheternas roll att själva bestämma över utbudet och att

marknaden bestämmer var? Delar du den uppfattningen? Är det Centerpartiets linje?

Utskottet skriver i betänkandet att ”tillgång till service lokalt och regionalt kräver att statliga myndigheter och statligt ägda bolag med uppgift att tillgodose samhällsintressen samverkar med varandra och med övriga berörda aktörer”. Är det så det fungerar i dag, eller finns det brister i Regeringskansliet? Man kanske skulle behöva samordna de olika insatserna så att det blir en helhet i stället för stuprörstänkandet?

Sedan skriver utskottet att ”varje myndighet har ansvar för utvecklingen av sin egen service”. Hur stämmer det egentligen med det övergripande ansvaret?

Anf. 90 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Jag har ett ganska fantasilöst namn, men jag heter det jag heter. Jag heter Eriksson i efternamn. Det finns många betydligt ”svärere kârl” än jag som har haft det namnet.

Nåväl. Tack, Kent Persson, för frågorna. När det gäller matchningen verifierar Kent Persson i någon mening att det inte har varit så perfekt även bakåt i tiden. Det är ett bekymmer. Vi anser att unga människor ska kunna skapa sig en tillvaro och skaffa sig arbete utan att vi politiker lägger oss i. Det förekommer också.

Det var en fråga om jag delar Moderaternas syn på myndigheternas roll. I det här fallet står Alliansen gemensamt bakom utskottets betänkande. Myndigheterna har till uppgift att leverera den service som slås fast i regleringsbrev. När det inte fungerar undrar Kent Persson om det finns brister i Regeringskansliet. Det kanske det gör, men Riksrevisionen och andra får komma tillbaka till oss i februari och mars och tala om om det finns brister. Jag kan inte svara på det just nu.

Däremot kan jag svara på att vi behöver stärka landsbygden. Jag är inte säker på att Kent Perssons parti är särskilt positivt till EU-medlemskapet. Vi anser i Centerpartiet och Alliansen – även Socialdemokraterna, utgår jag från – att det är positivt att Sverige är med i EU, av många skäl. Ett skäl är att vi kan stärka svaga regioner.

Sverige har ingen egen regionalpolitik. Vad menar Vänsterpartiet är lösningen? Kent Persson målar upp ett scenario kring en ö. Jag har stor respekt för de exemplen från vardagen, men hur är egentligen Vänsterpartiets syn i frågan?

Anf. 91 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag ber om ursäkt att jag var slarvig. Erik A Eriksson ska det givetvis vara.

Fortfarande hör jag en nöjd Erik A Eriksson stå här och försvara regeringens politik. Det är okej. Men samtidigt säger du att ni har slagits för den regionala utvecklingen i hundra års tid här i Sverige för att hela Sverige ska leva. Det ska ni ha respekt för. Men vi kan också se resultatet. Det har inte varit speciellt lyckat.

Den här skrivelsen tar upp att den stora utmaningen är en åldrande befolkning och den fortsatta urbaniseringen. Det är det som är den stora utmaningen, och där spelar den lokala offentliga servicen en stor och viktig roll. Vem vill flytta till en region eller en kommun där det inte finns arbetsförmedling, försäkringskassa, post eller för den delen ombud

för Systembolaget? Vem vill göra det? Vi ser vad som händer på Tjockö, trots att regeringen säger sig ha en helt annan politik. Det är vad du säger här, Erik, och du hyllar den.

Så länge det inte finns någon samordning mellan de offentliga myndigheterna så att de jobbar ihop och de statliga bolagen får vi den här utvecklingen. Man slår undan fötterna för de ideella krafter och de ekonomiska föreningar som finns i vårt avlånga land. En grundbult för hela vår regionalpolitik är att det finns lokal offentlig service så att människor kan känna tillit till samhället, har tillgång till den offentliga servicen och kan bo kvar där de bor. Det är bristen på samordning jag kritiserar.

Anf. 92 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Alliansregeringen tillför 145 miljoner kronor extra statliga medel utöver det som länen ger. Som jag sade i mitt anförande handlar inte allting om en summa pengar. Det handlar om personligt engagemang. Det handlar om vilket mod som lokala politiker kan visa i kommuner och landsting för att göra skillnad. Vi kan aldrig ens med vår bästa vilja tvinga människor ut på landsbygden för att driva lanthandel. Vi måste få människor att känna tilltro och framtidstro.

Under en ganska lång tid har vi haft en centralistisk politik i Sverige. Jag säger inte att Vänsterpartiet alltid har stött Socialdemokraterna i den. Men det har varit centralistiskt efter andra världskriget och framåt. Utöver det har vi en urbanisering – och där ger jag Kent Persson rätt – som går väldigt snabbt just nu. Men det finns också en motkraft i människor som drömmer om att få möjlighet att bo någonstans där det inte är stress, dålig luft och dåligt vatten. Vi ser att de människor också finns som vill flytta till regioner som vi ibland kallar för långt utanför centrum, vad det nu är. Jag tycker personligen att jag bor i ett fantastiskt centrum med 45 människor i en by.

Det finns medel, länsstyrelserna har medel, staten tillför medel via länsstyrelserna och kommunerna tillför medel för service. Jag har haft debatt om detta tidigare med Kent Persson. Jag är inte övertygad om att det alltid behöver finnas ett försäkringskass kontor. Det finns ett antal försök som visar att lanthandeln har varit navet och varit servicekontor. Det har fungerat riktigt bra. I Sillerö har vi ett sådant bra exempel. I lanthandeln kan man hämta ut biljetter och sköta mycket av sin samhällsservice. Det kanske är så vi ska arbeta, men inte överallt. Jag tror att det kommer att se olika ut. Att det kommer att finnas möjlighet att välja, om det nu är vård eller apotek eller annat, behöver det inte vara negativt för landsbygden med en gång. Det här ska utvärderas, och det ser vi fram emot allihop.

(Applåder)

Anf. 93 JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Det är svårt att tro att Erik A Eriksson och Boriana Åberg tillhör samma allians när man lyssnar på dem. Det är väldigt lätt att sympatisera med det som Erik A Eriksson säger sig vilja ha och den utveckling han säger sig vilja se för Sverige. Problemet är att det blir lite grann det omvända med Åberg. Man avslutade det förra replikskiftet genom att säga någonting i stil med att det människor drömmer om skulle kunna

Prot. 2013/14:17
23 oktober

*Strategiskt tillväxt-
arbete för regional
konkurrenskraft,
entreprenörskap och
sysselsättning*

motverka urbanisering. Jag tror att det är sant. Men var finns politiken som skulle supporta det i det som kommer från regeringen?

Erik A Eriksson har givetvis alldeles rätt i att regionalpolitiken inte är ett enskilt område i svensk politik, utan det hänger ihop med EU, strukturfonderna och så vidare. Men det finns ett nationellt intresse, ansvar och handlingsutrymme som i dag inte tas till vara. Det är det som den samlade kritiken från socialdemokratin handlar om. Det är läpparnas bekännelse när Erik A Eriksson säger sig vilja ha samma saker som vi. Han landar ändå i någon form av liknöjdhet, att det får väl vara bra som det är. Någon annan får ta hand om det; Bryssel får fixa det. Hur ska man tolka det?

Erik A Eriksson går till och med så långt att han säger att han kan förstå frustrationen hos oppositionen och Socialdemokraterna, men så efterfrågar han fler konkreta spetsiga förslag. Vi har i alla fall förslag. Det är en märklig ordning när man i Sveriges riksdag ständigt och jämt debatterar oppositionens förslag, i brist på förslag från Alliansen.

Anf. 94 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Nu är det väl inte brist på förslag. Vi har här ett betänkande som berör ett antal områden som regeringen tillskriver riksdagen och förklarar hur man väljer att följa upp arbetet med ett antal områden som rör strukturfonder och sammanhållningspolitiken. Det är inte alldeles tomt i betänkandet – så upplever inte jag det. Hur det skulle kunna vara fylligare kan vi fundera över. De mer fylliga delarna kanske kommer i nästa debatt eller om två debatter.

Socialdemokraterna frågar om det nationella samhällsintresset. Ja, det handlar om en helhet. Riksdagen slår fast en budget. Ett landsting slår fast en budget. En kommun slår fast en budget. Om det inte finns en ambulans i Västerbottens inland är det inte konstigt om folk flyttar därifrån. Det är väl Socialdemokraterna som styr där, såvitt jag begriper. Allting kommer an på hur vi påverkar vår omgivning. Vi kan inte svära oss fria, någon av oss, från de beslut som vi fattar lokalt. Det kan hända att det finns centerstyrda kommuner som inte är perfekta. Jag har svårt att tro det, men det skulle kunna vara så. Var och en kan nog hitta något exempel där ens eget parti inte har agerat alldeles perfekt. Det är väl upp till bevis att vi ser till hela kedjan.

Vi kan säga fina ord – jag kan medge att vi är bra på det – men vi måste prata samma språk hela vägen. Det var därför jag tyckte att det kanske kunde ha funnits lite spetsigare förslag från Socialdemokraterna. Jag sade också, fru talman, att det inte är alldeles enkelt när de utredningsförslag som vi har beställt kommer i februari mars. Jag sade ändå att jag har viss fördragsamhet med detta.

Jag tycker inte att 145 miljoner kronor är så dåligt för att stärka service på landsbygden. Jag vet inte om Jennie Nilsson tycker att det är en för lågt tilltagen summa. Jag vill gärna höra ett svar på det.

Anf. 95 JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Vi kan säkert hitta exempel på saker både historiskt och i nutid som vi inte är nöjda med i kommuner och landsting och säkert också i den här salen där respektive parti har lagt fram förslag som inte blivit helt bra. Det är väl bra om man kan erkänna det, lära sig sin läxa

och gå vidare. Men den här debatten handlar inte riktigt om det, utan den handlar om det ansvar som vi har i den här församlingen för de här frågorna. Jag upplever att man försöker skjuta det antingen till Bryssel eller till enskilda kommunalpolitiker. Ingetdera verkar konstruktivt eller riktigt rättvist.

Återigen efterlyses det mer skarpa förslag och hänvisas till att det kommer ett antal utredningar som är beställda till februari.

Då är min konkreta fråga: Varför är tajmningen med alla dessa utredningar och uppföljningar sådan att de levereras i ett första läge i februari? Det blir inte ens i debatten i februari, eller i den efterföljande debatt som du hänvisar till, som vi kommer att diskutera realiteter för framtiden på de här områdena. Programperioden börjar den 1 januari 2014. Det hela är lite märkligt. Om man menade allvar och ville någonting här, varför har man inte sett till att ha underlagen färdiga för att man ska kunna fatta beslut när programperioden börjar? Borde det inte vara åtminstone ett minsta krav?

Min andra fråga är kopplad till bredbandsutbyggnad och offentlig och kommersiell service. Regeringen slarvade bort 500 miljoner i förhandlingarna i Bryssel när det gäller landsbygdsprogrammet. Det är mycket via det som man finansierar satsningarna i dag när det gäller bredbandsuppbyggnad, kommersiell service och så vidare. Centerpartistiska företrädare lovade att man skulle se till att kompensera för det med statliga medel. Så gjordes det inte. Är Erik A Eriksson nöjd med de 129 miljoner som skulle täcka det som vi gick miste om med dessa 500?

Anf. 96 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Vi kan ha olika åsikter om hur snabbt det ska gå. Personligen tycker jag inte att man ska ta sig friheten att skynda på en myndighet, Riksrevisionen. Den lär ha sin tid på sig. Det beror också på när vi har beställt en utredning. Det får komma an på det. Det vore inte seriöst annars.

Det har tagit tid för EU att bestämma en budget. Det kan man ha respekt för. Men man kan också fundera på varför det ska behöva vara så. Från svensk sida lade den nya regeringen direkt efter valet 2006 fast ett nytt landsbygdsprogram, och det har gjort stor nytta. Det svåra är att utvärdera. Jag skulle önska att det fanns ett tydligare regelverk och verktyg för att kunna utvärdera.

Jennie Nilsson säger att det inte är så konkret. Det blir inte mer konkret än vad vi har för dagen. Vi har en budget där 145 miljoner går till offentlig service på landsbygden, 60 miljoner för ett attraktivt näringsliv och 2 ½ miljarder har satsats på bredband sedan 2006.

Det är stora summor pengar som kommer landsbygd och glesbygd till del. Det är konkret politik. Vi sänker skatten för de människor med lägst löner som bor i de områden som har högst kommunalskatt. Det är en åtgärd som inte har direkt bäring på samordningspolitiken. Men som jag sade i mitt anförande måste vi kunna se helheten. Det gör skillnad för människor.

Vi vill från Alliansens sida kunna göra skillnad för människor. Vi hoppas att människor också ser det. Det är ett långt och hårt arbete att stärka de delar av Sverige som inte har en stor centralort. Det arbetet görs bland annat genom att satsa på förnybar energi och småföretagande och

ge de företagen möjlighet med riskvilligt kapital, som vi också beskriver i betänkandet. Vi gör det mer effektivt. Inlandsinnovation är en viktig del av det för att kunna stärka landsbygden.

(Applåder)

Anf. 97 EVA FLYBORG (FP):

Fru talman! *Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning*, är rubriken på detta betänkande. Skrivelsen som ligger till grund för betänkandet är en avrapportering från regeringen, och ingenting annat, av strukturfondsperioden. Skrivelsen innehåller en sammanfattning av regeringens avrapportering till kommissionen av den nuvarande strukturfondsperioden och visar på genomförandet och hur resultatet utvecklats 2009–2012.

Det är främst fyra prioriteringar som man lyfter fram: innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete.

Jag tänkte göra några få nedslag i denna skrivelse och i övrigt kommentera det fortsatta arbetet.

Fru talman! I den motion som är väckt med anledning av skrivelsen menar man att det är för mycket administration i strukturfondsprojekten, och det kan man förvisso tycka. Just för mycket administration och regelhysteri är något vi alla i denna kammare vill bekämpa.

Så sent som i våras behandlade vi regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport om just administrationen i strukturfondsprojekten. I ställningstagandet betonade vi tillsammans i utskottet bland annat vikten av att strukturfondsmedel används på ett så effektivt sätt som bara är möjligt.

Även nu i denna debatt vill jag upprepa att arbetet med att förenkla administrationen i projekten är angeläget, och jag noterar att de ansvariga myndigheternas arbete med att i detalj utveckla förenklingsförslag och aktiviteter för ökad samordning ska intensifieras nu under hösten fram till starten av nästa programperiod. Det är mycket bra.

När det gäller det av riksdagen fastställda målet att Sverige ska ha bredband i världsklass samt de åtgärder som regeringen vidtagit för att nå detta mål pågår arbetet. Det sker bland annat genom en bredbandsstrategi och ett bredbandsforum.

Bredbandsstrategin är föremål för en utredning, och riksdagen kommer nu under hösten att påbörja behandlingen av regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport. Det finns därför ingen anledning att föregå den behandlingen. Den debatten kan vi spara.

När det gäller kapitalförsörjningen är det bra att det sedan 2009 finns elva regionala riskkapitalfonder i Sverige. Fonderna drivs som projekt inom ramen för de åtta regionala strukturfondsprogrammen och finansieras av den europeiska regionala utvecklingsfonden tillsammans med regionala finansörer. Avsikten är att öka det regionala utbudet av ägar kapital.

I de utvärderingar som Tillväxtverket gjort konstateras att det finns ett behov av fondernas verksamhet. Det finns fonder som redan nu uppvisar goda resultat med etablerade verksamheter. Tillväxtverket menar dock att det är för tidigt att bedöma fondernas framgång. Riksrevisionen har nu inlett en granskning av statliga insatser för att förbättra tillgången

på kapital för privata företag. Jag ser mycket fram emot deras rapport som kommer i början av nästa år, som vi har hört här tidigare.

Fru talman! I betänkandet tas frågan om kompetensplattformar upp. I december 2009 gav regeringen regionala självstyrelseorgan och samverkansorgan eller länsstyrelser i uppdrag att etablera kompetensplattformar för samverkan inom kompetensförsörjning och utbildningsplanering på kort och lång sikt.

Det övergripande syftet med kompetensplattformarna är att stärka förutsättningarna för en god kompetensförsörjning och bidra till en hållbar nationell och regional tillväxt samt att öka kunskaperna om regionernas behov och förmedla kunskap mellan regional och nationell nivå.

Regeringen har meddelat att verksamheten behöver förstärkas ytterligare genom en utökad medverkan från universitet, högskolor och näringsliv. Tillväxtverket har här fått ett uppdrag att förstärka och vidareutveckla samarbetet för att säkerställa kompetensförsörjningen. Det är en bra väg att gå.

Frågan om kommersiell och offentlig service är också en viktig fråga. Ökad tillgång till service lokalt och regionalt kräver att statliga myndigheter och statligt ägda bolag, med uppgift att tillgodose samhällsintressen, samverkar med varandra och med övriga berörda aktörer.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Talartiden är slut. De fyra minuterna har gått.)

Då begär jag ordet på nytt.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Då blir det två minuter till. Varsågod.)

Anf. 98 EVA FLYBORG (FP):

Fru talman! I detta arbete har Tillväxtverket en särskild roll. Som framgår av det föregående framhålls i den förvaltningspolitiska propositionen, som riksdagen har godkänt, att varje myndighet har ansvar för utvecklingen av sin egen service. Detta är viktigt att betona då det inte är riksdagen som ska reglera detta i detalj.

För att sammanfatta det hela, fru talman, kan man säga: Vad göras skall är allaredan gjort, och så vidare, eller så är arbetet åtminstone under utförande.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Anf. 99 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag kunde inte låta bli att gå upp i debatten. Det finns några saker som jag skulle vilja ha ett klagörande på speciellt från Socialdemokraterna.

För ett år sedan kunde man i Dagens Industri läsa att Magdalena Andersson, som är ekonomisk-politisk talesperson för Socialdemokraterna, sade att hon inte skulle ha någonting emot att halvera EU:s jordbruksbudget. Det skulle naturligtvis ha en stor inverkan på landsbygdsprogrammet, vilket skulle vara en dödsstöt för landsbygden.

Det är bra att Socialdemokraterna till slut vurmar för landsbygden. Men det är en sak att säga det och en annan sak att göra det i praktiken.

Jag har också en annan åsikt. Jag har varit aktiv i kommunpolitiken, och jag följer också landstingspolitiken väldigt nära hemma i länet Västerbotten. Som några av er kanske känner till har vi haft en folkomröstning om inlandssjukvården. Landstingsmajoriteten, Socialdemokraterna, ville dra in ambulansen i inlandet, det vill säga i Åsele och Dorotea.

Hur mycket gör det för landsbygdsutveckling när till exempel skidåläggningen i Borgafjäll inte klarar av att på ett professionellt sätt bedriva sin verksamhet? Människor som bryter benet efter klockan fem måste åka tre timmar med en akutbil, kanske i bakluckan i värsta fall, till Umeå lasarett för att gipsa benet. Ni kanske hör att jag är lite upprörd.

Jag är verkligen upprörd. Det är en sak att stå här i kammaren och säga att man ska ha extra tillskott till service på landsbygden när man gör helt andra saker i kommuner och landsting. Där är ni inte ärliga.

(Applåder)

Anf. 100 JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Det var lite magstarkt att stå och hävda att Socialdemokraterna skulle vara oärligare än någon annan. Det gäller framför allt när det är Centerpartiet, Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna som regerar i Sveriges riksdag.

Det är också allmänt lite märkligt att debattera regionala väldigt specifika exempel. Däremot kan man givetvis alltid använda regionala exempel för att understryka det man vill.

Jag har två saker jag vill kommentera, men jag vill återigen lyfta fram det faktum – som nästan hade varit humor om det inte hade varit lite sorgligt – att majoritetsföreträdarna i Sveriges riksdag kräver svar från oppositionen i denna kammare men svarar själva inte på några som helst frågor, någonsin.

Eftersom frågan var tydligt ställd tyckte jag ändå att jag skulle gå upp. Det är märkligt ställda frågor. Vi börjar med EU:s jordbruksbudget som Helena Lindahl ojade sig över eftersom vi tydligen har sagt att vi skulle vilja halvera den.

Så vitt jag förstår har alla partier i Sveriges riksdag inklusive Centerpartiet varit överens om hur vi skulle se på EU:s budget. Inget parti inklusive Centerpartiet hade någon annan invändning än den ståndpunkt som var den svenska ståndpunkten. Den byggde på att vi skulle hålla nere avgiften och allra helst skydda strukturfondspengarna och de sociala fonderna. Då var jordbruksbudgeten inte prioriterad.

Sedan hamnade vi i ett läge där man förhandlade i EU och slarvade bort 500 miljoner till landsbygdsprogrammen. Det var regeringen som förhandlade bort dessa 500 miljoner. Då gick centerpartistiska företrädare ut och sade: Det här ska vi kompensera för med nationella medel i Sveriges riksdag. Av de 500 miljonerna blev det 129. Det är pengar som har möjliggjort bredbandsutbyggnader och mycket annat av det som Helena pratade om. Vad är Helena Lindahls synpunkt på det? Det skulle jag vilja veta.

Anf. 101 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Jennie Nilsson från Socialdemokraterna försöker tricksa bort frågan. Jag ställde en fråga, och jag tyckte inte alls att jag fick något svar.

Jennie Nilsson är alltså inte medveten om att Magdalena Andersson offentligt har sagt att hon vill halvera EU:s jordbruksbudget. Det skulle innebära en katastrof, mina vänner, för landsbygden och för landsbygdsprogrammet. Jag tycker att Jennie Nilsson ska suga på den karamellen och kanske kontakta den ekonomisk-politiska talespersonen i Socialdemokraterna för att klargöra detta.

Sedan tycker jag inte alls att det är anmärkningsvärt att debattera regionala exempel. Det är faktiskt exempel från verkligheten. Vi är här som folkets representanter, vi kommer alla från kommuner och vi gör samhällen och städer. Det är självklart att man ska ta upp det som exempel. Det tror jag att väljarna i Sverige också tycker.

Anf. 102 JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tror att Helena Lindahl missförstår med flit eller hur man nu ska tolka det.

Jag ifrågasätter inte alls Magdalena Anderssons uttalande kring EU:s jordbruksbudget. Min poäng var att alla andra partier i Sveriges riksdag rimligen hade exakt samma utgångspunkt i förhandlingarna, inklusive Centerpartiet. Skenheligheten ligger hos Helena Lindahl och Centerpartiet mer än hos något annat parti. Vi andra har inte låtsats att vi skulle rädda EU:s jordbruksbudget eller att den skulle vara prioriterad.

Det ville jag att Helena Lindahl skulle svara på. Helena Lindahl tillhör ett av regeringspartierna. Ändå tycker hon att hon har rätt att bara ställa frågor och hävda att oppositionen inte svarar i stället för att själv svara på frågan. Jag gjorde ett försök. Helena Lindahl försökte inte ens svara på den fråga jag ställde tillbaka till henne. Det är anmärkningsvärt, Helena Lindahl.

När det gäller den andra frågan kring att debattera de regionala exemplen kan vi gärna använda dem, men jag tycker att det blir lite märkligt att debattera väldigt specifika händelser. Man skulle dock utifrån helheten kunna dra några andra intressanta slutsatser kopplade till det exempel Helena Lindahl använde.

Låt oss ta det regionala skatteutjämnningssystemet, till exempel, som nu har legat i långbänk hos regeringen i flera års tid, trots att det finns en parlamentarisk utredning som var överens om hur systemet skulle utformas för att ge kommuner och landsting bättre förutsättningar att kunna hålla en likvärdig service i hela landet, för ambulans, för sjukvård, för skola och för alla de här delarna.

Men ingenting kom. I korridorerna sägs – jag vet inte om det är sant – att Moderaterna bromsade. Men Centern lät det ske. När det väl kom var det med en extra miljard. Då kunde man ha tänkt: Vad bra! Men var ska den läggas? Inte är det hos glesbygden eller de exempel som Helena Lindahl vurmar för, utan hos de rikaste kommunerna i Stockholm.

Vad är Helena Lindahls synpunkt på det? Är det en rimlig prioritering av en extra miljard i det kommunala skatteutjämningsystemet?

Anf. 103 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är märkligt att Jennie Nilsson står här och diskuterar landsbygdsprogrammet när de socialdemokratiska företrädarna i EU-nämnden inte nämnde ett ord kring den här frågan när den diskuterades där. Det tycker jag är anmärkningsvärt, men det är klart: Ni väljer att stå i kammaren och diskutera i stället. Bättre sent än aldrig, skulle jag vilja påpeka.

Jag vill återgå till regionala exempel därför att det inte är vilket exempel som helst från Västerbotten. Det är den första folkomröstning som över huvud taget skett i Sverige när det gäller landsting. Och vad var grunden? Jo, folk accepterade inte att Socialdemokraterna valde att lägga ned akutsjukvårdsplatser och ambulans i inlandet där det behövs och avstånden är enormt stora. Där fick ni på pålsen.

Jag förstår att det är jobbigt att stå och debattera det, för jag är säker på att Jennie Nilsson känner till detta exempel. Det är ett av många från verkligheten.

Sedan vill jag kommentera det kommunala skatteutjämningsystemet. Det har gett ett tillskott till många små kommuner, tro mig! Många kommuner har kontaktat mig angående detta och tycker att deras tillskott har varit bra, till och med socialdemokratiska företrädare. Men jag antar att det gör för ont för Jennie Nilsson att höra.

(Applåder)

Anf. 104 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Det är alltid givande när det blir en het debatt och vi byter åsikter med varandra utifrån att vi ibland – ganska ofta här i kammaren – har olika ideologisk grund i våra frågor.

Men det är oerhört viktigt att hålla sig till sanningen. Jag har själv suttit i EU-nämnden. Jag vet exakt vilka frågor vi socialdemokrater har drivit i EU-nämnden. En sak är oerhört tydlig. Det är att när arbetet med den kommande perioden med EU:s olika strukturfonder påbörjades hade Socialdemokraterna en uppfattning i frågan. Vi hade det inte minst när det gällde regionalpolitiken och hur medlen skulle användas.

Vi markerade mycket tydligt att det var viktigt att vi i den nya perioden hade ekonomiska förutsättningar för just landsbygdspolitiken. Det markerade vi i EU-nämnden. Det är inte okej, fru talman, att Helena Lindahl står här i kammaren och säger något som inte är sant.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 19 §.)

17 § Anmälan enligt tjänstedirektivet av förslag till vissa kommunala föreskrifter

Prot. 2013/14:17
23 oktober

Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU5
Anmälan enligt tjänstedirektivet av förslag till vissa kommunala föreskrifter (prop. 2012/13:157)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 19 §.)

18 § Fråga om återtagande av förslag om höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU15
Fråga om återtagande av förslag om höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt
föredrogs.

Anf. 105 ANNA KINBERG BATRA (M):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till reservationen innan jag går över till anförandet.

Den breda uppslutningen bakom ramverket har varit en styrka för Sverige under finanskrisen. Ordning och reda i statens finanser har varit en av Sveriges viktigaste konkurrensfördelar. Men denna konkurrensfördel går lätt förlorad om ramverket ignoreras.

Det är kloka ord, och det är ett citat. Det finanspolitiska ramverket har varit centralt för att värna styrkan i Sveriges ekonomi under de senaste årens ekonomiska turbulens. I denna beskrivning håller jag helt och hållet med Socialdemokraterna. För det är nämligen från deras egen budgetmotion, s. 33 för att vara exakt, som denna skrivning är hämtad.

Trots dessa kloka ord väljer Socialdemokraterna att göra precis det som de varnar för. De väljer att kraftigt utmana den praxis och det ramverk som finns för hur vi hanterar budgeten i riksdagen – en ordning som de själva brukar lyfta fram och vara stolta över.

Fru talman! Sverige befinner sig i den värsta ekonomiska krisen sedan 1930-talets stora depression. De senaste åren har varit präglade av stor ekonomisk oro och finansiell turbulens. Många länder har fått möta nedskärningar och åtstramningar. Men vi i Sverige har kunnat gå en annan väg. Vi har kunnat göra det mer lönsamt att arbeta, vi har kunnat investera i kunskap och likvärdighet i skolan och vi har kunnat stärka resurserna till vården och omsorgen.

Det har möjliggjorts av att vi i Alliansen har stått upp för ordning och reda i de offentliga finanserna. Vi har stått upp för ansvar och uthållighet i de offentliga finanserna, och vi kommer att fortsätta att göra det. Det är en hörnsten i den ekonomiska politiken, och det är en förutsättning för att kunna bedriva en politik för uthållig tillväxt och långsiktigt jobbskapande.

Välskötta offentliga finanser skapar trygghet för företag att kunna investera och för hushåll att våga konsumera. Svaga offentliga finanser

som hotar välfärden slår hårdast mot dem i samhället som är i störst behov av stöd från samhället. Därför måste det förhindras.

Vi behöver använda styrkan i de svenska offentliga finanserna för att stötta jobb och tillväxt. Förra året kunde vi tack vare de välskötta statsfinanserna investera i infrastruktur, konkurrenskraft, utbildning och forskning. I år går vi vidare med fortsatta satsningar på mer kunskap och skolan. Men vi förstärker också bland annat hushållens ekonomi. Det är viktigt att stötta inte minst inhemsk efterfrågan i detta konjunkturläge.

Socialdemokraterna har konsekvent varit emot varenda åtgärd som Alliansen har föreslagit för att ge vanligt folk som jobbar mer i plånboken. Vid varje tillfälle har de högljutt förklarat hur hundralapparna mer i månaden till exempelvis undersköterskor skulle rasera välfärden.

Det motståndet mot att göra det mer lönsamt att arbeta har nu varit så viktigt att de är beredda att tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet ta med sig till och med Sverigedemokraterna. Jag vet att Fredrik Olovsson snart kommer att protestera, när det är hans tur. Men det går inte att tolka dagens agerande på annat sätt. I dag behandlar Sveriges riksdag det första gemensamma budgetrelaterade betänkandet från socialdemokrater, sverigedemokrater och de andra oppositionspartierna tillsammans.

Inför valet 2010 lovade Mona Sahlin att Socialdemokraterna aldrig någonsin skulle göra sig beroende av Sverigedemokraterna. Det löftet höll inte länge. Nu ger ni Sverigedemokraterna det största inflytandet någonsin hittills i budgetrelaterade frågor. Att dessutom Miljöpartiet, som brukar vara en tydlig kraft för ett öppet och tolerant Sverige, så tydligt medverkar till att ge Sverigedemokraterna detta inflytande tycker jag är särskilt beklagligt. Er motvilja mot att ge arbetande människor mer pengar kvar i plånboken är tydligen större än er motvilja mot att ge Sverigedemokraterna inflytande.

Vi kommer snart att få höra argument från inte minst Socialdemokraterna som går ut på framför allt två punkter, skulle jag gissa. Vi kanske får höra att det skulle finnas en ventil för att förstärka budgeten i deras riktning eller att den höjda brytpunkten för statlig skatt skulle sakna effekt. Låt mig redan nu ta tillfället i akt att reda ut lite fakta kring dessa påståenden.

För att börja med hur budgeten behandlas i riksdagen: Senast den 20 september ska riksdagen få en fullständig och heltäckande budgetproposition av regeringen. Det borde vara allom bekant här inne. Det är reglerat i riksdagsordningen. Efter detta datum får regeringen inte lämna förslag om statens inkomster eller utgifter om det inte finns synnerliga ekonomisk-politiska skäl. En fullständig budget har vi däremot fått.

Storleken på utgifterna och beräkningen av inkomsterna ska bestämmas vid ett enda beslut. Även det är tydligt reglerat i riksdagsordningen. Där står inget om någon ventil. Den enda ventil som finns i lagtexten kan man hitta i budgetlagen, om det handlar om att utgiftstaket skulle vara hotat, vilket inte är aktuellt i det här fallet, när det handlar om en skattejustering. Är det någon som ska vara orolig för utgiftstaket är det nog inte vi.

Den ventil i budgetlagen som man ibland hör Magdalena Andersson tala om är alltså inte tillämplig här. Däremot är det tillämpligt och brukar vara praxis i Sveriges riksdag att riksdagen tar budgeten som en helhet.

Regeringens och de olika oppositionspartiernas förslag ställs mot varandra som jämförbara paket, där samtliga förslag med budgetkonsekvenser ligger på bordet och kan jämföras med varandra i sina helheter. De ska vara beräknade fullt ut. Där hänger varje utgiftskrona samman med något slags inkomstkrona. Helheten hänger ihop. Det skapar öppenhet och tydlighet, och det ger kontroll över statens inkomster och utgifter.

Genom att ta ett samlat beslut om budgetens totala utgifter och inkomster skapas en helhetssyn, och då motverkas att tillfälliga riksdagsmajoriteter kan lägga till eller ta bort poster lite hur som helst under riksdagsbehandlingen utan att ta ansvar för helheten.

Det var bakgrunden till att ramverket kom till och trädde i kraft efter 90-talskrisen, när framför allt Socialdemokraterna skulle sanera efter de svåra åren, efter den bankkrisen, och stärka kontrollen över och öppenheten kring statens finanser.

Det har hittills under den snart 20-åriga historien aldrig hänt att riksdagen har tagit den här typen av initiativ för att ändra i budgeten på det sätt som diskuteras här i dag.

Vi kan sedan en liten stund se på effekterna av höjd brytpunkt för statlig skatt. Det brukar ibland i debatterna hänvisas till tabell 1.9 i finansplanen. Det finns ett hederligt sätt att titta på den. Det är att höjd brytpunkt leder till fler arbetade timmar i ekonomin och därmed högre tillväxt – det är en ganska ordentlig bnp-effekt.

Med tanke på att Socialdemokraterna själva brukar lyfta fram betydelsen av fler arbetade timmar i ekonomin, inte minst senast i de kongressbeslut som de tog i våras, är det anmärkningsvärt att i debatterna framhärda i att sysselsättningseffekten skulle vara noll.

För att Sverige ska klara jobben i en tilltagande, hårdnande internationell konkurrens är det viktigt att det lönar sig att arbeta och studera, att våga gå upp till heltid, att våga ta ett heltidsjobb, till exempel ett chefsjobb. Jobbskatteavdraget, som ger mest effekt för låg- och medelinkomsttagare, behöver då kompletteras med höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt. Det är väl därför, antar jag, som exempelvis TCO välkomnar reformen. Totalt berörs över en miljon löntagare av det förslag som ingår i budgetpropositionen.

Det är redan påmint om i debatter – men det är väl på sin plats att göra det även här i dag – att Socialdemokraterna mot den bakgrunden själva höjde brytpunkten vid tre tillfällen för bara ett drygt decennium sedan.

Fru talman! Ett ramverk som motverkar kortsiktighet i den ekonomiska politiken har tjänat Sverige väl. Det ska vi vara stolta över, och det ska vi vårda. Politiska alternativ som inte tar ansvar för statens finanser eller som gör sig beroende av partier som saknar respekt för ramverket riskerar att urholka förtroendet för den svenska ekonomiska politiken.

Alliansen står upp för att ta ansvar för Sveriges ekonomi i tider av ekonomisk oro och finansiell turbulens. Vi står bakom de principer och det ramverk som har lagt grunden för ordning och reda i svensk ekonomi.

I dag är det dags för Socialdemokraterna och de tre andra oppositionspartierna att bekänna färg. Står ni, Socialdemokraterna, upp för den ordning som ni själva har varit med att bygga upp, som har byggt Sverige starkt under de senaste snart 20 åren, eller väljer ni, för att vinna kortsiktiga politiska poänger, att riskera att urholka det tillsammans med Sveri-

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

gedemokraterna? I dag har ni chans att, som ni själva ibland brukar uttrycka det, besinna er.

Själv yrkar jag bifall till reservationen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjørtler och Hans Rothenberg (båda M).

Anf. 106 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Tre år, tre miljarder – det behövdes bara tre år och tre miljarder för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet för att överge Mona Sahlins löfte att inte ta i Sverigedemokraterna ens med tång. I stället har Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ingått en pakt under bordet med Sverigedemokraterna. De fyra partierna är överens om att stoppa sänkt statlig skatt, höjd brytpunkt i skatteskalen, och vill riva upp regeringens förslag i budgeten, som skulle ge mer i plånboken för fler som jobbar mer.

Effekten av oppositionens förslag här i dag skulle bli att ekonomin stramas åt, att fler människor blir arbetslösa. Och – märk väl – inga nya offentliga utgifter för finansiering av till exempel vård, skola och omsorg skulle bli resultatet. Besparingen leder nämligen inte till satsning på något annat. Tvärtom blir det högre arbetslöshet och mindre pengar i plånboken för en miljon svenskar. Ja, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet är så sugna på högre skatter att de väljer att bryta sina tidigare löften om att inte agera ihop med Sverigedemokraterna, ett parti som bygger sin existens på främlingsfientlighet och har sin grund i nazismen.

Som ersättning för hjälpen att bryta den politiska isoleringen behövde Sverigedemokraterna inte betala något högre pris – 3 miljarder kronor – som dock finansieras av en miljon skattebetalare, varav säkert bara en liten minoritet sympatiserar med det främlingsfientliga och bakåtsträvande partiet.

Fru talman! Varför är den här striden om budgetreglerna så allvarlig? Jo, därför att den inte bara gäller denna budget utan att den även gäller framtidens budgetar och att Sverige ska vara ett ekonomiskt väl styrbart land. Dess värre tycks nu de dyrköpta erfarenheterna från 70- och 80-talens ekonomiska instabilitet falla i glömska.

Som ett resultat av 90-talskrisen beslöt riksdagen i bred enighet över blockgränsen att reformera budgetprocessen, så att den ekonomiska politiken skulle utformas mer sammanhållet. En viktig del var att riksdagen skulle fatta *ett* samlat budgetbeslut, så att budgetsaldot blev ett medvetet resultat av *ett* riksdagsbeslut och inte som tidigare var fallet att man summerade hundratals, och på slutet tusentals, enskilda beslut. Sedan blev saldod vad det blev. Reformen skulle se till att man hade pengar från början och att man visste hur mycket man skulle göra av med.

Reformen har också inneburit en stärkt makt för varje regering i budgetfrågorna i Sverige. Likaså har ställningen för riksdagens finansutskott stärkts. Därmed har Sverige sedan mitten av 1990-talet kunnat styras ekonomiskt effektivt även av minoritetsregeringar.

Man kan notera att denna konsekvens inte är någon nyhet. Tvärtom välkomnades den i en riksdagsutvärdering av reformen några år efter att den hade genomförts.

Det uppifrån-och-ned-perspektiv som infördes innebär att det i ett första steg i budgetprocessen beslutas om utgiftsramar för 27 utgiftsområden och görs en beräkning av de totala inkomsterna och utgifterna. Därmed framkommer statens budgetsaldo.

Därefter, i ett andra steg, fördelar riksdagen statens utgifter genom ett beslut per utgiftsområde som inte får överskrida den totala ram som har fastställts i steg ett.

Detta reformarbete på 90-talet hade två centrum, ett i Finansdepartementet och ett i riksdagen. I Finansdepartementet låg fokus naturligt nog på att stoppa den tendens som fanns till högre utgifter över tiden. Det skulle uppnås genom begränsningar som medvetet styrde regeringens budgetarbete och budgetmakt i riktning mot lägre utgifter och, om det behövdes, högre skatter.

Märk väl att här i riksdagen var reformarbetet däremot mer inriktat på en effektiv och väl sammanhållen parlamentarisk beslutsprocess och inte på en styrning av politikens innehåll i en viss riktning. Man skulle göra Sverige bättre och mer ekonomiskt styrbart under olika parlamentariska förhållanden och under olika parlamentariska förutsättningar. Det är ett annat syfte.

Vi närmar oss här pudelns kärna i den pågående konflikten. Oppositionen lutar sig mot en avgränsad del av 90-talets budgetreform som enbart tar fasta på uppgiften, som naturligtvis är central för Finansdepartementet, nämligen att hindra en försvagning av budgeten.

Men budgetreformen vad gäller riksdagen hade en vidare syftning, nämligen att säkra varje regerings möjlighet att styra den ekonomiska politiken långsiktigt och ansvarsfullt genom en sammanhållen budgetbehandling. Det innebär enligt bestämmelserna och förarbetena i riksdagsordningen – den lag som styr närmast grundlag hur vi arbetar här i riksdagen – att det är lika felaktigt att plocka isär en budgets utgiftssida, med ökade utgifter som följd, som att plocka isär en budgets intäktssida, vilket är det som oppositionen nu vill göra.

Den tidigare domaren i Högsta domstolen och professorn i konstitutionell rätt Fredrik Sterzel skriver i sin nya bok *Finansmakten i författningen* att utgifterna är oupplösligt förbundna med inkomstberäkningen.

Fredrik Sterzel är kristallklar i sin dom att det inte är tillåtet att göra det som oppositionen nu kräver. Oppositionen vill nämligen, efter det att det första budgetbeslutet har fattats, bryta upp detta beslut, ta bort skattesänkningen och sedan fatta ett nytt budgetbeslut. Det blir alltså flera budgetbeslut i stället för det i riksdagsordningen föreskrivna, nämligen ett enda beslut. Därmed bryter oppositionens förslag mot den tydliga ordalydelsen i riksdagsordningen.

Fru talman! Den nuvarande ordningen har fungerat väl i mer än 15 år. Den bygger på en konsensuskultur som vi och generationer före oss har vårdat i förfättningsfrågor i Sveriges riksdag.

Oppositionspartierna vill nu göra två saker, dels bryta upp den konsensuskultur som vi har fått i arv från tidigare generationer av parlamentariker, dels bryta med 15 års praxis med de nya budgetreglerna. Det är ett oerhört stort ansvar som ni tar på er.

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

Det för mig mest obegripliga i sammanhanget är dock Socialdemokraternas kortsynta beteende. De hoppas rimligen att inom ett år leda en rödgrön minoritetsregering. Men varför är Socialdemokraterna då så ivriga att riva ned den nuvarande fungerande budgetordningen, dessutom tillsammans med Sverigedemokraterna, och därmed undergräva en sådan regerings möjlighet att ekonomiskt styra landet? Om olyckan skulle vara framme och den regeringen skulle etablera sig är det en uppenbar risk att den får administrera en sönderfallande ekonomi, för att referera Olof Palme. Att åstadkomma denna problematiska politiska situation efter ett samstämt agerande som legitimerar och ger Sverigedemokraterna bestämmanderätt i den ekonomiska politiken är svärbegripligt, för att inte säga obegripligt, för mig.

Fru talman! En stramare budget är inte alltid önskvärdt eller det bästa. Antag att en minoritetsregering, som en del av sin politik mot arbetslöshet, vill driva en expansiv keynesiansk finanspolitik under utgiftstaket. Där antar vi att de har ordnat så att det finns plats för expansiva utgifter. Men då ska inte en opposition som är i majoritet i riksdagen kunna riva upp denna budget med motiveringen att majoriteten vill stärka budgeten. Därmed skapar den större arbetslöshet. Skulle regelverket i riksdagen ges denna innebörd, skulle vi i vår konstitution, i vår författning, bygga in en *bias* mot en expansiv finanspolitik som behövs bland annat i lågkonjunkturer.

Det som oppositionen nu vill är för det första att ur helheten bryta ut förslaget om höjd brytpunkt i inkomstskatteskalen och för det andra göra detta efter det att ramen för de totala utgifterna och intäkterna har fastställts i det första steget i det så kallade rambeslutet. Det innebär att principen om att budgeten ska antas i ett enda beslut körs över av en majoritet i riksdagen. En majoritet i riksdagen är beredd att med öppna ögon köra över en del av riksdagsordningen. Där finns en mycket tydlig bestämmelse om ett enda budgetbeslut som ska värna helheten.

Fru talman! Min reflexion är generande enkel. Oppositionen har inte läst och ännu mindre förstått riksdagsordningens bestämmelser och förarbeten. Man har i stället helt och hållet utgått från 90-talets mer avgränsade finansdepartementala perspektiv som säkert har dominerat till exempel Magdalena Anderssons världsbild från Finansdepartementet. Men i riksdagen vet vi mer än så. Där har riksdagsordningen en något annan syftning.

Fru talman! Det tog tre år. 3 miljarder visade sig vara det exakta priset för Socialdemokraternas heder, Miljöpartiets integritet och Vänsterns högtidstal mot främlingsfientlighet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjörtler (M).

Anf. 107 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Det finanspolitiska ramverket är den enskilt viktigaste ekonomisk-politiska reform som genomförts i Sverige under de senaste decennierna. Den stabilitet vi i dag åtnjuter ger bättre villkor för företagande, ger förutsättningar för fler jobb, ger mer pengar i plånboken och minskar oron i en turbulent värld. Att vi i bred enighet har kunnat enas om reformen, som har gett vårt land trygghet och ökat välstånd när om-

världen skakat, är något vi i grunden bör vara tacksamma för – oavsett partitillhörighet.

Det är med det allvaret man också ska se det som håller på att ske i riksdagen i dag. Dagens beslut går bortom partipolitik och bortom det kommande valet. Nu hotar den samlade oppositionen att rubba spelreglerna i sina grundvalar – de som ska stå över dagspolitiken och kortsiktigheten.

Centerpartiet har tagit ansvar för statsfinanserna under lång tid, såväl i regeringsställning som i opposition, genom ett samarbete över blockgränserna. Tillsammans med Socialdemokraterna formade vi det ramverk som sedan dess har varit varje finansministers skydd mot oansvariga reformer framtvungade i regeringssamarbete eller framröstade av tillfälliga koalitioner i Sveriges riksdag. Grunden är väldigt enkel: Alla statens utgifter och inkomster ska beslutas om i sin helhet med ett enda klubbslag i Sveriges riksdag. Den som vill föreslå en annan budget får också se till att skapa majoritet för den och ta ansvar för helheten. Inget annat medges.

Om detta har vi varit överens i snart 20 år, och ramverket har tjänat oss väl. Ska vi ändra det måste det ske i bred enighet och i samtal mellan ansvarstagande partier och inte genom att i en enskild fråga straffa regeringen. Ett sådant agerande kan få ramverket att rämna i grunden.

Fru talman! Det är det finanspolitiska ramverket dagens debatt handlar om. Den handlar inte om sakfrågan, alltså skiktgränsen för statlig skatt. Ytterst handlar den om det som skiljer oss från krisens Sydeuropa och budgetkaosets USA, nämligen en bred enighet om ansvarstagande för statens ekonomi. Det är inte många år sedan Sverige var Europas värsta krisland, då vi tvingades förhandla med långivarna och då vi tvingades till dramatiska åtgärder. Under 1990-talskrisen uppgick budgetunderskottet till som mest mer än 200 miljarder, och vi lånade till 4 av 10 kronor i statens utgifter.

Jag behöver inte påminna Socialdemokraterna om vilka uppoffringar det innebar att sanera statsfinanserna, om de många och långa samtal som fördes om budgetnedskärningar eller om höjda skatter. Det var svåra överväganden, för vi visste att de som drabbades värst av nedskärningarna också var de som behövde samhället mest. Vi visste dock också att det inte gavs något annat alternativ. Det var i denna svåra tid beslutsamheten växte sig stark: Aldrig mer! Aldrig mer skulle vi utsätta oss för riskerna med ekonomiskt lättsinne, riskerna med utgiftsglada koalitioner där den bästa lösningen var att alla fick allt och riskerna med en riksdag som gärna ökade utgifterna men ogärna finansierade satsningarna.

Tillsammans konstaterade dåvarande finansministern Göran Persson och partiledaren Olof Johansson att det behövdes ett starkt finanspolitiskt ramverk som skulle göra det möjligt också för minoritetsregeringar att regera och samtidigt lägga begränsningar på regeringens egna satsningar. Resultatet av det är i dag kärnan i den ekonomiska politiken, oavsett vem som är finansminister och vem som är statsminister.

Fru talman! Det invänds att budgetlagen inte förbjuder budgetförstärkningar byggda på tillfälliga majoriteter utan bara budgetförsvagningar. Att argumentera så håller dock inte. Det är inte förenligt med riksdagsordningen.

Prot. 2013/14:17
23 oktober

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

I och med ett sådant beslut ikläder man sig också ett stort ansvar. Man rubbar balansen i den totalitet regeringen lägger fram, där följderna kan bli oöverskådliga. Man skapar även ett prejudikat där en majoritet i riksdagen tar sig rätten att tolka effekterna av utbrutna beslut, och framför allt omöjliggör man för regeringen att ta just det helhetsansvar som budgetlagen vilar på.

Dagens budgetprocess leder fram till tydliga helhetsperspektiv i såväl regeringens som oppositionspartiernas budgetförslag. När budgeten ytterst klubbats står två eller flera tydliga alternativ mot varandra. Det ger ökad transparens gentemot medborgare, det tydliggör alternativ och det omöjliggör osäkerhet kring statens framtida lånebehov så snart ramarna har klubbats.

Fru talman! Dagens budgetprocess är ett resultat av en lång följd av förändringar med början i 1990-talskrisen. Det var den nya budgetordningen 1996, det var överskottsmålet år 2000 och det är en lång följd av större och mindre förändringar. Det är respektlöst och kortsiktigt att nu välja att åsidosätta den processen och den enighet som kännetecknat den.

I boken *Över blockgränsen*, som handlar om budgetsamarbetet mellan mitt parti och Socialdemokraterna 1995–1998, säger Göran Persson: Jag brukar säga att det är bara Centerpartiet och Socialdemokraterna som har varit ansvarstagande för Sverige under hela 1900-talet.

Nu när Socialdemokraterna avviker från samförståndsvägen står Centerpartiet ensamt kvar som garanten för budgetprocessen från mitten av 1990-talet fram till i dag. Att partier som Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, som aldrig har varit med och tagit ansvaret, också i dag undflyr det förvånar mig inte. Det förvånar mig dock desto mer att en ny generation socialdemokrater har glömt, att den nu sätter symbolpolitiken före ansvarstagandet och att den är beredd att offra samförståndet för en tillfällig seger. Det inger inte respekt.

Fru talman! ”Sådant skall edert tal vara, att ja är ja, och nej är nej” står det i Matteusevangeliet. Det är en påminnelse jag rekommenderar i dag, i frågan om budgetprocessen. Det finns ingen medelväg, inga varianter, inga listiga lösningar. Den som inte tar ställning för samförståndet riskerar att rasera det.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjörtler (M).

Anf. 108 ANDERS SELLSTRÖM (KD):

Fru talman! Det är fullständigt klarlagt att om man ska klättra uppåt på talarlistan måste man gå i opposition mot oppositionen, och det kan ju vara skäl nog ibland.

Fru talman! Först yrkar jag bifall till den gemensamma reservation som vi har i betänkandet.

Utskottsinitiativet från riksdagens samlade opposition här kan man dela upp i två delar. Den ena är riksdagens finanspolitiska ramverk, formfrågan, och den andra är gränsdragningen, alltså löner över en viss nivå som ska beskattas av staten. I formfrågan har mina allianskolleger väl belyst vad som gäller och borde gälla framöver.

För min del är detta utskottsagerande från oppositionen i riksdagen obegripligt. Det är ohederligt, det är praxisbrytande, och det är inte i enlighet med ramverkets anda. Detta blottläggs nu inför öppen ridå här i kammaren. Att det finns två partier i det här laget som inte bryr sig ett dugg om detta kan jag faktiskt ha förståelse för, men det är för mig obegripligt att Socialdemokraterna och Miljöpartiet inte ens reflekterar över vilka konsekvenser ett förfarande i denna anda får om det drivs vidare till skarpt läge.

Ansvar i med- och motgång är något som man borde få med sig genom modersmjölken. De autonoma reflexerna borde snabbt ge sig till känna när man sitter tillsammans och diskuterar idéer av dessa slag. I de slutna rummen på Socialdemokraternas kansli och Miljöpartiets kansli grunnas det självklart på olika sätt att sätta käppar i hjulen för alliansregeringen. Ja, det vore väl generalfel att inte göra det. Men så plötsligt kommer någon på idén att det vore ju riktigt roligt att smälla på regeringen i den här delen på detta sätt, och spridda skratt hörs då i rummet. Någon yttrar lite lågmält att man troligen bryter mot vedertagen budgethantering, men det är ingen som bryr sig. Sakta formas då en liten plan. Men i det här läget borde någon eller några ansvarsfulla personer ha vaknat till och höjt sin stämma. Kanske gjorde man det, kanske gjorde man det inte. Oavsett vilket fick ansvarstagandet stå åt sidan för kortsiktiga politiska poänger.

I medierna pyste det ut hur ventilgummit skulle användas. Socialdemokraterna blev fångna i sin egen retorik, och den klassiska hörninmålningen fick nu plötsligt ett nytt ansikte. Och så står vi här med första delen i bokserien *Hur du bygger statsbudget utan grundprinciper*.

När man nu bryter den här principen funderar jag på varför man stannar vid skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Det innebär drygt 3 miljarder ungefär. Varför inte sikta in sig på det som ger ännu mer pengar, 14 miljarder? Varför ser vi inget initiativ om att ta bort den sänkta arbetsgivaravgiften för unga? Det skulle ju stärka statskassan enligt samma resonemang som nej till höjd skiktgräns men ge betydligt mer effekt. Vad är det som hindrar er?

Om nu ert tal om att regeringen för en oansvarig finanspolitik ska ha någon bärighet måste ni ju vidta alla åtgärder som syftar till att rädda landet undan katastrof. Ju fler åtgärder som vidtas i den riktningen borde det ligga i ert intresse att framstå som än mer ansvarstagande. Principen om ramverket vad gäller formfrågan har ni ju redan brutit och lagt åt sidan. Varför bara 3 miljarder när totalt 17 miljarder är inom räckhåll?

Ingen har väl undgått budgetdebaclet i USA. Alla metoder används för att sabotera ordning och reda i statsfinanserna och därmed sätta USA:s förtroende på spel. Om än detta är av betydligt mindre format vill jag påstå att samma synsätt nu präglar oppositionen i riksdagen.

Vem av er som tar på sig "Tea Party-manteln" må vara osagt. Men resultatet av era ageranden kan på sikt hota den sedan länge uppbyggda trovärdigheten gentemot omvärlden kring ordning och reda i den svenska budgetprocessen. Effekten av ert agerande kan på sikt förändra omvärldens syn på Sverige i negativ riktning och därmed öka riskpremien vid handel med svenska statspapper. Några räntepunkter upp påverkar stats-skuldens räntekostnader ganska snabbt. Då väger de 3 miljarderna i minskade skatteintäkter på grund av höjd skiktgräns relativt lätt.

Fru talman! Syftet med att höja skiktgränsen är faktiskt att öka antalet arbetade timmar i ekonomin och därmed stärka finansieringen av kommunernas och landstingens kassa – våra välfärdsgeneratorer som jag brukar kalla dem. I dag betalar 29 procent av de helårsarbetande statlig skatt. Vi vill sänka den andelen till 26 procent. Vi vet att grunden för dagens skattesystem var att högst 15 procent av löntagarna skulle betala statlig skatt. Vi har långt kvar dit trots vår modesta justering av skiktgränsen för statlig skatt.

Låt oss nu syna sakfrågan lite djupare.

Praxis som vi har konstaterat är att den som samlar flest röster för sitt budgetförslag vinner, inte den som skapar majoritet för sitt förslag utan flest röster.

Var och en av partierna Sverigedemokraterna, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har egna budgetalternativ. Ja, men stå då för det eller sy ihop ett gemensamt budgetalternativ som samlar fler röster än regeringens budgetförslag! Allt annat är ju sandlådepolitik från er sida.

Inte ens när vi synar respektive partis marginalskattepolitik finns det något gemensamt förslag. De försöker i dag enas om något som inte är enligt deras egna budgetmotioner.

Sverigedemokraterna vill ha det som i dag, marginalskatt 52 procent för alla med inkomster över ca 36 000 i månaden och 57 procent för de med inkomster över ca 50 000. Vänsterpartiet vill höja marginalskatten till över 60 procent för alla som betalar statlig skatt men inte för dem som betalar värnskatt. De får fortfarande en lägre marginalskatt. Socialdemokraterna vill höja marginalskatten för alla som tjänar över 60 000 i månaden, och deras marginalskatt blir ca 60 procent. Det är en helt annan fördelningsprofil än vad Vänsterpartiet har. Miljöpartiet vill öka marginalskatten för alla med inkomster över 40 000 i månaden och når inte riktigt de nivåer som Vänsterpartiet och Socialdemokraterna föreslår. De har i sin tur dock en helt annan fördelningsprofil än Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Dessa fyra partier med vitt skilda förslag och syn på marginalskatter skriver i betänkandet följande: ”Utskottet anser att förslaget utgör en oansvarig finanspolitik som dessutom får felaktiga fördelningspolitiska effekter.”

Herr talman! Eftersom alla fyra nu har olika syn på marginalskatterna undrar jag lite försynt och stilla: Vem av er har rätt fördelningspolitik och vilka andra tre har då fel fördelningspolitik?

(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjörtler (M).

Anf. 109 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr talman! Regeringen har i sin budgetproposition klargjort sina prioriteringar. Det viktigaste är att låna till sänkta skatter.

Regeringen lägger tio gånger så mycket på att låna till sänkta skatter som att investera i jobb. Regeringen lägger tjugo gånger så mycket på att låna till sänkta skatter som man gör på att investera i en bättre skola och hundra gånger så mycket på sänkta skatter som att investera i sjukvården. Så ser de borgerliga prioriteringarna ut. Det där är förstås inte rätt väg

fram för Sverige. Vi gör ett annat val. Jobb och skola är viktigare än fortsatta skattesänkningar.

Vi har de senaste dagarna och veckorna hört att både statsministern och finansministern börjat tala om möjligheten att kanske sluta låna så mycket till skattesänkningar för lånade pengar. Det har man förvisso väldigt goda skäl att fundera på, för politiken har ju misslyckats. Hela skattesänkarprojektet har nått vägs ände. Hela den modell som regeringens politik vilar på har ju rasat ihop nu framför ögonen på dem, när arbetslösheten biter sig fast på höga nivåer, när underskotten i statsfinanserna ökar och när skolresultaten försämras för sjunde året i rad.

Om Moderaterna menade allvar med talet om att sluta med skattesänkningar borde de inte ha röstat ned vårt förslag i finansutskottet om att låta jobbskatteavdraget gå till investeringar i arbete, utbildning och sjukvård. Och om de menade allvar med att det inte längre är prioriterat att låna till skattesänkningar, ja då vore det enda raka att göra som finansutskottets majoritet nu föreslår, nämligen att dra tillbaka förslaget om den höjda skiktgränsen nu på en gång. Det är dessutom ett förslag som inte ser ut att ha majoritet i riksdagen.

Nu fick vi, vad jag begriper, ändå ett tydligt besked från Anna Kinberg Batra om att Moderaterna sitter fast i skattesänkarpolitiken. Budskapet från Rosenbad är framfört. Moderaterna framhärdar att det viktigaste är att sänka skatten, även om det sker med lånade pengar.

Herr talman! Skiktgränsen är den sakfråga som det här betänkandet handlar om, alltså när man ska börja betala statlig skatt. Sedan några år tillbaka räknas den gränsen upp varje år i takt med löneutvecklingen. Det är alltså inte den förändringen vi vill göra.

Vad vi nu säger är att det är orimligt att låna för att utöver denna uppräkning ytterligare sänka skatten i ett läge när regeringen inte klarar jobben och inte investerar i välfärden, när underskottet växer och regeringen misslyckas med att nå budgetmålet.

Vi socialdemokrater lade som bekant fast det finanspolitiska ramverket med överskottsmål, utgiftstak, balanskrav för kommunerna och en sammanhållen budgetprocess. Det gjorde vi efter den svenska 90-talskrisen. Det är något som har tjänat Sverige väl, och det var bra att Moderaterna för sju åtta år sedan anslöt sig till den ordningen.

Syftet med ramverket var och är att skapa ordning och reda i statens finanser. Regeringen uppger nu att man står fast vid allt detta, också överskottsmålet. Men regeringen lever inte upp till överskottsmålet. De egna expertmyndigheterna Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket konstaterar att målet inte nås. Regeringen lånar för mycket, och underskotten är för stora. Det innebär i praktiken att regeringen bryter mot budgetreglerna.

Mot denna bakgrund är det naturligt för oss att ta initiativ för att försöka begränsa de ofinansierade skattesänkningarna för nästa år. Vi vill att riksdagen ger ett tydligt besked till regeringen att dra tillbaka förslagen om den höjda skiktgränsen i den statliga inkomstskatten.

Regeringens förslag innebär att hela svenska folket ska sättas i skuld för att skatten ska sänkas för dem som tjänar bättre. Skulden ska dock betalas och räntas av alla 9,6 miljoner svenskar.

Prot. 2013/14:17
23 oktober

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

Det är uppenbart och tydligt att det finanspolitiska ramverket skapades för att bidra till starka offentliga finanser. Lika tydligt var det att syftet inte var att en minoritetsregering ska kunna låna till hur mycket skattesänkningar som helst och driva de offentliga finanserna med hur stora underskott som helst år efter år.

Ramverket ger en majoritet i riksdagen en möjlighet att stärka statsfinanserna, och denna möjlighet vill vi att riksdagen ska använda när det är nödvändigt. Där är vi dock inte i dag. I dag ger vi en uppmaning till regeringen att dra tillbaka detta förslag.

Herr talman! Praxis för svensk finanspolitik är att regeringen verkar med ett starkt parlamentariskt stöd för sin politik. Det är förstås inget problem när man är en majoritetsregering. Har man problem då har man nog större problem. Men när man är i minoritet ställer det stora krav på regeringen.

Under tidigare perioder har en socialdemokratisk minoritetsregering ingått breda överenskommelser med andra partier om den ekonomiska politiken. Det måste en minoritetsregering orka med.

Regeringen Reinfeldt har dock inte vinnlagt sig om att skapa någon majoritet för sina förslag, och därmed bryter regeringen mot den praxis som har rått. Man gör det för att man i de flesta fall kan räkna med att Sverigedemokraterna ger sitt stöd.

Därför finns det inget skäl för regeringspartierna att gnälla på oss i oppositionen, även om det säkert är bekvämt och trevligt och känns bra för stunden. Det är inte vår uppgift att lotsa regeringens politik genom parlamentet. Ansvar för att skapa majoritet för regeringens politik vilar inte på oss; det är regeringens ansvar.

Om man på grund av svaghet eller oförmåga inte klarar av det riskerar man förstås att ibland inte få igenom det man önskar. Svårare än så är det inte.

Herr talman! Regeringen är i budgetpropositionen mycket tydlig med att förslaget om höjd skiktgräns inte ger några jobb alls, och Anna Kinberg Batra lyfte också upp det. Effekterna av förslaget är noll jobb. Om sysselsättningen är viktig är också denna uppgift viktig.

Sammanfattningsvis innebär det att en regering som inte klarar jobben, som inte investerar tillräckligt i välfärden, som bryter mot budgetmålet och som kör med för stora underskott vill låna mer för att sänka skatten extra för dem som tjänar bättre utan att man ens tror att det leder till ökad sysselsättning.

Till det säger vi socialdemokrater nej, och jag yrkar bifall till finansutskottets förslag i betänkandet med vårt tydliga besked till regeringen att dra tillbaka sitt förslag.

(Applåder)

Anf. 110 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Det är lite ovant för mig att stå här, och det beror bland annat på att jag jobbar i alliansformat. Av de ca 2 000 beslut som riksdagen fattar per år vinner vi de flesta, bland annat för att det inte finns ett annat block som slår Alliansen. Så ser ju det parlamentariska läget ut.

Det innebär dessutom när man tillämpar riksdagsordning och praxis för budgetar att budgeten med det största underlaget i kammaren vinner.

Det har vi gjort sju gånger i alliansformat, och jag ser fram emot en åttonde.

Fredrik Olovsson börjar med saksynpunkter, och sådana kan man givetvis ha. Sverige är i lågkonjunktur i en orolig omvärld då det vore direkt skadligt för ekonomin att strama åt. Till och med Magdalena Andersson skrev i en artikel i DN Debatt för en tid sedan att lågkonjunkturer ska mötas med lägre finansiellt sparande.

Det viktiga är att man når överskottsmålet över en konjunkturcykel. Sluta fara med osanning i den frågan, Fredrik Olovsson, så har vi rätt ut den, hoppas jag. Vi ställer ju upp på samma viktiga principer för hur ramverket ska tillämpas.

Vi skulle kunna ha en fortsatt sakdebatt, men det hinner vi inte nu. Det hade vi lite grann den 18 september när budgetpropositionen presenterades. Då stod Fredrik Olovsson här med Sven-Olof Sällström från Sverigedemokraterna och diskuterade, debatterade och nästan förhandlade om hur de skulle skraddarsy sina förslag till varandra för att plocka kortsiktiga politiska poänger.

Varför, Fredrik Olovsson, är du beredd att tillsammans med Sverigedemokraterna riskera trovärdigheten i det ramverk som ni själva brukar vara så stolta över och som har byggt Sverige så starkt?

Anf. 111 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Jag blir upprörd över den beskrivningen. Jag har givetvis inte förhandlat med Sverigedemokraterna om detta eller något annat. Det som gör mig extra upprörd är att jag vet att Anna Kinberg Batra är helt medveten om detta. Det är bara ett sätt att försöka smutskasta i stället för att våga diskutera sakfrågan, nämligen att Moderaterna gör vad som helst för att få igenom sin skattesänkning.

Ni är i politiken för att sänka skatter. Det är när ni talar om skatter som ni verkligen brinner för frågorna. Vreden tycks inte väckas när skolresultaten faller eller när kvinnor tvingas föda på toaletterna på våra sjukhus. Den väcks bara av utsikten att inte få igenom ytterligare en skattesänkning. De 130 miljarderna är inte nog; man måste få 3 miljarder till. Det är häpnadsväckande.

Det är inte jag som påstår att överskottsmålet inte nås på det sätt som det ska. Det är de tre expertmyndigheterna Finanspolitiska rådet, Ekonomistyrningsverket och Konjunkturinstitutet. Det är de som säger att regeringen inte når målet.

Man kan välja att lyssna på dem och använda deras kunskap i den ekonomiska politiken. Det gör vi. Vi lägger därför fram en budget som är 3,6 miljarder stramare än regeringens. Det gör vi för att vi vill komma tillbaka till de mål som vi har varit överens om, och tydligen fortare än regeringen. Därför har vi en något stramare budget.

Det innebär inte att vi stramar åt den svenska ekonomin nästa år. Vi har gott om förslag för att öka efterfrågan. Vi tror dock att det är väsentligt mer effektivt att rikta in sig på de grupper som har störst behov, inte dem som tjänar mest. Därför har vi en annan fördelning i vår politik.

Svara gärna på frågan om varför ni omedelbart efter två veckor har fått ett återfall i skattesänkningar.

(Applåder)

Prot. 2013/14:17
23 oktober

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

Anf. 112 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Det går bra att på Moderaternas hemsida följa tal, debatter och handlingar från stämman. Då kan man se att vi hade många debatter om tillväxt, om konkurrenskraft och om faktorer som gör att den svenska ekonomin har kunnat växa sig mer än dubbelt så stark som till exempel den holländska under de senaste åren.

Under perioden 2007–2012 växte svensk ekonomi med närmare 1 ½ procent, vilket inte är mycket jämfört med många andra regioner i världen. Men det är som sagt mer än det dubbla mot till exempel Holland, och det är bättre än många andra jämförbara länder.

Det är sådana pengar man kan använda till skola och välfärd, Fredrik Olovsson. Det är därför tillväxt är viktigt, och det är därför det är skadligt att strama åt i lågkonjunktur. Det är därför det är viktigt för tillväxten med brytpunktsförslaget i sak.

Det är också därför man måste läsa tabellen ännu en gång. I den tabell som nollan står som du refererar till står det också 17 000 i helårsekvivallenter i arbetade timmar för de reformer vi har gjort på brytpunktsidan, och 0,4 procentenheter i bnp-ökning.

0,4 procentenheter i bnp – det är sådant man kan göra skolreformer för, Fredrik Olovsson. Det är sådant man kan investera i välfärden för. Det är sådant som vi behöver om Sverige ska stå starkt i de oroliga tider vi har nu.

Jag förstår att det kanske till och med känns obehagligt att stå här i dag med det första budgetrelaterade betänkande som socialdemokrater, sverigedemokrater, vänsterpartister och miljöpartister står bakom tillsammans. Men jag håller det här i handen, och det måste också resten av riksdagens ledamöter göra – om det nu blir i eftermiddag eller i morgon eftermiddag. Jag beklagar gärna det. Jag tänker rösta emot det, för jag står upp för och slår vakt om det ramverk som har byggt Sverige så starkt. Det ska vi vara rädda om och inte urholka.

Anf. 113 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Det är en märklig logik som Anna Kinberg Batra ger uttryck för. Hon menar att Socialdemokraterna och de andra partierna i oppositionen inte kan föra fram sin politik. Vi kan inte rösta på den, och vi kan inte driva den, för om det är så att Sverigedemokraterna också gör det så är det så fult av oss att vi därför ska avstå från att driva vår politik. Det är ett fullkomligt absurt sätt att se på politiskt arbete.

Det är regeringen som misslyckas med att skapa majoritet för sin politik. Ni måste ju tala med någon annan om ni vill vara säkra på att få igenom de förslag som ni lägger fram till Sveriges riksdag. Man kan inte hantera saker så oansvarigt som regeringen Reinfeldt gör. Ni bryter mot praxis sedan decennier. Vi kan se hur socialdemokratiska regeringar har räckt ut handen till andra partier för att skapa majoritet för den ekonomiska politiken just därför att den är så viktig. Det var väl inte för att Centerpartiet är så jätteroliga att umgås med som Göran Persson gjorde det. Inte ens med V och MP gjorde man det för att man älskar att dela makten med andra. Regeringen gjorde det för att det var nödvändigt att få igenom sin politik i Sveriges riksdag.

Det är den grundläggande demokratiska uppfattning som jag har att man ska ha majoritet. Man ska eftersträva majoritet. Det är de som har

majoritet som får igenom sin politik. Det är en hemläxa för Fredrik Reinfeldt och Anna Kinberg Batra att gå hem och göra. Ni kan inte jobba på det här sättet; det håller inte.

(Applåder)

Anf. 114 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Jag känner inte igen socialdemokratin. Vi har en ny generation socialdemokrater som inte verkar känna till eller som i värsta fall bortser från bakgrunden till det budgetpolitiska ramverket. Detta ramverk innebär att budgeten fastställs med ett enda klubbslag här i kammaren efter en samlad avvägning mellan inkomst- och utgiftsområdena.

Centerpartiet arbetade blocköverskridande. Vi har tillsammans byggt detta ramverk, Fredrik Olovsson – Socialdemokraterna och Centerpartiet. Vi fortsätter att värna det, och vi gör det i opposition såväl som i regeringsställning.

Jag kan notera – vilket jag tycker är positivt – att socialdemokratiska partiledare har satt en heder i att vårda det regelverk som Centerpartiet med Per-Ola Eriksson i spetsen och med Göran Persson som Socialdemokraternas finansminister gemensamt byggde upp. Mona Sahlin har vårdat regelverket, och Håkan Juholt har också gjort det. Nu vill ni klubba ett utskottsinitiativ som sätter oss på ett sluttande plan. Därmed frångår vi en drygt 20-årig praxis.

Jag har två frågor, Fredrik Olovsson. Den första är: Ska Sveriges budget, alla utgifter och alla intäkter, tas med ett enda klubbslag såsom har gällt sedan 1996? Min andra fråga är: Är det viktigt att behålla den samsyn som har gällt i snart två decennier över blockgränserna om ramverket – att en budget är en helhet som bara kan fällas av en majoritet för ett alternativt budgetförslag? Ja eller nej, tack – Fredrik!

Anf. 115 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tillhör dem som kanske är mest väl skolade av Göran Persson i och med min hemvist i Katrineholm. Han påverkade definitivt mina första år i politiken. Men det är inte han som är domare i denna fråga heller.

Det naturliga för en minoritetsregering är att skaffa sig stöd för sin politik i riksdagen. Om man inte orkar eller förmår det kommer man till slut att hamna i problem. Om man inte hamnar i problem som regering så hamnar demokratin i problem, för människor kommer i längden inte att acceptera att en minoritet driver igenom en politik mot en majoritet.

Med den historia som Centerpartiet har – ni var ju med och sanerade finanserna – förvånar det mig att ni väljer denna attacklinje. Ni mer än någon annan borde förstå behovet av att skapa en majoritet och behovet av att skapa breda koalitioner i stället för att bara sitta på sin egen kammare. Det förvånar mig alltså att just Centerpartiet väljer denna typ av hårda ord.

Det finanspolitiska ramverket skapades för att bidra till starka offentliga finanser. Syftet med ramverket är inte att en regering ska kunna sänka skatterna hur som helst. Riksdagen måste kunna ta initiativ, och den kan också göra det om man så önskar och känner att det behövs. Det visar inte minst Fredrik Reinfeldts uttalande där han säger att han vill ändra det system som gäller i dag så att det ska bli lättare för regeringen

att få igenom den typ av förslag som ni nu för fram. Vi tycker inte att det ska bli lättare. Det ska åtminstone krävas att man klarar det finanspolitiska ramverket och budgetmålen.

Frågorna till Centerpartiet är: Hur dålig ska skolan bli innan ni slutar sänka skatten? Hur dåliga ska vägarna bli, hur ofta ska tågen stå stilla och hur dålig ska sjukvården bli innan ni slutar sänka skatten? Hur långt ska vi vara i underskott innan ni slutar att låna till sänkta skatter?
(Applåder)

Anf. 116 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Låt mig kommentera skattefrågan först. Statens skatteintäkter har ökat med nästan 10 procent mellan 2006 och 2012 – från 1 423 miljarder till 1 566 miljarder. Denna skatteintäktsökning har inneburit att vi har kunnat investera i välfärd, forskning och innovation, infrastruktur etcetera.

Fredrik Olovsson! Åter till principfrågan: Jag blir bekymrad. Du gav mig inget tydligt svar. I den bok jag har med mig här, *Över blockgränsen*, säger Göran Persson: ”Jag brukar säga att det är bara centerpartiet och socialdemokraterna som varit ansvarstagande för Sverige under hela 1990-talet.”

Jag blir förvånad, Fredrik Olovsson, om det bara är Centerpartiet av våra två partier som nu med ansvarstagande ska ta ramverket med sig in i 2000-talet. Du måste lämna besked här i riksdagen, Fredrik Olovsson.

Ska Sveriges budget tas med ett enda klubbslag? Ska alla utgifter och alla intäkter, såsom har gällt sedan 1996, behandlas enligt de principer som vi vet gagnar svensk ekonomi väl? Är det viktigt att behålla den samsyn som har gällt i två decennier över blockgränserna? Ja eller nej, Fredrik Olovsson?

Anf. 117 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Samsyn om viktiga saker är naturligtvis viktigt för ett land när man ska ta sig vidare in i en osäker framtid. Så är det givetvis. Men samsyn bygger inte på att en kör över den andra. Det bygger just på samsyn – att man diskuterar frågorna med varandra och skapar de breda allianserna. Men det vill inte Per Åsling göra ens i den begränsade frågan om sänkta skatter med lånade pengar. Inte ens i den frågan har ni varit beredda att sträcka ut handen över blockgränsen för att komma överens om den politik ni vill ha igenom.

Därmed bryter ni med det som Göran Persson gjorde under hela sin tid i regeringsställning, nämligen att skapa de breda allianserna och räcka ut handen till andra partier för att skapa den grund som en demokrati behöver – att man får en majoritet för sina förslag. Det är ohyggligt viktigt att göra det, men det klarar inte Centerpartiet av längre.

Jag skyller inte på er. Jag tror nämligen inte att det är ni som styr regeringen. Jag är rätt övertygad om att det är Fredrik Reinfeldt som ska kritiseras för sitt misslyckande här, och inte Per Åsling.
(Applåder)

Anf. 118 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag blir mer och mer bekymrad när jag hör Fredrik Olovsson. Jag ska ställa två eller möjligen tre frågor.

Hur många beslut tillåter riksdagsordningen? Ett. Det ni nu föreslår är att det blir minst två, sannolikt tre beslut om ni får er vilja igenom. Den enda rimliga tolkningen av detta är att ni är beredda att agera så att ordalydelsen i riksdagsordningen bryts. Ni vill bryta mot riksdagsordningen. Det är detsamma som att säga: Vi vill ha en helt annan tolkning än den som har funnits under drygt 15 år. Man tar på sig ett oerhört ansvar om man säger att vi ska göra en helt ny tolkning av riksdagsordningen.

Jag citerade Fredrik Sterzel i mitt anförande. Han är professor i konstitutionell rätt, och han är kristallklar om att detta är ett brott mot riksdagsordningen. Men ni är tydligen beredda att göra detta.

Vad blir innebörden av detta i svensk maktpolitik? Fredrik Olovsson säger att man måste se till att man har 50 procent. Det säger inte riksdagsordningen. Riksdagsordningen säger, precis som Anna Kinberg sade tidigare, att man ska vara störst. Det kan vara 45 procent.

Men om man driver den linje som Fredrik Olovsson nu driver ställer man in Sverigedemokraterna mitt i maktcentrum i Sverige. Det är att ge dem en vågmästarroll i svensk politik och en makt som de aldrig tidigare över huvud taget har kunnat tänka sig att drömma om. Effekten, konsekvensen av Socialdemokraternas vilja att bryta riksdagsordningen och införa en helt ny tolkning blir precis denna. Det är den som Jimmie Åkesson har drömt om hela tiden. Jag tycker att det är vämjeligt att höra er.

Anf. 119 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har den senaste dagen tyckt att det är ganska vämjeligt att läsa den dynga som Carl B Hamilton sprider efter sig i våra stora tabloider och höra en del av det som sägs i anförandet här i talarstolen.

Vi samarbetar inte med Sverigedemokraterna. Det är på grund av er oförmåga att skapa en majoritetsregering och majoriteter för er politik som vi befinner oss i den här situationen.

Du tycker att det är omoraliskt att vi vill hindra en skattesänkning på 3 miljarder, som vi inte föreslår i vår budget, för de grupper som tjänar allra bäst, Carl B Hamilton. Du tycker att det är fel om det visar sig att Sverigedemokraterna röstar på samma sätt. Men du tycker att det är helt okej att genomföra jobbskatteavdragets 12 miljarder med hjälp av Sverigedemokraterna. Det har du inga problem med. Det är ett enormt hyckleri.

Dessutom har Carl B Hamilton tydligen inte lärt sig någonting. Här står han återigen och argumenterar för stora ofinansierade skattesänkningar. Det är precis samma typ av politik som Carl B Hamilton drev som statssekreterare i Finansdepartement i början av 90-talet. Det är samma oförmåga att se sambanden, samma oförmåga att finansiera sina beslut och samma oförmåga, vilket det var för det mesta, att klara ut politiken här i kammaren. Då vände ni er faktiskt till slut till Socialdemokraterna. Också då förstod man att man måste skapa underlag för sin politik. Det var förvisso före ramverkets dagar, men principen är naturligtvis densamma. Man måste skapa underlag här i kammaren för den politik man vill bedriva.

(Applåder)

Anf. 120 TALMANNEN:

Jag vill uppmana debattörerna att vara försiktiga och vårda språket väl. Ni ligger båda två på gränsen med vad ni använder för uttryck här.

Anf. 121 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Det är ett falskt smicker att börja tala om min tidiga ungdom. Det är ett sätt att undvika kärnfrågan. Är det så eller är det inte så, Fredrik Olovsson, att ni förespråkar mer än ett beslut i konflikt med riksdagsordningen? Såvitt jag förstår, och jag kan räkna, föreslår ni två eller tre beslut i budgetfrågan, och det strider mot riksdagsordningen.

Herr talman! Sedan har vi det här med sällskapet. Ni tre partier har flyttat den politiska anständighetens gräns i Sveriges riksdag. Ni har anpassat och skraddarsytt ert agerande till Sverigedemokraternas politik, och ni har gjort det så att det har blivit rumsrent.

Du har haft Mona Sahlin som partiledare, Fredrik Olovsson. Hon kämpade för ett öppet och tolerant Sverige och fortsätter säkert med det. Hur känns det att nu i stället agera på ett sätt som legitimerar och ökar acceptansen för ett parti som bygger sin existens på främlingsfientlighet och som har sin grund i nazismen? Känner du dig stolt, Fredrik Olovsson? Eller känner du dig nedkletad?

Anf. 122 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Det råder ingen tvekan om vad Carl B Hamilton försöker göra. Han står här och kletar så gott han kan med någonting som han själv har kokat ihop och är ansvarig för. Han har inga som helst problem att genomföra det femte jobbskatteavdraget med Sverigedemokraterna, men han tycker att det är omoraliskt om vi driver vår politik och lägger fram våra förslag. Det är ett mycket märkligt sätt att se på politiken. Jag accepterar inte på något sätt den beskrivning som Carl B Hamilton ger.

Vi vill att riksdagen, om det nu blir i dag eller i morgon, ska uppmana regeringen att dra tillbaka detta förslag eftersom det inte har stöd här i parlamentet. Det vore bra om regeringen gjorde det också av andra skäl än att man inte har majoritet. Det är ju så att man inte klarar överskotts-målet. Man kör med för stora underskott. Man borde inte låna till ytterligare skattesänkningar, det vill säga en extra skattesänkning för dem som tjänar bättre. Det finns flera skäl till att Carl B Hamilton borde gå hem till sin kammare och fundera på detta.

(Applåder)

Anf. 123 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det är lite roligt att lyssna på debatten om lånade pengar till ofinansierade lösningar, Fredrik Olovsson. Den 18 december i år kommer du att stå där med 12 miljarder mindre. Du måste låna 12 miljarder mer än alliansregeringen för att hålla ihop din politik. Det är bara knappt två månader kvar. Sedan står du där och kommer att behöva finansiera en hel del mer för att klara av det. Jag tror att du ska vara lite lågmäld i den här typen av diskussioner.

Faktum är att ni samlas kring Sverigedemokraternas syn på marginalskattefrågan. Ni sluter upp bakom deras syn på marginalskattefrågan. Det är så de ser det i sin budgetmotion. Ni socialdemokrater ändrar er, Miljöpartiet ändrar sig och Vänsterpartiet ändrar sig. Ni ändrar er politik för att

få en majoritet i riksdagen för att driva igenom Sverigedemokraternas syn på marginalskattefrågan. Hur kan du då påstå att du inte gör upp med Sverigedemokraterna, Fredrik Olovsson? Det är fullständigt solklart för mig.

Ert parti har länge vårdat att inte fler än 15 procent av löntagarna i Sverige ska omfattas av statlig inkomstskatt. Ni var så rädda för att den här andelen skulle öka för mycket att ni 2002, när andelen var uppe i 18 procent, ville minska den till 17 procent som skulle omfattas av statlig skatt. Ni visste att det påverkar antalet arbetade timmar och inkomsterna för kommuner och landsting som genererar välfärd i vårt land.

Nu omfattas 29 procent av alla löntagare av statlig skatt. Alliansregeringen vet det och vill sänka andelen till 26 procent. Det är långt ifrån det som ditt parti stod för och var rädda för 2002. Varför ändrar ni er? Varför har ni inte samma syn? Har ni en helt ny nationalekonomi som ni driver i ert parti? Svara på de frågorna, tack!

Anf. 124 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Det är roligt att lyssna på Kristdemokraterna som alltså inte hade några som helst betänkligheter att för några veckor sedan, i ett annat initiativ, rösta med Sverigedemokraterna och öka klyftan mellan pensionärer och löntagare. Dessutom gör ni det med lånade pengar och ökar barnens skuld. Det är ett svårslaget misslyckande för Kristdemokraternas politik med tanke på vilka grupper ni försöker ge sken av att ni står upp för.

Ni vill låna 3 miljarder för att sänka skatten extra mycket för dem som tjänar allra mest. Det ger noll nya jobb. Det innebär också att ni nallar av framtidens välfärd. Det är därför som Moderaterna börjar låta som de gör – de är lite tveågsna och pratar om ifall man verkligen ska fortsätta med det här, man kanske inte ska göra det och man vet inte riktigt hur det blir med skatterna. Det gör man för att man har upptäckt att man lånar så pass mycket att man har svårt att klara budgetmålen. Då vore det alldeles utmärkt om både Sellström och jag kunde hjälpa dem på traven och redan i år se till att det inte blir så stora underskott framöver som det blir om den här politiken går igenom.

Sedan är det naturligtvis på det sättet att vår budget med stor säkerhet kommer att falla så småningom och att vi därmed kommer att behöva titta på hur politiken ska bedrivas det kommande året och åren efter det. Så är det. Det gäller att lägga fram nya förslag för att möta nya utmaningar, och det får man göra utifrån den situation som man befinner sig i då.

På det viset är det inget märkligt med att en del av vår finansiering och en del av de förslag som vi vill genomföra inte nödvändigtvis går att genomföra precis likadant året efter. Så har det varit varje år i opposition, men så är det också i majoritet. Man får helt enkelt anpassa sig till den nya verkligheten.

(Applåder)

Anf. 125 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att vår politik stimulerar ekonomin för kommuner och landsting, för det ger mer arbetade timmar att höja skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Det är en självklarhet. Det kan du fråga

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

vem som helst på Sveriges Kommuner och Landsting om. De skulle buga och bocka åt att staten tar sitt ansvar för att vara regulator i en lågkonjunktur. Vi befinner oss i en lågkonjunktur, Fredrik Olovsson, ifall du inte har märkt det.

Du vägrade att svara på min fråga. Att du svänger med politiken, och att Socialdemokraterna gör det i frågan om jobbskatteavdrag, har vi noterat. Men de andra är faktiskt lite rakryggade och står upp för att om deras politik skulle gå igenom skulle de inte köpa jobbskatteavdraget. Ni säger nu att ni inte gör det, men om knappt två månader säger ni: Vi köper er politik rakt av. Och då står ni där utan finansiering och med betydligt större lånebehov i en lågkonjunktur för att finansiera det ni säger att ni vill driva igenom.

Marginalskattefrågan fick jag inte svar på. Du driver inte din politik i den frågan. Du driver Sverigedemokraternas politik i den frågan. Det är det du gör. Du går från socialdemokratisk politik som ni har en helhetsmotion kring för att stötta Sverigedemokraternas marginalskattepolitik. Det är det du gör, Fredrik Olovsson. Alliansen behöver aldrig Sverigedemokraternas hjälp. Skulle de rösta gult vid varenda votering går vår politik ändå igenom. Ni socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister behöver alltid Sverigedemokraternas hjälp för att få igenom er politik. Nu köper ni marginalskattepolitiken som Sverigedemokraterna levererar. Det är skamligt.

(Applåder)

Anf. 126 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Anders Sellström försöker låtsas som att vi inte har just det förslag i vår budgetmotion som vi skriver om i det här betänkandet. Så är det inte. Det förslaget ligger där. Det är det förslaget som vi har i vår budgetmotion som vi vill fortsätta att driva. Det är inget konstigt med det. Men sakfrågan är att ni vill låna ytterligare 3 miljarder till sänkta skatter trots att det inte ger fler jobb. Det är fortsatta skattesänkningar på lånade pengar som för oss längre från det budgetmål om överskott som vi har. Ni bryter alltså mot de reglerna. Fortsatta skattesänkningar på lånade pengar gör också att ni nallar av framtidens välfärd – nästa års skola och nästa års vård och omsorg.

Syftet med budgetreglerna är just sunda statsfinanser. Att inte tillåta minoriteter att sänka skatter hur mycket de vill är naturligtvis en del av det.

Sedan borde varje regering ha ett behov att söka stöd för sin politik här i kammaren. Det gjorde till och med regeringen Bildt och regeringen Persson, men det gör inte regeringen Reinfeldt. Om man inte orkar med det eller inte klarar av det kommer en regering tids nog att få problem om inte kravet på alla oss andra är att vi inte får lägga fram några förslag, att vi inte får rösta om några förslag och att vi inte får försöka påverka med den politik som vi står för. Det är väl med förlov sagt ändå ett alldeles för stort krav att ställa på en opposition att säga: Ni får inte göra någonting, och ni ska helst inte säga någonting. Så kan man inte bedriva politik. Så fungerar inte en demokrati.

(Applåder)

Herr talman! Jag kom hit till den här debatten med den fromma förhoppningen att vi skulle kunna föra en saklig debatt och inte hamna i den typen av brösttoner som vi tyvärr har hört från en del av debattörerna från den borgerliga sidan. Det kan jag bara beklaga.

Jag tänkte i alla fall försöka föra den här debatten på en saklig nivå och gå in i själva sakfrågan och diskutera vad den går ut på, varför vi inte tycker att det är en lämplig politik och varför vi driver den politik som vi har i vår budget vidare här i kammaren.

Precis som Fredrik Olovsson var inne på sker en uppräknings av skiktgränsen för när man börjar betala inkomstskatt till staten varje år. Den uppräkningsen följer med i den ekonomiska utvecklingen och i löneutvecklingen. Det tycker vi är en bra princip. Vi tycker inte att det finns någon anledning att hela tiden se till att fler och fler betalar statlig inkomstskatt.

Men det är inte det som den här sakfrågan handlar om, utan det här är ett separat förslag där regeringen inte tyckte att det var tillräckligt att man skulle höja den här skiktgränsen i takt med löneutvecklingen, utan man var tvungen att ta ännu ett steg och höja nivån ytterligare, det vill säga man skulle se till att de som har högst inkomster i vårt samhälle inte skulle betala lika mycket i skatt. Det tycker jag inte är rätt prioritering i det kärva ekonomiska läge som vi har i dag där statens budget faktiskt går med underskott.

Jag kan notera att det har låtit som att det här är den mest centrala frågan i hela budgeten när man lyssnar på regeringspartierna. Men lyssnade man på finansministern när han var med i lördagsintervjun för några veckor sedan kunde man höra att han tonade ned vikten av det här förslaget och sade att det här inte är en av de mest centrala frågorna i regeringens budget. Därför måste jag säga att jag är ganska förvånad över det tonläge som regeringspartierna väljer att ha i den här frågan. Jag tycker inte att det är motiverat, och jag har svårt att förstå varför det ska vara en sådan otroligt låg nivå på den här debatten. Jag tycker att det är synd.

Man kan också notera att för en regering som pratar mycket om arbetslinjen är det här ett ganska apart förslag just i och med att det här, enligt regeringens egna siffror, inte ger några nya jobb till människor som i dag är i arbetslöshet. Om man nu säger sig tycka att arbetslösheten är den mest centrala frågan och vill att människor som i dag är i arbetslöshet ska komma i arbete är det lite svårt att förstå varför man prioriterar så högt att driva just den här frågan som inte ger jobb till dem som är arbetslösa i dagsläget.

Det som jag i första hand ifrågasätter är tiden som man väljer för att göra den här reformen. Man har från regeringens sida försökt att prata mycket om att man inte ska genomföra förslag som urholkar statsfinanserna och att man bara ska göra reformer när det finns saldo i budgeten för att göra det. Ändå väljer man nu i det här läget när statens finanser går med underskott att sänka skatten just för dem som har allra högst inkomster i samhället. Jag tycker att det är en väldigt märklig politik. Jag tror att många i det svenska folket delar den uppfattningen. Det finns betydligt viktigare saker att satsa på i statens budget än att sänka skatten för dem med högst inkomster. Det är inte ett särskilt effektivt sätt att få i gång ekonomin, säger regeringen själv i sina bedömningar. Det vore

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

mycket mer effektivt att satsa de här pengarna på att göra investeringar, till exempel i att bygga en järnväg som fungerar eller att minska energilöseriet.

Med vårt förslag, om det nu går igenom i riksdagen, får regeringen en chans att ompröva sin politik och säga: Nej, vi använder inte de här pengarna, för det finns inte en majoritet i riksdagen bakom det. Vi lyssnar till den majoriteten och låter pengarna ligga. Då har man en möjlighet att komma tillbaka, till exempel i vårbudgetpropositionen, och säga: Nu har vi tänkt efter och har ett bättre sätt att använda de här resurserna på som kan ge större effekter på arbetslösheten, minska den och ge människor arbete. Det vore ett ansvarsfullt agerande i den här frågan. Jag hoppas att regeringspartierna hinner tänka efter och komma till sans.

Så till diskussionen som har varit här om ramverket. Det är tydligt från dem som var upphovsmän till det här ramverket från början att en förstärkning av statsfinanserna är bra. Man ska kunna ta initiativ från riksdagen för att förstärka statsfinanserna så att man inte till exempel har en oansvarig regering som driver statsfinanserna med underskott för att sänka skatten för dem som har högst inkomster. Jag lyssnade till exempel till Per Molander som är en av arkitekterna bakom ramverket, och han konstaterade att det var precis så man tänkte när man slog fast ramverket från första början.

Jag tycker att det är olyckligt att vi har en regering som inte bemödar sig om att skaffa en majoritet i riksdagen bakom sina förslag. Det är inte att skapa den stabilitet som den ekonomiska politiken måste bygga på.

Det är märkligt att den här regeringen, enligt min bedömning av historiken, för första gången sedan vi hade en lotteririksdag på 1970-talet inte har sett till att ha en majoritet i riksdagen bakom sina förslag. De tidigare regeringarna har antingen haft en majoritet, som denna regering hade under förra mandatperioden, eller sett till att ha en majoritet av riksdagen bakom sig när man lägger fram sin budget. Det är så man skapar stabilitet i den ekonomiska politiken och i statsfinanserna. Den här regeringen har inte bemödat sig om att göra det.

Frågan går tillbaka till de regeringspartier vi har hört här i dag. Varför tycker ni inte att det är värt att se till att det finns en majoritet bakom era förslag när ni lägger fram dem för riksdagen? Är det så mycket splittring mellan de fyra partierna att ni inte orkar ta kontakt med de andra partierna och skapa en majoritet bakom era förslag? Eller har ni helt enkelt varit för lata för att göra det? Det kanske är lättare att sitta i Regeringskansliet och fundera ut en politik i stället för att se till att göra arbetet på backen och ta de kontakter som är nödvändiga för att skapa majoriteter i riksdagen så som tidigare regeringar har gjort generellt.

Det är också märkligt att det ska lyftas upp som en enormt stor fråga att det finns en majoritet som är emot regeringen i det här fallet. Det har hänt förut i den här kammaren, och under tidigare regeringar har det skapats majoriteter mot den sittande regeringen.

När man lyssnar på de bröstoner som kommer från till exempel Carl B Hamilton och från andra håll är det också värt att notera att när det finns enighet mellan de rödgröna partierna i kammaren, det vill säga när den rödgröna oppositionen har samma förslag, väljer Sverigedemokraterna i nio fall av tio att stödja regeringens linje. Det vill säga i nio fall av tio när det är den typen av blockskiljande frågor förlitar sig regeringen på

Sverigedemokraternas röster för att få igenom sina förslag. Det är värt att lägga lite mer eftertanke på det innan man tar till brösttoner kring vem som samarbetar med vem.

Den tajmning som regeringen väljer för att lägga fram sitt förslag om ett femte jobbskatteavdrag är också intressant. Så länge det var osäkert om det fanns en majoritet i riksdagen bakom det, så länge Sverigedemokraterna var emot att man skulle lägga fram ett femte jobbskatteavdrag, kom det inte heller något sådant förslag från regeringen. När Sverigedemokraterna gick ut offentligt och sade att de hade ändrat sig och tyckte att det var bra att lägga fram ett femte jobbskatteavdrag tog det dock inte lång tid innan regeringen kom fram i budgeten med just ett sådant förslag som Sverigedemokraterna hade varit ute i medierna och signalerat att de var positiva till. Då hade regeringen med det i sin budget.

Tänk på det när vi hör den typen av retorik som bland andra Carl B Hamilton använder i talarstolen. Vem är det egentligen som lyssnar och förhandlar med Sverigedemokraterna i praktiken, Carl B Hamilton? Får jag be er sluta med denna löjligena pajkastning och börja argumentera i sak i stället? Det förtjänar både väljarna och den här riksdagen.

I sak är regeringspartierna ganska nakna. Sänkt skatt för dem med högst inkomster är inte ett särskilt effektivt sätt att stimulera ekonomin. Det är inte vad Sverige behöver, och det håller nog också de allra flesta väljare med om.

Jag vill passa på att citera Dagens Industris ledare som tog upp just frågan om hur väl avvägt regeringens förslag är. I sin ledare kallade de det ”den mest överreklamerade skatteförändring som regeringen har hittat på”. Det kanske är värt att tänka efter om det verkligen är värt att driva frågan ända fram till en omröstning i kammaren. Det kanske är värt att fundera på om man i stället ska göra något annat och bättre med pengarna. Dagens Industri summerar regeringens politik i denna fråga med att det är ”mycket ord för lite pengar”.

Man ska vara försiktig med att ta till brösttoner när det gäller ramverket när vi har en finansminister som i regeringens egen budget ser ut att bryta mot överskottsmålet. Samstämmiga bedömningar från ekonomer som har stor sakkunskap i dessa frågor och också från regeringens egna expertmyndigheter är att med den politik som regeringen nu för kommer överskottsmålet inte att nås. Det är en förändring man gör utan att ha en bred förankring i riksdagen.

Om man vill förändra ramverket skulle man kunna ta upp den diskussionen. Men det väljer man att inte göra, utan man väljer att lägga fram budgetar som bryter mot ramverket. Sedan tycker man att man på papperet håller fast vid ramverket. Det är inte heller ett seriöst sätt att föra politik på.

Från Anna Kinberg Batra får vi höra att det är viktigt att ha välskötta finanser eftersom det skapar stabilitet i svensk ekonomi. Ändå väljer man att lägga fram en budget som går med 50 miljarder i underskott och använder en del av det utrymmet till att sänka skatten för dem som har högst inkomster. Det är ett konstigt sätt att argumentera på, och det stämmer inte överens med sanningen.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

(Applåder)
(forts. 20 §)

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

19 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU9 Riksrevisionens årliga rapport 2013

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU3 Ändringar i inkomstskattelagen med anledning av Kroatiens anslutning till EU

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU4 Beskattning av etanolbränsle

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU3 Erkännande och verkställighet av utevarodomar inom EU

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU5 Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Filipinerna, å andra sidan

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU6 Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Socialistiska republiken Vietnam, å andra sidan

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU5 Minskade krav på dokumentation i skolan

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Individuella skriftliga utvecklingsplaner och annan information)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

Votering:

215 för utskottet

99 för res. 1

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 22 MP, 19 FP, 19 C, 19 SD, 18 V, 19 KD

För res. 1: 99 S

Frånvarande: 13 S, 8 M, 3 MP, 5 FP, 4 C, 1 SD, 1 V

Punkt 3 (Syften med dokumentation och administration)

1. utskottet

2. res. 2 (MP)

Votering:

293 för utskottet

22 för res. 2

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 99 M, 19 FP, 19 C, 19 SD, 18 V, 19 KD

För res. 2: 22 MP

Frånvarande: 12 S, 8 M, 3 MP, 5 FP, 4 C, 1 SD, 1 V

Punkt 4 (Översyn av föreskrifter och allmänna råd)

1. utskottet

2. res. 3 (MP)

Votering:

293 för utskottet

22 för res. 3

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 99 M, 19 FP, 19 C, 19 SD, 18 V, 19 KD

För res. 3: 22 MP

Frånvarande: 12 S, 8 M, 3 MP, 5 FP, 4 C, 1 SD, 1 V

UbU4 Vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa

Punkt 2 (Information till registrerad vid 18 års ålder)

1. utskottet

2. res. 2 (MP)

Votering:

275 för utskottet

22 för res. 2

18 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 99 M, 19 FP, 19 C, 19 SD, 19 KD

För res. 2: 22 MP

Avstod: 18 V

Frånvarande: 12 S, 8 M, 3 MP, 5 FP, 4 C, 1 SD, 1 V

Punkt 3 (Underrättelser till enskilda)

1. utskottet

2. res. 3 (MP)

Votering:

275 för utskottet

22 för res. 3

18 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 99 M, 19 FP, 19 C, 19 SD, 19 KD

För res. 3: 22 MP

Avstod: 18 V

Frånvarande: 12 S, 8 M, 3 MP, 5 FP, 4 C, 1 SD, 1 V

Punkt 7 (Åtgärder för att begränsa åtkomsten av uppgifter i registren)

1. utskottet

2. res. 7 (MP)

Votering:

271 för utskottet

22 för res. 7

18 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 97 M, 19 FP, 19 C, 19 SD, 19 KD

För res. 7: 22 MP

Avstod: 18 V

Frånvarande: 14 S, 10 M, 3 MP, 5 FP, 4 C, 1 SD, 1 V

Margareta Cederfelt (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU2 Kommunal medfinansiering av statlig sjöfartsinfrastruktur

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

140 för res.

1 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 FP, 18 C, 19 SD, 19 KD

För res.: 100 S, 1 M, 21 MP, 18 V

Avstod: 1 MP

Frånvarande: 12 S, 8 M, 3 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD, 1 V

FöU3 Modernare reglering av statsluftfarten

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

297 för utskottet

18 för res.

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 99 M, 22 MP, 19 FP, 19 C, 19 SD, 19 KD

För res.: 18 V

Frånvarande: 12 S, 8 M, 3 MP, 5 FP, 4 C, 1 SD, 1 V

NU4 Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning

Punkt 1 (Administration i strukturfondsprojekt)

1. utskottet

2. res. 1 (MP, S, V)

Votering:

176 för utskottet

139 för res. 1

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 99 M, 19 FP, 19 C, 19 SD,
19 KD

För res. 1: 99 S, 22 MP, 18 V

Frånvarande: 12 S, 8 M, 3 MP, 5 FP, 4 C, 1 SD, 1 V

Punkt 2 (Bredbandsutbyggnad)

1. utskottet

2. res. 3 (MP, S, V)

Votering:

174 för utskottet

141 för res. 3

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 19 FP, 19 C, 18 SD, 19 KD

För res. 3: 100 S, 22 MP, 1 SD, 18 V

Frånvarande: 12 S, 8 M, 3 MP, 5 FP, 4 C, 1 SD, 1 V

Punkt 5 (Offentlig service)

1. utskottet

2. res. 6 (S, V)

Votering:

197 för utskottet

118 för res. 6

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU5 Anmälan enligt tjänstedirektivet av förslag till vissa kommunala föreskrifter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Fråga om återtagande av förslag om höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt

20 § (forts. från 18 §) Fråga om återtagande av förslag om höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt (forts. FiU15)

Anf. 128 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Innan vi var tvungna att bryta för votering vädjade Per Bolund om en saklig debattnivå. Jag vill gärna försöka hålla mig till en sådan i denna mycket viktiga fråga.

Miljöpartiet har varit en tydlig röst för ett öppet och tolerant Sverige. Ni var med om att öppna för arbetskraftsinvandring under den förra mandatperioden. Under den här mandatperioden har vi arbetat tillsammans för att värna ett fortsatt öppet Sverige och inte minst därigenom begränsat Sverigedemokraternas inflytande i riksdagen. Nu är en proposition om cirkulär migration på väg fram efter förslag från en utredning där jag jobbade väldigt bra tillsammans med Mikaela Valtersson, som ledde den och som du, jag och riksdagens finansutskott är väl bekanta med.

Språkröret Gustav Fridolin har vid flera tillfällen sagt att han aldrig kan tänka sig att samarbeta med Sverigedemokraterna. Så sent som i september inför kyrkovalet, där Miljöpartiet inte ställde upp, sade han sig till och med vara beredd att rösta på andra partier enbart för att förhindra att Sverigedemokraterna skulle få inflytande. I åtgärd efter åtgärd har vi kunnat lita på att Miljöpartiet anstränger sig för att hålla Sverige öppet och stänga ute Sverigedemokraterna från inflytande – fram till i dag.

Därför är jag lite extra besviken på Per Bolund, som är beredd att ge Sverigedemokraterna det största budgetinflytande de hittills någonsin fått i riksdagen. Jag måste fråga: Varför?

Anf. 129 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Anna Kinberg Batra för frågan och de exempel hon lyfter fram på att Miljöpartiet i samarbete med regeringen har vidtagit viktiga åtgärder för att skapa ett öppnare Sverige, göra det möjligt för människor att fly hit från andra länder och hålla medmänsklighetens fana högt. Sverige ska vara en föregångare i detta avseende. Det är just sådana exempel som jag har efterlyst, där regeringen har lyckats skapa en majoritet i riksdagen för sina förslag. Det finns en tydlighet när man har en majoritet av riksdagens ledamöter bakom sig. Därmed kan man också fatta beslut och känna sig säker på att de går igenom i riksdagen. I förhandlingarna har inte Miljöpartiet fått igenom allt vi velat. Re-

geringen kanske inte heller har fått igenom allt den velat. Precis så brukar det fungera i en parlamentarisk demokrati. Man har en förhandling och ett utbyte, och sedan kommer man fram till en majoritetsståndpunkt.

Problemet med de andra exempel som Anna Kinberg Batra tar är att regeringen där inte har gjort någon ansträngning. Där har man inte ens försökt skapa en majoritet bakom sina förslag i riksdagen. Tvärtom visste man att det fanns en stark opposition från inte minst de rödgröna partierna mot förslaget om att höja skiktgränsen.

Det är också lite märkligt att Anna Kinberg Batra lyfter fram det här som ett exempel på att vi skulle legitimera Sverigedemokraterna. Det är, som jag sade i mitt anförande, väldigt tydligt att regeringen väntade tills det fanns en majoritet för att gå fram med ett femte jobbskatteavdrag innan man gjorde det. Man lyssnade på vad Sverigedemokraterna sade i medierna. När Sverigedemokraterna sade att det var grönt ljus gick man fram med det förslaget. Om jag inte missminner mig sade till och med statsministern det uttryckligen i sitt sommartal: Nu finns det en majoritet i riksdagen för att gå fram med ett femte jobbskatteavdrag, så då gör vi det. Det är ett tydligt exempel på hur man anpassar sin politik till Sverigedemokraterna. Alla försök att låtsas som att detta skulle vara någon form av anpassning eller att vi skulle släppa in Sverigedemokraterna faller tillbaka väldigt hårt på regeringen själv.

Anf. 130 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Jag börjar med majoritetsargumentet. Två regeringschefer har lett majoritetsregeringar inför enkammarriksdagen: Thorbjörn Fälldin och Fredrik Reinfeldt. Ingen av dem är socialdemokrat. Det har varit rader av olika regeringar. Alldeles för många av dem har varit socialdemokratiskt ledda, kan jag tycka. Men de har sedan mitten av 90-talet tillämpat det ramverk som har byggt Sverige starkt, som utgör grunden för ordningen och redan i de svenska statsfinanserna och till vilket också Miljöpartiet i modern tid har anslutit sig. Per Bolund vet lika väl som jag att vi brukar ha en bred uppslutning över blockgränserna om ramverket, och det är för att vi är rädda om det som åtminstone vi från Alliansen står för här i dag. Bryt inte och urholka inte det i dag genom det betänkande som ligger på riksdagens bord! Det vore ett historiskt avsteg från de här principerna.

Jag är lite bekymrad i sak också ändå, Per Bolund. Precis när vi skulle hit stod Miljöpartiet genom en annan företrädare och hade pressträff om bättre skattevillkor för nyckelmedarbetare i entreprenörsföretag. Även där brukar vi ha ganska mycket gemensamt, mer än vad vi har med till exempel vänsterkanten, som mer konsekvent vill höja beskattningen. Men titta på vad det är för några som driver it-företagen i Sverige! Titta på civilingenjörer! Det är precis en sådan grupp av akademiker för vilka det spelar roll om det lönar sig att arbeta. Sådant spelar roll för om man ska våga starta eget, om man ska kunna driva upp ett företag och om man ska gå upp till chefsjobb eller heltid. Det är precis för de löntagargrupperna som det spelar roll för jobben och tillväxten att den här delen av budgetpropositionen går igenom.

Budgeten är en helhet och behandlas som en sådan. Jag ser fram emot att fortsätta att behandla den i debatten den 20 november. Men i dag, Per Bolund, är jag besviken, eftersom det här är historiskt. Detta är att ge

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

Sverigedemokraterna ett historiskt inflytande, och det beklagar jag särskilt att just Miljöpartiet medverkar till.

Anf. 131 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Den besvikelsen kan jag skriva under på. Jag är besviken över att regeringen valt att inte skapa den majoritet i riksdagen som verkligen skulle hålla Sverigedemokraterna borta från det inflytande som Anna Kinberg Batra pratar om. Det är djupt bekymmersamt. Därmed går man också ifrån den praxis som gällt under alla tidigare regeringar, även dem som Anna Kinberg Batra pratar om.

Det är sant att det har funnits majoritetsregeringar, men de har varit ganska få. De minoritetsregeringar som har funnits före den här regeringen har sett till att genom förhandlingar med partier i riksdagen skapa en majoritet för budgetförslagen. Det har inte denna regering gjort, och det tycker jag är oansvarigt. Det är det som verkligen har öppnat dörren för Sverigedemokraterna att få inflytande i denna kammare.

Vi bryter inte det ramverk som finns, Anna Kinberg Batra. Vi följer det ramverk som finns. Det var tydligt från dem som skapade detta ramverk från början att man öppnade upp för möjligheten att just förstärka statsbudgeten, att man hade möjlighet att skriva: När en regering inte tar ansvar och inte driver den politik som skapar goda statsekonomiska förutsättningar för framtiden har en majoritet i riksdagen möjlighet att gå in och säga stopp, att man inte går med på det.

Det kan inte vara något som är obekant för Anna Kinberg Batra. Vi har precis suttit i samma utredning, som handlar just om budgetprocessen, och där har vi plöjt igenom denna fråga många gånger. Vi har vid varje sammanträde sagt att vi tycker att detta är en viktig princip, att man ska kunna förstärka budgeten. Sedan har regeringspartierna i utredningen valt att gå fram ändå, precis som man nu gör med detta förslag i budgeten. Men vi har inte varit otydliga om att Miljöpartiet är för den principen och att vi tycker att det är viktigt att man ska kunna förstärka budgeten när så är nödvändigt.

När det gäller frågan om nyckelmedarbetare är jag väldigt glad att Anna Kinberg Batra lyfte upp den, för det är ett viktigt förslag att ge företagen möjlighet att rekrytera den kompetens som de verkligen behöver. Där har Miljöpartiet ett konkret förslag som vi har lagt fram i vår budget. Det är stor skillnad mellan det som är viktigt för företagen och att generellt sänka skatten för alla dem som har höga inkomster i Sverige. De två förslagen är väldigt långt ifrån varandra. Därför tycker jag inte att den saken har med den här frågan att göra.

Anf. 132 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Per Bolund sade just att detta inte bryter mot regelverket. Då ska jag ställa en fråga om riksdagsordningen.

Jag tror att Per Bolund och jag kan vara överens om att det i riksdagsordningen står att det ska fattas ett enda beslut om budgeten. Men det ni nu föreslår är att det efter att det första beslutet, rambeslutet, är fattat ska fattas ett nytt beslut som river upp skattedelen av rambeslutet. Och sedan ska det väl fattas ytterligare ett beslut. Det förslag som ni står för innebär två eller tre beslut om statsbudgeten. Det bryter därmed mot

riksdagsordningen – mot en väldigt tydlig bestämmelse i riksdagsordningen.

Kan du räkna, Per Bolund? Ja, det kan du – det vet jag. Då är väl inte ett detsamma som tre, inte heller som två? Det som ni förespråkar är ju ett regimskifte, där man får en ny tolkning av riksdagsordningen. Efter 15 år kommer det en ny tolkning av riksdagsordningen som de facto river upp riksdagsordningen för framtida regeringar och framtida budgetbehandlingar.

Det har den effekten att Sverigedemokraterna förs in i en maktposition under denna mandatperiod, och det gör att jag tycker att det är extra allvarligt.

Sedan tycker Per Bolund att det är för mycket diskussion om det här. Jo, men det beror på att det inte gäller 3 miljarder – det är det billiga priset, som Sverigedemokraterna fick – utan det gäller principerna för hur Sverige ska styras på ett ekonomiskt, effektivt, stabilt och långsiktigt sätt.

Anf. 133 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Till att börja med har Carl B Hamilton fullständigt fel om vad det är vi debatterar. Det som står om det ärende som vi diskuterar är att vi gör en hemställan till regeringen: ”Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen ska återta det förslag om höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt som lämnades.”

Det är regeringen som nu har ansvaret att lyssna på en riksdagsmajoritet och att ändra sitt förslag tills det blir en omröstning i kammaren. Om man verkligen vill hålla sig till ett enda beslut är det absolut möjligt för regeringen att hålla fast vid det. Sedan är det oturligt om regeringen väljer att bortse från att det finns en majoritet mot det förslaget i riksdagen och väljer att gå fram med det i alla fall. Det skulle jag absolut vara den förste att beklaga. Bollen ligger hos regeringspartierna, att lyssna till majoriteten i riksdagen och återkomma med ett reviderat förslag tills vi har en omröstning här i kammaren.

Carl B Hamilton väljer att tolka praxis på ett sätt. Vi har haft den diskussionen i den utredning som vi sitter i, och har suttit i under ganska många månader. Där har vi hela tiden framfört att vi tycker att det är viktigt att man ska kunna förstärka budgeten när så är nödvändigt mot en oansvarig regering, som till exempel driver statsfinanserna med underskott för att sänka skatten för dem som har högst inkomster.

Sedan försöker Carl B Hamilton gång på gång i denna debatt slänga Sverigedemokraterna på oss och hoppas att det på något sätt ska färga av sig på Miljöpartiet. Jag tror inte att det kommer att lyckas, Carl B Hamilton. Jag tror att alla vet att det inte finns något parti i den här kammaren som står längre från Sverigedemokraterna än vad Miljöpartiet gör i så gott som alla frågor. Det säger till och med Sverigedemokraterna själva gång på gång, att det är vi som är huvudmotståndare. Jag kan bara säga: Lycka till med den strategin! Jag tror inte att du kommer att ha särskilt mycket tur med den.

Däremot är jag bekymrad över att Folkpartiet med jämna mellanrum ramlar ned i det bruna diket och driver förslag som språkkrav, obligatoriska gynundersökningar och liknande. Det kan jag vara den förste att beklaga. Jag hoppas att Carl B Hamilton kan rensa i sitt eget parti innan han går in och försöker ta den diskussionen med oss.

Prot. 2013/14:17
23 oktober

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

Anf. 134 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Vi kanske ska lämna frågan om gynundersökningar till något annat tillfälle.

Jag blev lite intresserad av vad Per Bolund sade om den fortsatta hanteringen. Jag har sett uttalanden från de rödgröna partierna om vad som händer om regeringen inte efterkommer denna uppmaning. Statsministern, finansministern, Jan Björklund och andra har sagt att de inte kommer att göra det. Det är helt klart – det finns ingen tvekan på den punkten. Kommer ni då att driva detta även efter rambeslutet? Det föreföll vara en liten tvekan där, en liten oklarhet i Per Bolunds framställning.

Jag ställer den frågan direkt: Kommer ni att efter rambeslutet återuppväcka detta initiativ, att ta det igen? Det är det som i så fall utlöser att det blir mer än ett beslut om budgeten. Finns det ett svar på frågan: Kommer ni att efter rambeslutet väcka ett nytt utskottsinitiativ?

Sedan är det så att Per Bolund, precis som Anna Kinberg Batra sade, är företrädare för ett parti som har brukat stå för ett öppet och tolerant Sverige. Och nu agerar ni de facto på ett sätt som gynnar legitimiteten och acceptansen för det parti som bygger sin existens på främlingsfientlighet. Hur känns det egentligen, Per Bolund? Känns det bra?

Anf. 135 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag hoppas att regeringen och regeringspartierna ska lyssna på att det finns en majoritet i riksdagen som inte tycker att detta är rätt väg att gå. Man har inte valt att förankra sitt förslag i budgeten om att höja skiktgränsen med en majoritet i riksdagen. Det brukar få konsekvenser. Om man inte förankrar sina förslag får man beslut emot sig i olika sammanhang. Jag hoppas att regeringen kommer att lyssna till majoriteten i riksdagen och kommer att ändra sitt förslag. Det finns alla möjligheter att göra det.

Jag måste säga att jag är bekymrad över att statsministern redan när finansutskottet fattade beslutet, och det visade sig att det fanns en majoritet bakom detta, direkt gick ut och sade att han inte brydde sig om det. Jag tycker att det är ett väldigt dåligt sätt att hantera den parlamentariska demokratin, och det bekymrar mig att vi har en statsminister som har så lite lyhörddhet för vad en riksdagsmajoritet anser.

Jag kan också konstatera att finansministern i sina uttalanden har sagt att det inte är något centralt förslag från regeringens sida, att det inte är någonting som bär regeringspolitiken. Därför måste jag fråga varför Carl B Hamilton tycks lägga så stor vikt vid det. Jag vet att han inte har någon chans att svara, men det är en intressant frågeställning. När finansministern tonar ned förslaget och inte ser det som viktigt tycker ändå debattörerna från regeringspartierna i kammaren att det är enormt viktigt och avgörande. Det förvånar mig, måste jag säga. Det är märkligt att man nu gör detta till en så viktig stridsfråga.

Jag konstaterar att det finns alla möjligheter för regeringen att undvika ett nederlag i denna fråga vid en eventuell omröstning i kammaren, genom att helt enkelt dra tillbaka förslaget och återkomma till exempel i vårbudgeten med ett nytt förslag på hur man kan använda pengarna så att det bättre gynnar Sveriges statsfinanser och sätter fler människor i arbete.

Anf. 136 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Tack för dina synpunkter i talarstolen, Per Bolund! Det är alltid intressant att höra hur man förklarar sådana här saker och hur man lägger fram det.

Att du inte är nöjd med den marginalskattepolitik som regeringen vill föra har jag full respekt för – det kan man vara.

Ni har ett synsätt på hur marginalskatterna ska se ut, Socialdemokraterna har ett annat, Vänsterpartiet har ett tredje och Sverigedemokraterna har ett fjärde.

Nu samlas ni helt plötsligt runt ett gemensamt förslag som bygger på Sverigedemokraternas syn på marginalskatter. Det gör mig lite funderksam. Per Bolund, precis som jag sade till Fredrik Olovsson är det intressant att höra hur du går ifrån ditt partis syn på marginalskattepolitiken och anammar Sverigedemokraternas syn på den.

Sedan har vi den här principen som du diskuterar. Ni påstår att regeringen för en oansvarig finanspolitik. Varför går ni inte ihop om arbetsavgifterna för ungdomar då? Där har ni ju förslag som är mer gemensamma. Era budgetförslag är ju helt gemensamma.

Varför lägger ni inte fram ett sådant förslag? Då skulle ni räta upp budgeten med 14 miljarder till. Om nu det är syftet, om nu vi för en oansvarig politik på intäktssidan, ta i då! Gör det ordentligt! Då har ni helt plötsligt 17 miljarder att hantera. Varför gör ni inte det? Det känns som ett märkligt agerande från er sida att använda någon form av symbolpolitik för att komma framåt i någon fråga.

Förklara för mig varför ni inte tar i när ni har chansen och har brutit mot principerna. Gör det ordentligt så att det händer någonting om ni nu har det synsättet.

Sista frågan: Anser du att en budget som läggs fram behöver en majoritet av rösterna i kammaren, eller anser du att en budget behöver flest röster för att gå igenom? Vad är ditt och Miljöpartiets synsätt?

Anf. 137 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag kan börja med den sista frågan. Jag tycker att svenska folket och den ekonomiska stabiliteten förtjänar att man på alla sätt försöker skapa en majoritet bakom sina förslag i riksdagen.

Det gäller även budgeten. Där kan man konstatera att regeringsföreträdarna kallt har räknat med att de ska kunna få igenom sina förslag trots att det finns en majoritet emot dem i kammaren. Det tycker jag är ett oansvarigt sätt att driva politik på.

Jag tycker att det är märkligt att man spelar högt på ramverket som flera av regeringspartierna faktiskt ganska sent har ställt sig bakom. Det var inte särskilt många år sedan det hände och vi fick en stabil majoritet i riksdagen bakom det ramverket. Men nu gör man det till en bärande del av sin regeringspolitik, och det tycker jag är oansvarigt.

Jag kan konstatera att tidigare regeringar inte har agerat på det sättet. Tidigare regeringar har sett till att det har funnits en majoritet bakom budgetförslagen innan de har kommit till riksdagen med dem. Genom att inte göra detta skapar den nuvarande regeringen en osäkerhet i den ekonomiska politiken som jag tycker är djupt olycklig och som jag önskar inte fanns där. Det ansvaret faller tillbaka på regeringspartierna. Man har inte bemödat sig att skapa en majoritet i riksdagen bakom sitt förslag.

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

Sedan tycker jag att man får välja sina strider. Vi tycker att det är viktigt att man så långt som möjligt försöker värna den enighet som finns om ramverket och inte fattar beslut som kan riskera att öka osäkerheten i ekonomiska sammanhang.

Därför är det viktigt att man lyfter ut de förslag som man tycker är extra bekymmersamma – förslag som det här, som handlar om att sänka skatten för dem som har allra högst inkomster samtidigt som statsbudgeten går med underskott. Regeringen vet att det har noll effekt på att ge jobb till de människor som är arbetslösa.

Jag tycker att riksdagsmajoriteten har ett ansvar att markera att det här inte är ett lämpligt förslag. Det här är att gå tillbaka till gamla borgerliga rötter och att gå ifrån den arbetslinje som man säger sig arbeta för. Jag tycker att vi har ett ansvar att agera mot den typen av politik.

Anf. 138 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Per Bolund, du säger att man ska försöka samla en majoritet. Du svarade inte på min fråga. Är det rätta när en budget läggs på riksdagens bord att få en majoritet av röster för den eller att samla flest röster? Vad är din princip där? Inte försöka, tro eller tycka, utan vad är principen för dig i de sammanhangen? Det var det jag ville ha svar på.

När man lägger fram sina förslag krigar man väl för dem? Miljöpartiet krigar väl för sin budget, liksom Socialdemokraterna för sin, Alliansen för sin och Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet för sina. Men i det här fallet gör ni inte det.

Ni krigar exempelvis inte för er marginalskattepolitik. Ni släpper den direkt och kommer överens om Sverigedemokraternas marginalskattepolitik. Vi hann inte ens diskutera era budgetalternativ här i riksdagen innan ni släppte dem och gick över till att anamma Sverigedemokraternas politik. Det här gör att jag blir väldigt förbryllad.

Sedan har vi det här med att underfinansiera budgeten. Ja, man gör ju det i en lågkonjunktur. Staten är en regulator för den övriga ekonomin. Vid lågkonjunktur stimulerar man, och då underbalanserar man en del. Vid högkonjunktur tankar man tillbaka en del av det.

Men, Per Bolund, du lånar lika mycket till din budget som alliansregeringen gör. Ni har samma nivå på lånebehovet i ert budgetförslag som alliansregeringen har. Fredrik Olovsson stod nyss och kallade oss oansvariga, för han lånar några miljarder mindre. Det innebär ju per definition att du också är oansvarig, Per Bolund. Hur ska ni kunna samarbeta framöver?

(Applåder)

Anf. 139 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Vi krigar självklart också för våra förslag, och det kommer vi att fortsätta med. Vi kommer att ha en omröstning här i riksdagen senare i höst. Då kommer Miljöpartiet att lägga fram sitt budgetförslag. Vi hoppas få en majoritet av kloka ledamöter bakom det förslaget. Jag gissar att det inte kommer att bli så utan att regeringen håller fast vid sitt förslag i stället. Men det är där omröstningen kommer att ske om budgeten.

Du frågade mig också om principen om det ska vara en majoritet bakom förslaget. Även om regelverket tillåter att man inte har en majori-

tet bakom sina förslag i riksdagen tycker jag att man har ett ansvar att se till att det finns en majoritet bakom ens förslag. Det sade jag i mitt förra anförande, och det säger jag nu också.

Det ansvaret har inte regeringspartierna tagit. Det skapar osäkerhet och instabilitet i den ekonomiska politiken, och det är djupt olyckligt och djupt oansvarigt.

Jag är också keynesian; jag tycker också att man ska stimulera ekonomin när det är dåliga tider. Men det gäller att göra det på ett sätt som är effektivt och verkligen leder till att man stimulerar ekonomin och får fler människor i arbete.

Vi tycker att det är mycket mer effektivt att använda resurserna till att göra viktiga investeringar inför framtiden – bygga järnvägar som fungerar så att godstransporterna kommer fram och bygga ut den förnybara energiförsörjningen så att vi får leveranser av el till ett bra pris även i framtiden.

Däremot tror jag att Keynes själv inte skulle hålla med om att det bästa vid lågkonjunktur skulle vara att sänka skatten för dem med allra högst inkomster. Då tror jag att man är väldigt långt bort från den ekonomiska teori som man själv hänvisar till – i det här fallet från Kristdemokraternas sida. Det handlar ju om att stimulera ekonomin på ett effektivt sätt, och där har regeringen tyvärr inte kommit med bra förslag.

Anf. 140 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationen.

Sverigedemokraterna säger nej till höjd brytpunkt för statlig skatt. Att höja brytpunkten för när man ska betala statlig skatt är en dålig åtgärd om det är jobb man vill skapa. Det tror jag att vi kan vara rätt överens om.

Det handlar för Alliansen i stället om att tillfredsställa vad man upplever som sina egna väljargrupper. Med lånade pengar och ett negativt finansiellt sparande som konsekvens vill man alltså i ett valår använda statens finanser för att bedriva valkampanj. Överskottsmål och balans i de offentliga finanserna får stå tillbaka för det gemensamma målet om fyra år till.

Under de förutsättningarna är det för en sverigedemokrat inte svårt att ge stöd till det gemensamma rödgröna utskottsinitiativet. Tvärtom gör man det med stolthet, och med sunda statsfinanser som mål är det en självklarhet.

Till eventuella borgerliga konspirationsteoretiker vill jag bara ha det sagt att inga förhandlingar, inga samtal och inga möten bakom stängda dörrar har föregått detta. Vi sverigedemokrater råkar bara ha samsyn med de rödgröna i denna principiellt viktiga fråga, på samma sätt som vi ibland har beröringspunkter med Alliansens politik.

Vi agerar ansvarsfullt och med sunda statsfinanser som mål utifrån vår position som vågmästare, något som dagens situation med en osedvanligt svag minoritetsregering ger utrymme för – en minoritetsregering som inte har kraft eller vilja att förankra sin politik i Sveriges riksdag.

Herr talman! Efter nästa års val har vi med största sannolikhet återigen en minoritetsregering. Oavsett vilken färg denna minoritetsregering

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

kommer att ha ska den försöka vinna stöd för sin politik i denna kam-
mare.

I takt med att Sverigedemokraternas stöd ökar – och det kommer att
fortsätta öka – kommer möjligheterna att bilda hållbara majoriteter utan
SD samtidigt att minska.

I dag är det svårt att sia om hur majoritetsförhållandena kommer att
se ut efter valet 2014 eller för all del efter valen 2018 eller 2022. Det
enda vi med säkerhet kan säga är att i takt med ökade opinionssiffror och
valresultat för Sverigedemokraterna kommer uttalanden som ”aldrig,
aldrig någonsin”, och ”inte ta i med tång” snabbt att glömmas bort och
minska i betydelse.

Oavsett vad dagens partiföreträdare slår fast, oavsett vilka invektiv
som i dag hörs från talarstolen från gårdagens politiker som Carl B Ha-
mlinton måste morgondagens politiker förhålla sig till då rådande politiska
realiteter.

Herr talman! Sverigedemokraternas budgetmotion innehåller massiva
satsningar på vår gemensamt finansierade välfärd men också stora skatte-
sänkningar för vanliga löntagare, för pensionärer och inte minst för små-
företagare. Sverigedemokraternas budgetmotion har dessutom ett positivt
finansiellt sparande och minskar statsskulden med över 26 miljarder
kronor i förhållande till regeringens förslag.

Vi tar ansvar i dag, och vi är beredda att ta ansvar i framtiden.

Anf. 141 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag noterade att Sven-Olof Sällström talade om sin sam-
syn med de rödgröna i den här frågan och att han förutser att om man i
framtiden ska bilda majoritet i Sveriges riksdag får det ske med Sverige-
demokraterna. Man får väl säga att som prognos är detta inte helt orim-
ligt om man nu bryter upp det nuvarande budgetregelverket.

Det som de rödgröna gör är att ändra de krav som man har ställt för
att man vill ha en stabil ekonomisk politik på ett sätt som för in Sverige-
demokraterna i mitten och gör att de står som kyrkan mitt i byn.

Dagens nummer av Dagens Industri illustrerar denna tes väldigt väl.
Där är en tarm som är ungefär en femtedel av det närmast Kim Il Sung-
artade porträttet av Sven-Olof, som jag gratulerar till som marknads-
föringsåtgärd. Längst ned på sidan är det två frimärksstora bilder på
Magdalena Andersson och Fredrik Olovsson.

Detta illustrerar min tes. Nu ska jag ta min fråga till Sven-Olof Säll-
ström: Var detta ett bra gemensamt utskottsinitiativ? Är du ledsen eller
besviken i dag?

Anf. 142 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Alliansregeringen ville sänka skatten för oss som tjänar
mest. Man påstår att det är en bra skattesänkning. I vårt förslag vill vi
sänka skatten mer än alliansregeringen för pensionärerna. Vi vill ge ytter-
ligare stöd till garantipensionärerna. Vi satsar på sjukskrivna. Vi satsar
på arbetslösa och så vidare. För oss är det betydligt bättre prioriteringar.

Ja, jag är nöjd i dag.

Anf. 143 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Sven-Olof Sällström säger sig vara nöjd i dag. Från hans utgångspunkter är det inte förvånande. Det har ju varit en tydlig samsyn med de rödgröna partierna här.

Min andra fråga är en naturlig uppföljningsfråga till Sven-Olof Sällström: Har ni i Sverigedemokraterna gett upp tanken på fler gemensamma initiativ?

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

Anf. 144 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Oavsett vilka som lägger fram förslag i den här församlingen, oavsett om det är alliansregeringen, andra enskilda partier eller de rödgröna tillsammans – om det är en bra politik som vi står bakom kommer vi att ansluta oss till den.

Anf. 145 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Under 90-talet var Vänsterpartiet med och sanerade statsfinanserna efter den högerregering som då hade varit. Vi vet hur en hög statsskuld påverkar människor med låga inkomster. Det är de som får betala priset för den politiken.

Det är därför vi har varit med och tagit det här initiativet. Vi menar att sänkt skatt för högvärlöna inte ska komma till stånd på bekostnad av en högre statsskuld. Man ska inte låna pengar för att sänka skatterna för dem som har det bäst.

Vi vet att en allt större andel av befolkningen i Sverige har låg ekonomisk standard enligt Statistiska Centralbyrån. Det är en tydlig indikator på en risk för fattigdom och social exkludering. År 2005 hade Sverige bland samtliga EU-länder den lägsta andelen av befolkningen med låg ekonomisk standard. I dag har nio länder gått förbi oss. Bland OECD-länderna har vi tappat till en 14:e plats från att ha haft förstaplatsen.

Vi har förlorat plats efter plats i den liga vi borde leda, jämlikhetsligan. I dag kom en ny rapport från Kanada som visar att förtroendet för välfärdsstaten sjunker mest i Sverige bland de nordiska länderna. Sverige är det land där fattigdom och ekonomiska skillnader ökar mest.

Till detta kan vi lägga Konjunkturinstitutets prognoser – eller Lars Calmfors eller någon annans – om att vi för att klara välfärden med den kvalitet vi har i dag kommer att behöva höja skatterna med 80 miljarder de kommande tre åren om vi ska klara överskotts målet.

Sedan 2006 har högerregeringen lagt 27 gånger mer på skattesänkningar än på vård, skola och omsorg. Det har finansierats med försäkringar i de olika gemensamma trygghetsförsäkringarna, såsom sjukförsäkring, a-kassa och föräldraförsäkring. Då förstår de allra flesta varför vi sjunker i jämlikhetsligan.

Högern har verkligen prioriterat att öka ojämlikheten, och de har dessutom valt att ihop med Sverigedemokraterna sänka bolagsskatterna för bankerna i stället för att satsa på välfärden.

Ökningen av den relativa fattigdomen i Sverige har varit åtta gånger så stor mellan 2006 och 2011 jämfört med mandatperioden innan. Andelen ensamstående kvinnor med barn som ligger under den relativa fattigdomsgränsen har ökat med nästan 50 procent, och den andel som lever med långvarigt låg ekonomisk standard har ökat med nästan 70 procent. Det vill säga människor som tvingas leva under väldig ekonomisk utsatt-

het under lång tid. Jag undrar om någon i de nya Moderaterna kan känna och veta vad det innebär. Kristdemokraterna hoppas väl att någon ska förbarma sig och komma med en matkasse till en fattig familj.

Skillnaden mellan mäns och kvinnors inkomster har ökat med 18 000 per år, och de 10 procenten rikaste har sett sina inkomster förstärkas med 79 000 kronor per år medan de fattigaste 10 procenten har flera tusenlappar mindre i plånboken i dag än de hade 2006.

Folkpartiet är tydligt med att inkomstskillnaderna bör öka ytterligare. Man kämpar med näbbar och klor, ibland på ett ovärdigt sätt, för att få den möjligheten.

I den budget vi nu håller på att diskutera en del av tar högern ytterligare steg. Man har prioriterat att ge de 20 procent som har högst inkomster nästan hälften av inkomstförstärkningarna på lånade pengar.

Vi, Socialdemokraterna och Miljöpartiet har tagit det här initiativet tillsammans. Vi menar att det är oansvarigt att sänka skatten för dem med högst inkomster på lånade pengar. Det är oansvarigt att öka inkomstskillnaderna eftersom det påverkar samhällsutvecklingen negativt, liksom samhällsekonomin i stort. Det är oansvarigt, för det leder inte till fler jobb utan enbart till ökad statskuld.

De 10 procenten med högst inkomster får en fjärdedel av skattesänkningarna i regeringens budget. Det ökar ojämlikheten. Och det ökar ojämställdheten, eftersom sju av tio är män i den inkomstgruppen. Men så ser högerens fördelningspolitik ut. Att det får ske med lånade pengar är totalt underordnat.

Det är tur att vi som opposition har den demokratiska möjligheten att stärka statens finanser när högerregeringen vill urholka dem och öka statskulden just för att sänka skatten för dem som redan har det bäst. Den möjligheten har vi. Vi kan lyssna på Per Molander, som har varit initiativtagare till och grundare av hela det ekonomiska ramverket. Han säger:

Ett utskottsinitiativ som stärker statsfinanserna är helt förenligt med regelverket. Det bryter inte mot reformen eftersom det förbättrar målpuffyllelsen.

Regelverket kom till för att statsfinanserna inte skulle urholkas. Men nu har vi en regering som är beredd att ta till vilka metoder som helst för möjligheten att urgröpa statsfinanserna. Den är ideologiskt driven av sänkta skatter.

Dessutom är det oansvarigt att kringgå gällande regelverk kring över-skottsmålet. I stället för att på ett ärligt och öppet sätt lägga fram förslag till ändringar försöker ni fuska igenom det.

Högern vill påstå att det inte är möjligt att ta sådana här utskottsinitiativ. Då vill jag ställa frågan: Varför har ni tillsatt Budgetprocesskommittén? Syftet med den var ju från högerens sida att täppa till de demokratiska möjligheter som finns för en opposition att just stärka statens finanser. Ni har inte kommit överens. Vi har olika syn på vikten av att kunna stärka statens finanser.

Tyvärr lyckades vi från de rödgröna inte stoppa det femte jobbskatteavdraget, eftersom Sverigedemokraterna anser att det är viktigt att sänka skatten för dem som har jobb och att straffbeskatta sjuka, arbetslösa och föräldralediga. När skatten dessutom, via femte jobbskatteavdraget, sänks nästan dubbelt så mycket för Jimmie Åkesson och hans bundsför-

vanter i partitoppen jämfört med ett affärsbiträde är det självklart en toppenpolitik i Sverigedemokraternas ögon.

Det är en minoritetsregerings ansvar att skapa majoritet för sina förslag. Högerregeringen har valt att inte göra det.

Vänsterpartiet har valt att lägga fram ett budgetförslag som bygger på att man ska stärka välfärden, öka den ekonomiska jämlikheten och öka jämställdheten mellan kvinnor och män. För oss står jobben i fokus, full sysselsättning. Med vårt förslag skulle vi få en kraftigt förbättrad sjukvård. Kvinnor skulle inte behöva vända i dörrarna på förlossningsavdelningen. Barn i förskolan skulle få en lugnare och mer utvecklande miljö. Personalen i äldreomsorgen och i skolan skulle tvingas stressa mindre, och mängder av nya jobb skulle skapas. Det är vårt alternativ till högerens oansvariga ekonomiska politik.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 146 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ta upp två saker.

Den första gäller sällskapet i vilket ni gör detta. Sverigedemokraternas företrädare Sven-Olof Sällström talar i dag om samsyn i debatten med bland annat Vänsterpartiet – det är en samsyn med Vänsterpartiet från Sverigedemokraternas sida – och att han är nöjd med sitt samarbete med de rödgröna.

3 miljarder och tre år tog det. 3 miljarder var priset för den här samsynen och nöjdheten. Var det ett lagom pris? Uppenbarligen var det inte tillräckligt högt, utan det accepterades av bland annat Vänsterpartiet. Det förvånade mig faktiskt väldigt mycket att man inte förstod från Vänsterpartiets sida – eller man kanske förstod det – att den här operationen, om man kallar det så, med det gemensamma utskottsalternativet ofrånkomligen legitimerar och ökar acceptansen för Sverigedemokraterna.

Det kanske inte gör det i Vänsterpartiet, men bland många väljare tror jag att det gör det. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet samarbetar de facto, har en samsyn, med Sverigedemokraterna. Det är klart att det legitimerar det partiet hos väldigt stora grupper som kanske hade stått och vacklat annars.

Ulla Andersson nämnde Per Molander. Nu är inte Ulla Andersson någon anhängare av det här med ramverk i budgetpolitiken, så det är ingen idé att driva det för långt. Jag vill bara påminna om att han står för det som jag kallar det finansdepartementala regelverket, men han har inte gjort någonting med riksdagsordningen, och det är riksdagsordningen som ni bryter mot i det här sammanhanget. Det är inte Per Molander man kan luta sig mot där.

Anf. 147 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet har ju varit med och sanerat statsfinanserna efter det att du var ansvarig, Carl B Hamilton. Jag tycker att vi verkligen har fått ta ansvar för det du har ställt till med, och vi har på olika sätt försökt rätta till det.

Tittar man i den senaste Sifundersökningen kan man se att Vänsterpartiet har ungefär dubbelt så högt förtroende bland svenska folket när det gäller ekonomisk politik jämfört med Folkpartiet. Jag tycker att det

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

säger ganska mycket. Jag tror att svenska folket faktiskt vet att vi är ett parti som verkligen menar allvar när vi säger att vi vill satsa på välfärden och pressa ned arbetslösheten, att vi tror på den ekonomiska jämlikheten och att människor ska ha makt och inflytande över sin egen vardag.

Men jag undrar lite över Carl B Hamilton. Hur mår du på morgonen när du ser dig själv i spegeln, när du på det här sättet försöker smeta det runt omkring dig?

Vi hade gett Sverigedemokraterna utrymme om vi hade ändrat vår politik för att vi fått höra att de skulle stödja den. Då hade vi verkligen gett dem utrymme. Menar du att vi skulle ha gjort det? Menar du att vi skulle ändra på vår politik för att Sverigedemokraterna skulle stödja den? Gör du det? Nej. Jag menar att det är du, Carl B Hamilton, som med ditt agerande har gjort att Sverigedemokraterna har fått det utrymme som de nu har fått.

Vi rödgröna skulle också ha kunnat skriva debattartiklar om femte jobbskatteavdraget och haft oss, men vi har valt att göra det här på ett värdigt sätt. Vi vet att ni inte samtalar eller förhandlar med Sverigedemokraterna, och ni vet att vi inte heller gör det. Därför vill jag be dig att sansa dig.

Anf. 148 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag tror inte att ni behövde tala med varandra, Ulla Andersson. Det var så uppenbart att det skulle bli som hand i handske. Och ni delade faktiskt upp ert utskottsinitiativ i två delar. Ni hade kunnat välja att ta det bara i ett. Då hade inte den här situationen över huvud taget uppstått.

Ni tog det i två delar, en med jobbskatteavdraget och en med den höjda brytpunkten. Det naturliga hade naturligtvis varit att göra det i *ett* utskottsinitiativ. Men det gjorde ni inte, för det hade inte passat den här pakten under bordet, som jag talar om, med Sverigedemokraterna.

Sedan kan man naturligtvis tala om Folkpartiet. Det är alltid på sätt och vis trevligt. Men nu påpekade jag faktiskt att det är Sverigedemokraterna som ni är i sällskap med – inte Folkpartiet.

Jag undrar ändå över hur det är på Vänsterpartiets kammare. Ni har ju så uppenbart hamnat på samma linje, i samma båt, i samma box som Sverigedemokraterna. Ni hade kunnat undvika det om ni hade gjort på det sätt som jag sade, nämligen haft ert utskottsinitiativ i ett enda stycke och inte delat det i två delar. Men ni utformade och skraddarsyde det så att det skulle passa även Sverigedemokraterna. Och därmed är vi ställda i den här situationen.

Det är inte de 3 miljarderna, som Ulla Andersson gläds åt, som jag är så orolig för, utan det är principen. Nu river man upp en budgetordning som skyddar en minoritetsregering och som skapar det förhållande som Anders Sellström tidigare talade om, att den som har flest röster vinner, inte den som har majoritet. Ställer man kravet på majoritet är vi tillbaka i 70- och 80-talen.

Anf. 149 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag är nog mer orolig över principen att alltid sänka skatter för att lösa alla samhällsproblem, Carl B Hamilton. Jag tycker att ni borde ha insett att det inte riktigt funkar. Ni är så ideologiskt blinda att

ni fortfarande efter sju år av sänkta skatter, framför allt för dem som tjänar mest, inte har kommit till en bättre insikt. Det har inte lett till lägre arbetslöshet utan i stället till en krackelerad välfärd och en ökad ekonomisk ojämlikhet.

Dessa skatteförslag är två olika delar i skattelagstiftningen. Det vet Carl B Hamilton mycket väl. Ni kunde ha valt att säkra en majoritet för era förslag, men ni valde att inte göra det. Ni lade fram förslag om det femte jobbskatteavdraget när ni visste att Sverigedemokraterna stödde det, och ni straffbeskattar sjuka, arbetslösa och föräldralediga ihop med Sverigedemokraterna. Det är en samsyn som ni delar.

Ni har valt att inte ändra er politik för att Sverigedemokraterna också vill straffbeskatta sjuka, arbetslösa och föräldralediga. Jag tänker inte ändra Vänsterpartiets politik för att vi anser att högavlönade inte ska ha ännu mer sänkt skatt – för att Sverigedemokraterna också nu har insett att det kanske inte är så bra politik.

Att ta ansvar för statens finanser handlar om att föra en ekonomisk politik som pressar ned arbetslösheten, som ser till att öka den ekonomiska jämlikheten och bygga en gemensam välfärd för alla de människor som bor här, inte en ekonomisk politik som ökar statens skuldsättning för att de som redan har det bäst ska få det ännu bättre.

Anf. 150 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Precis som jag sade till Per Bolund är det alltid intressant att lyssna till vad man säger i sitt anförande från talarstolen. Ulla Andersson pratade om att ta finansiellt ansvar. Jag noterar att Vänsterpartiet lånar mer pengar än vad alliansregeringen gör. Ni lånar mest av alla. Ni försämrar det finansiella sparandet mest av alla partier. Det är bara att läsa i er budgetmotion, s. 68.

Ni går sedan ifrån era budgetmotioner innan vi har debatterat dem i riksdagen genom att lämna er mycket märkliga marginalskattepolitik. Om ni skulle få igenom det förslag ni driver här stärker ni alliansregeringens finansiella sparande, men er egen politik förstärks inte över huvud taget. Ni har redan räknat in er budget. Här framstår det som att ni blir än mer oansvariga i ert förhållningssätt. Det är lite märkligt.

Man tar i betänkandet upp de orättvisa fördelningspolitiska effekterna. Men i er skattepolitik höjer ni marginalsatterna för dem som tjänar 36 000–50 000 till över 60 procent. Sedan sjunker marginalsatten för dem som tjänar över 50 000 till 57 procent. Tala om sneda fördelningspolitiska effekter. Det är märkligt hur ni använder er marginalskattepolitik. Det är lite underligt.

Varför överger ni er marginalskattepolitik för att ansluta er till Sverigedemokraternas innan vi ens har hunnit diskutera er egen budget? Det är ett märkligt sätt att hantera olika budgetar i kammaren. Jag vill gärna ha svar på frågorna, Ulla Andersson.

Anf. 151 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Huvudmålet för Vänsterpartiets ekonomiska politik är full sysselsättning. Vi har varit ärliga och öppna med att vi anser att överskottsmålet ska ändras till ett mål om budget i balans över en konjunkturcykel. Vi har de flesta ekonomer med oss i den frågan på både höger- och vänsterkanten.

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

Det fanns ett stort problem med en hög statsskuld. I dag är problemet hög arbetslöshet, att människor ligger i sjukhuskorridorerna i stället för i sjukhussalar, att äldre människor inte får den omsorg de behöver och så vidare. Vi tycker att ekonomin ska stimuleras för att skapa jobb. Vi tycker inte att ekonomin ska stimuleras så att höginkomsttagare ska få skattesänkningar. Det leder inte till fler jobb. Det är ett slöseri med pengar, och det ökar den ekonomiska ojämlikheten.

Vi trappar av jobbskatteavdraget med 50 000 kronor. Vi menar att människor som tjänar 50 000 kronor och däröver har råd att avstå de skattesänkningar de har fått av er eftersom vi tycker att det är viktigare att satsa på välfärden. Det är därför vi får de marginalskatteeffekterna vid den brytpunkten, som Anders Sellström inte har beskrivit.

Hur känns det, Anders Sellström, att stå här och så intensivt, med näbbar och klor, försvara en skattesänkning för människor som tjänar över 36 000 kronor i månaden? Jag har inte sett dig slåss så febrilt för alla de människor som i dag inte ens har råd att ha mat på bordet, för alla de människor som faktiskt inte får vara kvar i sjukförsäkringen för att de är sjuka eller för alla de äldre som inte får den hemtjänst de faktiskt behöver. Jag skulle vilja se glöden i den kampen. Den saknas verkligen.

Anf. 152 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Ulla Anderssons diskussion om fördelningspolitiska effekter är märklig. Det är vad vi pratar om i dag. Senare ska vi diskutera andra frågor.

År 2002 stödde du och ditt parti en socialdemokratisk regering. Då var andelen som betalar statlig skatt 18 procent. Då föreslogs det att andelen skulle sänkas till 17 procent. Det tyckte Vänsterpartiet var bra politik och stod upp för den i riksdagen. Inga fler än 17 procent av de heltidsarbetande skulle behöva betala statlig skatt. Ni stod upp för förslaget och slogs för den budgeten. Den genomfördes i riksdagen. I dag betalar 29 procent av alla heltidsarbetande i Sverige statlig skatt. Vi vill sänka den andelen till 26 procent. Då säger Vänsterpartiet nej, inte kan man bete sig så.

Har ni ändrat er så drastiskt från 2002 i er syn på hur man hanterar marginalskatter i Sverige till i dag, eller har det bara att göra med att i dag styr alliansregeringen och vill göra små justeringar och då styrde Socialdemokraterna och gjorde större justeringar i skatteskalen? Då höjdes taket med 19 000 kronor. Vi höjer taket med 15 000 kronor. Ni genomförde en större höjning av skiktgränsen 2002 än vad vi vill göra i dag. Den statliga skatten omfattar i dag betydligt fler människor än vad den gjorde på den tiden Ulla Andersson stödde regeringen. Varför står du inte upp för förslaget i dag när du gjorde det då? Har ni ändrat er syn på fördelningspolitiska effekter och statlig skatt?

Anf. 153 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Ibland undrar jag om Anders Sellströms parti inte sitter i en regering där de samarbetar. När man samarbetar och ska försöka få igenom sina olika politiska förslag får man kompromissa. Jag vet att Kristdemokraterna har kompromissat bort mycket av sin politik. Eller hur? Ni gick till val på att inte höja bensinskatten. Det gjorde ni ganska snart. Ni gick till val på att de äldre skulle få det bättre. De betalar fortfa-

rande högre skatt än vad de med jobb gör. Det är fortfarande en dålig äldreomsorg, trots att personalen kämpar febrilt.

Vi gjorde en kompromiss, och vi tycker inte att den var så bra. Vi tycker att människor med höga inkomster ska betala mer i skatt. Vi fick igenom andra saker i stället som vi är stolta över.

Effekten av ökad ekonomisk ojämlikhet är stor. Det visar omspannande forskning. Stora ekonomiska skillnader ger effekten att hälsan påverkas, missbruket ökar, skolresultaten sjunker, otryggheten ökar och så vidare. Ni borde fundera över detta i stället för att hela tiden försvara er politik så att de med högst inkomster ska få sänkt skatt.

Pengarna behövs i sjukvården, i äldreomsorgen, i skolan och i förskolan. Det finns många håll att stoppa in pengarna i, men ni väljer i stället att sänka skatten för dem som redan har det bäst. Det är inte att ta ekonomiskt ansvar. De som har råd ska bidra mer än vad de gör i dag. Det står jag för, och jag tror att många fler anser samma sak.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 24 oktober.)

21 § Subsidiaritetsprövning av förslag om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten

Justitieutskottets utlåtande 2013/14:JuU13

Subsidiaritetsprövning av förslag om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (KOM(2013) 534) föredrogs.

Anf. 154 KERSTIN HAGLÖ (S):

Fru talman! Vi ska debattera justitieutskottets utlåtande över en subsidiaritetsprövning av Europeiska kommissionens förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten.

Vi har i utskottet prövat vilken nivå förslaget ska ligga på; unionsnivå eller nationell nivå.

Ett enigt utskott anser att förslaget i sin helhet strider mot både subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. Utskottet föreslår därför att riksdagen beslutar att lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Hur enigt utskottet är kan vi diskutera vidare här, för det finns trots allt från Folkpartiet och Johan Pehrson ett särskilt yttrande där de anser att förslaget inte strider mot subsidiaritets- eller proportionalitetsprincipen. Låt mig återkomma till detta.

Först lite kortfattat om vad förslaget går ut på. Det handlar om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet där det övergripande syftet är att bekämpa brott mot EU:s finansiella intressen. Det handlar om missbruk och bedrägeri vad gäller EU-medel bland annat.

Den här EU-åklagarmyndigheten ska ha exklusiv behörighet att utreda och åtala för den här typen av brott. Det innebär att medlemsstaternas åklagarbehörighet överläts till EU.

Det kommissionen säger är att förslaget är nödvändigt eftersom medlemsstaterna inte förmår att bekämpa dessa brott på ett tillfredsställande

Prot. 2013/14:17
23 oktober

*Fråga om återtagande
av förslag om höjd
skiktgräns för statlig
inkomstskatt*

*Subsidiaritetsprövning
av förslag om inrätt-
ande av Europeiska
åklagarmyndigheten*

sätt. Ja, varför säger då utskottet i sitt utlåtande att detta strider i sin helhet mot subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen? Kommissionen har inte förmått att visa att det de vill uppnå, att på ett effektivt sätt bekämpa brott mot EU:s ekonomiska intressen, inte kan uppnås genom åtgärder på nationell nivå med stöd av det mellanstatliga samarbete som vi redan har i dag och som inte minst Eurojust erbjuder. Man kan säga att om ett brott innehåller en gränsöverskridande dimension finns redan i dagsläget Eurojust med tio års erfarenhet, kunskap och kompetens. Då ska vi veta att Eurojusts fulla potential inte är känd än eftersom inte alla medlemsstater har genomfört det senaste Eurojustbeslutet.

Det finns även andra förslag för att ytterligare underlätta internationellt straffrättsligt samarbete mellan medlemsstaterna. Vi har redan tagit vissa kliv inom sådant samarbete. Om kommissionen inte har kunnat påvisa det här på nationell nivå har man inte heller kunnat visa på att de här åtgärderna skulle må bättre på EU-nivå.

I sakfrågan är det givet så att vi socialdemokrater delar kommissionens uppfattning att det är viktigt och nödvändigt att kunna bekämpa brott mot ekonomiska intressen. Det är därför som vi har ett proportionalitets-kriterium samtidigt som subsidiaritetsprövning ingår. Vi kan konstatera att detta förslag är långtgående och innebär inrättande av en ny överstatlig åklagarmyndighet.

Fru talman! Det är uppenbart att införandet skulle få stora konsekvenser för svensk lagstiftning och svenska myndigheters verksamhet. Det sägs i förordningen att man i framtiden ska möjliggöra en utvidgning och kanske ge behörigheten till åklagarmyndigheten att omfatta annan grov gränsöverskridande brottslighet. Ja, då strider det i sin helhet mot subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

Nu lite grann om formfrågan i riksdagen kring subsidiaritetsprövningen. Hanteringen har inte varit tillfredsställande enligt oss socialdemokrater. Hur regeringen har skött denna fråga är helt oacceptabelt. Utskottet har begärt att få en ståndpunkt från regeringen. Enligt riksdagsordningen ska regeringen komma inom två veckor. Vi fick bordlägga frågan i väntan på leverans. Inget levererades. Vi fick en text svart på vitt på ett papper där det stod att regeringen alltjämt analyserar förslaget och att man för närvarande inte kan ha någon inställning i frågan.

I går i utskottet fanns en faktapromemoria på vårt bord där regeringen gör samma bedömning som ett enligt utskott, att förslaget i sin helhet strider mot både subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. Då hade regeringen analyserat färdigt när utlåtandet fanns på riksdagens bord och vi skulle debattera frågan i dag.

Det var ett enligt utskott som lämnade sitt utlåtande om förslaget till riksdagen att ge ett motiverat yttrande. Samtidigt finns det ett särskilt yttrande från Folkpartiet och Johan Pehrson där han skriver:

”Jag delar kommissionens bedömning att förslaget om inrättande av den europeiska åklagarmyndigheten inte strider mot subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.” Så avslutas det särskilda yttrandet med:

”I det rådande läget väljer jag dock att inte reservera mig mot förslaget att skicka ett motiverat yttrande.”

Johan Pehrson får ordet lite senare. Jag skulle vilja att han talar om vad det var för rådande läge. Var det så att Johan Pehrson kände sig rätt slagen av ett enligt utskott? Var det så att Johan Pehrson inte hade med

sig de folkpartistiska riksdagsledamöterna? I går fick Johan Pehrson regeringens utlåtande om att det strider. Då kan man undra – i regeringen ingår också Folkpartiet – om inte Johan Pehrson är rätt ensam i sin lilla vrå. Jag skulle vilja att Johan Pehrson talade om för oss hur han har kommit fram till sitt ställningstagande.

Anf. 155 PATRICK RESLOW (M):

Fru talman! Straff- och processrätten har genom historien utgjort, och utgör alltjämt, de mest centrala delarna av statsapparaten. Det är genom straff- och processrätten som varje tidsepoks styrelseskick gör sig påmint. Det gällde under antiken, och det gäller även i dagens moderna demokratier.

Åklagarväsendet är i allra högsta grad förknippat med denna ordning och utgör en central funktion i den moderna rättsstaten. Det finns därför all anledning att värna varje stats rätt att själv bestämma över sin straff- och processrätt samt de institutioner som lyder under denna och alltid tänka sig för både en och två gånger innan en sådan fundamental del av staten överlämnas till överstatliga organ. Det innebär inte ett absolut hinder, men det måste i vart fall påvisas mycket starka skäl för att flytta centrala delar av statsapparaten bort från statens ansvarsområde.

I föreliggande ärende har frågan aktualiserats. Kommissionen har som ett led i ett större lagstiftningsarbete föreslagit att det ska inrättas en gemensam europeisk åklagarmyndighet i syfte att stärka skyddet för EU:s ekonomiska intressen. Denna europeiska åklagarmyndighet föreslås få exklusiv behörighet att utreda och åtala för brott mot EU:s ekonomiska intressen. Kommissionen motiverar förslaget med att medlemsstaterna inte förmår att bekämpa aktuella brott på ett tillfredsställande sätt. Resursbrist, ett nationellt synsätt och svårigheter på grund av gränsöverskridande brottslighet anförs som orsaker till medlemsstaternas tillkortakommanden.

Fru talman! Det är utskottets mening att det är av stor vikt att på ett effektivt sätt bekämpa brott mot EU:s ekonomiska intressen. Denna typ av brottslighet kan slå hårt mot EU:s välbefinnande och är också ett hot mot den europeiska gemenskapens grundvalar.

I dag utreds den här typen av brottslighet för Sveriges vidkommande av svenska åklagare med hjälp av bland annat polisen och Skatteverket. Någon överstatlig myndighet existerar däremot inte. Detta innebär att det nu föreliggande förslaget skulle medföra betydande förändringar och långtgående konsekvenser inom framför allt det straffprocessuella rättsområdet.

Föremålet för utskottets prövning är om det aktuella förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen eller inte, alltså om det krävs överstatlig lagstiftning för att uppnå de önskvärda målen eller om detta görs bättre av medlemsstaterna själva. Detta förutsätter givetvis en grundlig konsekvensanalys och övervägande av en rad förhållanden.

Regeringen anför i sitt ställningstagande att subsidiaritetsfrågan måste ägnas särskild uppmärksamhet när det handlar om förslag till lagstiftning inom just det straff- och processrättsliga området.

Det kan konstateras att kommissionens konsekvensanalys visar på alltför stora brister och variationer vad gäller antalet anmälda brott som leder till åtal och fällande domar. Det tyder på att det inte finns ett gene-

rellt problem inom EU på det området. Snarare kan det finnas en rad olika förklaringsvariabler till varför resultaten skiljer sig så mycket mellan medlemsstaterna. Det är därför onödigt långtgående att inrätta en central myndighet med likriktade åtgärder gentemot samtliga medlemsstater.

Det bör också påpekas att det redan existerande samarbetet inom Eurojust är fullt tillräckligt för att bistå medlemsstaterna i det internationella samarbetet. Dessutom har alla medlemsstater heller inte genomfört det senaste Eurojustdirektivet. Det försvårar också att se vilka möjligheter som fullt ut finns att bistå medlemsstaterna. Det kan därför inte uteslutas att målen kan nås genom åtgärder på nationell nivå.

Förslaget i dess nuvarande utformning är enligt såväl regeringen som utskottet därför inte förenligt med subsidiaritetsprincipen. Däremot har regeringen för avsikt att delta i de fortsatta diskussionerna och den kommande lagstiftningsprocessen och noga följa hur förslaget mottas bland övriga medlemsstater. Det välkomnas.

Regeringen menar vidare att förslaget strider mot proportionalitetsprincipen, då kommissionen kan vidta andra, mindre långtgående alternativ för att uppnå syftet med förslaget. Som exempel nämns åtgärder för att förebygga brott mot EU:s ekonomiska intressen. I bedömningen av såväl subsidiaritetsprincipen som proportionalitetsprincipen har utskottet i sin behandling av ärendet haft samma uppfattning, och utskottet är enigt i sin bedömning.

Fru talman! Med detta sagt vill jag yrka bifall till utskottets utlåtande. (Applåder)

I detta anförande instämde Jan R Andersson och Krister Hammarbergh (båda M).

Anf. 156 JOHAN PEHRSON (FP):

Fru talman! Vi samarbetar i Europeiska unionen sedan ett antal år. Vi liberaler är varma anhängare av tanken att vi tillsammans fattar beslut, diskuterar och kommer fram till gemensamma lösningar för det som är bäst för vår del av världen. Vi vet vad som är alternativet. Den europeiska historien är mildt sagt tyngd av mänskliga och humanitära katastrofer.

Det är dock inte så att man till vardags känner att Europeiska unionen alltid beskrivs i positiva termer. Självklart har EU också utvecklats genom åren, begått misstag, tagit felsteg, gått för långt och missat att fatta viktiga beslut när det gällt. Men när man sammantaget utvärderar Europeiska unionen måste man ändå med alla rimliga mått landa på att det har varit en helt avgörande institution och ett avgörande samarbete mellan medlemsstaterna för fred, demokrati och säkerhet i vår del av världen.

Nu reser Europa sig förhoppningsvis ur den kris som har präglat unionen. Det är många som har dömt ut unionen innan och sagt att vi inte skulle klara det och att det var medlemsländer som skulle åka all världens väg ut. De hade helt fel. Europeiska unionen är kvar. Jag tror att de som har förespått dess försvagning kommer att ha fel på sikt.

Det är mycket riktigt, som tidigare har sagts av duktiga företrädare för utskottet från både Socialdemokraterna och Moderaterna, att detta är svårt. Jag gör också reflexionen att rättsordningarna genom historien för det mesta har varit nationella. Men historien om Europa är större än så.

Vi har den kontinentala rätten, den germanska rätten och den anglo-saxiska rätten som på olika sätt har blandats och getts och i dag utgör ryggraden i den europeiska rättsordningen och också de nationella rättsordningarna i medlemsstaterna.

För Folkpartiets del kan vi konstatera att vi tycker att EU i något fall ägnar sig åt för mycket detaljer. Men ibland får man köpa paketen. Det är så det ser ut. Man får ge och ta. Det är som i vilket samarbete som helst.

I ett samarbete är det viktigare att man tar ett steg framåt än att man får berätta hur bra eller förträfflig man själv är i den ena eller andra nationen. Samarbete bygger på detta.

Vi tycker från Folkpartiet liberalerna att det finns områden som Europeiska unionen borde stärka. Det gäller att bekämpa brottslighet. När det handlar om att skapa förutsättningar för trygghet och respekt för mänskliga rättigheter i det gränslösa Europa är vi övertygade om att man ytterligare behöver förstärka det rättsliga samarbetet.

Fru talman! Det är orsaken till att jag har ett särskilt yttrande i den text vi har framför oss. Det är en förhastad bedömning. Det finns mängder av sakinvändningar som Socialdemokraterna och Moderaterna nu för fram som jag har stor respekt för och till viss del kan dela. Det är ingen lätt fråga. Men att såga kommissionens förslag på subsidiaritet är för Folkpartiet liberalerna att gå något för långt.

Jag kan försäkra att det inte är så att jag sitter ensam på min kammare och bär på den funderingen. Det är ganska väl förankrat i hela Folkpartiet att vi tror på mer av europeisk brottsbekämpning. Det är då ganska lämpligt att man börjar med det som är Europeiska unionens intressen för att se hur det ser ut.

Det är en hel del resurser som har hamnat snett där avsikten har varit helt korrekt men där man i genomförandet har fallit på något. Det kan ha varit korruption. Korruption finns i alla länder och så också i Sverige. Låt oss inte tro något annat. Men det är tyvärr mycket värre på andra håll.

Vi har olika mognadsgrad vad gäller kampen mot korruption. Därför skulle det vara önskvärt att se till att vi drev igenom detta på lång sikt på EU-nivå och ser till att man får effektivitet i att bekämpa korruption. Det skulle på lång sikt stärka tron på rättsstaten, EU och hela det projekt som det är så viktigt att värna i vår del av världen.

Fru talman! Det är därför jag har kommit fram till att jag vill ha ett särskilt yttrande. Det är väl ingen hemlighet att vi inte tycker likadant i Alliansen i varenda fråga. Jag har noterat att de rödgröna partierna också tycker lite olika till och från, och jag har stor respekt för det.

För Folkpartiets del är det viktigt att markera att vi tycker att frågan mycket väl hade kunnat tippa över åt andra hållet och att vi markerat att det är en väg framåt. Det hade inte betytt att vi sagt ja och amen till varenda detalj som tänkts från kommissionen, men det skulle inte ha fallit på subsidiariteten.

Fru talman! Med hänvisning till de omständigheter som råder yrkar jag också bifall till det utlåtande som ligger framme.

Anf. 157 KERSTIN HAGLÖ (S) replik:

Fru talman! Det är mycket av det Johan Pehrson sade som vi socialdemokrater kan hålla med om. Det gäller inte minst hur vi effektivt ska bekämpa både bedrägeri och missbruk av EU:s medel. Det tror jag vi alla

är politiskt överens om och också att svenska folket vill. Den ståndpunkten står inte enbart för Johan Pehrson och Folkpartiet. Där är vi fullständigt överens. Frågan är hur vi ska göra det.

Det handlar om att försöka komma till rätta med ett problem. Kommissionen säger att det huvudsakligen gäller vissa medlemsländer som inte har skött detta. Det är inte så att vi kan straffa alla medlemsländer och göra det till någon generell sak eftersom det är så pass långtgående.

Du får rätta mig, Johan Pehrson, men det känns som att ni i Folkpartiet är lite för överstatliga just nu. Detta är en överstatlig fråga. Jag visade i mitt anförande på andra vägar att gå och att fortsätta det mellanstatliga arbetet med Eurojust. Eurojust är inte klart i alla medlemsländer ännu.

Johan Pehrson vet att vissa länder går före och andra kommer efter. Det ingår i vår gemensamma strävan att nå ett bra Europa och också bedriva kampen mot organiserad brottlighet och annat i ett samarbete. Det samarbetet har hitintills varit bra.

Det är inte sakfrågan det nu handlar om. Ska detta ligga på nationell nivå eller ska det ligga på EU-nivå? Sakfrågan kommer sedan i ett andra steg även om vi lägger in en viss proportionalitetsdiskussion i detta.

Jag vill gärna veta: Tycker inte Johan Pehrsson att det finns andra vägar att gå?

Anf. 158 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Fru talman! Jag tackar Kerstin Haglö. Vi är överens om vägen. Ingen av oss är för korruption med EU-medel. Vi är inte för någon korruption, gissar jag. Vi är för frihet, trygghet, rättssäkerhet och respekt för mänskliga rättigheter i hela Europiska unionen.

Vi kan dock tillsammans konstatera att även om mycket är gjort finns det mer att göra, som jag brukar säga, inte minst på det här området. En konsekvens av dessa öppna gränser är att det är otroligt mycket lättare för oärliga människor, för att inte säga grovt kriminella personer, att ägna sig åt diverse brottslighet i allmänhet och att fuska med EU-medel i synnerhet.

Jag är inte särskilt oroad över att det i något enskilt fall, om det är aktuellt, skulle vara frågan om en undersökning som skulle drivas i Sverige av en åklagare ytterst ledd från Luxemburg, som det är tänkt enligt de papper jag har framför mig. Det är inte hela världen. Vi har mängder av åtgärder. Man sitter i svenska domstolar och har folkmordsrättegångar som följer av andra rättsakter från internationella organisationer som påverkar oss direkt.

Jag känner att vi från Folkpartiets sida väljer att se mer positivt på att vi får kraft i brottsbekämpning. Vi tror nämligen att det blir lättare att samla en brottsbekämpning på åklagarhåll. Jag vill understryka att det handlar om EU:s egna intressen som ska skyddas först. Här finns det mycket pengar som går till spillo. Är vi inte tydliga och skarpa gynnar vi, menar Folkpartiet, de som är skeptiska mot hela EU som idé.

Europa har gått fram i olika steg. Jag tror att det här steget kommer förr eller senare. Jag har svårt att känna mig riktigt skrämmd inför tanken på en EU-åklagare – att det skulle vara något obehagligt i detta. Snarare gäller det att se efter EU:s egna medel, och det är därför rimligt att detta kan göras på överstatlig nivå.

Anf. 159 KERSTIN HAGLÖ (S) replik:

Fru talman! Vi har i Sverige haft en tradition att hålla hårt på vår bestämmanderätt, både vad gäller straffrättsliga och processuella frågor.

Det här är så pass långtgående, och det är Johan Pehrson medveten om. Jag köper inte att det är hans eller Folkpartiets argument att vi med kraft ska ta emot brottsbekämpningen. Jag sade innan: Det står vi för, alla partier – hoppas jag – i denna riksdag. Johan Pehrson äger inte den frågan.

Johan Pehrson vet också att detta kommer att få stora konsekvenser när det gäller svensk lagstiftning. Det säger regeringen, och det säger utskottet. Det kommer också att påverka våra svenska myndigheter.

Till sist vill jag säga till Johan Pehrson: Johan Pehrson har i sitt särskilda yttrande dragit slutsatsen att detta kommer att innebära minimalt intrång i medlemsstaternas rättsordning. Det är märkligt att det är så många länder som skriver motiverade yttranden just nu. Det är faktiskt så, Johan Pehrson, att du kan få flera länder och ett gult kort mot kommissionen i den här frågan. Vi får avvakta och se, men där ligger frågan just nu.

Anf. 160 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Fru talman! Du har rätt, Kerstin Haglö, på så sätt att det här inte så mycket är en medlemsstatsfråga utan här finns tydliga skillnader mellan vilken politisk bakgrund vi har.

Till och med jag skulle erkänna, när jag träffar mina liberala vänner runt om i Europa, att några av dem går lite väl långt i sina federalistiska tankar, men på detta område är det väldigt tydligt för Folkpartiet att detta är någonting som kan skruvas upp på överstatlig nivå. Vi kan ha en annan debatt om saker vi ska skruva ned på EU-nivå. Så tycker jag, Kerstin Haglö.

Vi kommer inte runt att om man ska få kraft i brottsbekämpningen skulle det vara bra – tror vi – med gemensamma regler och gemensam drift, när vi pratar om att bekämpa de EU-nära brotten runt om i Europas hörn. Det gäller kanske inte norra delen av EU-samarbetet, i Sverige. Vi är inte mest utsatta, kanske för att vi inte har mest EU-bidrag. Vi behöver se till att vi värnar EU-projektet, och då behöver vi bekämpa den brottsligheten.

Det är dock inte okomplicerat. Jag tycker att regeringen för fram viktiga argument, och jag tycker att Kerstin Haglö och Socialdemokraterna för fram viktiga argument som man ska tänka på. Den här frågan handlar inte om sak, men i grunden blir det ändå så. Vi har flyttat hela detta paket in i gemensamhetsrätten på ett sätt vi inte hade för några år sedan, av just de skäl som tidigare angetts.

Vi har olika betoningar. Jag respekterar Socialdemokraterna. Folkpartiet går gärna ett steg till i detta framöver, därför att vi tror att det skulle gagna de gemensamma värden som Socialdemokraterna, Alliansen och Folkpartiet står för.

Anf. 161 JOHAN LINANDER (C):

Fru talman! Patrick Reslow föredrog regeringens ståndpunkt förträffligt, och jag ska inte återupprepa allt det.

Jag vill dock ha sagt – precis som flera andra talare – att det inte är någon tvekan om att det behövs en bättre bekämpning av bedrägerier som går emot EU:s finansiella intressen. Det är ingen tvekan om att pengar försvinner ur EU-systemet, och det är ingen tvekan om att det finns nationer som gör alltför lite för att bekämpa den typen av brott.

När man väl har kommit fram till detta måste man fundera över vilka åtgärder som är de bästa. Vi tycker inte att kommissionen har funderat tillräckligt långt på andra åtgärder än Europeiska åklagarmyndigheten.

Europeiska åklagarmyndigheten är något som har diskuterats i många år. Det känns som att man har bestämt sig för att detta är den enda möjliga lösningen.

Som liberaler i Centerpartiet tycker vi inte att den överstatliga åklagarmyndigheten är rätt väg. För oss är det viktigt att beslut och befogenheter ligger så nära medborgarna som möjligt. Just åklagarväsendet är en nationell fråga, och det ska ligga kvar hos nationerna.

Vad ska man göra i stället? Som flera har varit inne på tidigare ska Eurojust stärkas. Jag vill också nämna Olaf, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning, som också ska stärkas. Där kan man göra betydligt mer för att hjälpa de nationella åklagarmyndigheterna att komma åt bedrägerierna mot EU:s finansiella intressen.

Det är också en europeisk utredningsorder på gång, och det kommer att underlätta detta arbete. Det är så vi ska arbeta för att bekämpa bedrägerier och annan brottslighet, inte genom att upprätta nya myndigheter på överstatlig nivå.

Till slut vill jag i detta sammanhang säga att det är bra att vi och Socialdemokraterna stöder alliansregeringens politik på detta område. Det gör oss starkare som nation.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 24 oktober.)

22 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2013/14:24 Nytt namn för Myndigheten för hälso- och vårdinfrastruktur

Skrivelser

2013/14:23 Riksrevisionens rapport om mer patientperspektiv i vården – är nationella riktlinjer en metod?

2013/14:29 Ny inriktning för EU:s strategi för Östersjöregionen

EU-dokument

KOM(2013) 722 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen, med hänsyn till genomförandet 2020 av en internationell överenskommelse om tillämpning av en global marknadsbaserad åtgärd för utsläpp från internationell luftfart

Följande interpellationer hade framställts:

den 23 oktober

2013/14:52 Upphandling av Djurgårdstrafiken

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2013/14:53 Bemötande av trafikskadade

av *Pyyri Niemi* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:54 Nykterhetskontroll vid färjeterminaler

av *Lars Johansson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:55 Arbetslösheten i de mest utsatta grupperna

av *Monica Green* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:56 Undermåligt vägunderhåll

av *Leif Pettersson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:57 Industriproduktion i övre Norrland

av *Jonas Sjöstedt* (V)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:58 Anställningsstöd

av *Ann-Christin Ahlberg* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 november.

24 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 23 oktober

2013/14:72 Granhults ungdomshem

av *Lennart Axelsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 november.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 23 oktober

2013/14:40 Alkoholförsel

av *Meeri Wasberg* (S)

till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2013/14:41 Arkeologi i stadskärnor

av *Ardalan Shekarabi* (S)

till kultur- och idrottsminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (M)

2013/14:42 Sveriges utsläppsutrymme inom EU:s klimatmål

av *Matilda Ernkrans* (S)

till miljöminister *Lena Ek* (C)

2013/14:45 Ytterligare fråga om passhanteringen

av *Kent Ekeröth* (SD)

till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2013/14:46 Det kommunala informationsansvaret – eleverna som hamnar utanför

av *Johan Löfstrand* (S)

till utbildningsminister *Jan Björklund* (FP)

2013/14:47 Marinens Musikkår

av *Peter Jeppsson* (S)

till försvarsminister *Karin Enström* (M)

2013/14:48 Humanitär hjälp till befolkningen i nordöstra Syrien/syriska Kurdistan

av *Jacob Johnson* (V)

till statsrådet *Hillevi Engström* (M)

2013/14:49 Vittnesstödsverksamhet

av *Anna Wallén* (S)

till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2013/14:50 Resursförstärkning till landets brottsofferjourer

av *Anna Wallén* (S)

till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2013/14:51 Den svenska modellen

av *Marie Granlund* (S)

till arbetsmarknadsminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2013/14:53 Ekonomiskt stöd för pensionärer

av *Eva Sonidsson* (S)

till statsrådet *Ulf Kristersson* (M)

2013/14:54 Tillgänglighet till it-baserade tjänster för synskadade och dövblinda

av *Gunnar Sandberg* (S)

till statsrådet *Anna-Karin Hatt* (C)

2013/14:55 EU-projekt

av *Marie Nordén* (S)

till statsrådet *Birgitta Ohlsson* (FP)

2013/14:57 Mikroplaster i skönhetsprodukter

av *Helena Leander* (MP)

till miljöminister *Lena Ek* (C)

2013/14:58 Sysselsättning under asylprocessen

av *Roger Haddad* (FP)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2013/14:59 Aktivt stöd till arbetssökande

av *Eva-Lena Jansson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

Prot. 2013/14:17

23 oktober

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 november.

26 § Kammaren åtskildes kl. 17.37.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 14 § anf. 29,

av andre vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 76 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 108 (delvis),

av talmannen därefter till och med 20 § anf. 149 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om kompletteringsval	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
4 § Ärenden för hänvisning till utskott	3
5 § Ärende för förnyad bordläggning	3
6 § Riksrevisionens årliga rapport 2013	3
Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU9	3
(Beslut fattades under 19 §.)	3
7 § Ändringar i inkomstskattelagen med anledning av Kroatiens anslutning till EU	4
Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU3	4
(Beslut fattades under 19 §.)	4
8 § Beskattning av etanolbränsle	4
Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU4	4
(Beslut fattades under 19 §.)	4
9 § Erkännande och verkställighet av utevarodomar inom EU	4
Justitieutskottets betänkande 2013/14:JuU3	4
Anf. 1 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	4
(Beslut fattades under 19 §.)	5
10 § Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Filippinerna, å andra sidan	5
Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU5	5
(Beslut fattades under 19 §.)	5
11 § Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Socialistiska republiken Vietnam, å andra sidan	5
Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU6	5
(Beslut fattades under 19 §.)	5
12 § Minskade krav på dokumentation i skolan	6
Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU5	6
Anf. 2 ADNAN DIBRANI (S)	6
Anf. 3 JABAR AMIN (MP)	7
Anf. 4 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	8
Anf. 5 ROGER HADDAD (FP)	10
Anf. 6 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	12
Anf. 7 CARINA HERRSTEDT (SD)	14
Anf. 8 ANNIKA ECLUND (KD)	15
(Beslut fattades under 19 §.)	16
13 § Vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa	16
Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU4	16
Anf. 9 JABAR AMIN (MP)	16
Anf. 10 THOMAS STRAND (S)	17
Anf. 11 BJÖRN SAMUELSON (M)	18

Anf. 12 TINA ACKETOFT (FP)	20
Anf. 13 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	21
Anf. 14 THOMAS STRAND (S) replik	23
Anf. 15 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	23
Anf. 16 THOMAS STRAND (S) replik	23
Anf. 17 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	24
Anf. 18 YVONNE ANDERSSON (KD)	24
(Beslut fattades under 19 §.)	25

14 § Kommunal medfinansiering av statlig

sjöfartsinfrastruktur	25
Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU2	25
Anf. 19 PETER ERIKSSON (MP)	25
Anf. 20 PHIA ANDERSSON (S)	27
Anf. 21 LARS ELINDERSON (M)	28
Anf. 22 PHIA ANDERSSON (S) replik	30
Anf. 23 LARS ELINDERSON (M) replik	30
Anf. 24 PHIA ANDERSSON (S) replik	31
Anf. 25 LARS ELINDERSON (M) replik	31
Anf. 26 PETER ERIKSSON (MP) replik	32
Anf. 27 LARS ELINDERSON (M) replik	32
Anf. 28 PETER ERIKSSON (MP) replik	33
Anf. 29 LARS ELINDERSON (M) replik	33
Anf. 30 LARS TYSKLIND (FP)	33
Anf. 31 PHIA ANDERSSON (S) replik	35
Anf. 32 LARS TYSKLIND (FP) replik	35
Anf. 33 PHIA ANDERSSON (S) replik	36
Anf. 34 LARS TYSKLIND (FP) replik	36
Anf. 35 PER-INGVAR JOHNSSON (C)	37
Anf. 36 PETER ERIKSSON (MP) replik	38
Anf. 37 PER-INGVAR JOHNSSON (C) replik	38
Anf. 38 PETER ERIKSSON (MP) replik	38
Anf. 39 PER-INGVAR JOHNSSON (C) replik	39
Anf. 40 JONAS ÅKERLUND (SD)	39
Anf. 41 PHIA ANDERSSON (S) replik	39
Anf. 42 JONAS ÅKERLUND (SD) replik	40
Anf. 43 TUVE SKÅNBERG (KD)	40
Anf. 44 PETER ERIKSSON (MP) replik	41
Anf. 45 TUVE SKÅNBERG (KD) replik	41
Anf. 46 PETER ERIKSSON (MP) replik	42
Anf. 47 TUVE SKÅNBERG (KD) replik	42
Anf. 48 LARS JOHANSSON (S)	42
Anf. 49 LARS TYSKLIND (FP) replik	44
Anf. 50 LARS JOHANSSON (S) replik	44
Anf. 51 LARS TYSKLIND (FP) replik	45
Anf. 52 LARS JOHANSSON (S) replik	45
Anf. 53 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	46
Anf. 54 LARS JOHANSSON (S) replik	48
Anf. 55 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	49

Anf. 56 LARS JOHANSSON (S) replik	49
Anf. 57 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	50
Anf. 58 SIV HOLMA (V)	51
Anf. 59 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	52
Anf. 60 SIV HOLMA (V) replik	52
Anf. 61 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	52
Anf. 62 SIV HOLMA (V) replik	53
(Beslut fattades under 19 §.)	53
15 § Modernare reglering av statsluftfarten	54
Försvarsutskottets betänkande 2013/14:FöU3	54
Anf. 63 TORBJÖRN BJÖRLUND (V)	54
Anf. 64 ANDERS HANSSON (M)	55
Anf. 65 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik	57
Anf. 66 ANDERS HANSSON (M) replik	57
Anf. 67 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik	58
Anf. 68 ANDERS HANSSON (M) replik	58
Anf. 69 PETER RÅDBERG (MP)	59
Anf. 70 ANDERS HANSSON (M) replik	60
Anf. 71 PETER RÅDBERG (MP) replik	61
Anf. 72 ANDERS HANSSON (M) replik	61
Anf. 73 PETER RÅDBERG (MP) replik	61
Anf. 74 ALLAN WIDMAN (FP)	62
Anf. 75 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik	63
Anf. 76 ALLAN WIDMAN (FP) replik	64
Anf. 77 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik	64
Anf. 78 ALLAN WIDMAN (FP) replik	65
Anf. 79 STAFFAN DANIELSSON (C)	65
(Beslut fattades under 19 §.)	66
16 § Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning	66
Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU4	66
Anf. 80 JENNIE NILSSON (S)	66
Anf. 81 ANNA HAGWALL (SD)	68
Anf. 82 KENT PERSSON (V)	69
Anf. 83 BORIANA ÅBERG (M)	71
Anf. 84 JENNIE NILSSON (S) replik	72
Anf. 85 BORIANA ÅBERG (M) replik	73
Anf. 86 JENNIE NILSSON (S) replik	73
Anf. 87 BORIANA ÅBERG (M) replik	74
Anf. 88 ERIK A ERIKSSON (C)	75
Anf. 89 KENT PERSSON (V) replik	77
Anf. 90 ERIK A ERIKSSON (C) replik	78
Anf. 91 KENT PERSSON (V) replik	78
Anf. 92 ERIK A ERIKSSON (C) replik	79
Anf. 93 JENNIE NILSSON (S) replik	79
Anf. 94 ERIK A ERIKSSON (C) replik	80
Anf. 95 JENNIE NILSSON (S) replik	80
Anf. 96 ERIK A ERIKSSON (C) replik	81

Anf. 97 EVA FLYBORG (FP).....	82
Anf. 98 EVA FLYBORG (FP).....	83
Anf. 99 HELENA LINDAHL (C).....	83
Anf. 100 JENNIE NILSSON (S) replik	84
Anf. 101 HELENA LINDAHL (C) replik.....	85
Anf. 102 JENNIE NILSSON (S) replik	85
Anf. 103 HELENA LINDAHL (C) replik.....	86
Anf. 104 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	86
(Beslut fattades under 19 §.).....	86
17 § Anmälan enligt tjänstedirektivet av förslag till vissa kommunala föreskrifter	87
Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU5	87
(Beslut fattades under 19 §.).....	87
18 § Fråga om återtagande av förslag om höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt.....	87
Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU15.....	87
Anf. 105 ANNA KINBERG BATRA (M).....	87
Anf. 106 CARL B HAMILTON (FP)	90
Anf. 107 PER ÅSLING (C).....	92
Anf. 108 ANDERS SELLSTRÖM (KD)	94
Anf. 109 FREDRIK OLOVSSON (S).....	96
Anf. 110 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	98
Anf. 111 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	99
Anf. 112 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	100
Anf. 113 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	100
Anf. 114 PER ÅSLING (C) replik	101
Anf. 115 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	101
Anf. 116 PER ÅSLING (C) replik	102
Anf. 117 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	102
Anf. 118 CARL B HAMILTON (FP) replik	102
Anf. 119 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	103
Anf. 120 TALMANNEN.....	104
Anf. 121 CARL B HAMILTON (FP) replik	104
Anf. 122 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	104
Anf. 123 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	104
Anf. 124 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	105
Anf. 125 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	105
Anf. 126 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	106
Anf. 127 PER BOLUND (MP).....	107
(forts. 20 §).....	109
Ajournering.....	110
Återupptagna förhandlingar	110
19 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	110
FiU9 Riksrevisionens årliga rapport 2013	110
SkU3 Ändringar i inkomstskattelagen med anledning av Kroatiens anslutning till EU	110
SkU4 Beskattning av etanolbränsle	110

JuU3 Erkännande och verkställighet av utevarodomar inom EU	110
UU5 Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Filippinerna, å andra sidan	110
UU6 Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Socialistiska republiken Vietnam, å andra sidan	110
UbU5 Minskade krav på dokumentation i skolan	110
UbU4 Vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa.....	111
KU2 Kommunal medfinansiering av statlig sjöfartsinfrastruktur	112
FöU3 Modernare reglering av statsluftfarten	113
NU4 Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning	113
NU5 Anmälan enligt tjänstedirektivet av förslag till vissa kommunala föreskrifter	114
20 § (forts. från 18 §) Fråga om återtagande av förslag om höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt (forts. FiU15).....	114
Anf. 128 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	114
Anf. 129 PER BOLUND (MP) replik	114
Anf. 130 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	115
Anf. 131 PER BOLUND (MP) replik	116
Anf. 132 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	116
Anf. 133 PER BOLUND (MP) replik	117
Anf. 134 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	118
Anf. 135 PER BOLUND (MP) replik	118
Anf. 136 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	119
Anf. 137 PER BOLUND (MP) replik	119
Anf. 138 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	120
Anf. 139 PER BOLUND (MP) replik	120
Anf. 140 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	121
Anf. 141 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	122
Anf. 142 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	122
Anf. 143 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	123
Anf. 144 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	123
Anf. 145 ULLA ANDERSSON (V).....	123
Anf. 146 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	125
Anf. 147 ULLA ANDERSSON (V) replik	125
Anf. 148 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	126
Anf. 149 ULLA ANDERSSON (V) replik	126
Anf. 150 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	127
Anf. 151 ULLA ANDERSSON (V) replik	127
Anf. 152 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	128
Anf. 153 ULLA ANDERSSON (V) replik	128
(Beslut skulle fattas den 24 oktober.).....	129

21 § Subsidiaritetsprövning av förslag om inrättande av	
Europeiska åklagarmyndigheten.....	129
Justitieutskottets utlåtande 2013/14:JuU13	129
Anf. 154 KERSTIN HAGLÖ (S)	129
Anf. 155 PATRICK RESLOW (M)	131
Anf. 156 JOHAN PEHRSON (FP).....	132
Anf. 157 KERSTIN HAGLÖ (S) replik	133
Anf. 158 JOHAN PEHRSON (FP) replik	134
Anf. 159 KERSTIN HAGLÖ (S) replik	135
Anf. 160 JOHAN PEHRSON (FP) replik	135
Anf. 161 JOHAN LINANDER (C)	135
(Beslut skulle fattas den 24 oktober.)	136
22 § Bordläggning.....	136
23 § Anmälan om interpellationer.....	137
24 § Anmälan om fråga för skriftligt svar	137
25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	138
26 § Kammaren åtskildes kl. 17.37.....	139

Prot. 2013/14:17
 23 oktober

Tryck: Elanders, Vällingby 2013